

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้
“The Tourism Source by Human Built in The Lower Northeastern
Part of Thailand”

โดย ประดิษฐ์ ศิลบุตรและคณะ

กรกฎาคม 2550

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้
“The Tourism Source by Human Built in The Lower Northeastern
Part of Thailand”

คณะผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	สังกัด
1. ประดิษฐ ศิลานุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2. ลำไย สิงห์สุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
3. ประจวบ จันทร์หมื่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
4. ธีธวัชรรัตน์ แจ่มใส	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
5. มันทนา เพ็งแจ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ชุดโครงการธนาคารเพื่อการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยว
เชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้
กรณีศึกษา นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ชัยภูมิ

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณความดีและประโยชน์จากงานวิจัยนี้แด่บุคคล คณะทำงาน และองค์กรที่มุ่งมั่น
เสียสละสร้างสรรค์ อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวอันเป็นแหล่งเรียนรู้และสร้างความพึง
พอใจแก่ประชาชนทั้งที่มาจากต่างประเทศ ในประเทศไทยและในท้องถิ่นอีสานใต้ทุกคน

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลวรา สุวรรณพิมล คุณสำราญ มีสมจิตร
ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้การควบคุมดูแล ตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของ
การศึกษาในครั้งนี้จนบรรลุสำเร็จผล

นายประดิษฐ์ ศีลาบุตรและคณะ

15 พฤษภาคม 2550

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

การวิจัยเรื่อง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ (2) เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ วิธีการวิจัยได้ใช้วิธีการสำรวจเบื้องต้นโดยใช้แบบสอบถาม การวิจัยรายกรณีใช้การประชุมกลุ่มย่อย สัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบประชุมกลุ่มย่อย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ผู้วิจัยจัดสร้างขึ้นโดยผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ การนำไปทดลองใช้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเขียนรายงานวิจัยเชิงพรรณนา

การวิจัยเป็นการตอบคำถามการวิจัย ดังนี้

- (1) แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ว่ามีอยู่จำนวนเท่าใด และเป็นแบบใด
- (2) แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้แต่ละแห่งเป็นรูปแบบใด
- (3) แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เขตกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ดำเนินการอย่างไร

วิธีการวิจัยดำเนินการ ดังนี้

- (1) การรวบรวมเอกสารและสำรวจข้อมูลเดิมที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว
- (2) การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ โดยการใช้แบบสอบถาม
- (3) สำรวจแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ โดยการเดินสำรวจแหล่งท่องเที่ยว การประชุมกลุ่มย่อย สัมภาษณ์เชิงลึก
- (4) การสำรวจแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ โดยการเดินสำรวจแหล่งท่องเที่ยว การประชุมกลุ่มย่อย สัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการศึกษา

แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ว่ามีอยู่จำนวนเท่าใด และเป็นแบบใดจากการศึกษาจากเอกสารและการสำรวจผ่านเว็บไซต์ พบว่า ในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้มี

แหล่งท่องเที่ยวจำนวนหนึ่ง จึงได้ทำแบบสอบถามไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ซึ่งมีการตอบแบบสอบถามคืนมา ดังตาราง

ตารางที่ 1 ตารางแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ที่สำรวจผ่านการส่งแบบสอบถาม

ที่	จังหวัด	จำนวนที่สอบถาม	จำนวน อปท.ที่มีแหล่งท่องเที่ยว	จำนวนแหล่งท่องเที่ยว	จำนวน อปท.ที่ไม่มีแหล่งท่องเที่ยว
1	ชัยภูมิ	49	30	48	19
2	นครราชสีมา	124	52	99	72
3	บุรีรัมย์	63	27	38	36
4	สุรินทร์	64	29	50	35
5	ศรีสะเกษ	93	55	93	38
6	อุบลราชธานี	92	50	83	42
รวม		485	243	411	242

สำรวจแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ โดยการเดินสำรวจแหล่งท่องเที่ยว การประชุมกลุ่มย่อย สัมภาษณ์เชิงลึก และการสำรวจแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ โดยการเดินสำรวจแหล่งท่องเที่ยว ถ่ายภาพ การประชุมกลุ่มย่อย สัมภาษณ์เชิงลึก ในจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้

1. จังหวัดชัยภูมิ คือ วัดเต่าใหญ่ พุทธอุทยานป่าหินงาม อำเภอหนองบัวแดง
2. จังหวัดนครราชสีมา คือ วัดป่าหลักร้อย อำเภอโนนไทย อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
3. จังหวัดบุรีรัมย์ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งวัง หลวงพ่อใหญ่โนนแสนตอ วัด โนนสูง ทุ่งสว่าง ตำบลทุ่งวัง อำเภอสตึก
4. จังหวัดสุรินทร์ คือ กลุ่มหัตถศิลป์ บ้านโชค หมู่ 3 ตำบลเขวาสินรินทร์ กลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงินบ้านโชค หมู่ 3 ตำบลเขวาสินรินทร์ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์และแหล่งทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์
5. จังหวัดศรีสะเกษ คือ ของแปลกของดีหนองลุง อำเภออุทุมพรพิสัยและพระธาตุเรืองรอง อำเภอเมือง
6. จังหวัดอุบลราชธานี คือ แหล่งเครื่องปั้นดินเผา อุทยานวังมัจฉา พิพิธภัณฑ์หลวงปู่าค องค์การบริหารส่วนตำบลปทุม ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ผลสรุปการบริหารจัดการพบว่ามีการบริหารจัดการ ดังนี้

1. การบริหารจัดการส่วนใหญ่ดำเนินการโดยคณะกรรมการในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น วัดเต่าใหญ่พุทธอุทยานเป็นคณะกรรมการทายาท วัดป่าหลักร้อยเป็นคณะกรรมการวัด อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ กลุ่มหัตถศิลป์ บ้านโชค หมู่ 3 ตำบลเขวาสินรินทร์ กลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงินบ้านโชค หมู่ 3 ตำบลเขวาสินรินทร์ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์ ของแปลกของดีหนองสูง อำเภออุทุมพรพิสัย เป็นคณะกรรมการ พระธาตุเรืองรอง อำเภอเมือง เป็นคณะสะพานบุญ อุทยานวังมัจฉา พิพิธภัณฑสถานหลวงปู่ขนาด องค์การบริหารส่วนตำบลปทุม ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นคณะกรรมการ

2. ที่ดำเนินการโดยเอกชน เช่น แหล่งทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ แหล่งเครื่องปั้นดินเผา ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

3. บางแห่งแม้ว่าจะดำเนินการโดยรูปคณะกรรมการ แต่แกนนำขององค์กรมีบทบาทอย่างสูง เจ้าอาวาสวัดเต่าใหญ่ เจ้าอาวาสวัดป่าหลักร้อย เจ้าอาวาสพระธาตุเรืองรอง จะมีบทบาทสูงกว่าคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นและมีการจัดการที่มีรูปธรรมมากกว่าการจัดการโดยคณะกรรมการ แหล่งท่องเที่ยวที่เอกชนรับผิดชอบมีพัฒนาการที่เร็วกว่า มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

4. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวมีการพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้งเนื่องจากเป็นแหล่งที่มาของรายได้ และรายได้ที่ได้รับก็นำกลับมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววันั้นเอง โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 4.1) จังหวัดชัยภูมิ คือ วัดเต่าใหญ่ พุทธอุทยานป่าหินงาม อำเภอหนองบัวแดง จัดสร้างศาลา ชุดบ่อ สร้างศาลากลางบ่อ ปลูกต้นไม้ปรับปรุงภูมิทัศน์
- 4.2) จังหวัดนครราชสีมา คือ วัดป่าหลักร้อย อำเภอโนนไทย จัดเคลื่อนย้ายสิ่งก่อสร้างจากที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลมายังสถานที่ของวัด อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ปรับปรุงภูมิทัศน์
- 4.3) จังหวัดบุรีรัมย์ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งวัง หลวงพ่อใหญ่โนนแสนตอ วัดโนนสูงทุ่งสว่าง ตำบลทุ่งวัง อำเภอสตึก ปรับปรุงสถานที่จำหน่ายสินค้า ปรับปรุงพัฒนาบริเวณ
- 4.4) จังหวัดสุรินทร์ คือ กลุ่มหัตถศิลป์ บ้านโชค หมู่ 3 ตำบลเขวาสินรินทร์ กลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงินบ้านโชค หมู่ 3 ตำบลเขวาสินรินทร์ องค์การบริหารส่วนตำบล-เขวาสินรินทร์ กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์ แหล่งทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ ปรับปรุงสถานที่ให้ร่มรื่น สร้างสิ่งก่อสร้างเป็นที่พักผ่อน และจำหน่ายสินค้าเพิ่มเติม ปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์

- 4.5) จังหวัดศรีสะเกษ คือ ของแปลกของดีหนองสูง อำเภออุทุมพรพิสัย พระธาตุเรืองรอง อำเภอเมืองศรีสะเกษ มีการจัดสร้างสถานที่เพื่อแสดงผลงานเพิ่มเติม
- 4.6) จังหวัดอุบลราชธานี คือ แหล่งเครื่องปั้นดินเผา อุทยานวังมัจฉา พิพิธภัณฑ์หลวงปู่าค องค์การบริหารส่วนตำบลปทุม ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ได้มีการทำความสะอาด และปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น

แหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง มีแนวทางในการดำเนินการที่ชัดเจนกว่าการบริหารโดยคณะกรรมการ ซึ่งส่วนหนึ่งจัดตั้งตามระบบราชการ

ผู้นำผลงานวิจัยไปใช้ ในการวิจัยดังกล่าวผู้ที่นำผลงานวิจัยไปใช้ ได้แก่

1. สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ อำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบลที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่
2. สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา อำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบลที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่
3. สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบลที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่
4. สำนักงานจังหวัดสุรินทร์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ อำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบลที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่
5. สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ อำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบลที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่
6. สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี อำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบลที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่

แหล่งท่องเที่ยวที่ทำการวิจัย ซึ่งจะมีการส่งรายงานการวิจัยไปให้ ได้แก่

1. จังหวัดชัยภูมิ คือ วัดเต่าใหญ่ พุทธอุทยานป่าหินงาม อำเภอหนองบัวแดง
2. จังหวัดนครราชสีมา คือ วัดป่าหลักร้อย อำเภอโนนไทย อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
3. จังหวัดบุรีรัมย์ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งวัง หลวงพ่อใหญ่โนนแสนตอ วัดโนนสูงทุ่งสว่าง ตำบลทุ่งวัง อำเภอสตึก

4. จังหวัดสุรินทร์ คือ กลุ่มหัตถศิลป์ บ้านโชค หมู่ 3 ตำบลเขวาสินรินทร์ กลุ่มหัตถกรรม เครื่องเงินบ้านโชค หมู่ 3 ตำบลเขวาสินรินทร์ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์ แหล่งทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์

5. จังหวัดศรีสะเกษ คือ ของแปลกของดีหนองสูง อำเภออุทุมพรพิสัย พระธาตุเรืองรอง อำเภอเมืองศรีสะเกษ

6. จังหวัดอุบลราชธานี คือ แหล่งเครื่องปั้นดินเผา อุทยานวังมัจฉา พิพิธภัณฑ์หลวงปู่าค ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG4950086

ชื่อโครงการ : “ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้”

ชื่อนักวิจัย : ประดิษฐ์ ศิลานุต, ลำไย สิงห์สุข, ประจวบ จันทน์หมื่น,
ธัญวรัตน์ แจ่มใส, มันทนา เพ็งแจ่ม
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

E-mail Address: muntana_nom@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ : วันที่ 1 มิถุนายน 2549 – วันที่ 31 พฤษภาคม 2550

การวิจัยเรื่อง แหล่งท่องเที่ยวที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ (2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในเขตกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ วิธีการวิจัยได้ใช้วิธีการสำรวจเบื้องต้นโดยใช้แบบสอบถาม การใช้เทคนิคประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบประชุมกลุ่มย่อย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ผู้วิจัยจัดสร้างขึ้นโดยผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุง จึงเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเขียนรายงานวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการสำรวจจากแบบสอบถามจำนวน 485 ชุด พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีมนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 243 อบต. รวมแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 411 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีแหล่งท่องเที่ยว 242 อบต. แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว ประกอบด้วย วัด เขื่อน ทำนบ แหล่งผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน อนุสรณ์สถาน ร้านค้า เป็นต้น ส่วนการวิจัยเชิงลึกกรายกรณีโดยการเดินสำรวจ ถ่ายภาพ ประชุมกลุ่มย่อย สัมภาษณ์คณะกรรมการและผู้รับผิดชอบ จากกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ประกอบด้วยจังหวัดชัยภูมิ คือ วัดเต่าใหญ่ พุทธอุทยานป่าหินงาม อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดนครราชสีมา คือ วัดป่าหลักร้อย อำเภอโนนไทย อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งวัง หลวงพ่อใหญ่โนนแสนตอ วัดโนนสูงทุ่งสว่าง ตำบลทุ่งวัง อำเภอสตึก จังหวัดสุรินทร์ คือ กลุ่มหัตถศิลป์ บ้านโชค หมู่ 3 ตำบล-เขวาสินรินทร์ กลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงินบ้านโชค หมู่ 3 ตำบลเขวาสินรินทร์ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์ แหล่งทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ คือ ของแปลกของดีหนองลู อำเภออุทุมพรพิสัย พระธาตุเรืองรอง อำเภอเมือง

ศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี คือ แหล่งเครื่องปั้นดินเผา อุทยานวังมัจฉา พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ภาค
องค์การบริหารส่วนตำบลปทุม ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

จากการสำรวจรายกรณีพบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น จัดตั้งขึ้นมาในหลายรูปแบบ
คือ เอกชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการ โดยมีการบริหารงานในรูปแบบที่
แตกต่างกัน มีนักท่องเที่ยวเข้าชมและมีรายได้จากการจำหน่ายของที่ระลึก และจากการบริจาด ใน
จำนวนที่แตกต่างกัน แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเข้มข้น น่าสนใจ และพัฒนาอยู่เสมอ เกิดจากแกนนำ
ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่เป็นพระภิกษุ และฆราวาส ภายใต้การสนับสนุนของส่วนราชการและองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความเข้มแข็ง สนใจ เอาใจใส่ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างไม่หยุดยั้ง
จึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดรายได้ สร้างงานสร้างอาชีพ และนำ
ความภาคภูมิใจมาสู่ท้องถิ่น

คำหลัก

1. องค์การบริหารส่วนตำบล
2. แหล่งท่องเที่ยว
3. วัด
4. เชื้อน
5. ทำนบ
6. แหล่งผลิตภัณฑที่พื้นบ้าน
7. อนุสรณ์สถาน

ABSTRACT

Project Code : RDG4950086

Project Title : “The Tourism Source by Human Built in The Lower Northeastern Part of Thailand”

Investigators : P Silabut., L Singsook., P Junmern., Th Jamsai., M Pengjam.,
Sisaket Rajabhat University

E-mail Address : muntana_nom@hotmail.com

Project Duration : 1 June 2006 – 31 May 2007

The research of tourism source human built in the lower Northern part of Thailand, there are purposes as follows: (1) to study tourism source human built in the lower Northern part of Thailand, (2) to study the ways in the administration and management of tourism source human built in the lower Northern part of Thailand, (3) to study the ways in the development of tourism source human built in the lower Northern part of Thailand. The method of research has used fundamental survey by using questionnaires, using the techniques of divided group meeting, in-depth interview, instruments used in this study being questionnaires by considering by qualifiers, taking it on probation, writing research report it is qualified research by using the method of descriptive report writing.

The result of research from 485 questionnaires, it has been found that local administration organizations that have tourism source human built there are 243 local administration organizations composed with tourism source 411 areas and don't have tourism source in 242 local administration organizations, tourism source composed with temples, dams, weirs, local product sources and monuments etc., as for research by surveying each case by the method of survey walking, divided group meeting, interview, committee and takers responsibility of tourism source human built in the lower Northern part of Thailand composed with Chaiyaphum province that is Wat Taoyai, Pahingarm Buddha park in Nongbuadaeng district of Chaiyaphum province. In Nakhonratchasima province that is Wat Palagroi in Nonthai district, the monument of Tungsamrit heroic deed in Pimai district, Nakhonratchasima province. In Buriram province that is OTOP centre of

local administration organization of Tungwang sub-district, Luangphoryainonsaentor of Wat Nonsungtungawang, Tungwang sub-district, Satuek district, Buriram province. In Surin province that is craftsmanship group at Ban Chok ,Moo 3, Khewasinrin sub-district and the silk weaving source of Ban Tasawang in Muang district, Surin province. In Sisaket province that is wonderful and good things of Nonglung in Utumporn district and Phrathatruengrong in Muang district, Sisaket province. In Uponratchathani province that is earthenware, fish park, Luangphornak temple, local administration organization of Patum sub-district, Patum sub-district, Muang district, Uponratchathani province.

From the survey of each case has been found that tourism source human built in the lower northeastern part of Thailand established in many forms that is private, local administration organization and committee by having administration in the different forms, there are tourists to visit and have income from the purchase of souvenirs and from donation in the number differently, tourism source that get strong, being interested in and developed all of time occurred from the leaders of tourism source both monks and laymen under the support of officers and local administration organizations that have power and pay attention to in developing tourism source all of time, so it is interested with tourists and can make income happen, have work and career, and get proud to the local.

Key Words

1. Local administration Organization
2. Tourism source
3. Temple
4. Dam
5. Weir
6. Local product source
7. Monument

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)	ค
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
บทคัดย่อภาษาไทย	ฉ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ญ
สารบัญ	ฐ
สารบัญตาราง	ท
สารบัญภาพ	ฒ
บทที่ 1 บทนำ	1
คำถามวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของโครงการ	3
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ของการวิจัย	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	4
แผนการดำเนินการ	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	6
บทนำ	6
ความหมายของการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว	6
ความหมายของแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น	9
การจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดอีสานใต้	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
บทที่ 3 วิธีดำเนินการ	64
บทนำ	64
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	64
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	65
วิธีการดำเนินการ	66
ตารางแสดงระยะเวลาดำเนินการวิจัย	67
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59

บทที่ 4 ผลการศึกษา สรุป และข้อเสนอแนะ	68
บทนำ	68
การท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้	68
แหล่งท่องเที่ยวที่พบในเขตอีสานใต้	69
พื้นที่กรณีศึกษา กระบวนการบริหารจัดการและการวางแผนอนาคต	71
ผลการดำเนินการศึกษา	72
การอภิปรายผลการวิจัย	134
บทที่ 5 บทสรุป	147
บทนำ	147
ความสำคัญของปัญหา	148
วัตถุประสงค์การศึกษา	149
คำถามงานวิจัย	149
สรุปผลการศึกษา	149
แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของอีสานใต้	151
บทสรุปกรณีศึกษา	165
ข้อเสนอแนะ	166
ภาคบรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. โครงการวิจัย	
ภาคผนวก ข. ตัวอย่างแบบสอบถาม	
ภาคผนวก ค. เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
ภาคผนวก ง. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตอีสานใต้	

สารบัญตาราง

ตารางที่	รายละเอียดตาราง	หน้า
1	ตารางแสดงระยะเวลาดำเนินการวิจัย	67
2	ตารางเปรียบเทียบผลการศึกษากับโจทย์การศึกษาวิจัย	142
3	ตารางสรุปแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นจาก กรณีศึกษา	144
4	ตารางเปรียบเทียบจุดอ่อน จุดแข็งการบริหารจัดการแบบคณะกรรมการ	154

สารบัญภาพ

ภาพที่	รายละเอียดภาพ	หน้า
1	แสดงกรอบแนวคิดการพัฒนาบริการท่องเที่ยวส่งเสริมสุขภาพในที่พักผ่อน	17
2	แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา	29
3	แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ	32
4	แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์	46
5	แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์	49
6	แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ	53
7	แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี	58
8	ภาพประกอบการศึกษาวัดป่าหลักร้อย	74
9	ภาพประกอบอนุสรณ์สถานวีรกรรมท้าวสุรนารี	79
10	พระครูสังฆรักษ์สีลวันตระ(ครูบาพเยาว์)	86
11	วิหารรัตนเจดีย์(นะโม)	89
12	ผลิตภัณฑ์เปลือกกที่สมาชิกลงกลุ่มผลิตได้	94
13	ผลิตภัณฑ์เครื่องเงินบ้านโชค	105
14	แสดงเส้นไหมที่ใช้ในการผลิตผ้าไหม	107
15	ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่มีความละเอียดและราคาสูง	108
16	แสดงสถานที่ของแปลก ของดี หนองลู และบริเวณโดยรอบ	110
17	บริเวณวัดพระธาตุเรืองรอง	113
18	พระบรมสารีริกธาตุ ชั้นที่ 6	115
19	พระอุโบสถวัดเวียมเกวียน ปรับปรุงหลังคาจากโบสถ์หลังเดิม	116
20	บริเวณอุทยานมัจฉาห้วยวังนอง	130
21	บริเวณสถานที่ที่ใช้ปั้นดินเผา	133

บทที่ 1

บทนำ

1.1 บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีแหล่งท่องเที่ยวสวยงามหลายประเภท และในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทุกฉบับ ก็ได้มีการพัฒนาและวางรากฐานสถานที่ สินค้าและบริการท่องเที่ยวที่หลากหลายให้เป็นที่น่าสนใจ สะดวกสบายยิ่งขึ้น จุดเด่นของประเทศไทยที่เหนือกว่าประเทศอื่น คือ ประชาชนมีอัธยาศัยใจคอดี มีการลงทุนในภาคเอกชนสูง มีการให้บริการที่คุ้มค่าจึงเป็นประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทชมนททัศน์(Sight seeing destination)และขณะเดียวกันก็เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทเพื่อการพักผ่อน(Holiday destination) ได้ด้วยในเวลาเดียวกัน สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว(2549:1)ได้ให้ข้อมูล เป้าหมายมูลค่าการท่องเที่ยวในประเทศไทยที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วและนำเงินตราเข้ามาสู่ประเทศอย่างมหาศาลในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา ระหว่าง ปี 2539-2548 เป้าหมายเมื่อ พ.ศ.2539 มีนักท่องเที่ยวจำนวน 7.19 ล้านคน ใช้จ่ายเงินจำนวน 219,364 ล้านบาท จนถึง ปี 2548 มีเป้าหมายจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มถึง 13.38 ล้านคน ใช้จ่ายเงินในการท่องเที่ยวจำนวนถึง 450,000 ล้านบาท เป็นต้น และเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2549 เป็นวันที่มีการเปิดการแสดงพืชสวนโลกเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงครองราชย์สมบัติ ครบ 60 ปี ในวันที่ 9 มิถุนายน 2549 และมีพระชนมายุครบ 60 พรรษา ในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศหลั่งไหลไปชมงานดังกล่าวจำนวนมาก หลังที่เกิดภาวะชะงักงันเนื่องจากปัญหาคลื่นยักษ์สึนามิ ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาอุทกภัยปลายปี 2549 และปัญหาด้านการเมืองในประเทศไทย คาดกันว่า การท่องเที่ยวในประเทศไทยจะกลับมาเฟื่องฟูอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากว่ารายได้จากการท่องเที่ยวได้ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจดี เกิดการสร้างงาน ผู้ประกอบการด้านท่องเที่ยวและผู้ผลิตสินค้าด้านต่าง ๆ มีรายได้ มีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจำนวนมากเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนในด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

การท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่สร้างรายได้แก่ชุมชนและท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม รัฐบาลได้ส่งเสริมกิจการท่องเที่ยวตลอดมา ซึ่งเห็นได้จากการตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว พ.ศ.2502 และได้ปรับปรุงแก้ไขพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวรวม 8 ฉบับ ให้เกิดความเหมาะสมขึ้นอีก ในปี 2506 2509 2511 2516 2517 2518 และ 2519 ต่อมารัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 ซึ่งบังคับใช้มาจนปัจจุบันนี้ก่อให้เกิดหน่วยงานรัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่ที่เรียกว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เรียกโดยย่อว่า ททท. มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีสำนักงานใหญ่ในกรุงเทพมหานคร และจัดตั้งสำนักงานสาขาหรือตัวแทนขึ้น ณ ที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในประเทศมีสำนักงาน ททท. จำนวน 22 แห่ง ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยว 8 แห่ง สถาบันฝึกอบรมวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว 1 แห่ง ส่วนใน

ต่างประเทศ มีสำนักงาน ททท. ตั้งกระจายในภูมิภาคต่าง ๆ ที่สำคัญทั่วโลก 18 แห่ง(อนุสาร อสท. ,2549:146-147) ซึ่งในภูมิภาคอีสานตอนใต้อันประกอบด้วยจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ยโสธร และอำนาจเจริญ เป็นแหล่งที่กำเนิดอารยธรรมขอม ที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวเป็นประจำ และการท่องเที่ยวที่น่าสนใจจะต้องตอบสนองความต้องการของการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีสำนักงาน ททท. 2 แห่ง คือ สำนักงาน ททท. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 1 ตั้งสำนักงานที่จังหวัดนครราชสีมา รับผิดชอบ จังหวัดนครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ และชัยภูมิ สำนักงาน ททท. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 2 ตั้งอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี รับผิดชอบ จังหวัด อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ และยโสธร

แต่เนื่องจากว่า การท่องเที่ยวที่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งได้ใช้เวลาและค่าใช้จ่าย การเดินทางมาท่องเที่ยวแต่ละครั้ง ควรจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายตามเส้นทางท่องเที่ยวตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่นที่พัก ร้านอาหาร สถานบันเทิง ที่พักผ่อนหย่อนใจตามสมควร ดังนั้น จึงมีการสร้างแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการในการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ดังนั้นในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จึงมีการก่อสร้างสถานที่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยวขึ้นมา เช่น วัดป่าหลักร้อย แหล่งปั้นดินเผาด่านเกวียน สวนสัตว์นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา แหล่งทอผ้าไหม หมู่บ้านช้างบ้านตากกลาง ตำบลกระโพธิ์ จังหวัดสุรินทร์ วัดล้านขวด วัดพระธาตุเรืองรอง จังหวัดศรีสะเกษ วัดถ้ำคูหาสวรรค์ จังหวัดอุบลราชธานี พระมิ่งเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นต้น ดังนั้น เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว จึงควรมีการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญ คือ จะมีข้อมูลพื้นฐานว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ว่ามีอยู่จำนวนเท่าใด และเป็นแบบใด และทำให้ทราบแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้แต่ละแห่งเป็นรูปแบบใด ตลอดจนทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เขตกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ดำเนินการอย่างไร ตลอดจนเป็นการให้โอกาสและสร้างนักวิจัยโดยบุคลากรของมหาวิทยาลัย มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ทำให้สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ เกิดความรักในชุมชนและท้องถิ่น

1.2 คำถามวิจัย

คณะผู้ศึกษาได้สร้างโจทย์เพื่อหาคำตอบอันจะนำสู่แนวทางการพัฒนาดังกล่าวไว้ 4 ข้อดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้มีจำนวนเท่าใด
2. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้เป็นอย่างไร

3. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เขตกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้จะดำเนินการอย่างไร

4. แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์การพึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดภาคอีสานตอนใต้
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เขตกลุ่มจังหวัดภาคอีสานตอนใต้
4. เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์การพึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1. การรวบรวมเอกสาร การวิจัย เอกสารประชาสัมพันธ์เผยแพร่ และสำรวจข้อมูลเดิมที่มีผู้สำรวจไว้แล้ว
2. สร้างเครื่องมือในการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดเขตอีสานใต้ โดยการส่งแบบสอบถามไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเดินทางสำรวจของคณะผู้วิจัย
3. การประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาข้อมูลและวิเคราะห์การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ในปัจจุบัน
4. การประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

1.5 ประโยชน์ของการวิจัย จะก่อให้เกิดการดำเนินการ ดังนี้

1. มีข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดเขตอีสานใต้
2. มีข้อมูลการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้
3. มีข้อมูลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

1.6 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี โดยใช้ประชากรคือหน่วยงานผู้รับผิดชอบการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น จากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1,200 แห่ง

1.7 แผนการดำเนินการ ที่วิจัยและชุมชนมีแผนการดำเนินการ ดังนี้

1. สํารวจรายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวจากแหล่งข้อมูลเอกสาร การสืบค้นผ่านระบบอินเทอร์เน็ต
2. สํารวจสถานที่ท่องเที่ยวโดยใช้แบบสอบถามจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกลุ่มอีสานตอนใต้ 1,200 ชุด
3. จัดประชุมกลุ่มย่อย สังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น
4. จัดประชุมกลุ่มย่อย สังเกต และสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อระดมความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ หมายถึง จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ซึ่งเป็นจังหวัดในทิวราบสูงโคราช ตามที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)กำหนด โดยไม่รวมจังหวัดยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญ

นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยว(Tourism) นักทัศนอาจร (Excursionist) และผู้มาเยือน (Visitor) อันหมายถึง นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปในสถานที่ในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ด้วยความสมัครใจโดยไม่มีวัตถุประสงค์ประกอบอาชีพหารายได้

แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์หลักเพื่อการท่องเที่ยว หรืออาจมีวัตถุประสงค์หลายข้อ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวรวมอยู่ด้วย ตามความหมายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำหนดขึ้น ซึ่งอาจรวมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี สุขภาพ การพักผ่อน กีฬา การบันเทิง ธุรกิจ ผลิตภัณฑ์ การเกษตร ทัศนกรรม อุทยานกรรม และกิจกรรมท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั้งนี้ไม่รวมสิ่งทีมนุษย์สร้างขึ้นที่ไม่มีวัตถุประสงค์เดิมเพื่อการท่องเที่ยว แต่ปัจจุบันกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปราสาทขอม พระธาตุ ธาตุ และวัด ที่สร้างขึ้นมาก่อน พ.ศ. 2502 อันเป็นปีที่มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1 บทนำ

ในการเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ขอเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ความหมายของการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว
2. ความหมายของแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น
3. แผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเพื่อให้เป็นภารกิจผู้ท่องเที่ยว
4. การจัดการการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 ความหมายของการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว มีผู้ให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

องค์การการท่องเที่ยวโลก(World Tourism Organization หรือ WTO) ให้ความหมายของ “การท่องเที่ยว” ว่าหมายถึง การเดินทางใด ๆ ก็ตามเป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว แต่ไม่ใช่ไปตั้งหลักแหล่งเป็นการถาวร

ประการที่ 2 การเดินทางนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจ หรือความพึงพอใจของผู้เดินทางเอง ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ ไม่ใช่เพื่อการทำสงคราม

ประการที่ 3 เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่มีใช้ประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เดินทางมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเยี่ยมเยียนญาติมิตร เพื่อความเบิกบาน บันเทิง เจริญรอย เพื่อเล่นกีฬาต่าง ๆ เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อการหาความรู้และเพื่อติดต่อธุรกิจ

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 มาตรา 4 ให้ความหมายของ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถทำให้มอภภาพของการท่องเที่ยวได้ชัดเจนขึ้นหมายความว่า อุตสาหกรรมที่จัดให้มีหรือให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร โดยมีค่าตอบแทน และหมายรวมถึง

- 1) ธุรกิจนำเที่ยว
- 2) ธุรกิจโรงแรมนักท่องเที่ยว
- 3) ธุรกิจภัตตาคาร สถานที่บริการ และสถานที่ตากอากาศสำหรับนักท่องเที่ยว
- 4) ธุรกิจการขายของที่ระลึกหรือสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว

5) ธุรกิจการกีฬาสำหรับนักท่องเที่ยว

6) การดำเนินงานนิทรรศการ งานแสดง งานออกร้าน การโฆษณาเผยแพร่ หรือการดำเนินงานอื่นใดโดยมีความมุ่งหมายเพื่อชักนำหรือส่งเสริมให้มีการเดินทางท่องเที่ยว

เบญจมาศ อุทกสิริ (2549:2) จัดประเภทของการท่องเที่ยวออกเป็น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ และการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา และยังจำแนกประเภทการท่องเที่ยวตามหลักวิชาการท่องเที่ยว 2 ประเภท คือ

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุก เป็นการท่องเที่ยวโดยใช้เวลาหยุดทำงานเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ ทิวทัศน์อันสวยงาม ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น เพื่อสงบอารมณ์และเพื่อความสนุกสนาน

2. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เป็นการใช้เวลาวันหยุดพัก เพื่อพักผ่อน ขจัดความเมื่อยล้าทั้งหลายทั้งปวง ทั้งทางกายและทางใจที่เกิดขึ้นจากการทำงานให้หมดสิ้นไป และเรียกพลังกำลังกลับคืนมาสำหรับการเริ่มต้นทำงานใหม่

ทรัพยากรการท่องเที่ยว(Tourism Resource) ทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดใจที่ก่อให้เกิดการเดินทางหรือท่องเที่ยว เพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน และเพิ่มพูนความรู้ตลอดจนทัศนคติที่กว้างขวางในแง่ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวเปรียบเสมือนสินค้าที่สามารถดึงดูดลูกค้า หรือนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาซื้อถึงที่ตั้งของสินค้าอีกด้วย ทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถจำแนกได้ตามลักษณะความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ 3 ประการ ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ หมายถึง สภาพทางกายภาพของธรรมชาติที่มีความสวยงามหรือน่าสนใจต่อการเดินทางไปชม

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ และศาสนา หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่าที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นตามวัตถุประสงค์ และเพื่อประโยชน์ของมนุษย์เอง ทั้งที่เป็นมรดกทางอดีต และที่ได้สร้างขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเป็นวัตถุ พื้นที่ หรือสิ่งก่อสร้าง แต่มีผลดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว อาทิ อนุสรณ์สถาน เมืองโบราณ ปราสาทหิน พระราชวัง ถ้ำมื่อแดง อุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ แหล่งโบราณคดี เป็นต้น

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม และการประพฤติปฏิบัติที่ยึดถือสืบทอดกันต่อมา ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

มีตัวอย่างการจำแนกแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้จำแนกแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียงออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดและโบราณสถาน
2. แหล่งท่องเที่ยวประเภทพิพิธภัณฑ์และห้องแสดงวัฒนธรรม
3. แหล่งท่องเที่ยวประเภทหมู่บ้านหัตถกรรม
4. แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติหรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. แหล่งท่องเที่ยวประเภทสวนผลไม้ดอกไม้ หรือการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวคือการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว แต่ไม่ใช่ไปตั้งหลักแหล่งเป็นการถาวร การเดินทางนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจ หรือความพึงพอใจของผู้เดินทางเอง ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ ไม่ใช่เพื่อการทำสงคราม เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่มีใช้ประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เดินทางมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเยี่ยมเยียนญาติมิตร เพื่อความเบิกบาน บันเทิงเจริญมย์ เพื่อเล่นกีฬาต่าง ๆ เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อการหาความรู้และเพื่อติดต่อธุรกิจ ซึ่งประเภทของการท่องเที่ยวที่นั่น อาจประกอบด้วย การท่องเที่ยวตามธรรมชาติ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ศิลปะ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ ศาสนา ธุรกิจ สุขภาพ และการท่องเที่ยวทางการศึกษา เป็นต้น

นักท่องเที่ยว ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 หมายความว่า บุคคลที่เดินทางจากท้องถิ่นเป็นถิ่นที่อยู่โดยปกติของตนไปยังท้องถิ่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อไปประกอบอาชีพหรือหารายได้ และความหมายที่ศูนย์เครือข่ายความรู้วัฒนธรรม สถาบันศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ให้ความหมายที่เจาะจงจำแนกเป็น นักท่องเที่ยว(Tourist) นักทัศนาจร (Excursionist) และผู้มาเยือน (Visitor) ซึ่งจำแนกความหมาย ดังนี้

นักท่องเที่ยว(Tourist) หมายถึง บุคคลที่เดินทางไปในสถานที่ในสถานที่อันมิใช่ที่พำนักอันถาวรของตน ด้วยความสมัครใจโดยไม่มีวัตถุประสงค์ประกอบอาชีพหารายได้ ซึ่งเป็นการเดินทางชั่วคราวตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไป (มีการค้างอย่างน้อย 1 คืน) แต่ไม่เกิน 90 วัน ทั้งนี้ ผู้โดยสารมาทางเรือสำราญทางทะเลแล้วไม่พักค้างคืนบนฝั่งก็ไม่นับว่าเป็นนักท่องเที่ยว และผู้โดยสารผ่านที่แวะพักเพื่อต่อเครื่องบินก็จะไม่นับว่าเป็นนักท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน

นักทัศนาจร (Excursionist) หมายถึง บุคคลที่เดินทางไปในสถานที่ในสถานที่อันมิใช่ที่พำนักอันถาวรของตน ด้วยความสมัครใจโดยไม่มีวัตถุประสงค์ประกอบอาชีพหารายได้ ซึ่งเป็นการเดินทางชั่วคราวในระยะสั้น ๆ ไม่ถึง 24 ชั่วโมง

ผู้มาเยือน (Visitor) คือผู้เดินทางไปยังสถานที่อันมิใช่ที่พำนักอันถาวรของตน ด้วยความสมัครใจโดยไม่มีวัตถุประสงค์ประกอบอาชีพหารายได้ โดยอาจเป็นนักท่องเที่ยวหรือนักทัศนาจรก็ได้

2.3 ความหมายของแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เริ่มต้นจากต่างประเทศที่ถือว่าการได้ท่องเที่ยวไปเป็นกำไรของชีวิต ดังนั้น ในต่างประเทศจึงมีการสร้างสถานที่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยว หรือมีวัตถุประสงค์หลายข้อแต่มีวัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยวรวมอยู่ด้วย ที่มีชื่อเสียงมากมาย เช่น สวนสนุกดิสนีย์แลนด์ บ่อนกาสิโน อนุสรณ์สถานต่าง ๆ สนามกีฬาหลากหลายประเภท สถานที่พักผ่อนบันเทิง ในประเทศไทยก็มีการสร้างขึ้นเช่นกัน โดยมีการก่อสร้างสถานที่ เพื่อการท่องเที่ยวจำนวนมาก บางอย่างได้สร้างขึ้นใหม่ บางอย่างได้พัฒนาต่อยอดจากแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติเดิม เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้มาใช้บริการและสัมผัสอย่างหลากหลาย เช่น ฟาร์มจะเข้ สวนนก สวนพฤกษศาสตร์ สนามกอล์ฟ อนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น จึงหมายถึงสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว และอาจสร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์อื่นประกอบได้ด้วยก็ได้ โดยผู้สร้างอาจจะเป็นหน่วยงาน องค์กรของรัฐ หรือเอกชน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์หลักเพื่อการท่องเที่ยวตามความหมายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งอาจรวม แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี สุขภาพ การพักผ่อน กีฬา การบันเทิง ธุรกิจ ผลิตภัณฑ์ การเกษตร หัตถกรรม อุตสาหกรรม และกิจกรรมท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั้งนี้ไม่รวมสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นที่ไม่มีวัตถุประสงค์เดิมเพื่อการท่องเที่ยว แต่ปัจจุบันกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปราสาทขอม พระธาตุ ธาตุ และวัด ที่สร้างขึ้นมาก่อน พ.ศ. 2502 อันเป็นปีที่มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว

ในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ก็เช่นกัน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้สร้างแหล่งท่องเที่ยวขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวโดยตรง หรือบางแห่งอาจมีหลายวัตถุประสงค์แต่ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวรวมอยู่ด้วย เช่น วัด เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ตลาด แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ สนามกีฬา โรงแรมที่พัก แหล่งผลิตสินค้า เช่น วัดป่าหลักร้อย แหล่งดินเผาด่านเกวียน สวนสัตว์ เขื่อนลำตะคอง สนามกอล์ฟ ในจังหวัดนครราชสีมา เขื่อนลำนางรอง ในจังหวัดบุรีรัมย์ จุดผ่านแดนช่องจอม แหล่งทอผ้าไหม หมู่บ้านช้าง ในจังหวัดสุรินทร์ จุดผ่านแดนช่องสะง่า พระธาตุเรืองรอง วัดล้านขวด ผามออีแดง สวนเกษตร ในจังหวัดศรีสะเกษ จุดผ่านแดนช่องเม็ก วัดคูหาสวรรค์ พิพิธภัณฑสถาน ในจังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น บางแห่งแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นอาจมีคุณสมบัติทั้งที่ระหว่างแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น หรือเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจขนาดเล็กก็นับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นได้ และเพื่อให้เกิดความชัดเจนจึงควรยึดถือเอาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นหลังการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว พ.ศ.2502 มาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินว่าแหล่งท่องเที่ยวใดสมควรจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว ดังนั้น วัด และโบราณสถานที่ยังสร้างขึ้นในสมัยก่อน เช่น วัด ปราสาทหิน ก็ไม่นับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามความหมายนี้

ในจังหวัดอีสานตอนใต้หรืออีสานตอนล่าง ประกอบด้วย จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ยโสธรและอำนาจเจริญ มีแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นจำนวนหนึ่ง ซึ่ง เป็นไปตามแผนงานของรัฐบาลและภาคเอกชนส่วนหนึ่งที่จัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ถึงกระนั้นเศรษฐกิจของประเทศไทย ก็ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดสรรงบประมาณจำนวนมาก ดังนั้นในระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงแสดงบทบาทเป็นแกนนำในการแสวงหาแหล่งเงินทั้งจากภายในและต่างประเทศมาดำเนินโครงการฟื้นฟูร่วมกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยยึดหลักในการส่งเสริมว่าเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ในที่นี้จะยกตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวแบบสุขภาพมาเสนอเพื่อให้เห็นภาพของการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเด่นชัดขึ้น

การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์

การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ เป็นการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นอีกแบบหนึ่งที่ก่อกำเนิดขึ้นหลังการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว พ.ศ.2502 เมื่อ พ.ศ. 2548 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้ความหมายว่า โฮมสเตย์ไทย หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ซึ่งนักท่องเที่ยวจะพักรวมกับเจ้าของบ้านหลังเดียวกัน และศึกษาธรรมชาติ วิถีชีวิตไทยหรือวัฒนธรรมไทย โดยมีการจัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร และได้จดทะเบียนต่อสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว เรื่องนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการกำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย โดยมีประกาศสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548 เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2548 โดยสรุปว่า ได้กำหนดคุณลักษณะโฮมสเตย์ในประเทศไทย ที่มีการจัดบริการอยู่ในระดับมาตรฐาน 8 ด้าน ประกอบด้วย ที่พัก อาหารและโภชนาการ ความปลอดภัย การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม มูลค่าเพิ่ม และการส่งเสริมการตลาด ซึ่งจะมีตัวชี้วัดมาตรฐานทุกด้านรวม 42 ตัวชี้วัด ซึ่งโฮมสเตย์ไทยที่ได้มาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐาน ต้องมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.50 จากคะแนนเต็ม 5 หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 จากคะแนนเต็ม 100 โดยทางสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว จะเป็นผู้ให้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานและประเมินทุก 2 ปี หากมีคะแนนประเมินต่ำกว่าระดับมาตรฐานจะถูกถอดถอนการรับรองและส่งคืนเครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

การท่องเที่ยวแบบสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นอีกรูปแบบหนึ่ง นับว่าเป็นกลยุทธ์การตลาดและการส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวแขนงหนึ่งที่ดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ หลังจากที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ใช้กลยุทธ์ส่งเสริมการขายในปีการท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2541-2542 หรือ Amazing Thailand 1998-1999 ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) ในปัจจุบันนี้ อาจแบ่งตามวัตถุประสงค์ได้ 2 ประเภทหลักที่สำคัญคือ

1. การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health Healing) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวโดยมีโปรแกรมการทำกิจกรรมบำบัดรักษาโรคหรือฟื้นฟูสุขภาพต่าง ๆ ที่หลากหลาย รวมทั้งการทำฟัน การผ่าตัดเสริมความงาม หรือการผ่าตัดแปลงเพศ ฯลฯ ในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล

2. การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวโดยมีการจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพอันประกอบด้วยกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพที่หลากหลาย โดยเฉพาะการเดินทางไปในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และพักผ่อนในโรงแรม รีสอร์ท หรือศูนย์สุขภาพ ซึ่งมีการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในสถานที่นั้น ๆ จัดขึ้น อาทิ การนวดแผนไทย การอบสมุนไพรไทย กิจกรรมบริการสუნธบำบัด (Aroma Terapy) การบริการอาบน้ำแร่ (Spa) เป็นต้น ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก หากแต่ว่าในการให้บริการดังกล่าวแก่นักท่องเที่ยวผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดแนวทางการพัฒนาบริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการ

ดังนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จึงได้มอบหมายให้สมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย (สทอ.) ทำการศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาบริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในที่พักผ่อน” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(1) เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมบริการจัดการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในที่พักผ่อน

(2) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมและการบริการการจัดการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในที่พักผ่อนให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ประกอบการระดับต่าง ๆ

(3) เพื่อนำผลการศึกษาจัดทำเป็นคู่มือแนวทางการพัฒนาบริการจัดการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพให้กับผู้ประกอบการหรือผู้ที่สนใจจะประกอบกิจการในด้านนี้ต่อไป

ดังนั้น “กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในที่พักผ่อน” หมายถึง กิจกรรมการให้บริการส่งเสริมสุขภาพอย่างถูกวิธีในสถานที่พักผ่อน เช่น โรงแรม (Hotel) อันเป็นที่นิยมในปัจจุบัน แหล่งบริการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในที่พักผ่อนอันเป็นที่นิยมในปัจจุบันนั้น มีประวัติและวิวัฒนาการมาจาก “สปา” (Spa) ซึ่งเป็นชื่อเมืองตากอากาศเมืองหนึ่งทางภาคตะวันออกของ

ประเทศเบลเยียม และหมายถึง น้ำพุร้อน น้ำแร่ บ่อน้ำแร่ ที่มีโรงแรมที่พักหรูหราหรือสถานที่พักผ่อนที่หรูหรามีบ่อน้ำแร่ โดยมีหลักฐานบ่งชี้ว่า “สปา” (Spa) นั้นเกิดขึ้นมาตั้งแต่ยุคโรมัน และเริ่มมีรูปแบบที่ชัดเจนขึ้นในประเทศในแถบยุโรปประมาณศตวรรษที่ 17 โดยมีรากฐานมาจากการใช้พลังน้ำจากน้ำแร่/น้ำพุร้อนในการเยียวยารักษาโรคนานาชนิด ซึ่งสามารถเริ่มต้นจากวิธีง่าย ๆ เบื้องต้นด้วยการดื่มน้ำแร่หรือแช่ตัวด้วยน้ำแร่หรือการเดินเท้าเปล่าเพื่อสัมผัสน้ำค้างบนยอดหญ้า ตอนย่ำรุ่งในฤดูหนาวจนถึงวิธีการวารีบำบัด (Water or Hydro-Therapy) ที่มีกิจกรรมและกรรมวิธีที่ซับซ้อนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม จากแนวความคิดดั้งเดิมที่เชื่อกันว่า สปาสามารถรักษาโรคต่าง ๆ ได้ ในยุคต่อมา สปาได้ถูกพัฒนาพร้อมกับวิวัฒนาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสุขภาพ จึงทำให้สปาเปลี่ยนภาพลักษณ์และรูปแบบใหม่มาเป็นกิจกรรม “ป้องกันและสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค” แทน ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้การบริการสปาในแต่ละประเทศมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปตามความเชื่อและภูมิปัญญาในการรักษาสุขภาพและป้องกันโรคของแต่ละประเทศในแต่ละภูมิภาคของโลก แต่ยังมีจุดมุ่งหมายหลักที่เหมือนกันคือ เป็นรูปแบบการบำบัดที่ “จิตใจ” อันนำไปสู่ “ร่างกาย” เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค

ดังนั้น ในปัจจุบัน “สปา” (Spa) จึงหมายความรวมถึง “กิจกรรมบริการส่งเสริมสุขภาพในสถานที่พักผ่อน” ที่มีระดับมาตรฐานคุณภาพ รูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของสปา ซึ่งเป็นกิจกรรมการให้บริการที่ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของจิตใจและความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าของร่างกายโดยใช้ “น้ำแร่” และน้ำอุ่นที่ผสมผสานไปพร้อม ๆ กับกิจกรรมการบำรุงรักษาสุขภาพอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น การนวดน้ำมัน การให้บริการสูดดมบำบัด (Aroma Therapy) อาหารและเครื่องดื่มสมุนไพร ฯลฯ เป็นต้น

ในประเทศไทยและประเทศแถบเอเชีย รูปแบบของสปาจะมีลักษณะร่วมเหมือนกันอยู่ประการหนึ่งคือ การให้บริการจะมุ่งเน้น “การผสมผสานจิตใจและร่างกายให้เป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ” เนื่องจากผู้คนในประเทศแถบตะวันออกจะมีความเชื่อที่เหมือนกันว่า “ความสวยงามของร่างกายเกิดขึ้นมาจากภายในใจ คือจิตใจนั่นเอง” หมายความว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงผลออกมาทางร่างกายนั้น ล้วนเป็นผลที่เกิดจากสภาพจิตใจเป็นตัวกำหนด (Benge, 2000) ดังสุภาษิตการแพทย์แผนไทยที่ว่า “จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว” เมื่อมนุษย์มีสุขภาพจิตใจที่ดี มีความสงบสุข รวมถึงความรู้สึกที่ดีและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวมนุษย์ ก็จะมีผลต่อร่างกายและนำไปสู่การมีสุขภาพร่างกายที่ดีตามมาตามลำดับด้วย สิ่งเหล่านี้มิใช่เป็นเพียงความเชื่อและสติปัญญาเท่านั้น แต่ยังเป็นที่ยอมรับและยืนยันทางวิทยาศาสตร์สุขภาพแล้วว่า เมื่อมนุษย์เรารู้สึกสบายและมีความสุข ร่างกายจะหลั่งสารเอนดอร์ฟิน (Endorphin) ซึ่งมีประโยชน์ต่อร่างกายในทางตรงกันข้าม ในยามที่มนุษย์มีอาการเครียด กัดดัน โมโห โกรธ ซึมเศร้า ร่างกายจะหลั่งสารอะดรีนาลีน (Adrenaline) ซึ่งเป็นโทษต่อสุขภาพ

รูปแบบของสถานบริการส่งเสริมสุขภาพที่พักรวม

ในปัจจุบัน การให้บริการกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแบบสปาในแหล่งท่องเที่ยวอาจแบ่งออกตามลักษณะของสถานบริการได้ 7 ประเภท (Lazarus, 2000 และ Bengel, 2000) ดังนี้

1) **คลับสปา (Club Spa)** เป็นสถานบริการที่ให้บริการสปาพร้อมกับฟิตเนส โดยเน้นให้บริการกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพเพื่อการผ่อนคลายความเครียดและความเมื่อยล้า ในสถานที่แวดล้อมด้วยบรรยากาศแบบสบาย ๆ ใกล้ชิดธรรมชาติและให้บริการแบบเข้าไป-เย็นกลับ โดยไม่มีการค้างคืนพักรวม

2) **เดย์สปา (Day Spa)** มีรูปแบบคล้ายคลึงกับคลับสปา แต่จะให้บริการเฉพาะกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแบบสปาเพียงอย่างเดียว

3) **ครุยซ์ชิพสปา (Cruise Ship Spa)** เป็นบริการสปาระดับมืออาชีพรที่มีการให้บริการบนเรือท่องเที่ยวหรือที่รู้จักทั่วไปว่า “เรือสำราญ” มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ที่ให้ความรู้เรื่องสุขภาพและให้บริการด้านอาหารสุขภาพด้วย

4) **เมดิคอล สปา (Medical Spa)** เป็นสถานบริการสปาอีกรูปแบบหนึ่งในลักษณะของการแพทย์ทางเลือก นอกจากกิจกรรมจะเน้นการผ่อนคลายทั้งร่างกายและจิตใจแล้ว เมดิคอลสปายังมีวิธีการในการฟื้นฟูร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรงดูอ่อนเยาว์และช่วยในการบำบัดรักษาโรคด้วย

5) **มิเนอรัล สปริงสปา (Mineral Spring Spa)** เป็นสถานบริการสปาแบบดั้งเดิมที่ให้บริการอยู่ในหรืออยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวที่มีบ่อน้ำแร่หรือน้ำพุร้อน

6) **ไฮเต็ล แอนด์ รีสอร์ท สปา (Resort & Hotel Spa)** เป็นสถานบริการสปาที่โรงแรมหรือสถานที่พักรวม (Resort) เปิดให้บริการภายในบริเวณสถานที่ของตนเพื่อรองรับลูกค้าที่เข้าพักและบุคคลภายนอก

7) **เดสทินเนชั่น สปา (Destination Spa)** เป็นสถานบริการสปาที่อยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งมีสถานที่พักรวมทั้งแบบพำนักระยะสั้น และแบบพำนักระยะยาว (Long Stay)

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวด้านสุขภาพที่เป็นที่นิยม

1. การจัดรูปแบบการบริการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ

- 1) การนวดแผนไทย
- 2) การนวดฝ่าเท้าและการนวดแผนทางเลือกนานาชาติ
- 3) การอบ/ประคบสมุนไพร และสวดมนต์บำบัด (Aroma Therapy)
- 4) การบริการอาบน้ำแร่ (Spa) และวาริบำบัด (Water Therapy)
- 5) การฝึกกายบริหารท่าฤๅษีดัดตน
- 6) การฝึกสมาธิแนวพุทธศาสนา (Buddhism Meditation)
- 7) การบริการอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

8) การบริการผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพและความงาม

2. การจัดกิจกรรมการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ

- 1) ประวัติความเป็นมาของกิจกรรมการให้บริการส่งเสริมสุขภาพ
- 2) วัตถุประสงค์ของกิจกรรมการให้บริการส่งเสริมสุขภาพ
- 3) เนื้อหาหลักวิชาของกิจกรรมการให้บริการส่งเสริมสุขภาพ
- 4) ประโยชน์ที่จะได้รับจากการให้บริการส่งเสริมสุขภาพ
- 5) การดำเนินการจัดการให้บริการส่งเสริมสุขภาพ
- 6) องค์ประกอบวัสดุอุปกรณ์ที่ให้บริการส่งเสริมสุขภาพ
- 7) ข้อพึงระวังและมาตรการความปลอดภัยของกิจกรรมการให้บริการส่งเสริมสุขภาพ

3. การจัดสถานที่ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ

- 1) การจัดแบ่งเขตบริการและจัดรูปแบบกิจกรรมบริการส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสม
- 2) การวางผังและการออกแบบสถานที่บริการส่งเสริมสุขภาพ
- 3) การตกแต่งภายในสถานที่บริการส่งเสริมสุขภาพและการตกแต่งภูมิทัศน์ภายนอก
- 4) การวางระบบโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานและมาตรการความปลอดภัย
- 5) การติดตั้งวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและความปลอดภัย
- 6) การรังสรรค์สภาพสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ สงบ ร่มเย็น ผ่อนคลาย

4. การจัดบุคลากรด้านบริการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ

- 1) การกำหนดคุณสมบัติ/คุณสมบัติของบุคลากรผู้ให้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ
- 2) การคัดเลือกและการบริหารบุคลากรผู้ให้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ
- 3) การพัฒนาบุคลากรและการฝึกอบรมทางการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพที่ต่อเนื่อง
- 4) การสร้างมาตรฐานคุณธรรม/จริยธรรมวิชาชีพด้านบริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริม

สุขภาพ

5. การจัดระบบบริการจัดการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ

- 1) การจดทะเบียนประกอบกิจการและปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 2) การจัดโครงสร้างองค์การบริหารจัดการสถานบริการส่งเสริมสุขภาพในที่พักรวมเพื่อ

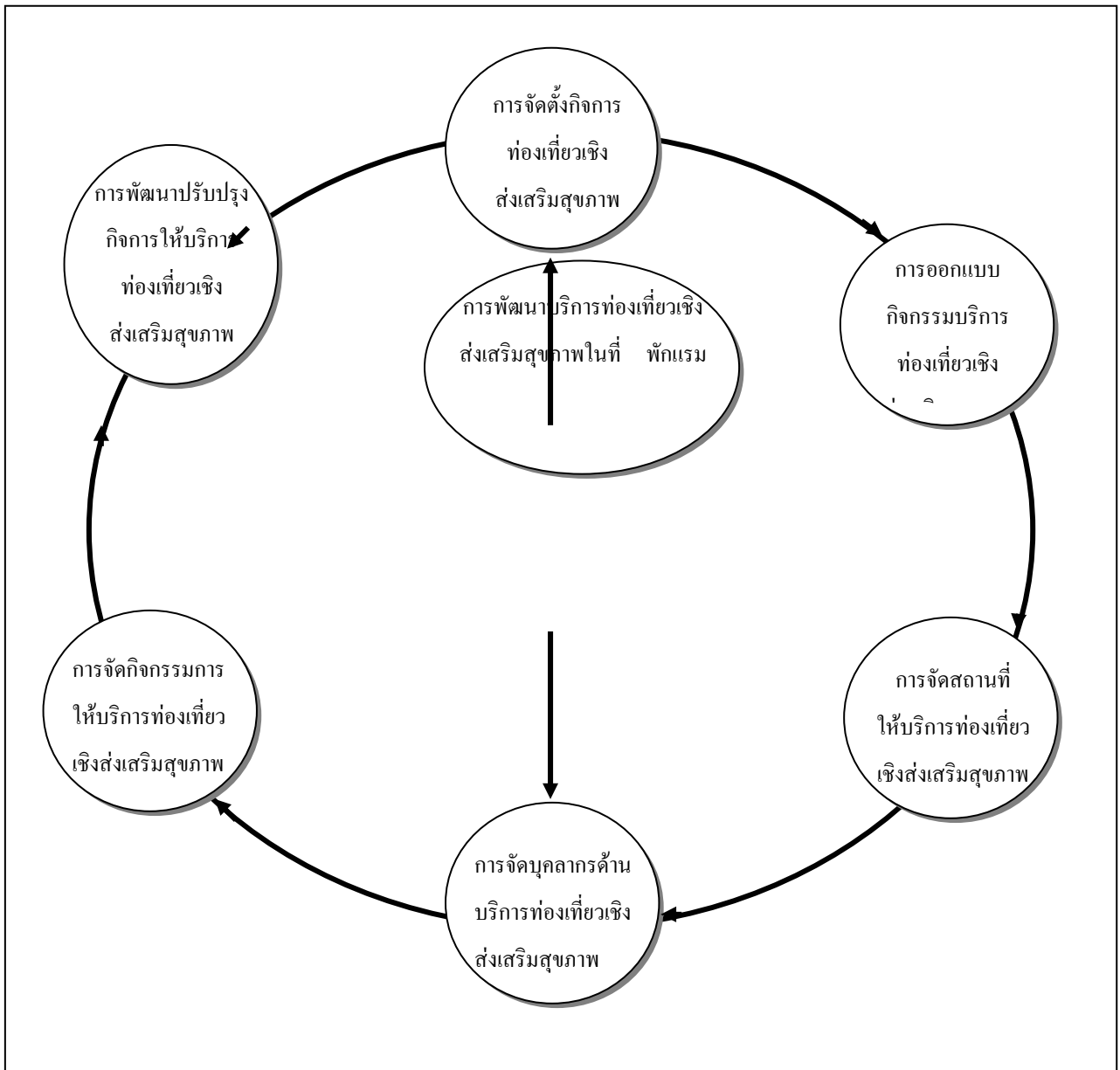
การท่องเที่ยว

- 3) การจัดการด้านการลงทุน การเงิน และการบัญชีของการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริม

สุขภาพ

- 4) การจัดระบบฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ
- 5) การจัดระบบการตลาดด้านการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการพัฒนาบริการท่องเที่ยวส่งเสริมสุขภาพในที่พักรวม

3. แผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเพื่อให้เป็นภารกิจสู่ท้องถิ่น

เพื่อให้เห็นภาพของการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ จึงนำเสนอแผนการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงเวลานับจากปี 2531 -2544 โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวมาแล้ว 6 แผนงานสำคัญ ครอบคลุมวงเงินเกือบ 10,790.28 ล้านบาท ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากได้รับการฟื้นฟูขึ้นอย่างมีมาตรฐาน เกิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ และกระจายเม็ดเงินไปยังชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศ ผ่านโครงการก่อสร้างการฝึกอบรม และการส่งเสริมหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้นมา นับว่า

การดำเนินการดังกล่าว ได้สร้างแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

แผนงานดังกล่าวประกอบด้วย แผนงานที่ 1 : แผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวระยะที่หนึ่ง พ.ศ. 2531-2536 วงเงิน 1,364.33 ล้านบาท แผนงานที่ 2 : แผนงานเงินกู้เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวระยะที่สอง พ.ศ. 2538-2544 วงเงิน 1,445 ล้านบาท แผนงานที่ 3 : แผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวระยะที่สาม พ.ศ. 2542-2546 วงเงิน 1,534.73 ล้านบาท แผนงานที่ 4 : แผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวระยะที่สี่ พ.ศ. 2544 วงเงิน 3,226.73 ล้านบาท แผนงานที่ 5 : แผนงานเงินกู้เพื่อการท่องเที่ยวและส่งเสริมการสร้างงานภายใต้โครงการลงทุน เพื่อสังคม (SOCIAL INVESTMENT PROJECT : SIP) พ.ศ. 2542-2544 วงเงิน 2,528.99 ล้านบาท และแผนงานที่ 6 : มาตรการเสริมการพัฒนาชนบทและชุมชน (มพช.) วงเงิน 690.50 ล้านบาท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

แผนงานที่ 1

แผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว พ.ศ. 2531-2536 (เงินยอนงวดที่ 13)

โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานรวมทั้งสร้างวงจรการท่องเที่ยวในภูมิภาคให้เป็นระบบ ครบวงจรในพื้นที่ทั้ง 8 ภูมิภาค กระจายความเจริญสู่ท้องถิ่นและเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูโบราณสถาน และสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืนตลอดไป

โดยลักษณะโครงการ แบ่งตามประเภทของกิจกรรม มีทั้งสิ้น 114 โครงการ ดังนี้

- โครงการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 59 โครงการย่อย
- โครงการติดตั้งระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน (ไฟฟ้า ถนน ท่าเรือท่องเที่ยว ประปา ฯลฯ) 34 โครงการย่อย
- โครงการจัดซื้อต่าง ๆ 16 โครงการย่อย
- โครงการบูรณะ ซ่อมแซมโบราณสถาน 5 โครงการย่อย

ทั้งนี้ ในแต่ละโครงการจะกระจายอยู่ในภาคต่างๆ ของประเทศ ภาคใต้ร้อยละ 29 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 10 ภาคตะวันออกร้อยละ 17 ภาคเหนือร้อยละ 31 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 10 และพื้นที่อื่น ๆ ร้อยละ 3

โครงการทั้งหมดตามแผนเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวระยะที่ 1 นี้ ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ภายใต้การดูแลอย่างดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 8 หน่วยงาน ได้แก่ กรมการปกครอง กรมป่าไม้ การประปาส่วนภูมิภาค กรมโยธาธิการ กรมทางหลวง กรมศิลปากร สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แผนงานที่ 2

แผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว พ.ศ.2538-2544 (เงินยืมงวดที่ 18)

มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพื้นที่เมืองหลักให้เป็นประตูเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาค รวมทั้งพัฒนาแหล่งศิลปกรรม วัฒนธรรม ประเพณีและแหล่งประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นมรดกของชาติ และอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

สำหรับโครงการที่ดำเนินการภายใต้แผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ระยะที่ 2 นั้น มีทั้งสิ้น 27 โครงการ โดยแต่ละโครงการ เน้นที่เมืองหลักในภาคต่าง ๆ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย 4 โครงการ เชียงใหม่ 10 โครงการ อุตรธานี 1 โครงการ อุบลราชธานี 5 โครงการ พังงา 2 โครงการ กระบี่ 1 โครงการ ภูเก็ต 3 โครงการ และสงขลา 1 โครงการ

โดยทั้ง 27 โครงการ ถูกจำแนกเป็นลักษณะต่าง ๆ กัน ดังนี้ เป็นโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก 18 โครงการ โครงการบูรณะและอนุรักษ์โบราณสถาน 2 โครงการ โครงการก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์และศูนย์จัดแสดง 5 โครงการ และโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือท่องเที่ยว 2 โครงการ แต่ละโครงการมีหน่วยงานรับผิดชอบ 5 หน่วยงานด้วยกัน คือ กรมป่าไม้ กรมศิลปากร กรมโยธาธิการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และกรมการปกครอง

ขณะนี้มีการก่อสร้างเรียบร้อยแล้วจำนวน 21 โครงการ อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 3 โครงการและยังไม่ได้ก่อสร้างอีก 3 โครงการ ทั้งนี้สำหรับโครงการที่กำลังก่อสร้างทั้ง 3 โครงการประกอบด้วย โครงการปรับปรุงศาลากลางเดิม เป็นหอศิลปกรรมวัฒนธรรมล้านนาเมืองเชียงใหม่ (นิทรรศการ) จังหวัดเชียงใหม่ วงเงิน 19,775,000 บาท โครงการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมบริเวณอ่างชลอง จังหวัดภูเก็ต 147,227,681 บาท และโครงการจัดตั้งศูนย์วิจัยศิลปกรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันดามัน จังหวัดพังงา วงเงิน 133,749,818 บาท

แผนงานที่ 3

แผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ระยะที่ 3 พ.ศ.2542-2546 (เงินยืมงวดที่ 23)

มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูอนุรักษ์ และปรับปรุงสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นมาตรฐาน พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาคอินโดจีน รวมทั้งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบแผนงานดังกล่าวมี 7 หน่วยงาน คือ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมศิลปากร กรมป่าไม้ กรมโยธาธิการ กรมวิชาการเกษตร กรมการปกครอง และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สำหรับรูปแบบของโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น แบ่งออกได้ 3 ลักษณะ คือ

- 1) แผนงานก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและปรับปรุงแหล่งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเชื่อมโยงการท่องเที่ยวภูมิภาคอินโดจีน วงเงิน 856.92 ล้านบาท
- 2) แผนงานแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมวงเงิน 166.44 ล้านบาท
- 3) แผนงานเสริมสร้างความรู้ในการอนุรักษ์จัดการทรัพยากรท่องเที่ยว วงเงิน 221.33 ล้านบาท บางโครงการยังอยู่ในขั้นตอนการจัดจ้าง ออกแบบรายละเอียด และมีบางโครงการกำลังรอประกาศประกวดราคาอยู่

แผนงานที่ 1-3 ทั้งที่ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ส่งผลดีด้วยการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้กระจายไปตามแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคต่าง ๆ มากขึ้น นำมาซึ่งการกระจายรายได้ และพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ก็ตาม แต่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ก็ยังคงมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และเพื่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้ดูดีตลอดเวลา จึงได้วางแผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอีก 3 แผนงาน ได้แก่ แผนงานที่ 4 : แผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว พ.ศ.2544 แผนงานที่ 5 : แผนงานเงินกู้เพื่อการท่องเที่ยวและส่งเสริมการสร้างงานภายใต้โครงการลงทุนเพื่อสังคม (Social Investment Project : SIP) พ.ศ. 2542-2544 และ แผนงานที่ 6 : มาตรการเสริมการพัฒนาชนบทและชุมชน (มพช.) ซึ่งจะขอกล่าวถึงในแต่ละแผนงานเงินกู้ที่เพิ่มขึ้นมา ดังนี้

แผนงานที่ 4

แผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว พ.ศ.2544

ททท. ตั้งเป้าหมายของแผนงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ 2 ประการ คือ เป็นการอนุรักษ์ช้างไทย เนื่องจากปัจจุบันจำนวนช้างมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ ประกอบกับพื้นที่ป่าลดลง ทำให้ช้างจำนวนมากต้องอพยพมาหากินในเมืองใหญ่โดยจะเร่งทำการปรับปรุงพื้นที่ที่มีศักยภาพให้เป็นป่าธรรมชาติและเหมาะสมที่จะเป็นที่อยู่อาศัยหรือเป็นโลกใบใหม่ของช้างไทย ทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สำหรับนักท่องเที่ยวเข้าไปเรียนรู้และศึกษาได้อีกทางหนึ่ง

เป้าหมายอีกประการหนึ่ง คือ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมขอมในพื้นที่ภาคอีสานตอนล่าง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมระดับนานาชาติ โดยเฉพาะรูปแบบวัฒนธรรมขอม หรือศิลปะเขมรโบราณ ซึ่งปรากฏหลักฐานให้เห็นทั่วไปในภาคอีสานตอนล่าง

สำหรับข้อเสนอแผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ระยะเวลา 4 ปี นั้น กำหนดไว้ในโครงการหลัก ภายใต้งบประมาณลงทุนทั้งสิ้น 3,226,734,421 บาท ประกอบด้วย

1. โครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและปรับปรุงมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวตามภาคต่าง ๆ ได้แก่ ภาค

กลาง 8 โครงการ เป็นเงิน 139,031,000 บาท ภาคตะวันตก 3 โครงการ เป็นเงิน 6,230,992 บาท ภาคตะวันออก 3 โครงการ เป็นเงิน 48,589,000 บาท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 36 โครงการ เป็นเงิน 659,370,910 บาท ภาคใต้ 10 โครงการ เป็นเงิน 160,592,214 บาท และภาคเหนือ 10 โครงการ เป็นเงิน 117,977,603 บาท 2. โครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมชมในพื้นที่ภาคอีสานตอนล่าง เป็นเงิน 677,002,050 บาท และ 3. โครงการสร้างโลกใหม่ให้ช้างไทย เป็นเงิน 1,005,765,000 บาท

แผนงานที่ 5

แผนงานเงินกู้เพื่อการท่องเที่ยวและส่งเสริมการสร้างงาน

ภายใต้โครงการลงทุนเพื่อสังคม (Social Investment Project : SIP) พ.ศ.2542-2544

เป็นแผนงานที่จัดทำขึ้นเพื่อบรรเทาปัญหาทางสังคม อันเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะปัญหาการว่างงาน ให้มีการจ้างงานเกิดขึ้น รวมทั้งเป็นแผนงานเงินกู้ที่มุ่งพัฒนาและเสริมสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้แรงงานท้องถิ่น และพัฒนาบุคลากร พร้อมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวไปด้วยในตัว

ปัจจุบันโครงการต่าง ๆ ดำเนินการมีความก้าวหน้าร้อยละ 77 และได้มีการขอปรับเปลี่ยนโครงการ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการดำเนินงาน ทำให้ปัจจุบันมีโครงการย่อยทั้งสิ้น 155 โครงการ เป็นโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ 64 โครงการและโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จแล้ว 91 โครงการ

วงเงินลงทุนทั้งแผนงาน 2,528.99 ล้านบาท ขณะนี้มีการเบิกจ่ายเงินกู้แล้วทั้งสิ้น 1,525.77 ล้านบาท สามารถจ้างงานได้แล้วทั้งสิ้น 71,288 คน/เดือน คิดเป็นร้อยละ 65.70 ของเป้าหมายการจ้างงานที่วางไว้คือ 108,333 คน/เดือน

แผนงานที่ 6

มาตรการเสริมการพัฒนาชนบทและชุมชน (มพช.)

ในช่วงที่สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ประเทศต่าง ๆ หันมาให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้น เพราะเป็นวิถีทางที่สามารถสร้างรายได้ให้ประเทศได้เร็วที่สุด ประเทศไทยก็เช่นกัน นับตั้งแต่ประสบวิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อปี 2541 เป็นต้นมา รายได้หลักที่เข้าประเทศก็มาจากท่องเที่ยว ซึ่งจะเห็นได้จากตัวเลขรายได้ที่เข้าประเทศจากการท่องเที่ยวปี 2542 สูงถึง 456,197 ล้านบาท

ปลายปี 2542 คนไทยหันไปเที่ยวต่างประเทศมากขึ้น เป็นเหตุให้รายได้การท่องเที่ยวไทยลดน้อยลง คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อเดือนสิงหาคม-กันยายน 2542 ที่ผ่านมา ให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จัดทำแผนการท่องเที่ยวเชิงรุกเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวซึ่งทาง ททท. ได้เสนอที่จะ

จัดทำโครงการไทยเที่ยวไทยและท่องเที่ยวเชิงเกษตรขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมให้คนไทยเที่ยวไทยเพิ่มขึ้น และเพื่อเป็นการกระจายรายได้กับเกษตรกรและชุมชนในชนบทอย่างต่อเนื่องรวมทั้งก่อให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งขณะนี้ทาง ททท. กำลังจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขึ้นเพื่อชักจูงให้นักท่องเที่ยวสนใจเดินทางไป เยี่ยมชมกิจกรรมของเกษตรกรที่น่าสนใจด้วย

โดยประเภทโครงการที่น่าเสนอประกอบด้วย 1. โครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตร เป็นการประสานงานระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมวิชาการเกษตร กรมประมง เพื่อปรับปรุงศูนย์วิจัยและสถานีทดลองของกระทรวงเกษตรฯ ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว และให้ความรู้ด้านการเกษตร (Agro-tourism) โดยเบื้องต้นได้ทดลองทำเพียง 7 จังหวัดก่อน ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แพร่ เลย จันทบุรี เพชรบุรี หนองคาย 2. โครงการท่องเที่ยวเกษตรชุมชน เป็นการประสานงานระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกับกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อจัดและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามชุมชนเกษตรกร ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกระดับชุมชนเกษตรให้ได้รับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 33 แห่ง ใน 29 จังหวัด และ 3. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นโครงการที่ทางสำนักปลัดกระทรวงมหาดไทยต้องประสานกับหน่วยงานท้องถิ่น โดยงบประมาณที่ใช้ทั้ง 3 โครงการ รวมเป็นเงิน 690,502,000 บาท

10 โครงการนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเกิดจากความมุ่งมั่นของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการดำเนินการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไทย รวมทั้งแสวงหากลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็เป็นส่วนหนึ่งที่ได้รับงบประมาณที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวโดยตรง ซึ่งขอนำมาเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.	โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหินสีช้าง	ขอนแก่น	กรมการปกครอง	1,079,950
2.	โครงการรักษาคุณภาพและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววงจาง	ขอนแก่น	กรมการปกครอง	2,591,200
3.	โครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและพัฒนาหมู่บ้านเต่า	ขอนแก่น	กรมการปกครอง	8,193,000
4.	โครงการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวปราสาทเมืองแขก	นครราชสีมา	กรมการปกครอง	1,503,675
5.	โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพแวดล้อม	นครราชสีมา	กรมการปกครอง	2,000,000

6.	โครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตชั้นภูเขาตอน เจดีย์	นครราชสีมา	กรมการ ปกครอง	3,600,000
7.	โครงการก่อสร้างถนนลาดยางแคบขึ้นเข้าสู่ แหล่งท่องเที่ยวเขาแผงม้า	นครราชสีมา	กรมการ ปกครอง	4,400,000
8.	โครงการปรับปรุงและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว สนามแข่งเรือประเพณี	นครราชสีมา	กรมการ ปกครอง	5,165,600
9.	โครงการพัฒนาและฟื้นฟูอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม (ไทรงาม)	นครราชสีมา	กรมการ ปกครอง	10,000,000
10.	โครงการก่อสร้างถนนลาดยางเข้าแหล่ง โบราณสถานปราสาทบ้านปราสาท	นครราชสีมา	กรมการ ปกครอง	11,550,000
11.	โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเขื่อนมูลบน	นครราชสีมา	กรมชลประทาน	14,514,000
12.	โครงการจัดภูมิทัศน์อุทยานไม้กลายเป็น หินโกรกเดือนห้า	นครราชสีมา	กรมการ ปกครอง	15,000,000
13.	โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบ้านถนน หักใหญ่	นครราชสีมา	กรมการ ปกครอง	28,200,000
14.	โครงการก่อสร้างทางเดินเท้าและวางท่อ ระบายน้ำเพื่อเที่ยวชมการจำหน่ายสินค้า หัตถกรรมและสินค้าพื้นบ้านริมถนนมิตรภาพ และถนนหนองกะจะ	นครราชสีมา	กรมการ ปกครอง	35,000,000
15.	โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไทรงาม	นครราชสีมา	กรมชลประทาน	50,000,000
16.	โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์อนุสรณ์สถาน วีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์	นครราชสีมา	กรมการ ปกครอง	38,400,000
17.	โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมแหล่ง ท่องเที่ยวถนนทางขึ้นปราสาทหินเขาพนมรุ้ง	บุรีรัมย์	กรมการ ปกครอง	4,000,000
18.	โครงการพิทักษ์มรดกไทย ณ วนอุทยานภูเขา กระโดง	บุรีรัมย์	กรมการ ปกครอง	35,930,000
19.	โครงการปรับปรุงคลองละลม (คูเมือง) เพื่อ พัฒนาภูมิทัศน์	บุรีรัมย์	กรมการ ปกครอง	42,000,000
20.	โครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว วนอุทยานโกสัมพี	มหาสารคาม	กรมการ ปกครอง	3,000,000

21.	โครงการพัฒนาและปรับปรุงสถาบันวิจัยวลัย รุกขเวช (สถานีปฏิบัติการบ้านเก็ง) เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวและเพื่อการศึกษา	มหาสารคาม	มหาวิทาลัย มหาสารคาม	9,649,000
22.	โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศ ปาดูนลำพัน	มหาสารคาม	กรมการ ปกครอง	10,600,000
23.	โครงการปรับปรุงถนนและภูมิทัศน์ตลาด อินโดจีนและก่อสร้างอัมจันทร์ริมแม่น้ำโขง	มุกดาหาร	กรมการ ปกครอง	50,000,000
24.	โครงการบูรณะฟื้นฟูสภาพแวดล้อมปรางค์กู่	ร้อยเอ็ด	กรมศิลปากร	4,770,260
25.	โครงการบูรณะซ่อมแซมโบราณสถานกู่กาสิงห์	ร้อยเอ็ด	กรมศิลปากร	14,000,000
26.	โครงการก่อสร้างถนนลาดยางจากบ้านกู่ พระโกนาบกู่กาสิงห์	ร้อยเอ็ด	สำนักงานเร่งรัด พัฒนาชนบท	30,000,000
27.	โครงการพัฒนาเกาะอ่างเก็บน้ำห้วยคำ	ศรีสะเกษ	กรมการ ปกครอง	56,861,800
28.	โครงการสวนพรรณไม้วัดลุ่ม	หนองคาย	กรมการ ปกครอง	1,308,288
29.	โครงการพัฒนาหาดสีดา	หนองคาย	กรมการ ปกครอง	1,558,500
30.	โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเขตรักษา พันธุ์สัตว์ป่าภูวัว	หนองคาย	กรมป่าไม้	12,806,000
31.	โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยวริมแม่น้ำโขง	หนองคาย	กรมการ ปกครอง	35,100,000
32.	โครงการงานบูรณะและปรับปรุงทางหลวง ชนบท สาย นค.4063 (ภูทอกและน้ำตกเจ็ดสี)	หนองคาย	สำนักงานเร่งรัด พัฒนาชนบท	50,410,000
33.	โครงการก่อสร้างถนน คสล.จากที่ว่าการ อำเภอกุมภวาปี วัดมหาธาตุเจดีย์ และ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์รององค์พระธาตุดอน แก้ว	อุดรธานี	กรมการ ปกครอง	1,000,000
34.	โครงการสวนสุขภาพสวนธรรมชาติ (หนองไชยวาน)	อุดรธานี	กรมการ ปกครอง	8,984,328
35.	โครงการพัฒนาปรับปรุงเกาะหาดวัดใต้	อุบลราชธานี	กรมการ ปกครอง	6,195,309

กิโลเมตร ในสมัยโบราณมีฐานะเป็นเมืองเจ้าพระยามหานคร มีอำนาจปกครองหัวเมืองน้อยใหญ่ มีพื้นที่ 20,548 ตารางกิโลเมตร มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน 3 สาย คือ แม่น้ำมูล ลำปลายมาศ และ ลำตะคอง มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับจังหวัดชัยภูมิและ ขอนแก่น

ทิศใต้ ติดกับจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว

ทิศตะวันออก ติดกับ จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันตก ติดกับ จังหวัดชัยภูมิ และ จังหวัด สระบุรี

จังหวัดนครราชสีมา แบ่งการปกครองเป็น 25

อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครราชสีมา อำเภอปากช่อง อำเภอสีคิ้ว อำเภอสูงเนิน อำเภอขามทะเลสอ อำเภอด่านขุนทด อำเภอโนนไทย อำเภอโนนสูง อำเภอประทาย อำเภอขามสะแกแสง อำเภอพิมาย อำเภอคง อำเภอโนนแดง อำเภอชุมพวง อำเภอบัวใหญ่ อำเภอแก้งสนามนาง อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอจักราช อำเภอห้วยแถลง อำเภอปักธงชัย อำเภอโชคชัย อำเภอครบุรี อำเภอเสิงสาง อำเภอหนองบุญมาก และอำเภอวังน้ำเขียว

เส้นทางคมนาคมติดต่อกับกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง มีดังนี้

ทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้ 2 เส้นทาง คือ จากกรุงเทพมหานคร ใช้เส้นทางหมายเลข 1 (พหลโยธิน) แยกเข้าทางหลวงหมายเลข 2 (มิตรภาพ) ที่สระบุรี เรื่อยไปจนถึงนครราชสีมา รวมระยะทาง 259 กิโลเมตร ส่วนอีกเส้นทางหนึ่งคือ จากกรุงเทพมหานคร ใช้ทางหลวงหมายเลข 304 ผ่านมีนบุรี ฉะเชิงเทรา พนมสารคาม กบินทร์บุรี ปักธงชัย ถึงนครราชสีมา รวมระยะทาง 273 กิโลเมตร มีรถประจำทางทั้งแบบธรรมดา และปรับอากาศออกจากสถานีขนส่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถนนกำแพงเพชร 2 ไปยังจังหวัดนครราชสีมา ทุกวัน

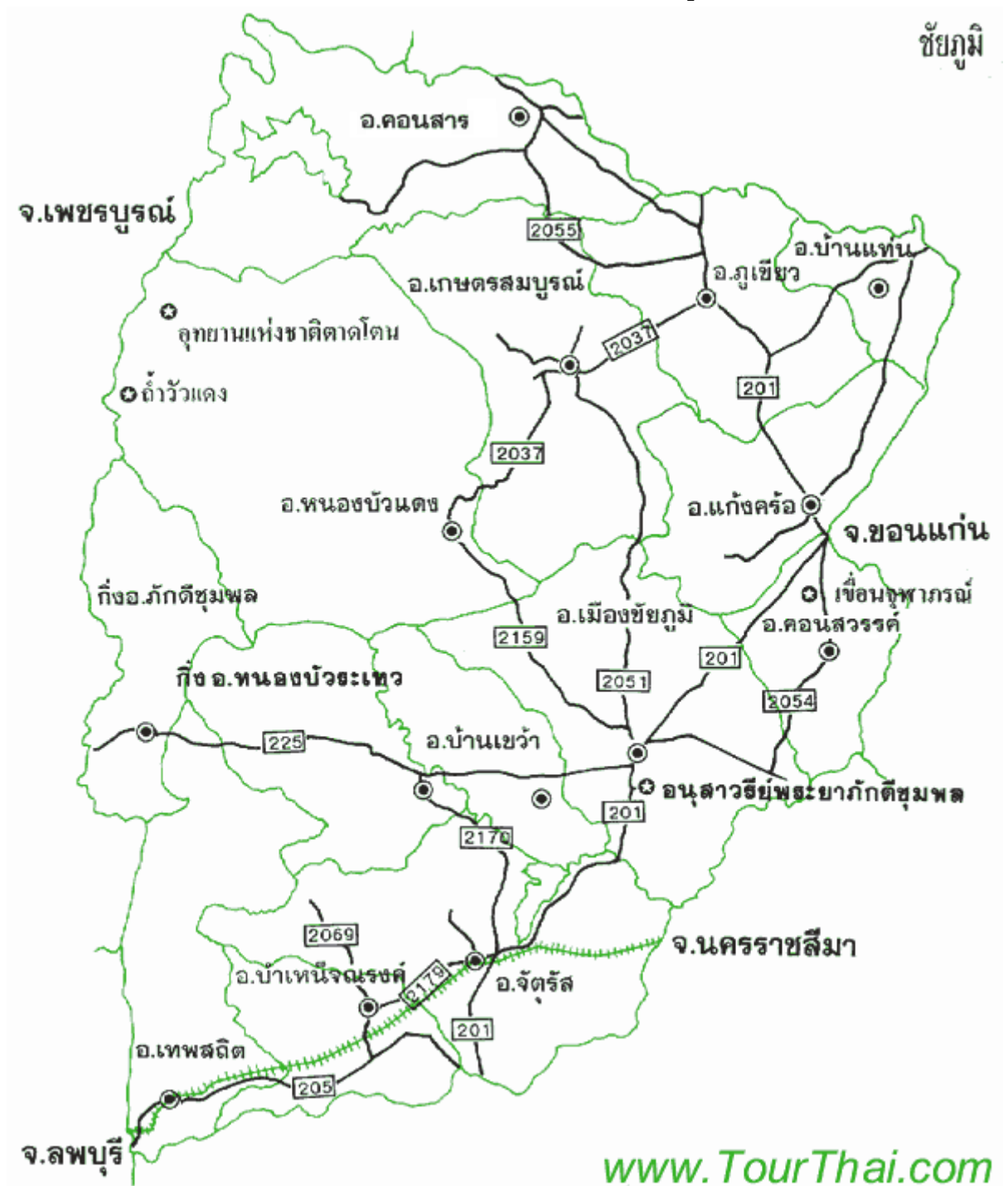
ทางรถไฟ มีรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ ปลายทางจังหวัดอุบลราชธานี และ ปลายทางจังหวัดหนองคาย ทั้งขบวนรถด่วน ขบวนรถเร็ว ขบวนรถธรรมดา ขบวนรถดีเซลราง ผ่านจังหวัดนครราชสีมาทุกวัน โดยแวะจอดที่สถานีรถไฟนครราชสีมา และสถานีรถไฟชุมทางถนนจิระทางเครื่องบิน มีเที่ยวบินจากสนามบินสุวรรณภูมิ ไปยังจังหวัดนครราชสีมา ทุกวัน

จังหวัดนครราชสีมา นับเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก และส่วนหนึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ แหล่งท่องเที่ยวที่มีคนนิยมมาก เช่น อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี สวนสัตว์วันนครราชสีมา แหล่งดินเผาด่านเกวียน วัดบ้านไร่ วัดศาลาลอย วัดหลักร้อย วัดธรรมจักรเสมาราม วัดเขาจันทน์งาม วัดหน้าพระธาตุ วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม แหล่งหินตัด อุทยานไม้กลายเป็นหิน อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย ปราสาทหินพนมวัน ปราสาทเมืองแขก ปราสาทนางรำ ปราสาทเมืองเก่า แหล่งโบราณคดี เมืองโบราณบ้านกงรถ เมืองโบราณเสมา กู่บ้านธารปราสาท ปรางค์สีดา บ้านปราสาท ปราสาทมพะโค อนุสรณ์สถานนางสาวบุญเหลือ แหล่งท่องเที่ยวทางเกษตร สถานีวิจัยสะแกกราช ฟาร์มโชคชัย ไร่สุวรรณ

สนามกอล์ฟ รีสอร์ท ศูนย์ฝึกสุนัขทหาร อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เขาแผงม้า เขื่อนลำตะคอง เขื่อน
ลำพระเพลิง หาดชมตะวัน น้ำตกห้วยใหญ่ น้ำตกกองแก้ว เป็นต้น

2.4.2 จังหวัดชัยภูมิ

ภาพที่ 3 แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ

ชัยภูมิ ส่วนหนึ่งของแผ่นดินอีสานเหนือ ซึ่งมีแนวเขตติดต่อกับภาคเหนือตอนล่าง คือส่วนหนึ่งของผืนป่ารอยต่อขนาดใหญ่ อันเป็นที่ตั้งของภูเขา 3 แห่ง คือ ภูพังเหย ภูแล่นคำ ภูพญาผ่อ ซึ่งเป็นผืนป่าที่ให้กำเนิดแม่น้ำชี แม่น้ำสายสำคัญที่หล่อเลี้ยงชีวิตคนอีสานมาช้านาน

ชัยภูมิเป็นเมืองที่ถือกำเนิดมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แต่อยู่ในสถานะเมืองหน้าด่านของเมืองนครราชสีมา ต่อมาในช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 นายแล ซึ่งเป็นคนของเวียงจันทน์ ได้พาผู้คนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่บริเวณโนนน้ำอ้อม ราวปี พ.ศ. 2369 ตรงกับสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 เจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ได้ก่อการกบฏ ยกทัพเข้ามาตีเมืองนครราชสีมา พญาแล ซึ่งเป็นเจ้าเมืองชัยภูมิในสมัยนั้นได้ยกไพร่พลเข้าต่อสู้จนเจ้าอนุวงศ์แตกพ่ายไปในที่สุดโดยพญาแลเสียชีวิต สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้คุณหญิงโมเป็นท้าวสุรนารี และนายแลเป็นพระยาภักดีชุมพล

อาณาเขตและการปกครอง

จังหวัดชัยภูมิมีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 12,778,287 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็น 15 อำเภอ คือ อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอคอนสวรรค์ อำเภอหนองบัวแดง อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอจัตุรัส อำเภอภูเขียว อำเภอบ้านแท่น อำเภอแก้งคร้อ อำเภอคอนสาร อำเภอภักดีชุมพล อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวระเหว และอำเภอเนินสง่า

มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์และขอนแก่น
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่นและนครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์และลพบุรี

แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองฯ

อนุสาวรีย์พระยาภักดีชุมพล (แล) พระยาแลถือเป็นพ่อเมืองคนแรกของชัยภูมิ ที่นำไพร่พลคนเวียงจันทน์ข้ามแม่น้ำโขงเข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณโนนน้ำอ้อม ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิประมาณ 6 กิโลเมตร ราวปี พ.ศ.2360 ได้ย้ายชุมชนไปที่บ้านหลวง ซึ่งก็คือพื้นที่เขตอำเภอเมืองฯ ในปัจจุบันจากนั้นได้หันไปขึ้นตรงกับเมืองนครราชสีมา รัชกาลที่ 3 โปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะจากบ้านหลวงเป็นเมืองชัยภูมิและแต่งตั้งพญาแล หรือขุนภักดีชุมพล เป็นเจ้าเมืองชัยภูมิคนแรก

ปี พ.ศ. 2369 เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ได้ยกทัพมาตีเมืองนครราชสีมา แต่แตกพ่ายด้วยความแค้นที่พระยาแลให้ความช่วยเหลือเมืองนครราชสีมา จึงย้อนกลับมาจับตัวพระยาแล

ประหารชีวิตที่บริเวณใต้ต้นมะขามหนองปลาเฒ่า ซึ่งบริเวณแห่งนี้คือที่ตั้งศาลในปัจจุบันนั่นเอง ด้วยความดีความชอบที่พญาแลได้กระทำไว้ จึงได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์จากขุนภักดีชุมพลเป็นพระยาภักดีชุมพล (แล)

อนุสาวรีย์พระยาแลตั้งอยู่บริเวณวงเวียนใจกลางเมืองชัยภูมิ ติดกับศาลากลางจังหวัด

ศาลเจ้าพ่อพระยาแล คือพื้นที่ที่พระยาแลถูกประหารชีวิตใต้ต้นมะขาม บริเวณหนองปลาเฒ่าซึ่งปัจจุบันได้มีการสร้างศาลขนาดใหญ่ และพัฒนาเป็นสวนสาธารณะสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ ศาลเจ้าพ่อพระยาแลอยู่ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิประมาณ 4 กิโลเมตร

การเดินทางใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 225 ที่เชื่อมระหว่างชัยภูมิ-อำเภอบ้านเขว้า จะมีทางแยกขวามือเข้าไปหนองปลาเฒ่า มีป้ายบอกทางชัดเจน

วัดศิลาอาสน์ ภูพระ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมืองสำคัญอย่างหนึ่งของชัยภูมิ ภายในวัดมีภาพจำหลักพระพุทธรูปหลายองค์ เช่น พระพุทธรูปองค์ใหญ่ ประทับนั่งขัดสมาธิเพชร มีหน้าตักกว้าง 5 ฟุต สูง 7 ฟุต โดยพระหัตถ์ขวาวางอยู่ที่พระเพลาส່วนพระหัตถ์ซ้ายพาดอยู่ที่พระซงส์ เรียกพระพุทธรูปองค์นี้ว่าพระเจ้าตื้อ นอกจากนี้ ยังมีพระพุทธรูปที่สร้างจากหินทรายสูงราว 7 นิ้ว ลักษณะใกล้เคียงกันมีพระพุทธรูปอีก 7 องค์ จำหลักอยู่รอบ ๆ เสาหินทรายเป็นศิลปะสมัยลพบุรี อายุระหว่างพุทธศตวรรษที่ 18-19 ในช่วงวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 3 และวันขึ้น 13 ค่ำ เดือน 5 จะมีเทศกาลงานนมัสการพระพุทธรูปที่ภูพระเป็นประจำทุกปี

การเดินทางไปวัดศิลาอาสน์ ภูพระ จากตัวเมืองชัยภูมิใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201 ที่เชื่อมระหว่างชัยภูมิ-ภูเขียว ราว 13 กิโลเมตร จากนั้นเลี้ยวซ้ายเข้าสู่เส้นทางนาเสียว-ห้วยชันอีกประมาณ 5 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าตัววัดอีก 1 กิโลเมตร

วัดสระหงษ์ วัดที่มีความเก่าแก่วัดหนึ่งของชัยภูมิ ด้านหลังมีสระน้ำโบราณ กว้างประมาณ 10 เมตร เหตุที่เรียกว่าวัดสระหงษ์ เนื่องจากในวัดมีก้อนหินที่มีรูปทรงคล้ายกับหงส์อยู่ก้อนหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการกัดกร่อนโดยธรรมชาติ

การเดินทางไปวัดสระหงษ์ ใช้เส้นทางที่จะไปอ่างเก็บน้ำช่อระกา ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2015 ระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตรจากตัวเมือง

โบสถ์บ้านกุดไอง้ เป็นโบสถ์หินทรายสมัยทวารวดี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-15 ซึ่งมีการขุดพบโบสถ์จำนวนมากบริเวณพื้นที่รอบ ๆ หมู่บ้าน โดยด้านหลังของโบสถ์จะมีจารึกเรื่องราวต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวชาดกตอนต่าง ๆ เช่น ภาพพระโพธิสัตว์ประทับยืนบนดอกบัว ภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งใต้ต้นโพธิ์ โบสถ์เหล่านี้ถือเป็นโบสถ์ที่คงความสมบูรณ์และงดงามแห่งหนึ่งในเขตพื้นที่ภาคอีสาน เก็บรักษาไว้ที่บริเวณโรงเรียนวัดกุดไอง้ อยู่ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 202 ประมาณ 12 กิโลเมตร

ปราสาท ปราสาทหินที่สร้างขึ้นในสมัยขอมมีลักษณะเป็นนโรคยาศาล หรือสถานพยาบาลโดยมีปราสาทประธานอยู่ตรงกลาง 1 องค์ พร้อมวิหารด้านหลังอีก 1 หลัง

ส่วนด้านนอกกำแพงมีสระน้ำขนาดปานกลาง 1 สระ สำหรับไว้ใช้สอย ที่น่าสนใจอีกอย่าง คือ พระพุทธรูปศิลาปางสมาธิ ซึ่งเป็นศิลปะสมัยทวารวดี ขนาดความสูงราว 1.75 เซนติเมตร ประดิษฐานที่ช่องประตูด้านทิศเหนือ

ปราสาทตั้งอยู่ที่บ้านหนองบัวตำบลในเมืองการเดินทางจากตัวเมืองชัยภูมิ ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 202 (ชัยภูมิ-บัวใหญ่) ระยะทางราว 1 กิโลเมตร จากนั้นเลี้ยวขวาเข้าสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2158 ระยะทางอีก 2 กิโลเมตร ก็จะถึงปราสาท

แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอบ้านเขว้า

คู้แดง โบราณสถานสำคัญแห่งหนึ่งของชัยภูมิ สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 16 เป็นศิลปะขอมแบบบาปวน แต่ชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลาปัจจุบันเหลือเพียงส่วนที่เป็นฐานราก ซึ่งสร้างด้วยศิลาแลงเท่านั้น ที่คู้แดงแห่งนี้ได้ค้นพบทับหลังภาพพระกฤษณะประลองกำลังกับช้าง ต่อมาได้มีการปรับปรุงและบูรณะพื้นที่บางส่วนเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่ง

คู้แดงตั้งอยู่ในพื้นที่วัดกุฎยาง ตำบลตลาดแร้ง การเดินทางจากตัวเมืองชัยภูมิ ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 225 ระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร เมื่อถึงบ้านหลุมไพล์จะมีทางแยกเลี้ยวขวาเข้าไปบ้านกุฎยาง ระยะทางอีกประมาณ 8 กิโลเมตร

แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอกำแพงแสน

ถ้ำแก้ว เป็นถ้ำขนาดปานกลาง ภายในมีห้องโถงขนาดใหญ่ มีหินงอกหินย้อยสวยงาม ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของอำเภอด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องไฟฟ้า ภายในถ้ำนอกจากนี้ ภายในถ้ำยังประดิษฐานพระพุทธรูป เพื่อให้ผู้ที่มีความศรัทธากราบไหว้บูชา

การเดินทางจากตัวอำเภอ ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2359 ระยะทางราว 9 กิโลเมตร ถึงบ้านซับเจริญ จากนั้นจะมีทางแยกซ้ายมือไปถ้ำแก้ว ระยะทางอีกประมาณ 5 กิโลเมตร

แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอภูเขียว

พระธาตุหนองสามหมื่น เป็นพระธาตุที่มีความเก่าและสำคัญมากที่สุดแห่งหนึ่งของเมืองชัยภูมิมีความงดงามและยังคงสภาพสมบูรณ์ ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างขึ้นในยุคสมัยใด ตามรูปทรงของสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะเป็นเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองตั้งอยู่บนฐานเขียงรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ฐานเขียงขึ้นไปจะเป็นฐานบัวคว่ำบัวหงายรองรับองค์พระธาตุเชื่อว่าเป็นการผสมผสานระหว่างศิลปะล้านช้าง อยุธยาและล้านนา สันนิษฐานว่าน่าจะสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 21-22 ตรงกับสมัยพระไชยเชษฐาธิราชแห่งราชอาณาจักรลาว ซึ่งรูปทรงมีความใกล้เคียงกับพระธาตุศรีเมืองที่เวียงจันทน์ และพระธาตุวัดเทพพล เมืองเวียงคุก จังหวัดหนองคาย

นอกจากนี้ หลักฐานในทางโบราณคดียังพบว่า พื้นที่ละแวกนี้เคยเป็นเมืองโบราณขนาดใหญ่ในสมัยทวารวดี เพราะพบร่องรอยคูน้ำและคันดิน ตลอดจนร่องรอยโบราณสถานสำคัญอีกหลายแห่ง เช่น โบสถ์มหาหินทราย จารึกอักษรปัลลวะ ที่มีอายุช่วงพุทธศตวรรษที่ 12-14 โบสถ์มหาที่ค้นพบส่วนหนึ่งนำไปตั้งเป็นศาลหลักเมืองประจำอำเภอภูเขียว

การเดินทางไปพระธาตุหนองสามหมื่น ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201 (ชัยภูมิ-ภูเขียว-บ้านหนองสองห้อง) ระยะทางประมาณ 80 กิโลเมตร จากนั้นเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2055 อีกประมาณ 9 กิโลเมตร ถึงบ้านแก้งจะมีทางแยกซ้ายมือไปวัดพระธาตุหนองสามหมื่น ระยะทาง 5 กิโลเมตร

ศูนย์รวมไม้ตัดบ้านแซ้ ศูนย์รวมการจำหน่ายไม้ตัดที่ทำจากไม้ตะโก มะสัง และช่อยเป็นรูปทรงต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับจินตนาการของผู้ทำ ไม้ตัดเหล่านี้ปัจจุบันถือเป็นส่วนหนึ่งของการตกแต่งบ้านและสวนที่กำลังได้รับความนิยม เนื่องจากมีราคาไม่แพงอีกทั้งการดูแลรักษาก็ไม่ลำบากจนเกินไปนัก

ศูนย์รวมไม้ตัดบ้านแซ้ตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201 ก่อนถึงอำเภอภูเขียวประมาณ 1 กิโลเมตร ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิประมาณ 76 กิโลเมตร

แหล่งทอผ้าขิดบ้านโนนเสลา บ้านโนนเสลาเป็นหมู่บ้านทอผ้าขิดที่มีขนาดใหญ่และดำเนินวิถีชีวิตต่อเนื่องมายาวนานที่สุดของจังหวัดชัยภูมิด้วยลวดลายสีสันของผ้าที่งดงามแปลกตาทำให้ผ้าขิดกลายเป็นสินค้าที่ระลึกที่ได้รับความนิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวโดยมีผ้าให้เลือกหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับการใช้งาน

การเดินทางไปแหล่งทอผ้าขิดบ้านโนนเสลาจากอำเภอภูเขียว ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2037 (ภูเขียว-เกษตรสมบูรณ์) ระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร จะมีทางแยกขวาเข้าสู่หมู่บ้านระยะทางอีก 3 กิโลเมตร

แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอหนองบัวแดง

ผาแก้ง แก้งคือชื่อเรียกหน้าผาลักษณะโค้งคล้ายพระจันทร์เสี้ยว บนเขามีวัดผาแก้ง หรือวัดชัยภูมิพิทักษ์ ซึ่งประดิษฐานพระพุทธรูปชัยภูมิพิทักษ์ในท่ายืน มีความสูงประมาณ 14 เมตร ส่วนด้านหน้าองค์พระเป็นจุดชมวิวที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์กว้างไกลสุดสายตา ผาแก้งเป็นส่วนหนึ่งของภูแลนคา ตั้งอยู่บนเส้นทางระหว่างชัยภูมิ-หนองบัวแดง (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2159) ประมาณ 36 กิโลเมตร จากชัยภูมิ

แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอกอนสวรรค์

บึงแวง อ่างเก็บน้ำที่ตั้งอยู่หน้าที่ว่าการอำเภอกอนสวรรค์ มีเนื้อที่ราว 104 ไร่ นอกจากเป็นแหล่งสำหรับการเกษตรกรรมแล้ว ที่นี่ยังเป็นที่อาศัยของฝูงนกเปิดน้ำอพยพจำนวนมากนับหมื่นตัว

ซึ่งจะเริ่มเห็นหนาวเข้ามาช่วงเดือนพฤศจิกายน-เมษายน จึงได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และแหล่งที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยการสร้างหอสำหรับดูนกและถนนวนรอบบริเวณอ่างเก็บน้ำ

การเดินทางไปบึงแวง ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 202 (ชัยภูมิ-บัวใหญ่) ถึงบ้านลาดใหญ่เลี้ยงซ้ายมือเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 7045 เส้นทางที่จะไปอำเภอคอนสวรรค์ รวมระยะทางทั้งสิ้นจากตัวเมือง 38 กิโลเมตร หรือเดินทางโดยใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201 (ชัยภูมิ-แก้งคร้อ) ราว 30 กิโลเมตร จากนั้นจะมีทางแยกขวาไปอำเภอคอนสวรรค์เป็นระยะทางอีก 14 กิโลเมตร

พระพุทธรูปใหญ่สมัยทวารวดี พระพุทธรูปใหญ่ หรือหลวงพ่อใหญ่ เป็นพระพุทธรูปหินแกะสลักแบบทวารวดี มีความสูงประมาณ 3 เมตร ประดิษฐานในวิหารหลังเล็ก พร้อมกับใบเสมาหินทรายขนาดใหญ่จำหลักภาพชาดกอีกหลายชิ้น นอกจากนี้ ยังมีจารึกอักษรมอญช่วงศตวรรษที่ 14

หลวงพ่อใหญ่ตั้งอยู่ที่วัดคอนสวรรค์ ห่างจากตัวอำเภอคอนสวรรค์เพียง 5 กิโลเมตร

แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอคอนสาร

เขื่อนจุฬาภรณ์ แต่เดิมเรียกว่าเขื่อนน้ำพรม เนื่องจากสร้างขึ้นมาเพื่อขวางลำน้ำพรมบริเวณเขาขุนพาย โดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ลักษณะเป็นเขื่อนหินทิ้ง แกนกลางเป็นดินเหนียว สันเขื่อนมีความยาวทั้งสิ้น 700 เมตร มีความสูงจากฐานราก 70 เมตร โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า และเพื่อการเกษตรกรรม ตลอดจนการเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลาน้ำจืด

แต่เนื่องจากความงดงามของสภาพธรรมชาติรอบตัวเขื่อน เขื่อนจุฬาภรณ์จึงได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยว จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของอำเภอคอนสารในปัจจุบัน โดยมีบ้านพักของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ให้บริการในราคาย่อมเยา

การเดินทางไปเขื่อนจุฬาภรณ์ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201 (ชัยภูมิ-ชุมแพ) เมื่อถึงบริเวณแยกหนองสองห้อง เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 2055 มีป้ายบอกทางชัดเจน รวมระยะทางทั้งสิ้นจากตัวเมืองชัยภูมิประมาณ 120 กิโลเมตร

แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

อุทยานแห่งชาติตาดโตน ถือเป็นอุทยานแห่งชาติในลำดับแรกของชัยภูมิที่อยู่ใกล้เมือง มีเนื้อที่ประมาณ 135,777.50 ไร่ หรือ 217.18 ตารางกิโลเมตร แต่เดิมมีฐานะเป็นเพียงวนอุทยาน ซึ่งเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ.2518 ต่อมาจึงมีการสำรวจและประกาศแนวเขตพื้นที่เพิ่มเติม จนได้รับการยกฐานะเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2523 นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 23 ของประเทศ

อุทยานแห่งชาติตาดโตนเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาภูแลนคา โดยมีพื้นที่ราว 1 ใน 4 ของเทือกเขาภูแลนคา ยอดเขาสูงสุดในอุทยานฯ อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางราว 945 เมตร มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติสำคัญ คือ

น้ำตกตาดโตน เป็นน้ำตกที่มีชื่อเสียง แหล่งพักผ่อนหย่อนใจทางธรรมชาติที่สำคัญของชัยภูมิ ตัวน้ำตกมีความสูงประมาณ 5 เมตร กว้างประมาณ 40 เมตร แม้ว่าระดับความสูงของน้ำตกจะไม่มากนัก แต่ความร่มรื่น ตลอดจนมีแอ่งสำหรับเล่นน้ำตลอดแนวลำคลอง จึงทำให้น้ำตกตาดโตนมีนักท่องเที่ยวและชาวชัยภูมิเข้าไปท่องเที่ยวมากที่สุดใน

บริเวณน้ำตกยังเป็นที่ตั้งของที่ทำการอุทยานฯ มีบ้านพักและลานตั้งแคมป์ ตลอดจนร้านอาหารให้บริการนักท่องเที่ยว น้ำตกตาดโตนอยู่ห่างจากจังหวัดชัยภูมิเพียง 21 กิโลเมตร โดยใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2051 มีป้ายบอกทางตลอดเส้นทาง จากบริเวณลานจอดรถจะต้องเดินเท้าเข้าไปตัวน้ำตก ระยะทางประมาณ 500 เมตร

น้ำตกตาดฟ้า ตั้งอยู่เชิงเขาภูอึ้เฒ่า ฝั่งทิศตะวันออกของอุทยานแห่งชาติตาดโตน เป็นน้ำตกที่ไม่สูงมากนัก แต่มีความน่าสนใจที่ความลาดของตัวน้ำตก ลักษณะคล้ายสไลเดอร์ธรรมชาติ ช่วยเพิ่มความสนุกสนานในการเล่นน้ำ น้ำตกตาดฟ้าจะมีน้ำเฉพาะในช่วงฤดูฝนจนถึงช่วงกลางฤดูหนาวเท่านั้น

การเดินทางไปน้ำตกตาดฟ้า ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201 ระยะทาง 13 กิโลเมตร จากนั้นเลี้ยวซ้ายเข้าไปราว 4 กิโลเมตร ถึงโรงเรียนบ้านนาวังเลี้ยวขวาอีกประมาณ 4 กิโลเมตร ก็จะถึงบริเวณลานจอดรถ แล้วเดินเท้าเข้าไปอีกประมาณ 300 เมตร

น้ำตกผาเอียง เป็นน้ำตกขนาดเล็กและมีน้ำเฉพาะในช่วงฤดูฝนเช่นเดียวกับน้ำตกตาดฟ้า ตั้งอยู่ที่บ้านชีลอง ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติตาดโตนฝั่งตะวันตก มีผืนป่าที่ยังสมบูรณ์ ท่ามกลางสภาพธรรมชาติที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก

การเดินทางไปน้ำตกผาเอียง ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2159 (ชัยภูมิ-หนองบัวแดง) ราว 27 กิโลเมตร มีทางแยกขวามือระยะทาง 2 กิโลเมตรก็จะถึงลานจอดรถ จากนั้นต้องเดินเท้าต่อราว 800 เมตร

อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ถือเป็นอุทยานแห่งชาติที่กำลังได้รับความนิยมมากที่สุด ด้วยความงดงามของทุ่งดอกกระเจียว ซึ่งจะบานสะพรั่งในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม แต่เดิมเป็นเพียงวนอุทยานโดยประกาศให้เป็นวนอุทยานเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.2528 มีพื้นที่ราว 10 ตารางกิโลเมตรเท่านั้น โดยมีสวนหินธรรมชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักสำคัญ ต่อมาเมื่อมีการค้นพบพื้นที่ดอกกระเจียว และสามารถป้องกันฝูงวัวของชาวบ้านเข้ามาในพื้นที่ได้ ความงดงามของทุ่งดอกกระเจียวจึงกลายเป็นจุดขายที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามากขึ้นเรื่อย ๆ จนได้รับการขยายเขตพื้นที่เป็น 112 ตารางกิโลเมตร หรือราว 70,000 ไร่ เพื่อประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติในที่สุด

นอกจาก สวนหินธรรมชาติ และ หุ่นดอกกระเจียว แล้ว ในเขตอุทยานฯ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ อาทิ **สุดแผ่นดิน** ซึ่งเป็นบริเวณที่สูงที่สุดของเทือกเขาพังเหย คือสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางราว 846 เมตร สามารถมองเห็นผืนป่าของเขาพังเหยและทิวทัศน์งดงามสุดแผ่นดินอยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ราว 2 กิโลเมตร มีเส้นทางรถยนต์เข้าถึง จากนั้นเดินเท้าต่ออีกไม่กี่ไกล ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติป่าหินงามมีบ้านพักและสถานที่กางเต็นท์ให้บริการนักท่องเที่ยว

การเดินทางไปอุทยานแห่งชาติป่าหินงามสามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง สะดวกที่สุดคือใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 กรุงเทพฯ-สระบุรี จากนั้นเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 21 ถึงชัยบาดาล (ลำน้ำรายณ์) แล้วเลี้ยวขวาเข้าสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 205 (ชัยบาดาล-เทพสถิต) ก่อนถึงตัวอำเภอเทพสถิตประมาณ 1 กิโลเมตร จะมีทางแยกซ้ายมือเข้าสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2354 ประมาณ 17 กิโลเมตร จากนั้นเลี้ยวซ้ายเข้าไปอีกประมาณ 13 กิโลเมตร ถึงที่ทำการอุทยานฯ รวมเป็นระยะทางทั้งสิ้นประมาณ 270 กิโลเมตรจากกรุงเทพฯ เส้นทางลาดยางตลอดสาย

อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติใหม่ที่ยังไม่ได้ประกาศจัดตั้งอย่างเป็นทางการ ครอบคลุมพื้นที่ในสวนภูเขาล้านคา ภูค่าน้อย โดยมีระดับความสูงตั้งแต่ 200-725 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 200.5 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองฯ บ้านเขว้า หนองบัวแดง และเกษตรสมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลากหลายรูปแบบ เช่น **หุ่นดอกกระเจียว** **หุบประตูลิณีธรรมชาติ** **น้ำตกตาดหินดาด** **ถ้ำพระ ผาแพลานหินแตก ผากล้วยไม้** เป็นต้น แต่ที่ได้รับความนิยมและเป็นที่กล่าวขานถึงมากที่สุดคือมอหินขาว

มอหินขาว เป็นสวนหินธรรมชาติแห่งใหม่ของเมืองไทย มีเนื้อที่ประมาณ 200 ไร่ หลายคนบอกว่าเป็นสโตนเฮนจ์เมืองไทย แม้จะความยิ่งใหญ่อาจเทียบไม่ได้กับสโตนเฮนจ์ของอังกฤษ ซึ่งเป็น 1 ใน 7 สิ่งมหัศจรรย์ของโลก แต่มอหินขาวก็ถือเป็นสวนหินธรรมชาติที่มีลักษณะแปลกตา มากกว่าสวนหินธรรมชาติแห่งอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ ยังแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ กระจายอยู่ในพื้นที่ถึง 3 กลุ่มใหญ่ด้วยกัน

สันนิษฐานกันว่าสวนหินมอหินขาวน่าจะมีอายุอยู่ระหว่าง 175-195 ล้านปี ซึ่งเกิดจากการสะสมตัวของตะกอนทรายแป้งและดินเหนียว เหตุที่เรียกว่ามอหินขาว เนื่องจากกลุ่มเสาหินขนาดใหญ่ 5 ต้น ซึ่งเนื้อหินจะอมโทนสีขาว เมื่อถึงช่วงคือวันเพ็ญแสงจันทร์ที่ส่องมากระทบทำให้มองดูเหมือนมีรัศมีเปล่งประกายสีขาวออกมา ชาวบ้านจึงเรียกว่ามอหินขาว

กลุ่มสวนหิน 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ของมอหินขาวกลุ่มที่โดดเด่นที่สุด คือ กลุ่มหินแรกที่มีเสาหินขนาดใหญ่ 5 ต้น เรียงรายกันอยู่ เสาหินเหล่านี้มีความสูงราว 12 เมตร ต้นที่มีขนาดใหญ่ที่สุดต้องใช้คนโอบไม่น้อยกว่า 20 คน เชื่อว่าที่นี่คือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแห่งใหม่ที่จะได้รับความนิยมในอนาคต

นอกจากสวนหินทั้ง 3 กลุ่มแล้ว ในพื้นที่อุทยานฯ ยังมีความงดงามของแนวหน้าผา โดยเฉพาะบริเวณผาหัวนาค ซึ่งสามารถมองเห็นเทือกภูเขาเขียว ตลอดจนป่าที่ยังอุดมสมบูรณ์ เบื้องล่าง นับเป็นจุดชมวิวที่มีความงดงามทางธรรมชาติและอยู่ไม่ไกลนักจากมอหินขาว

การเดินทางไปมอหินขาว ใช้เส้นทางเดียวกับการเดินทางไปอุทยานแห่งชาติตาดโตน ก่อนถึงด่านเก็บเงินค่าธรรมเนียมอุทยานแห่งชาติตาดโตนจะมีทางแยกซ้ายมือไปมอหินขาว มีป้ายบอกทางเป็นระยะ ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร ช่วงแรกเป็นทางลาดยาง ช่วงหลังเป็นทางดินที่ต้องไต่ระดับความสูงพอประมาณ ควรใช้รถปิกอัพ หรือรถขับเคลื่อนสี่ล้อ

อุทยานแห่งชาติไทรทอง อุทยานแห่งชาติใหม่อีกแห่งหนึ่งของชัยภูมิ ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอหนองบัวแดง อำเภอเทพสถิต และอำเภอกำแพงแสน มีพื้นที่รวมทั้งสิ้นราว 319 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมเขตเทือกเขาพญาฝ่อและเทือกเขาพังเหย มีระดับความสูงตั้งแต่ 300-1,008 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยมีแนวเขตอุทยานฯ ติดต่อกับพื้นที่อุทยานแห่งชาติป่าหินงามและอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ.2535 นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 77 ของประเทศไทย

อุทยานแห่งชาติไทรทองมีความงดงามของ *ทุ่งดอกกระเจียว* เช่นเดียวกับอุทยานแห่งชาติป่าหินงามแต่มีความเป็นธรรมชาติมากกว่า เนื่องจากสภาพพื้นที่ยังคงความสมบูรณ์เดิมๆ ไว้ทั้งหมด นอกจากนี้ ก็ยังมี *น้ำตกไทรทอง* *น้ำตกชวนชม* และ *จุดชมวิวผาห้าหาด* ซึ่งเป็นจุดสูงสุดของเทือกเขาพังเหย คือสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางราว 864 เมตร ปัจจุบันอุทยานฯ มีบ้านพักและพื้นที่สำหรับกางเต็นท์ให้บริการนักท่องเที่ยว โดยใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 225 (ชัยภูมิ-นครสวรรค์) จะมีทางแยกขวามือเข้าไปน้ำตกไทรทองซึ่งเป็นที่ตั้งที่ทำการอุทยานฯ ระยะทางอีก 7 กิโลเมตร

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพียงแห่งเดียวของจังหวัดชัยภูมิ มีอาณาเขตติดต่อเนื่องกับอำเภอคอนสาร หนองบัวแดง และเกษตรสมบูรณ์ มีหน้าที่ในการอนุรักษ์สัตว์ป่า เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าหลากหลายชนิด เช่น กวาง นกยูง ไก่ฟ้า พญาล่อ เก้ง เนื้อทราย เป็นต้น ที่นี่มีสภาพเป็นสวนสัตว์เปิดในธรรมชาติที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของเมืองไทย นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่สำหรับอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าแล้ว ยังมีความงดงามทางธรรมชาติหลายแห่งที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติสำคัญในอนาคต เช่น

ทุ่งกะมัง ทุ่งหญ้าธรรมชาติขนาดใหญ่ที่มีความเหมาะสมในการขยายพันธุ์สัตว์ป่า ตั้งอยู่ใจกลางป่าภูเขียว มีเนื้อที่ราว 500 ไร่ ที่นี่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อดำเนินโครงการปล่อยสัตว์ป่าคืนสู่ธรรมชาติ

นอกจากทุ่งกะมังแล้ว ยังมีทุ่งธรรมชาติที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง คือ *บึงแปน* มี *ยอดคิง* เป็นยอดเขาสูงสุด ที่มีความงดงามทางธรรมชาติ มี *แหล่งหินตั้ง* สวนหินธรรมชาติขนาดย่อมๆ ที่เต็มไปด้วยหินรูปทรงแปลกตา นอกเหนือจากนี้ก็ยังยมี *ถ้ำครอบ* และ *ผาเทวดา*

เนื่องจากเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า การเดินทางเข้าพื้นที่จะต้องได้รับการอนุญาตเพื่อการทัศนศึกษาเท่านั้น ในกรณีที่เข้าชมแบบไปเช้า-เย็นกลับสามารถขออนุญาตได้ที่บริเวณด่านตรวจปางม่วงส่วนการค้างแรมจะต้องทำหนังสือขออนุญาตจากทางเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวโดยตรงล่วงหน้าประมาณ 15-30 วัน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวอยู่ก่อนถึงเขื่อนจุฬาภรณ์ประมาณ 3 กิโลเมตร โดยจะมีทางแยกซ้ายเข้าไปทำการเขตฯ ระยะทางประมาณ 24 กิโลเมตร

เทศกาลและงานประเพณี

ประเพณีรำผีฟ้า เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมรำบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์และพระเจ้าองค์ตื้อ ซึ่งชาวบ้านถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์และให้ความเคารพนักถือการรำบวงสรวงจะกระทำในช่วงวันขึ้น 13-15 ค่ำ เดือน 5 (เดือนเมษายน) ของทุกปี บริเวณเขาภูพระ

งานฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพระยาแล จัดขึ้นในช่วงวันที่ 12-20 มกราคมของทุกปี โดยใช้พื้นที่บริเวณสนามหน้าศาลากลางจังหวัด ในงานนอกจากจะมีการออกร้านของหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมขายสินค้าราคาถูกลงแล้ว ยังมีขบวนแห่สักการะเจ้าพ่อพระยาแล ขบวนถวายช้างเจ้าพ่อตลอดจนขบวนแห่ของอำเภอ

งานประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพระยาแล จัดขึ้นที่บริเวณหนองปลาเฒ่า ซึ่งเป็นที่ตั้งศาลพระยาแลโดยจัดขึ้นในช่วงวันจันทร์แรกของเดือนพฤษภาคม รวมระยะเวลาการจัดงานทั้งสิ้นประมาณ 9 วัน 9 คืน

งานวันดอกกระเจียวบาน ถือเป็นงานส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ดอกกระเจียวกำลังบานสะพรั่ง โดยการใช้พื้นที่อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อำเภอเทพสถิต เป็นสถานที่จัดงาน

สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

ชัยภูมิเป็นเมืองที่มีความโดดเด่นในเรื่องผ้าสินค้าที่ระลึกของที่นี่ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าประเภทผ้ามีทั้งผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าขิด ผ้าฝ้าย หมอนขวาน นอกเหนือจากสิ่งประดิษฐ์จากผ้าทอชนิดอื่น ๆ

2.4.3 จังหวัดบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ มีคำขวัญว่า “เมืองปราสาทหิน ถิ่นภูเขาไฟ ผ้าไหมสวย รวยวัฒนธรรม” นับเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก โดยเฉพาะปราสาทหินมีจำนวน 69 แห่ง ที่สำคัญ คือ ปราสาทพนมรุ้ง แหล่งอารยธรรมขอมที่มีทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ ที่เป็นทับหลังประวัติศาสตร์ มีประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง วันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 ทุกปี ปราสาทเมืองต่ำเป็นปราสาทที่มีความสมบูรณ์ นอกจากนั้นยังได้จัดฤดูกาลท่องเที่ยวเป็นที่นิยมของชาวไทยและชาว

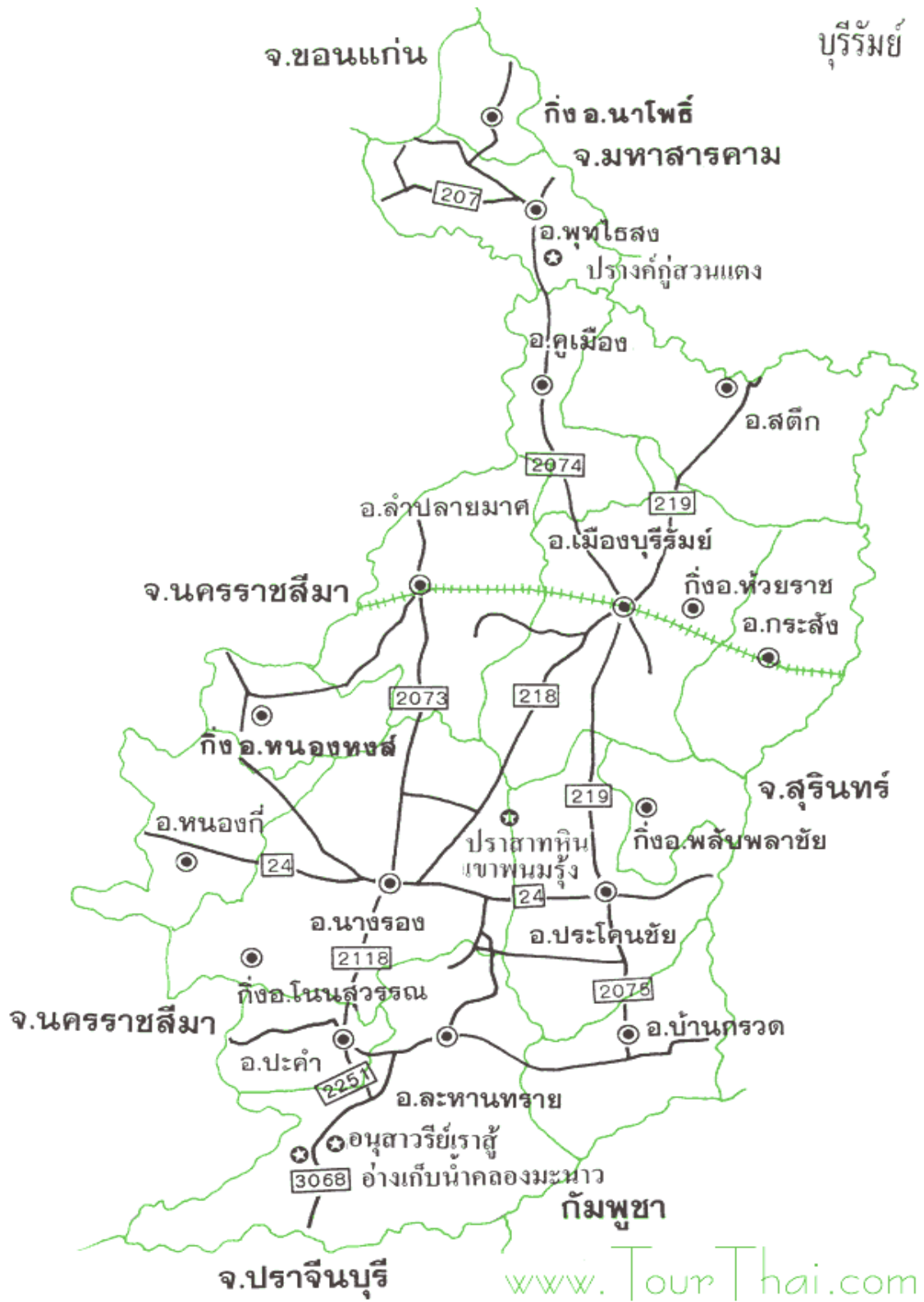
ต่างประเทศ เช่น ประเพณีการแข่งขันว่าวแอก ต้นเดือนธันวาคม ทุกปี ประเพณีการแข่งขันเรือ ลำน้ำมูล
อำเภอสตึก ในเดือนพฤศจิกายน ทุกปี จังหวัดบุรีรัมย์ ยังได้จัดพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด เช่น
พัฒนาปราสาทหินทั้ง 69 แห่ง เขาคระโดง เขาพระอังคาร เขื่อนลำนางรอง เป็นต้น

จังหวัดบุรีรัมย์อาณาเขตและการปกครอง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อจังหวัดขอนแก่น และมหาสารคาม
ทิศใต้	ติดต่อจังหวัดปราจีนบุรีและเทือกเขาพนมมาลัย ซึ่งกั้นเขตแดน ระหว่างไทยกับกัมพูชาประชาธิปไตย
ทิศตะวันออก	ติดต่อจังหวัดสุรินทร์
ทิศตะวันตก	ติดต่อจังหวัดนครราชสีมา

ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง หรืออีสานตอนล่าง มีเนื้อที่ประมาณ
10,321.885 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ทางรถยนต์ประมาณ 410 กิโลเมตร และทาง
รถไฟประมาณ 376 กิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 22 อำเภอ คือ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอนางรอง
อำเภอลำปลายมาศ อำเภอประโคนชัย อำเภอพุทไธสง อำเภอสตึก อำเภอกระสัง อำเภอ
บ้านกรวด อำเภอคูเมือง อำเภอละหานทราย อำเภอหนองกี่ อำเภอปะคำ อำเภอนาโพธิ์ อำเภอ
หนองหงส์ อำเภอพลับพลาชัย อำเภอห้วยราช อำเภอโนนสุวรรณ อำเภอเฉลิมพระเกียรติจังหวัด
บุรีรัมย์ อำเภอบ้านด่าน อำเภอชำนิ อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ และอำเภอโนนดินแดง อำเภอที่อยู่ติด
ชายแดนได้แก่ อำเภอบ้านกรวด และอำเภอละหานทราย

ภาพที่ 4 แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์

ประวัติความเป็นมา :

บุรีรัมย์เป็นเมืองแห่งความรื่นรมย์ตามความหมายของชื่อเมือง เป็นเมืองที่น่าอยู่อาศัยสำหรับคนในท้องถิ่น และเป็นเมืองที่น่ามาเยือนสำหรับคนต่างถิ่น จังหวัดบุรีรัมย์มากมีไปด้วยปราสาทหินใหญ่น้อย อันหมายถึงความรุ่งเรืองมาแต่อดีต จากการศึกษาของนักโบราณคดีพบหลักฐานการอยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยทวารวดี และที่สำคัญที่สุดพบกระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัดบุรีรัมย์ คือ หลักฐานทางวัฒนธรรมของเขมรโบราณ ซึ่งมีทั้งปราสาทอิฐและปราสาทหินเป็นจำนวนมากกว่า 60 แห่ง รวมทั้งได้พบแหล่งโบราณคดีที่สำคัญ คือ เตาเผาภาชนะดินเผา และภาชนะดินเผาแบบที่เรียกว่า “เครื่องถ้วยเขมร” ซึ่งกำหนดอายุได้ประมาณพุทธศตวรรษที่ 15-18 อยู่ทั่วไป หลังจากสมัยของวัฒนธรรมขอมหรือเขมรโบราณแล้ว หลักฐานทางประวัติศาสตร์ของบุรีรัมย์เริ่มมีขึ้นอีกครั้งตอนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยปรากฏชื่อว่าเป็นเมืองขึ้นของเมืองนครราชสีมา และปรากฏชื่อต่อมาในสมัยกรุงธนบุรี ถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ บุรีรัมย์มีฐานะเป็นเมืองๆ หนึ่ง จนถึง พ.ศ. 2476 ได้มีการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนภูมิภาคใหม่ จึงได้ชื่อเป็นจังหวัดบุรีรัมย์มาจนถึงปัจจุบันนี้

การเดินทาง :

ทางรถยนต์ จากกรุงเทพฯ เดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 1 (พหลโยธิน) ถึงสระบุรี เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 2 (มิตรภาพ) จากนั้นแยกขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 24 (โชคชัย-เดชอุดม) ผ่านอำเภอนางรอง กิ่งอำเภอนางรอง แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ตัวจังหวัดบุรีรัมย์ ตามทางหลวงหมายเลข 218 รวมระยะทาง 410 กิโลเมตร หรือจากนครราชสีมา ตามทางหลวงหมายเลข 226 ผ่านอำเภอจักราช-ห้วยแถลง-ลำปลายมาศ รวมระยะทาง 384 กิโลเมตร รถประจำทาง บริษัท ขนส่ง จำกัด เดินทางระหว่างกรุงเทพฯ-บุรีรัมย์ ทุกวัน มีทั้งรถธรรมดาและรถปรับอากาศ รายละเอียดติดต่อได้ที่ สถานีขนส่งสายตะวันออกเฉียงเหนือ ถนนกำแพงเพชร 2 โทร. 936-2852-66

ทางรถไฟ มีรถไฟสายกรุงเทพฯ-อุบลราชธานี กรุงเทพฯ-สุรินทร์ และนครราชสีมา-อุบลราชธานี ทั้งที่เป็นขบวนรถด่วน รถเร็ว รถธรรมดา และรถดีเซลราง ผ่านสถานีบุรีรัมย์ทุกขบวน โดยเฉพาะรถดีเซลรางปรับอากาศจะใช้เวลาน้อยกว่ารถยนต์มาก รายละเอียดติดต่อสอบถามได้ที่ 223-7010, 223-7020

ทางเครื่องบิน มีสนามบินสำหรับการเดินทางที่อำเภอสตึก แต่เนื่องจากปริมาณผู้โดยสารไม่คงที่จึงอาจมีปัญหาเรื่องตารางการบิน ดังนั้นจึงมีเที่ยวบินไปลงที่จังหวัดนครราชสีมา จากนั้นต่อรถโดยสารประจำทางไปจังหวัดบุรีรัมย์ได้ ระยะทางจากนครราชสีมาถึงบุรีรัมย์ ประมาณ 151 กิโลเมตร ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) โทร. 280-0060,

628-2000 นอกจากนั้น ยังมีรถโดยสารจากตัวเมืองบุรีรัมย์ไปยังจังหวัดใกล้เคียง และไปอำเภอต่างๆ
ทุกอำเภอ สำหรับการเดินทางภายในตัวเมืองนั้น มีรถสามล้อรับจ้างอยู่ทั่วไป

ระยะทางจากอำเภอเมือง ไปยังอำเภอและกิ่งอำเภอต่างๆ ของจังหวัดบุรีรัมย์

อำเภอเมือง-อำเภอห้วยราช 15 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอกระสัง 31 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอลำปลายมาศ 32 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอคูเมือง 33 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอสตึก 40 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอพลับพลาชัย 40 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอนางรอง 54 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอหนองหงส์ 54 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอประโคนชัย 64 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอพุทไธสง 64 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอโนนสุวรรณ 65 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอบ้านกรวด 66 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอเฉลิมพระเกียรติจังหวัดบุรีรัมย์ 70 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอนาโพธิ์ 76 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอปะคำ 78 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอหนองกี่ 83 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอละหานทราย 99 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอบ้านด่าน 14 กิโลเมตร

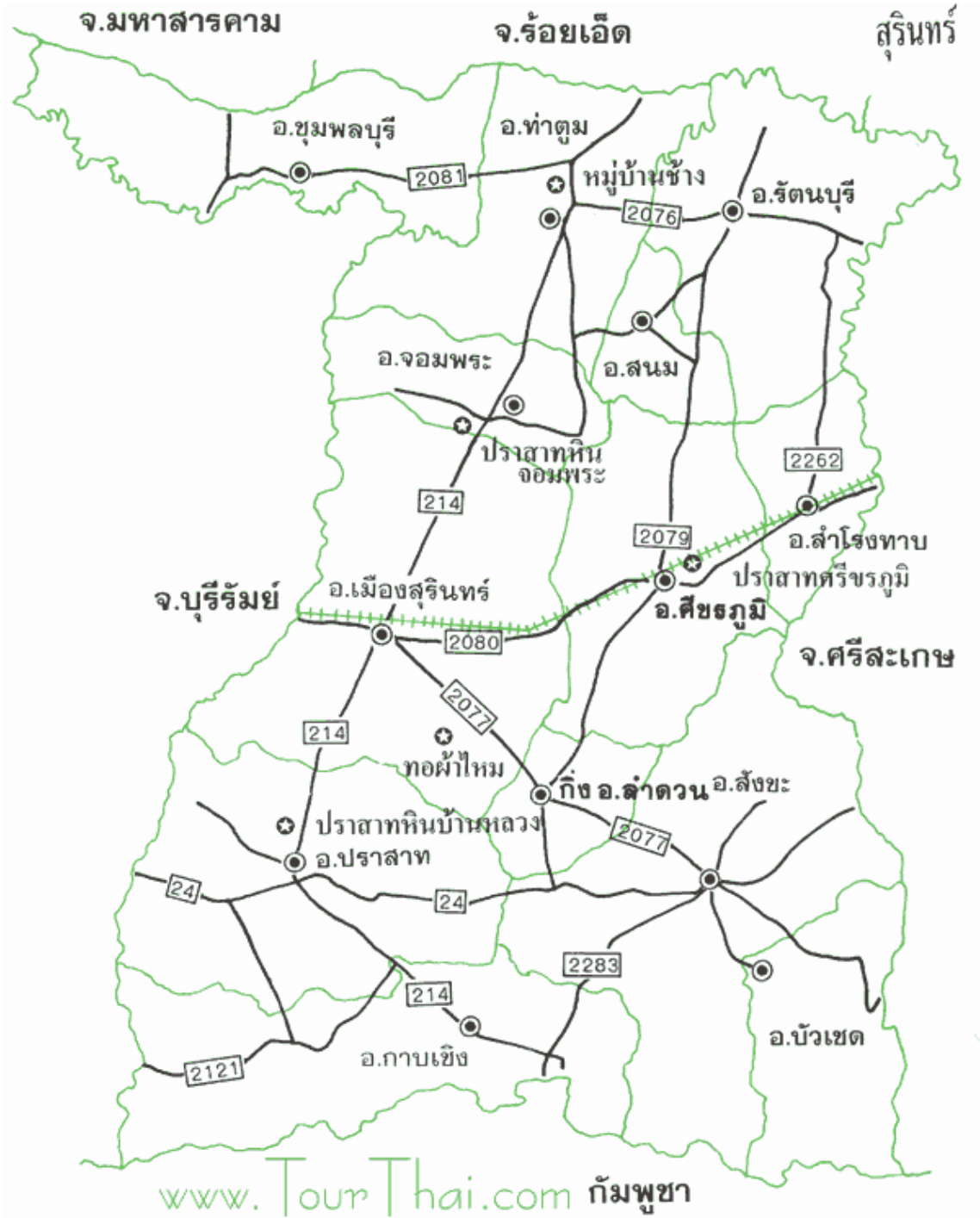
อำเภอเมือง-อำเภอชำนิ 70 กิโลเมตร

อำเภอเมือง-อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ 85 กิโลเมตร

อำเภอเมือง - อำเภอโนนดินแดง 92 กิโลเมตร

2.4.4 จังหวัดสุรินทร์

ภาพที่ 5 แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์มีคำขวัญว่า “**สุรินทร์ถิ่นช้างใหญ่ ผ้าไหมงาม ประคำสวย ร่ำรวยปราสาท ผักกาดหวาน ข้าวสารหอม งามพร้อมวัฒนธรรม**” ได้ชื่อว่าเป็นจังหวัดที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก โดยเฉพาะงานช้างสุรินทร์ ที่จัดกันในเดือนพฤศจิกายนทุกปี ต่อเนื่องกันมายาวนาน นอกจากนี้ยังมีปราสาท จำนวน 30 แห่ง เช่น ปราสาทภูมิโปน ปราสาทสังข์ศิลป์ชัย ปราสาทมีชัย ปราสาทบ้านพลวง ปราสาทโอรัง ปราสาทบ้านอนันต์ ปราสาทบ้านไพล ปราสาททะนง ปราสาทเขาพนมสวาย ปราสาทอังกัญโพธิ์ ปราสาทนางบัวตูม ปราสาทศีขรภูมิ ปราสาทยายเหงา ปราสาทตาเมือน ปราสาทจอมพระ ปราสาทซำปำ ปราสาทพระเป็ยงเตี้ย ปราสาทหมื่นศรีน้อย ปราสาทตามอญ ปราสาทเมืองที ปราสาททอง ปราสาทแก้ว เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้พัฒนาขึ้นมา เช่น หมู่บ้านช้างบ้านตากกลาง ตำบลกระโพธิ์ หมู่บ้านทอผ้าไหม หมู่บ้านทำเครื่องหวาย เป็นต้น

สุรินทร์ เป็นจังหวัดในภาคอีสานตอนล่าง เป็นชุมชนเก่า แก่ตั้งแต่สมัยขอม ในปี พ.ศ. 2306 ปลายสมัยกรุง ศรีอยุธยา หัวหน้าหมู่บ้านได้ย้ายผู้คนมาตั้งบ้านเรือนใหม่ที่ บ้านคูประทายซึ่งเป็นตัวเมืองสุรินทร์ในปัจจุบัน และเปลี่ยน ชื่อเป็น เมืองประทายสมันต์ โดยมีพระสุรินทรภักดีศรีณรงค์จางวาง เป็นเจ้าเมืองคนแรก และได้รับการเปลี่ยนชื่อ เป็น เมืองสุรินทร์เมื่อ พ.ศ. 2329 สุรินทร์อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 457 กิโลเมตร มีพื้นที่ รวม 8,124 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็นอำเภอต่าง ๆ อำเภอเมืองสุรินทร์ อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม อำเภอจอมพระ อำเภอปราสาท อำเภอกาบเชิง อำเภอรัตนบุรี อำเภอสนม อำเภอศีขรภูมิ อำเภอสังขะ อำเภอลำดวน อำเภอบัวเชด อำเภอสำโรงทาบ โดยมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ด และมหาสารคาม

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์

การเดินทาง

เส้นทางที่ 1 ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) แล้วแยกเข้าสู่เส้นทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ที่จังหวัดสระบุรีและเดินทางเข้าสู่จังหวัดนครราชสีมา ตรงเข้าสู่ทางหลวง หมายเลข 224 นครราชสีมา อำเภอโชคชัย แยกซ้ายสู่ทางหลวงหมายเลข 24 โชคชัย-อุดมเดช พอถึงอำเภอปราสาทแล้วแยกซ้ายใช้เส้นทางหมายเลข 214 เข้าสู่ตัวเมืองสุรินทร์

เส้นทางที่ 2 ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) แล้วแยกเข้าสู่เส้นทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ที่จังหวัดสระบุรี และเดินทางเข้าสู่จังหวัดนครราชสีมา ผ่านจังหวัดบุรีรัมย์ ตรงเข้าสู่ตัวจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 226

ทางรถโดยสารประจำทาง

จากกรุงเทพฯ มีรถโดยสารประจำทางออกจากสถานีขนส่งสายตะวันออกเชิงเหินือ ถนน
กำแพงเพชร 2 ทุกวัน

ทางรถไฟ

มีรถไฟออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพฯ (สถานีหัวลำโพง) ทุกวัน

โดยมีระยะทางติดต่อกับอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสุรินทร์เอง ดังนี้

- อำเภอลำดวน 25 กิโลเมตร
- อำเภอจอมพระ 26 กิโลเมตร
- อำเภอปราสาท 28 กิโลเมตร
- อำเภอศีขรภูมิ 34 กิโลเมตร
- อำเภอสังขะ 49 กิโลเมตร
- อำเภอสนม 50 กิโลเมตร
- อำเภอท่าตูม 52 กิโลเมตร
- อำเภอกาบเชิง 52 กิโลเมตร
- อำเภอสำโรงทาบ 54 กิโลเมตร
- อำเภอรัตนบุรี 70 กิโลเมตร
- อำเภอบัวเชด 70 กิโลเมตร
- อำเภอชุมพลบุรี 94 กิโลเมตร

2.4.5 จังหวัดศรีสะเกษ

จังหวัดศรีสะเกษมีคำขวัญว่า “**ศรีสะเกษแดนปราสาทขอม กระเทียมดี มีสวนสมเด็จ
เขตดงลำดวน หลากล้วนวัฒนธรรม**” ศรีสะเกษ เดิมเรียกว่า ศรีนครลำดวน ตั้งอยู่ที่บ้าน
ปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำดวน ตำบลดวนใหญ่ อำเภอวังหิน ในปัจจุบันถูกยกขึ้นเป็นเมือง เมื่อ พ.ศ.
2302 สมัยกรุงศรีอยุธยา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดสุรินทร์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัดศรีสะเกษ ห่าง จากกรุงเทพฯ ประมาณ 568 กิโลเมตร พื้นที่ 9,394.96 ตาราง กิโลเมตร แบ่งการ ปกครองออกเป็น 20 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอกันทรารมย์ อำเภอขามเฒ่า อำเภอกันทรลักษณ์ อำเภอขุขันธ์ อำเภอปรางค์กู่ อำเภอขุนหาญ อำเภอราษีไศล อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอไพรบึง อำเภอห้วยทับทัน อำเภอโนนคูณ อำเภอบึงบูรพ์ อำเภอศรีรัตนะ อำเภอน้ำเกลี้ยง อำเภอวังหิน อำเภอเบญจลักษ์ อำเภอภูสิงห์ อำเภอพยุห์ กิ่งอำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ กิ่งอำเภอศิลาลาด

จังหวัดศรีสะเกษมีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น หลวงพ่อโตวัดมหาพุทธาราม หลวงพ่อโตวัดเขียนบูรพาราม หลวงพ่อโตวัดจอมพระ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ผามออีแดง ปราสาทสระกำแพงใหญ่ ปราสาทสระกำแพงน้อย ปราสาทบ้านปราสาท พระธาตุเมืองจันทร์ ปราสาทตาเล็ง ปราสาทโดนตวล ปราสาทเยอ ปราสาทควิลาลัย ปราสาทภูฝ้าย ภูสมบูรณ์ พระธาตุเรืองรอง วัดล้านขวด น้ำตกห้วยจันทร์ น้ำตกสำโรงเกียรติ น้ำตกวังใหญ่ เขื่อนตางู เขื่อนห้วยศาลา ฝ่ายราษีไศล แหล่งที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นที่ควรสนับสนุน มีดังนี้

1. **ชุดการท่องเที่ยว ถนนสายสุรินทร์-อุบลราชธานี** เริ่มจากปราสาทบ้านปราสาท อำเภอห้วยทับทัน ปราสาทสระกำแพงใหญ่ ธาตุบ้านเมืองจันทร์ **หนองลุง** ปราสาทสระกำแพงน้อย อำเภออุทุมพรพิสัย **พระธาตุเรืองรอง** สวนป่าเฉลิมพระเกียรติหนองกว้าง สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ศาลหลักเมือง หลวงพ่อโต อำเภอเมืองศรีสะเกษ โดยพิมพ์ชุดท่องเที่ยวพร้อมแผนที่ความเป็นมา จุดเด่นและสิ่งที่น่าสนใจแต่ละแห่ง

จากการศึกษาพบว่า บ้านหนองลุงและพระธาตุเรืองรอง เป็นจุดน่าสนใจเพราะมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยภาคเอกชน เป็นการรวมตัวกันของประชาชน **หนองลุง** ริมทางหลวงอุทุมพรพิสัย-ศรีสะเกษ ได้พัฒนาตัวเองจากหนองน้ำธรรมดาและพบเพียงซากหินทรายที่เป็นฐานเสา กลุ่มประชาชนในท้องถิ่นที่นำโดยนายอำภา คุชพันธ์ ข้าราชการบำนาญ ได้จัดสภาพภูมิทัศน์ที่พักริม มีผู้คอยต้อนรับและให้คำแนะนำให้ความสะดวกผู้มาเยือน **พระธาตุเรืองรอง** พัฒนาจากความริเริ่มและเสียสละของหลวงปู่ธัมมา พิทักษ์ โดยมิญาติโยมจากกรุงเทพมหานคร คณะสะพานบุญและชาวบ้านสร้างเรื่องให้การสนับสนุน เป็นปูชนียสถานและสามารถศึกษาความเป็นมาของศรีสะเกษได้เกือบสมบูรณ์แห่งหนึ่ง และอาจเพิ่มเติมการแสดงพื้นบ้านสั้น ๆ 2-3 รายการได้ตามสมควร

แหล่งท่องเที่ยวชุดนี้ แต่ละแห่งน่าจะมอบให้เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล เข้าไปมีส่วนรับผิดชอบ โดยศึกษารูปแบบของหนองลุงและพระธาตุเรืองรองไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ

2. ชุดถนนสายสุรินทร์-เขาพระวิหาร-อุบลราชธานี เริ่มจากปราสาทตาเล็ง อ.ขุขันธ์ ปรางค์กู๋ ปราสาททามจาน อ.ปรางค์กู๋ ปราสาทบ้านเจ๊ก หลวงพ่อโตวัดเขียน อ.ขุขันธ์ ปราสาท ภูฝ้าย ปราสาทต่าหนักไทร อ.ขุนหาญ น้ำตกภูละออ ปราสาทโดนตวล ผามออีแดง และเขา พระวิหาร แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวบวรปราสาทเขาพระวิหารในเส้นทาง ใกล้เคียงปราสาทเขาพระวิหาร เช่น ปราสาทโดนตวล น้ำตกภูละออ และเส้นทางกันทรลักษ์ เบญจลักษ์ โนนคูณ ไปสู่อุบลราชธานี น่าจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพิ่ม หากเป็นแหล่งท่องเที่ยว ขนาดเล็กควรให้องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เป็นผู้รับผิดชอบ โดยศึกษารูปแบบการบริหาร จัดการของหนองสูงและพระธาตุเรืองรอง เพิ่มความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา รูปแบบศิลปะที่ น่าสนใจ

ชุดแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวควรสนับสนุนให้คนในท้องถิ่นได้มีโอกาสได้ท่องเที่ยวด้วยเป็น เบื้องต้น เพื่อเห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น สามารถตอบคำถาม ให้ คำแนะนำนักท่องเที่ยวจากที่อื่นได้ และควรประสานงานกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัท นำเที่ยวต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้มาท่องเที่ยวในด้านการบริการ การให้คำแนะนำ การนำเที่ยว แผ่นพับ แผนที่ป้ายนำทาง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความปลอดภัย ความสะอาด การปรับปรุงภูมิทัศน์ อาหาร สินค้า ของที่ระลึก ตลอดจนห้องน้ำห้องส้วม ไม่ควร เน้นที่ปริมาณเพราะการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ มุ่งที่สภาพธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อม เมื่อนักท่องเที่ยวมีความประทับใจในความเป็นธรรมชาติ ความสะอาด การบริการแล้ว จำนวนนักท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ก็คงจะเพิ่มปริมาณขึ้นทีละน้อยตามลำดับ ส่วนความบันเทิง รูปแบบอื่นควรเป็นหน้าที่ของจังหวัดใกล้เคียง

เขาพระวิหารได้มีการทดลองเปิดรับปีการท่องเที่ยวโดยฝ่ายทหารตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2541 ปรากฏว่ามีนักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวเป็นจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม (ประสบผลสำเร็จในด้านปริมาณนักท่องเที่ยวแต่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม)

*จังหวัดมีแนวทางพัฒนาอาคารขุนอ่ำไพพาณิซ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปกรรมแต่ ชาติข้องเกี่ยวกับระเบียบข้อกฎหมาย พรบ.ผังเมืองเกี่ยวกับการออกแบบก่อสร้างบริเวณ โบราณสถาน (มีความตั้งใจจะพัฒนาโบราณสถานแต่ติดขัดด้านระเบียบข้อกฎหมาย)

*โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรองรับปีการท่องเที่ยวไทย ซึ่งจังหวัดศรีสะเกษเสนอขอรับ การสนับสนุนงบประมาณจากส่วนกลาง หลายโครงการไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เช่น โครงการพัฒนาอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำคำ (บรรจุเข้าแผน ททท. แต่ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ) โครงการพัฒนาสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ โครงการพัฒนาน้ำตกภูละออ ยังไม่ได้รับการพิจารณา เรื่องงบประมาณสนับสนุน (มีโครงการสำคัญเพื่อรองรับปีการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก แต่มีได้ รับการสนับสนุนงบประมาณ ทั้ง ๆ ที่เสนอไปหลายครั้ง)

*กิจกรรมสนับสนุนปีการท่องเที่ยว 2542 อันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ อาจมีการเปลี่ยนแปลง เช่น งานเทศกาลดอกคำءวนบาน จัดแล้วขาดทุนทุกปี งานเทศกาลเงาะ-ทุเรียน และงานเทศกาลชิงสุกามออีแดง ประสบปัญหาในด้านงบประมาณในการจัดงานทั้งสิ้น แต่กิจกรรมทั้งหมดเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางแล้ว และมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวงานเป็นจำนวนมาก

2.4.6 จังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัดอุบลราชธานี มีคำขวัญว่า “เมืองดอกบัวงาม แม่น้ำสองสี มีปลาแซบหลาย หาดทรายแก่งหิน ถิ่นไทยนักปราชญ์ ทวยราษฎร์ใฝ่ธรรม งามล้ำเทียนพรรษา ผาแต้มก่อนประวัติศาสตร์” มีพื้นที่ 15,517 ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทาง 629 กิโลเมตร สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบอันอุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำมูลไหลผ่านตอนกลางของพื้นที่ ด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบสูงและภูเขา มีหน้าผาหินทรายบริเวณชายฝั่งแม่น้ำโขงอันเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยและลาว จังหวัดอุบลราชธานี แบ่งการปกครองออกเป็น 18 อำเภอ และ 6 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภวารินชำราบ อำเภอเดชอุดม อำเภอพิบูลมังสาหาร อำเภอตระการพืชผล อำเภอเขมราฐ อำเภอน้ำยืน อำเภอเขื่องใน อำเภอบุญศรี อำเภอศรีเมืองใหม่ อำเภอม่วงสามสิบ อำเภอนาจะหลวย อำเภอโขงเจียม อำเภอกุดข้าวปุ้น อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอตาลสุม อำเภอสิรินธร อำเภอสำโรง กิ่งอำเภอดอนมดแดง กิ่งอำเภอทุ่งศรีอุดม กิ่งอำเภอนาเยีย กิ่งอำเภอนาตาล กิ่งอำเภอเหล่าเสือโก้ก กิ่งอำเภอสว่างวีระวงศ์

จังหวัดอุบลราชธานี มีคำกล่าวสำหรับการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งว่า " **อุบลเมืองแก่งสุนทรีย์ ราษฎร์แรกอรุณ คินนักบุญเหล่าบัวบาน งานเทศกาลเทียนพรรษา แหล่งอารยาก่อนประวัติศาสตร์**" ดังนั้นอุบลราชธานี ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมากแห่งหนึ่งของไทย โดยเฉพาะเทศกาลเทียนพรรษา และเป็นประตูสู่อินโดจีน ผ่านช่องผ่านแดนถาวรด่านช่องเม็กไปยังลาวได้ ปากเซ น้ำตกหลี่ผี น้ำตกคอนพะเพ็ง ที่ถือว่าเป็นในแองการาเอเชีย น้ำตกตาดฟาน น้ำตกผาส้ม ปราสาทวัดภู นครจำปาศักดิ์ เป็นต้น และในจังหวัดอุบลราชธานีเอง ก็มีแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เช่น ผาแต้ม ผาชนะได หาดวัดได้ หาดคูเต่า วัดป่าพงของหลวงปู่ชา วัดป่านานาชาติ วัดคูหาสวรรค์ อุโบสถวัดสุปฏิญนารามวรวิหาร โบสถ์หรือสิมกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง วัดปากแซง อำเภอนาตาล แก่งสะพือ แก่งตะนะ แหล่งบรรจบแม่น้ำสองสีที่อำเภอโขงเจียม แหล่งหล่อทองเหลืองบ้านปะอาว หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุบลราชธานี ทุ่งศรีเมือง ตลาดการค้าช่องเม็ก วังเต่า เป็นต้น

ภาพที่ 7 แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี

มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดอำนาจเจริญ
ทิศใต้	ติดต่อกับประเทศกัมพูชา ตามแนวเทือกเขาบรรทัด
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับประเทศลาว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดยโสธรและศรีสะเกษ

มีความเป็นมาของจังหวัดอุบลราชธานี ในอดีตเดิมดินแดนแถบนี้ มีชนชาติ ข่า ส่วย อพยพมาจากกรุงศรีสัตนาคนหุตเข้ามาอาศัยอยู่ ตั้งแต่ก่อนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ครั้นในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระองค์ทรงคิดจะรวบรวมผู้คนทีแตกกระจัดกระจายจากภัยสงครามให้มาอยู่เป็นกลุ่มก้อน ดังนั้นถ้าใครสามารถรวบรวมผู้คนได้มากและอยู่กันอย่างมั่นคงก็จะได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าเมือง ด้วยเหตุนี้ในปี พ.ศ. 2329 ท้าวคำผง ซึ่งได้รวบรวมผู้คนอพยพมาตั้งหลักแหล่งทำกินอยู่ ณ บริเวณห้วยแจระแม อันเป็นที่ราบริมน้ำมูล และต่อมาภายหลังมีความชอบจากการนำกำลังเข้าช่วยกองทัพไทยตีเมืองนครจำปาศักดิ์ จึงได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านแจระแมเป็นเมืองอุบลราชธานี และแต่งตั้งให้ท้าวคำผงเป็นพระปฐมวราชสุริยวงศ์เจ้าเมือง ภายหลังได้ย้ายเมืองมาตั้งใหม่ที่ "ดงอู่ผึ้ง" อันเป็นที่ตั้งจังหวัดในปัจจุบัน โดยมีเมืองเทียบเท่าชั้นจัตวาขึ้นอยู่รวม 7 เมือง ในสมัยรัชกาลที่ 5 ก่อนจัดการปกครองแบบเทศาภิบาล เมืองอุบลราชธานีถูกรวมอยู่ในบริเวณหัวเมืองลาวกาว ต่อมาในปี พ.ศ. 2442 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นมณฑลตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีเมืองอุบลราชธานีเป็นที่ตั้งมณฑล และเปลี่ยนชื่อใหม่อีกครั้งหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2443 เป็นมณฑลอีสาน ในปี พ.ศ. 2468 เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ จึงลดฐานะมณฑลอุบลราชธานีลงเป็นเพียงจังหวัดหนึ่งของมณฑลนครราชสีมา จนกระทั่งยุบเลิกมณฑลในปี พ.ศ. 2476 จึงกลายเป็นจังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่นั้นมา

การเดินทาง :

ทางรถยนต์

ใช้ทางหลวงหมายเลข 1 (พหลโยธิน) ไปสระบุรี เลี้ยวเข้าทางหลวงหมายเลข 2 (มิตรภาพ) ต่อด้วยทางหลวงหมายเลข 24 (สายโชคชัย-เดชอุดม) ไปจนถึงอุบลราชธานี หรือใช้เส้นทางกรุงเทพฯ-นครราชสีมา แล้วต่อด้วยทางหลวงหมายเลข 226 ผ่านบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ถึงอุบลราชธานี

ทางรถโดยสารประจำทาง

มีทั้งรถธรรมดาและรถปรับอากาศ ออกจากสถานีขนส่งสายตะวันออกเฉียงเหนือทุกวัน สอบถามรายละเอียดได้ที่ โทร. 272-0295 (รถธรรมดา) ที่อุบลราชธานี โทร. (045) 241831 และ โทร. 272-5299 (รถปรับอากาศ) นอกจากนี้มีรถปรับอากาศ และรถธรรมดาจากกรุงเทพฯ-อุบลราชธานี และจากอุบลราชธานีไปยังจังหวัดอื่นๆ ได้แก่

การเดินทางระหว่างอำเภอ

มีรถโดยสารวิ่งระหว่างอำเภอเมืองไปยังอำเภอต่างๆ ในจังหวัดอุบลราชธานี ระยะทางเป็นดังนี้

- อำเภอวารินชำราบ 2 กิโลเมตร
- อำเภอสำโรง 26 กิโลเมตร
- อำเภอตาลสุม 34 กิโลเมตร
- อำเภอม่วงสามสิบ 35 กิโลเมตร
- อำเภอเขื่องใน 38 กิโลเมตร
- อำเภอตระการพืชผล 45 กิโลเมตร
- อำเภอเดชอุดม 45 กิโลเมตร
- อำเภอพิบูลมังสาหาร 45 กิโลเมตร
- อำเภอศรีเมืองใหม่ 66 กิโลเมตร
- อำเภอกุดข้าวปุ้น 71 กิโลเมตร
- อำเภอสิรินธร 72 กิโลเมตร
- อำเภอโขงเจียม 75 กิโลเมตร
- อำเภอบุณฑริก 87 กิโลเมตร
- อำเภอโพธิ์ไทร 95 กิโลเมตร
- อำเภอน้ำยืน 101 กิโลเมตร
- อำเภอเขมราฐ 106 กิโลเมตร
- อำเภอนาจะหลวย 135 กิโลเมตร
- อำเภอสว่างวีระวงศ์ 20 กิโลเมตร
- อำเภอเหล่าเสือโก้ก 7 กิโลเมตร
- อำเภอดอนมดแดง 35 กิโลเมตร
- อำเภอนาเยีย 35 กิโลเมตร
- อำเภอทุ่งศรีอุดม 74 กิโลเมตร
- อำเภอนาตาล 93 กิโลเมตร

สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี มีมาก และเป็นประตูทางออกไปสู่แหล่งท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้านด้วย หน่วยงานทางการท่องเที่ยวภาคเอกชนใน จังหวัดอุบลราชธานี ได้ให้ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี แบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่

- 1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดและโบราณสถาน ได้แก่ หุ่นศรีเมือง วัดหุ่นศรีเมือง ศาลหลักเมืองอุบลราชธานี วัดสุปฏิญนารามวรวิหาร วัดศรีอุบลรัตนาราม หรือวัดศรีทอง วัดหลวง วัดมหาวนาราม วัดพระธาตุหนองบัว วัดหนองป่าพง วัดป่านานาชาติ
- 2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทพิพิธภัณฑ์และห้องแสดงวัฒนธรรม ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุบลราชธานี แหล่งโบราณคดีเปิดบ้านก้านเหลือง หอวัฒนธรรมอุบลนิทัศน์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมกาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- 3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทหมู่บ้านหัตถกรรม ได้แก่ บ้านปะอาว การหล่อทองเหลืองแบบขึ้นฝั่งบ้านช่างหม้อ แหล่งผลิตเตาอังโล่ บ้านท่าดั่ง แหล่งผลิตเครื่องจักสาน เช่น กระติบจากใบเตยป่า บ้านกุ่ม แหล่งผลิตผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ บ้านทรายมูลแหล่งผลิตซ้อทองเหลือง
- 4) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวตามอุทยานแห่งชาติ ชมธรรมชาติ หน้าผา ไซดหิน หินรูปร่างแปลก ๆ น้ำตก ป่าไม้ ดอกไม้ เกาะแก่ง
- 5) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทสวนผลไม้ดอกไม้ ได้แก่ สวนเขียวสองคอน สวนเกษตร บ้านเปือย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยตรงทั้งในประเทศและต่างประเทศยังมีน้อย แต่ก็มียงานวิจัยบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นและสามารถนำมาเสนอ ดังนี้

บุญทวี บุญโญ(2521: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ : ศึกษากรณีชุมชนป่าดงนาทาม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ เพื่อศึกษากรอบตัวแปร 6 ตัว คือ อาชีพ ระดับการศึกษา กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ระยะเวลาการอยู่อาศัย และการให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรส่วนรวม จากกลุ่มตัวอย่าง 200 ครัวเรือน จากประชากร 775 ครัวเรือน ที่อาศัยอยู่รอบป่าดงนาทาม พบว่าครัวเรือนที่มีอาชีพการเกษตรจะเกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้มากกว่าครัวเรือนที่ไม่มีอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร ครัวเรือนที่มีรายได้สูงจะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้น้อยกว่าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ ครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงจะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้น้อยกว่าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาต่ำ ครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินจะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้น้อยกว่าครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ครัวเรือนที่มีระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนมากจะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้มากกว่าครัวเรือนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนน้อย และครัวเรือนที่ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้น้อยกว่าครัวเรือนน้อยที่ไม่ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สร้อยพัฒน์ ต้นสุขเกษม(2522: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารและการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมงานประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์แบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายในจังหวัดอุบลราชธานี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษา ทั้งในอดีต และปัจจุบัน และความแตกต่างของวัฒนธรรมดังกล่าว ทั้งสองยุค พบว่าในอดีตจัดงานเพื่อปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี คือ ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ โดยผู้จัดคือระดับชาวบ้านและวัด ส่วนปัจจุบันเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ โดยผู้จัดคือส่วนราชการระดับจังหวัด และระดับชาติ

ฤทธิ ชัยนุวัฒน์ และคณะ (2100: บทคัดย่อ) ได้วิจัยภาพพจน์ของประเทศไทยเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม โดยการสอบถามนักท่องเที่ยวนานาชาติ จำนวน 510 คน ที่ได้กลับมาเที่ยวในประเทศไทยอีกครั้ง โดยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างหลากหลายพบว่าประเทศไทยมีภาพพจน์การท่องเที่ยวในทางบวก เช่น มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ธรรมชาติ และประวัติศาสตร์ ในเวลาเดียวกัน ประเทศไทยอาจมีภาพลบในด้านของมลภาวะ แหล่งโสเภณี และความเสียหายของแหล่งท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวก็ยังต้องการที่จะกลับมาเที่ยวประเทศไทยอีก มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ไม่พอใจกับการจัดนำเที่ยวที่นำนักท่องเที่ยวไปเข้าพักและจับจ่ายใช้สอยในร้านค้า ภัตตาคารและโรงแรมที่ไม่เหมาะสม

Carey –Ann Jackson และ Laurens Cloete (1999:Abstract) ได้ทำการวิจัยการท่องเที่ยวใน ออฟริกาใต้ในการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์การท่องเที่ยวผ่านเว็บไซต์ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของหน่วยงานการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการการท่องเที่ยวในการนำไปปรับปรุงใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้

Amrik Singh.(1996:Abstract) ในฐานะผู้สอนของภาควิชาอุทยาน นันทนาการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยยูทาห์ ซอลเลคซิตี สหรัฐอเมริกา ได้ทำการศึกษาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเอเชียและแปซิฟิก ปัจจุบันแนวโน้มในอนาคต พบว่าการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีความสำคัญสำหรับประเทศในแถบนี้ ช่วยสร้างความเจริญด้านเศรษฐกิจรายได้ การแข่งขันที่รุนแรง แต่ละประเทศใช้ความพยายามในการแข่งขันต่อสู้เพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยว

Oppermann and Martin (2002:Abstract) ศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวที่มีชุดการท่องเที่ยวที่ผสมผสาน จากการสอบถามนักท่องเที่ยวต่างประเทศ จำนวน 1,000 คน ที่เดินทางไปท่องเที่ยวในมาเลเซีย โดยเปรียบเทียบการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวแบบไปทีเดียวก่อนเปรียบเทียบกับรูปแบบผสมผสาน ไปท่องเที่ยวเป็นชุดเที่ยวได้หลายที่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวที่ผสมผสาน เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวมากกว่าการท่องเที่ยวตามปกติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

3.1 บทนำ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้ดำเนินการวิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยการศึกษาคั้งนี้ผู้ศึกษาคัดเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ผลิตเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา วิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล ระยะเวลาและรูปแบบวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การเก็บข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้แบบสอบถาม ไปยังกลุ่มประชากรประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี จำนวน 1,200 แห่ง และให้ได้ข้อมูลคืนมา จำนวนไม่น้อยกว่า 400 ชุด เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นโดยการส่งแบบสอบถามไปยังประชากรครบทุกแห่ง

2. กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเพื่อนำไปสู่การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น อย่างน้อยจังหวัดละ 1 แห่ง จำนวน 6 แห่ง

3. กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเพื่อนำสู่โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In- dept Interview) ผู้บริหารจัดการ และผู้ใช้บริการสถานท่องเที่ยว จังหวัดละ 1 แห่ง จำนวน 6 แห่ง และเป็นกลุ่มตัวอย่างแหล่งเดียวกันกับข้อ 2

กลุ่มตัวอย่างในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In- dept Interview) ดำเนินการโดยการศึกษาจากข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 400 แห่งและนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะทำงานเพื่อพิจารณาคัดเลือกให้ได้แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมและเป็นตัวอย่างได้ นำไปสู่การถอดบทเรียนด้วยการประชุมกลุ่มย่อย และสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นที่เป็นไปตามคำนิยามศัพท์ คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์หลักเพื่อการท่องเที่ยวตามความหมายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งรวม แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อการพักผ่อน สุขภาพ กีฬา การบันเทิง ธุรกิจ ผลิตภัณฑ์ การเกษตร หัตถกรรม อุตสาหกรรม และกิจกรรมท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั้งนี้ไม่รวมสิ่งทีมนุษย์สร้างขึ้นที่ไม่มีวัตถุประสงค์เดิมเพื่อการท่องเที่ยว แต่ปัจจุบันกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปราสาทขอม พระธาตุ ธาตุ และวัด ที่สร้างขึ้นมาก่อน พ.ศ. 2502 อันเป็นปีที่มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเบื้องต้นเป็นแบบสอบถามจำนวน 1,200 ชุด
2. เครื่องมือในการประชุมกลุ่มย่อยผู้บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
3. เครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In- dept Interview) ผู้บริหารจัดการ และผู้ใช้บริการสถานท่องเที่ยว

3.4 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และ เครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากการวิจัยอื่น ๆ เพื่อนำมาประมวลเป็นเครื่องมือที่สามารถสนองตอบต่อวัตถุประสงค์และคำถามในการวิจัยคือ (1) แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ว่ามีอยู่จำนวนเท่าใด และเป็นแบบใด (2) แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้แต่ละแห่งเป็นรูปแบบใด (3) แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เขตกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ดำเนินการอย่างไร

2. คณะทำงานร่วมประชุมพิจารณาเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเรียบเรียงให้เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บข้อมูล

3. นำเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลไปให้คณะผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาเครื่องมือ ดังนี้

1. นายบรรยง วงศ์กนิษฐ ห้วนหน้าสำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ
2. นายอักษร แสนใหม่ ผู้อำนวยการศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการจังหวัดศรีสะเกษ

3. ดร.ไสว สดใส รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

4. นายเชิดศักดิ์ ฉายถวิล ผู้อำนวยการกองศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

5. นายประดิษฐ์ พรหมเสนา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

4. นำเครื่องมือทั้ง 3 ชุด ที่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแล้วนำไปปรับปรุงให้มีความเหมาะสม ก่อนการเก็บข้อมูลต่อไป

3.5 วิธีการดำเนินการ

1. การรวบรวมเอกสารและสำรวจข้อมูลเดิมที่มีผู้สำรวจและวิจัยไว้แล้ว
2. การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดเขตอีสานใต้ โดยการเดินทางสำรวจของคณะผู้วิจัย
3. การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้
4. การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

3.6 ตารางแสดงระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงระยะเวลาดำเนินการวิจัย

รายการกิจกรรมที่จะปฏิบัติ	กำหนดระยะเวลาดำเนินโครงการ 2549 – 2550												ผู้รับผิดชอบ	
	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.		
1.สำรวจเอกสาร	**													ที่มวิจัย
2.สร้างเครื่องมือ		**												ที่มวิจัย
3.สำรวจพื้นที่			**	**	**									ที่มวิจัย
4. รายงานความก้าวหน้า						**								ที่มวิจัย
4.คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่จะประชุมกลุ่มย่อย							**							ที่มวิจัย
5.ประชุมกลุ่มย่อย และสัมภาษณ์เชิงลึก									**	**				ที่มวิจัย
6.จัดทำร่าง											**			ที่มวิจัย
7.จัดพิมพ์												**		ที่มวิจัย
8.ประเมินผล													**	ที่มวิจัย

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

บทที่ 4

ผลการศึกษา การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

4.1 บทนำ

การนำเสนอในบทนี้จะเป็นการรวบรวมข้อมูลจากการกรณีศึกษาของคณะผู้ศึกษาที่ลงพื้นที่จัดประชุมกลุ่มย่อย และสัมภาษณ์รายบุคคล แล้วทำการรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เห็นการบริหารจัดการ และรูปแบบการดำเนินงานของแหล่งท่องเที่ยวที่ทำการศึกษา ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้คัดเลือกจากกลุ่มจังหวัด 6 จังหวัดได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี การนำเสนอในบทนี้จะทำให้เห็นสภาพทั่วไป ผู้นำที่มีส่วนสำคัญกับการก่อเกิดแหล่งท่องเที่ยว แนวทางการจัดการและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากกรณีศึกษาดังกล่าว

4.2 การท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้

อีสานใต้มีทรัพยากรการท่องเที่ยว(Tourism Resource)ที่สามารถดึงดูดดึงดูดจิตใจผู้คนให้เดินทางมาท่องเที่ยวได้ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ดังจะเห็นได้จากแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วประเทศ เช่น อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา อนุสาวรีย์พระยาภักดีชุมพล ศาลเจ้าพ่อพระยาแล ที่จังหวัดชัยภูมิ รวมทั้งปราสาทเขาพนมรุ้งที่จังหวัดบุรีรัมย์ หรือวัดล้านขวด วัดพระธาตุเรืองรอง น้ำตกห้วยจันทร์ที่จังหวัดศรีสะเกษ หรือผาแต้มที่จังหวัดอุบลราชธานี สถานที่เหล่านี้ล้วนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาพักผ่อน สร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

นอกจากสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้ที่มีความโดดเด่นเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปแล้ว ในในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ความเป็นจริงยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกมากมาย ซึ่งล้วนแต่มีความโดดเด่น มีความน่าสนใจที่หลากหลายและแตกต่าง เนื่องจากระบบนิเวศ วัฒนธรรม ประเพณีของแต่ละที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่ายังมีแหล่งท่องเที่ยวต่างๆในเขตอีสานใต้ที่มีความหลากหลายน่าสนใจ น่าท่องเที่ยว สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชน จังหวัดและประเทศได้

การศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้ทั้ง 6 จังหวัด จึงเป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เห็นถึงทรัพยากรที่มี รวมทั้งกระบวนการบริหารจัดการและแผนการพัฒนาแนวทางในอนาคต อันจะนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อม สมบูรณ์สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าเที่ยวในอีสานใต้ได้ต่อไปได้

4.3 แหล่งท่องเที่ยวที่พบในเขตอีสานใต้

การศึกษาครั้งนี้มีกรอบในการศึกษาโดยยึดวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อรวบรวมข้อมูลสถานที่แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตอีสานใต้ 6 จังหวัดได้แก่ 1.จังหวัดนครราชสีมา 2. จังหวัดชัยภูมิ 3. จังหวัดบุรีรัมย์ 4. จังหวัดสุรินทร์ 5. จังหวัดศรีสะเกษ 6. จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการรวมทั้งแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เห็นถึงเป้าหมายของการสร้างแหล่งท่องเที่ยวขึ้นว่าจะตอบสนองต่อชุมชนจนถึงระดับประเทศได้อย่างไร

คำจำกัดความของสถานที่ท่องเที่ยวที่คณะวิจัยได้วางกรอบไว้คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว และอาจมีวัตถุประสงค์อื่นประกอบด้วย ซึ่งอาจรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม แต่ไม่รวมสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นที่ไม่มีวัตถุประสงค์เดิมเพื่อการท่องเที่ยว เช่น ปราสาทขอม พระธาตุ วัดเก่าแก่ ที่สร้างขึ้นก่อน พ.ศ 2502 อันเป็นที่มียุทธศาสตร์การตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว

การศึกษาใช้กระบวนการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เบื้องต้นกับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดทั้ง 6 จังหวัดเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากนั้นคณะศึกษาได้ใช้กระบวนการคัดเลือกพื้นที่เพื่อทำการศึกษาเชิงลึกเพื่อให้เห็นถึงกระบวนการบริหารจัดการและการวางแผนในอนาคตในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวที่ทำการคัดเลือกเพื่อศึกษา

จากการรวบรวมข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวที่องค์การบริหารส่วนตำบลใน 6 จังหวัดส่งกลับคืนมาให้คณะผู้ศึกษา พบว่าในเขตอีสานใต้ มีสถานที่ท่องเที่ยวจำนวน 240 แห่ง จากแบบสอบถามที่มีการส่งคืนมาจำนวน 484 ฉบับ โดยแยกตามกลุ่มจังหวัดที่ส่งคืนดังนี้

- 1.จังหวัดนครราชสีมา ส่งคืนมา 124 ฉบับ มีแหล่งท่องเที่ยว 53 แห่ง
2. จังหวัดชัยภูมิ ส่งคืนมา 49 ฉบับ มีแหล่งท่องเที่ยว 29 แห่ง
3. จังหวัดบุรีรัมย์ ส่งคืนมา 63 ฉบับ มีแหล่งท่องเที่ยว 26 แห่ง
4. จังหวัดสุรินทร์ ส่งคืนมา 64 ฉบับ มีแหล่งท่องเที่ยว 28 แห่ง
5. จังหวัดศรีสะเกษ ส่งคืนมา 93 ฉบับ มีแหล่งท่องเที่ยว 54 แห่ง
6. จังหวัดอุบลราชธานี ส่งคืนมา 91 ฉบับ มีแหล่งท่องเที่ยว 50 แห่ง

(รายละเอียดปรากฏในเอกสารภาคผนวก)

ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 240 แห่ง จัดอยู่ในกลุ่มประเภทของการท่องเที่ยวตามการแยกประเภทให้เหมาะสมกับท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างตามที่จังหวัดอุบลราชธานีได้แยกไว้ 5 ประเภท ดังนี้

- 1.การท่องเที่ยวประเภทวัดและโบราณสถาน
2. การท่องเที่ยวประเภทพิพิธภัณฑ์และห้องแสดงวัฒนธรรม
3. การท่องเที่ยวประเภทหมู่บ้านหัตถกรรม

4. การท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติหรือเชิงนิเวศ

5. การท่องเที่ยวประเภทสวนดอกไม้หรือการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผลจากการรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวนี้แสดงให้เห็นว่า ในพื้นที่เขตอีสานใต้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวอีกมากมายที่สามารถพัฒนาสู่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้ แต่ต้องมีการรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เห็นถึงรูปแบบการจัดการที่ชัดเจน สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวที่อีสานใต้ได้ ดังนั้นการเลือกพื้นที่ เพื่อศึกษาเชิงลึกจึงเป็นกระบวนการสำคัญเพื่อสืบค้นข้อมูล นำมาวิเคราะห์ศึกษาให้เห็นแนวทางดังกล่าว

4.4 พื้นที่กรณีศึกษา กระบวนการบริหารจัดการและการวางแผนอนาคต

เพื่อให้เห็นถึงการจัดการ และการวางแผนการจัดการในอนาคตของแหล่งท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้ คณะผู้ศึกษาได้เลือกพื้นที่ ใน 6 จังหวัด ซึ่งเป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไปและยังไม่เป็นที่รู้จัก คณะผู้ศึกษาได้สืบค้นแหล่งข้อมูลเบื้องต้นและได้ประสานงานองค์การบริหารส่วนตำบล พร้อมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว เปรียบเทียบให้เกิดความหลากหลาย โดยครั้งนี้คณะได้คัดเลือกพื้นที่ดำเนินการศึกษาดังนี้

- วัดป่าหลักกร้อย องค์การบริหารส่วนตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา
- อนุสรณ์สถานวีรกรรมท้าวสุรนารี อบต.ทุ่งสัมฤทธิ์ ตำบลสัมฤทธิ์ อำเภอพิมาย จังหวัด

นครราชสีมา

- พุทธอุทยานวัดเต่าใหญ่ อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ
- กลุ่มอาชีพสตรีทอเสื่อกกบ้านหนองเกาะน้อยหลวงพ้อใหญ่ดงแสนตอ

อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

- กลุ่มหัตถศิลป์ บ้านโชค อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
- วัดพระธาตุเรืองรอง อำเภอเมือง และ“ของแปลก” “ของดี” หนองลุง อำเภออุทุมพรพิสัย

จังหวัดศรีสะเกษ

- อุทยานวังมัจฉาห้วยวังนอง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

4.5 ผลการดำเนินการศึกษา

วัดป่าหลักร้อย

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

สภาพทั่วไป

วัดป่าหลักร้อยในพื้นที่ 18 ไร่ ด้านในมีพื้นที่สาธารณะอีก 66 ไร่ มีชื่อเสียงโด่งดังด้านการสร้างสถานที่ เกี่ยวกับการสร้างบุญ สร้างบารมี สถานที่ตั้งอยู่ที่ตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา สถานที่ตั้งเป็นป่าสาธารณะ เป็นสถานที่ที่มีองค์การบริหารส่วนตำบลดูแลด้วย มีพระครูศิริภัทรภรณ์ เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ และมีนายสำราญ ธรรมานอก เป็นประธานฝ่ายฆราวาส มีคณะกรรมการของวัดจำนวน 10 คน ช่วยกันบริหาร

ภายในวัดมีกิจกรรมที่น่าสนใจ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธที่แฝงคติธรรมไว้มากมาย มีจุดที่น่าสนใจเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลายจุด เช่น จุดการแสดงนรขุมต่างๆ การทำผัดในกาม การติดยาเสพติด มีโทษตกรอกอย่างไร จุดการแสดงของคติธรรมต่างๆผ่านรูปปั้น จุดแสดงสินค้า จุดแสดงของแปลกต่างๆ เช่น วัว 2 หัว ต้นไม้ผลเป็นต้น การแสดงผ่านคติธรรมต่างๆภายในวัดมีจุดเด่นที่น่าสนใจ ทุกจุดมีที่สำหรับบริจาคทานเพื่อบำรุงวัด มีสินค้าต่าง ๆ ตามจุดต่าง ๆ มีจุดการทำบุญผูกแขน

ความโดดเด่น

การจัดสถานที่

วัดป่าหลักร้อยมีความโดดเด่นด้านการจัดสถานที่ กล่าวคือ มีระบบการจัดสถานที่ตามจุดต่าง ๆ ที่แฝงคติธรรม แต่น่าดู ผลิตรูปปั้น หรือโครงเหล็กทาสี สร้างสีสนั และมีการใช้เครื่องเสียงทายมาประกอบการแสดง มีการแสดงโดยใช้เครื่องควบคุม เช่นการแสดงดนตรีเครื่องระดุก สามารถสร้างความสนใจแก่ผู้ที่มา ซึ่งกล่าวได้ว่าสร้างความสนใจบวกกับความเชื่อความศรัทธาจึงมีการบริจาคทานกันมากมาย

การดูแลรักษา

รูปปั้นต่าง ๆ ที่วัดจะสร้างใหญ่โตแต่มีการดูแลเป็นอย่างดี ยังใช้การได้ทุกส่วน โดยเฉพาะรูปปั้นเปรตที่มีขนาดใหญ่แต่ยังมีความสมบูรณ์เป็นจุดเด่นสร้างความน่ากลัว และน่าสนใจ

คติธรรมตามทางเดิน

ที่วัดจะมีการเขียนคติธรรมต่าง ๆ ไว้ตามเส้นทางเดินดูสถานที่ต่าง ๆ สามารถมองเห็นและอ่านได้ชัดเจน ใช้คำเข้าใจง่าย

จุดบริการทำบุญ

จุดที่มีการบริการทำบุญจะมีพระมาให้พร รับเครื่องทำทาน ซึ่งทำให้ผู้มาทำบุญเกิดความสุข มีความสุข เช่น สถานที่สวดมนต์แล้วผูกแขนเพื่อให้มีความสุข

เอกสารธรรม

วัดมีเอกสารสุภษิตธรรม 15 เรื่อง มินิทานธรรม 14 เรื่อง ซึ่งมีการจำหน่ายภายในวัด
การบริการรถนำเที่ยวภายในวัด

ด้วยความกว้างของสถานที่และจุดการแสดงต่าง ๆ อยู่ห่างไกล ทางวัดมีบริการรถนำชม
สถานที่ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ของวัดเป็นผู้นำในการชม

กิจกรรมสาธารณะ

นอกจากกิจกรรมต่าง ๆ ดังที่กล่าวเบื้องต้น วัดป่าหลักร้อยมีกิจกรรมภาคสังคมที่เป็นการ
สร้างประโยชน์ให้เกิดกับชุมชนหลายกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นจากรายได้ที่ได้จากการ บริจาค
กิจกรรมดังกล่าวได้แก่

1. การสร้างศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์
2. กิจกรรมค่ายเยาวชน
3. วิทยุชุมชน
4. เว็บไซต์ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวัด

การบริหารจัดการ

วัดป่าหลักร้อยมีกิจกรรมมากมาย ทั้งด้านการทำบุญ และการขายสินค้าต่างๆ จาก
การศึกษาพบว่าที่วัดป่าหลักร้อย สินค้าทุกอย่างวัดเป็นผู้จัดการโดยมีคณะกรรมการเป็นผู้ดูแล
คณะกรรมการวัดมี 10 คน มีการประชุมทุกวันพระเพื่อสรุปผลการดำเนินงานของวัด มีผู้ดูแลทำ
ความสะอาด 40-50 คน รายได้จากการทำบุญ แบ่งส่วนหนึ่งเพื่อเป็นการบริหารวัด รายได้ในช่วง
เทศกาลมีมากถึง 1,000,000 บาท (หนึ่งล้านบาท) แสดงให้เห็นว่าวัดเป็นสถานที่ที่มีนักท่องเที่ยวมา
เที่ยวมากช่วงเทศกาลมากมาย จากการสัมภาษณ์ นายสำราญ ธรรมานอก ได้ข้อมูลรายจ่ายที่
บ่งบอกว่าวัดมีค่าใช้จ่ายที่สูงมากถึง 40,000 บาทต่อวันก็เคยมี

หน่วยงานที่สนับสนุน

ด้านการสนับสนุนโดยหน่วยงานต่างๆ ภายในวัดป่าหลักร้อยมีหน่วยงานมาสนับสนุนน้อย
มาก เนื่องจากทางวัดสามารถพึ่งตนเองได้ การสนับสนุนที่เห็นได้ชัดเจนโดยองค์การบริหารส่วน
ตำบลโนนไทยคือการบริการห้องน้ำ รวมทั้งศูนย์วัฒนธรรมอำเภอเคยเข้ามาประสานงาน แต่ยังไม่
ช่วยเหลืออะไรเต็มที่ สาเหตุที่สำคัญคือการประสานงาน สร้างความเข้าใจกันระหว่างวัดกับคณะ
หน่วยงาน จากการสัมภาษณ์พบว่า หน่วยงานมองว่าวัดสร้างกิจกรรมเป็นธุรกิจ ซึ่งในความเป็นจริง
การบริหารจัดการเรื่องรายได้ทางวัดมีการจัดการเป็นยอดดี อย่างที่กล่าวว่า วัดจะมีการประชุมกัน
ทุกวันพระ แสดงว่ามีการประชุมเดือนละ 4 ครั้ง

ภาพที่ 8 ภาพประกอบการศึกษาวัดป่าหลักร้อย

บทสรุป

วัดป่าหลักร้อยมีความโดดเด่นน่าสนใจ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงพุทธที่มีกิจกรรมหลากหลาย มีคณะกรรมการในการดูแล ความโดดเด่นสมบูรณ์เกิดจากแนวคิดของพระผู้นำในวัด ซึ่งเป็นจุดแข็งให้กิจกรรมภายในวัดดำเนินไปอย่างเป็นเอกภาพ การสร้างกิจกรรมภายในวัดมีสีสัน น่าสนใจ ตื่นเต้น ในการชม และเมื่อมีการนำเอาความศรัทธา ความเชื่อ มาสร้างเป็นแรงจูงใจเพื่อการบริจาค ร่วมกับความสมบูรณ์ของกิจกรรมต่างๆภายในวัด ทำให้วัดป่าหลักร้อยมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากมาย มากกว่า วันละ 300-400 คน การบริหารจัดการที่มีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จอีกอย่างของวัด รายได้ที่เกิดขึ้นแบ่งปันออกเป็นหลายส่วน โดยเฉพาะส่วนที่นำมาช่วยเหลือชุมชน เช่นการสร้างศูนย์เด็ก การสร้างสถานีวิทย์ชุมชนแล้วให้เด็กเยาวชนในพื้นที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรม

หากมีนักท่องเที่ยว นั่งรถผ่านเส้นทางคมนาคมเข้าจังหวัดนครราชสีมา จะพบป้ายประชาสัมพันธ์ของวัดป่าหลักร้อยเกือบทุกเส้นทาง สิ่งนี้เป็นจุดแข็งอีกอย่างที่ทำให้วัดดึงดูดผู้คนนักท่องเที่ยวได้

โดยสรุปแล้ววัดป่าหลักร้อยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยผู้นำศาสนา มีคณะกรรมการบริหาร มีการจัดการที่ดี สามารถพัฒนาให้โดดเด่นน่าสนใจเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าการขยายกิจกรรมของวัดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ มีการสร้างโบสถ์ และสถานที่ที่เรียกว่า สวรรค์บนดิน ภายในวัด ปรัชญาการณนี้แสดงว่าวัดมีความมั่นคงในทุกด้านทั้งรายได้ คณะทำงาน รวมทั้งแนวคิดวิธีการสร้างวัดให้เป็นพุทธสถานที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป

รายชื่อคณะกรรมการผู้บริหาร

นายสำราญ ธรรมานอก

นายแจ่ม เย็นหลักร้อย

นายธงชัย เย็นหลักร้อย

นายเกลี้ยง วรชาติ

นายเลิศ เย็นหลักร้อย

นายหลอด ชำนาญกิจ

นายกุม อยู่เย็น

นายเชิด หลอดคำ

คำขวัญอำเภอโนนไทย

สันเทียะ คือโนนไทย ลือไกลหลวงพ่ोजอน

วัดหลักร้อยแหล่งศึกษา มากคุณค่าตาลโตนด

ได้ประโยชน์เกลือสินเธาว์

อนุสรณ์สถานวีรกรรมท้าวสุรนารี อปต.ทุ่งสัมฤทธิ์ ตำบลสัมฤทธิ์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา

ความเป็นมา

ทุ่งสัมฤทธิ์ เป็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับเมืองนครราชสีมา การรบระหว่างเมืองลาว -ไทย ยุคของเจ้าอนุวงศ์ และกองทัพไทยในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว การต่อสู้ที่สร้างวีรกรรมให้กับผู้นำหญิงเมืองนครราชสีมา นามว่านางบุญเหลือซึ่งเป็นบุคคลสตรีของยาโมหรือท้าวสุรนารี สัญลักษณ์การต่อสู้เพื่อบ้านเมืองของวีรสตรีไทย ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา และกลายเป็นที่เคารพบูชาของคนโคราชสีมา คนอีสาน รวมทั้งคนไทยทั่วประเทศ มีการสร้างอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีเพื่อรำลึกถึงวีรกรรม เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ที่ถือว่าเป็นจุดเด่นของเมืองนครราชสีมาปัจจุบัน

อนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีการก่อสร้างยังจุดเกิดเหตุการณ์จริง โดยการสนับสนุนงบประมาณการก่อสร้างจากหน่วยงานของรัฐ งบประมาณก่อสร้าง 28,000,000 บาท มีจุดเด่นน่าสนใจตรงการสร้าง อนุสรณ์วีรกรรมของชาวนครราชสีมากับการต่อสู้กับทหารจากประเทศลาว กองทัพของเจ้าอนุวงศ์

ในอดีตมีพื้นที่มากกว่า 150 ไร่ แต่ปัจจุบันชาวบ้านสร้างเป็นที่นาที่อยู่อาศัยเกือบหมด จากการสัมภาษณ์นายเทอดไทย บุ่งทองกลาง ผู้รู้ประวัติความเป็นมาในการก่อตั้ง ให้ข้อมูลว่า ปี พ.ศ. 2525 ตนเองกับลูกสาวซึ่งเป็นครู ได้จัดกิจกรรมการแสดงวีรกรรมของยาโมเป็นครั้งแรกที่สถานที่จริงแห่งนี้ ตั้งแต่ยังไม่มีอนุสรณ์ จากการเริ่มต้นแนวคิดระหว่าง นายเทอดไทย บุ่งทองกลางเอง ซึ่งขณะนั้นเป็นประธานสหกรณ์การเกษตรทุ่งสัมฤทธิ์ ร่วมกับสหกรณ์จังหวัด ที่เป็นคนภาคใต้(จำชื่อไม่ได้) มาถามว่าสถานที่วีรกรรมยาโม ทำไมไม่มีอะไรน่าจะมีกิจกรรมเพื่อรำลึกถึง หลังจากนั้นได้มีการพูดคุยและเริ่มดำเนินงาน ปรึกษาอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนทุ่งสัมฤทธิ์ขณะนั้น และได้เริ่มจัดกิจกรรม และมีผู้เห็นความสำคัญคือ ส.ส.นครราชสีมาคือ นายวิรัช รัตนเศรษฐ์ มาตั้งศาล จัดฉลองงานให้ใหญ่ขึ้น

สร้างอนุสรณ์สถานวีรกรรมท้าวสุรนารี

มีคนที่จังหวัดจันทบุรี บอกว่าย่าเหลือไปเข้าทรง มาบอกให้เอาย่าเหลือขึ้นจากพื้นดินชื่อนางสะอาดลักษณะ คู่ปฐพี เป็นนักค้าพลอย มาร่วมจัดกิจกรรมทุกปี ทำให้หน่วยงานต่างๆให้ความสนใจและได้เข้ามาดูแล และได้พัฒนาต่อเนื่องมาจนเป็นรูปร่างจริงเมื่อปี พ.ศ.2549-2550 ปัจจุบัน

สภาพทั่วไป

สร้างอนุสรณ์สถานวีรกรรมท้าวสุรนารี มีความโดดเด่นอยู่ที่การปรับภูมิทัศน์ที่งดงามโดดเด่นตั้งแต่ทางเข้าที่สามารถมองเห็นอนุสาวรีย์ผู้นำวีรสตรีของชาวโคราช ร่วมกับย่าโม อย่างชัดเจน เป็นรูปปั้นเหมือน นอกจากนั้นการปูพื้นด้วย อิฐอย่างเป็นระเบียบทำให้สถานที่ดูสะอาดตา ประกอบกับการจัดสวนดอกไม้ สนามหญ้า สระน้ำ ทำให้ภูมิทัศน์น่าดูชมอย่างที่กล่าว

ในพื้นที่นอกจากมีอนุสาวรีย์ แล้ว ยังมีพิพิธภัณฑ์การแสดงเครื่องปั้นดินเผา เครื่องมือการดำรงชีพ อาวุธ ต่างๆในอดีต มีข้อมูลให้ศึกษามากมาย

จุดเด่นของสถานที่

อนุสรณ์สถานและภูมิทัศน์

อย่างที่กล่าวเบื้องต้น สถานที่แห่งนี้เป็นการสร้างอนุสรณ์สถานวีรกรรมท้าวสุรนารี จุดเด่นที่น่าสนใจคืออนุสรณ์ดังกล่าว งดงามเป็นที่น่าเคารพ นอกจากนั้นสถานที่ในการตั้ง ยังงดงามและโดดเด่นด้วยการตกแต่งอย่างงดงาม สถานที่แห่งนี้เน้นภูมิทัศน์ที่สมบูรณ์ ทำให้ผู้ท่องเที่ยววนนอกจากได้มาสักการะอนุสรณ์สถานแล้ว ยังได้พักผ่อนสายตากับภูมิทัศน์ที่สวยงามได้ สิ่งนี้เป็นจุดเด่นของสถานที่แห่งนี้

การแสดงแสงสี เสียง

สถานที่แห่งนี้จะมีการจัดแสดง ละครกลางแจ้ง ซึ่งได้จัดเป็นครั้งแรกไปแล้ว เป็นการแสดงถึงวีรกรรมของชาวโคราช โดยการนำของย่าโมและย่าเหลือในการรบกับลาว เพื่อกอบกู้บ้านเมือง

การแสดงครั้งแรกได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากหน่วยงานรัฐ มีการนำเอานักแสดงมืออาชีพมาแสดงร่วมกับชาวบ้าน และบันทึกเป็น VCD จำหน่าย

ภาพที่ 9 ภาพประกอบอนุสรณ์สถานวีรกรรมท้าวสุรนารี

การบริหารจัดการ

เนื่องจากอนุสรณ์สถานเป็นสถานที่ที่เน้นด้านการสร้างอนุสรณ์ รูปปั้น พิพิธภัณฑสถาน ปศุสัตว์ สวนดอกไม้ สระน้ำ การดูแลจึงใช้เพียง 2 คน ในการดูแล ค่าจ้างวันละ 100 บาท ซึ่งได้มาจากการบริจาค และการซื้อพวงมาลัย ดอกไม้ ในการบูชา

คณะกรรมการมาจาก หมู่บ้านทุ่งสัมฤทธิ์ 4 หมู่ คือ หมู่ 1 หมู่ 2 หมู่ 12 หมู่ 13 และหมู่ 4 โดยมีตัวแทนคือผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อบต. และตัวแทนชาวบ้าน 8 คน เป็นคณะกรรมการในการบริหารจัดการ

**พุทธอุทยานวัดเต่าใหญ่ อำเภอหนองบัวแดง
จังหวัดชัยภูมิ**

สภาพทั่วไป

ประวัติการก่อตั้งสถานที่

พื้นที่วัดมีทั้งหมด 20 ไร่ โดยการบริจาคของพ่อเวินและแม่หนม ประทุมแก้ว ในปี พ.ศ 2542 เป็นการบริจาคให้เป็นพุทธสถานแต่พระพุทธรูป แต่ไม่มีพระจำพรรษาต่อเนื่องวัดจึงร้าง ต่อมาพ่อเวินและแม่หนม ประทุมแก้วจึงยกให้เจ้าคุณศีลวราลังการ(วัดผาเก็ง)เป็นผู้ดูแล หลังจากนั้นท่านเจ้าคุณศีลวราลังการ(วัดผาเก็ง)จึงได้นิมนต์พระครูสังฆรักษ์สีลวันตระ(ครูบาพเยาว์)รักษาธรรมโม วัดห้วยหว้า ต.หนองแวง อ.หนองบัวแดง มาพำนักในที่แห่งนี้และได้ตั้งชื่อว่า พุทธอุทยานป่าหินงาม ตั้งแต่นั้นมา

สถานที่ตั้ง

พุทธอุทยานป่าหินงาม (วัดเต่าใหญ่) ตั้งอยู่ที่ หมู่ 11 ถนนหนองบัวแดง-บ้านโหล่น ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ห่างจากตัวอำเภอหนองบัวแดง 4 กิโลเมตร ตามเส้นทางถนนหนองบัวแดง-บ้านโหล่น ระยะทางจากกรุงเทพมหานครสามารถเดินทางโดยเส้นทางผ่าน จังหวัดนครราชสีมา เข้าสู่อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ และเข้าสู่อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ระยะทางประมาณ 350 กิโลเมตร จากกรุงเทพมหานครถึงอำเภอหนองบัวแดงและ พุทธอุทยานป่าหินงาม (วัดเต่าใหญ่)

ลักษณะทั่วไป

เป็นวัดที่เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ในศาสนาพุทธ เป็นสถานที่เคารพบูชาของชาวหนองบัวแดง ตั้งอยู่บริเวณภูเขา ระหว่างภูแล่นคาและภูเขี้ยว อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ

จำนวนผู้ที่มาท่องเที่ยวและปฏิบัติธรรม

มีนักท่องเที่ยวและนักปฏิบัติธรรมมาศึกษาธรรมประมาณเดือนละ 800 คน หรือประมาณปีละ 10,000 คน ต่อปี (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวแดง: แบบสำรวจเรื่องแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น; 2549)

จุดเด่นของวัด

มีประชาชนมาปฏิบัติธรรมจากทั่วทุกที่ทั้งประเทศ มีกิจกรรมการบวชภาคฤดูร้อน ทุกวันที่ 1-9 กุมภาพันธ์ ของทุกปี มีสถานที่สร้างแหล่งเรียนรู้หลักธรรม เป็นปริศนาธรรมหลายแห่ง สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธที่ให้คติธรรมคำสอนแก่ผู้มาท่องเที่ยวได้

พุทธอุทยานป่าหินงาม(วัดเต่าใหญ่)

หมู่ 11 ต.หนองบัวแดง อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ คือสถานที่ตั้ง พุทธอุทยานสวนป่าหินงาม (วัดเต่าใหญ่)ที่สามารถกล่าวได้ว่า เป็นอุทยานทางธรรม ที่ผสมกลมกลืนกับธรรมชาติได้อย่าง สมบูรณ์งดงาม และลงตัว ธรรมชาติ ภูมินิเวศน์ที่เอื้ออำนวยให้เป็นสถานที่ ที่เหมาะสมในการ สร้างสวนปริศนาธรรม ทำให้เกิดพลังแห่งธรรมะที่แฝงอยู่ในที่แห่งนี้อย่างมากมาย บวกกับพลังแห่ง ความเชื่อมั่นในหลักพุทธศาสนาของพระครูสังฆรักษ์สีลวัฒน์ตระ(ครูบาพเยาว์ รักชิตธัมโม)ผู้ก่อตั้ง บุกเบิก ผู้สร้างแนวคิดด้านการพัฒนาจิตใจเชิงพุทธ หรืออาจเรียกได้ว่า แนวคิดพุทธพัฒนา ซึ่งท่าน เชื่อว่าการพัฒนาจิตใจคนต้องใช้กลอุบาย ผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สถานที่ทางพุทธศาสนา รวมเอาพลังศรัทธาความเชื่อมาผสมผสานเพื่อให้เกิดปัญญาสำหรับผู้ที่ได้มาพบเห็น เป็นแนวคิดที่มี พลังเป็นอย่างยิ่ง สิ่งนี้ทำให้ท่านสร้างพุทธสถานที่ไม่ใช่แค่เพียงให้มาท่องเที่ยว แต่เป็นสถานที่ที่ สามารถสั่งสอนหลักธรรม คติธรรม สำหรับญาติโยมที่เข้ามาทั้งท่องเที่ยว หรือเพื่อศึกษาธรรม ให้เกิด ปัญญาได้อย่างจริงจัง ที่แห่งนี้คือพุทธอุทยานสวนป่าหินงาม(วัดเต่าใหญ่)

บุญบารมีกับสถานที่แห่งธรรม

วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ 2544 ท่านครูบาพเยาว์ได้มาปักกลด เพื่อปฏิบัติธรรม ณ สถานที่ที่มี ประวัติความเป็นมาน่าประหลาดหลายอย่าง หนึ่งในเรื่องดังกล่าวท่านครูบาพเยาว์เล่าว่า สถานที่ แห่งนี้แต่ก่อนชาวบ้านเรียกว่าผนังหินแตก ที่แห่งนี้เคยมีพรานป่าไล่ยิงกวางวิ่งผ่านมายังบริเวณลาน หินซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่กว้างกว่า 5 เมตร ยาว 12 เมตร หินก้อนใหญ่นั้นแตกแยกออกจากกัน เป็น ช่องว่างระหว่างกลางพอเหมาะให้กวางวิ่งผ่าน เมื่อนายพรานไล่ยิงกวางมาถึงที่ดังกล่าว กวางได้วิ่ง หายเข้าไปในรอยแยกนั้น พรานค้นหาอย่างไรก็ไม่เจอ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องเล่าต่อกันมาจน ปัจจุบัน นอกจากเรื่องลานหินแตก ยังมีสิ่งทีถือว่าประหลาดน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งในบริเวณพื้นที่ที่ ท่านปักกรดคือ รูปร่างของหินก้อนต่างๆทั้งขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ทุกก้อนมีรูปร่างคล้ายเต่า มีหัว มีกระดอง หลังกระดองมีลาย คล้ายเต่า จนสามารถทำให้คนที่มาเห็นล่องเลยคิดเป็นจินตนาการได้ว่า พื้นที่แห่งนี้เป็นดินแดนของเต่าต่างๆ ซึ่งก็เป็นความจริง เพราะจากการเล่าประวัติความเป็นมาของ ท่านครูบาพเยาว์ทำให้ทราบว่า ในอดีตนั้นที่ตั้งแห่งนี้มีเต่าอาศัยอยู่มากมาย ทั้งเต่าโคก เต่านา ซึ่งที่ หนองบัวแดงจะมีเต่าอยู่ 2 ชนิดนี้ เต่าเหล่านี้มีมากมายในอดีต แต่ปัจจุบันมันสูญหายไปมาก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของชุมชน มีถนนตัดผ่าน มีรถยนต์วิ่งผ่าน และก็มีเต่าตายมากมายเพราะ โดนรถยนต์ทับ

สถานที่แห่งนี้เหมือนเป็นสถานที่คู่บุญสำหรับท่านครูบาพเยาว์ เมื่อท่านได้มาปฏิบัติธรรม ครั้งแรกท่านฝันเห็นเต่ามากมาย คลานเข้ามาหาท่าน ในฝันนั้นเป็นสื่อทางจิตที่กลายเป็นความจริง เพราะเมื่อท่านตื่นขึ้นในวันใหม่ก็มีโยมนำเต่ามาถวายให้ท่าน และท่านก็ได้เลี้ยงไว้จน 3 ปี ซึ่งต่อมา เต่าตัวนั้นก็ตายไป ท่านต้องการสร้างรูปปั้นเต่าขึ้น และตั้งจิตอธิษฐานว่าหากบุญบารมีของท่านมี

พอที่จะสร้างสถานที่แห่งนี้ให้เป็นสถานที่แห่งบุญทานแก่มวลญาติโยม ตำบลหนองบัวแดงได้ ท่านก็จะสร้างสถานที่แห่งนี้ให้เป็นแหล่งปฏิบัติธรรมสำหรับทุกคน และจะปักหลักให้เห็นเป็นประจักษ์ว่า บุญบารมีต้องเพียรสร้างจากข้างในสู่ข้างนอก สร้างจากตัวเองก่อน แล้วให้ผลนั้นซจรขยายไกลออกไปเอง สถานที่แห่งนี้ต้องดงมาจากข้างในและขยายสู่ข้างนอก

จากปณิธานดังกล่าวท่านเริ่มสร้างรูปเต่าจากที่ตั้งใจไว้ว่าจะสร้างเล็กๆ งบประมาณสัก 2,000 บาท ด้วยบุญบารมี หรือจิตอธิษฐานที่ตั้งมั่นของท่าน ได้มีช่างมาช่วยจากหน่วยงานที่ถือว่าเป็นเลิศด้านการก่อสร้าง การสร้างเริ่มใหญ่โตขึ้น จากที่ตั้งไว้ว่างบประมาณเพียง 2,000 บาท กลายเป็น 100,000 บาท ด้วยพลังศรัทธาจากญาติโยม สิ่งนี้ทำให้เห็นว่า ท่านคือผู้นำที่จะสามารถสร้างสถานที่แห่งนี้ให้เป็นแหล่งแห่งธรรมเพื่อชาวหนองบัวแดง ได้เรียนรู้ปริศนาธรรม คติ คำสอนทางพุทธศาสนา ผ่านกลวิธีทาง พุทธพัฒนา ตามแนวทางของท่านที่ตั้งอธิษฐานไว้

แหล่งพุทธพัฒนา

แนวคิดการพัฒนาจิตใจโดยใช้แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ

จากแนวคิด การสร้างสำนึก สร้างความรู้ด้านธรรม ผ่านสถานที่ต่างๆในวัด เพื่อพัฒนาจิตใจของผู้ที่ได้เข้ามาท่องเที่ยว หรือมาปฏิบัติธรรมในวัด ทำให้ท่านครูบาพเยาว์ ได้สร้างสถานที่ต่างๆหลายแห่งขึ้นในวัด สถานที่จุดต่างๆล้วนมีคติธรรมสอนใจแฝงอยู่ หากเรียงลำดับสถานที่ดังกล่าว จะพบว่าเป็นการจัดลำดับเพื่อสร้างการเรียนรู้ให้ผู้เข้ามาศึกษา เรียนรู้ธรรม แม้จะมาในรูปแบบการท่องเที่ยว ก็สามารถทำให้ซึมซับ ธรรมได้โดยไม่รู้ตัว

พระประธานพร จุดที่ 1 ที่ท่านสร้างขึ้นคือ พระประธานพร จุดนี้เป็นจุดเริ่มต้น หากมองถึงเจตนาของผู้สร้าง ทำให้เห็นว่าจุดนี้จะตั้งอยู่ที่สูง สามารถมองเห็นพื้นที่วัดเกือบทั้งหมด อีกทั้งพระใหญ่ที่ตั้ง เมื่อมีการกราบไหว้จะทำให้จิตใจสงบ ทำให้การเดินทางจุดต่างๆมีสมาธิมากขึ้นทำให้ซึมซับคติธรรมได้มากขึ้น

ลานหินแตก เป็นจุดที่ 2 ความเด่นของจุดนี้อยู่ที่ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ทำให้หินขนาดใหญ่ แตกออกจากกัน เป็นแนวยาว คนสามารถเดินทะลุได้ แนวคิดหลักปริศนาธรรม วิธีการสอนธรรม ณ จุดนี้โดดเด่นมาก แผนการดำเนินกิจกรรมพัฒนาจิตใจในอนาคตท่านจะเขียน คติธรรมสอนคนไว้ ระหว่างผนังของหินทั้งสองข้าง และให้คนที่เดินผ่านตั้งอธิษฐานว่าต้องการสิ่งใด ถ้าจะให้สำเร็จต้องท่องคติธรรมที่ตนเองคิดว่าตรงกับกรดำเนินชีวิตอยู่ให้ได้ แล้วเดินทะลุเส้นทาง กล่าวคือต้องท่องคิตำสอนให้ได้ ต้องเข้าใจให้ได้ ถึงเดินทะลุมา พุทธกล (กลอุบายของพุทธศาสนา ในการสั่งสอนคน) นี้ เป็นกลวิธีสอนคนทางอ้อมได้เป็นอย่างดี คนทุกซึใจเมื่อได้คติธรรมสอนใจย่อมทำให้เห็นทางสว่าง

รูปปั้นถาษีหนุ่ม ถาษีแก่ จุดที่ 3 น่าสนใจให้นึกถึงคติธรรม คนแก่ แก่วิชาใช้เวลานาน จุดนี้ ท่านพระครูบาพเยาว์ท่านเล่าว่า อยากเสนอให้เห็นว่า ปัญญาเกิดขึ้นได้ทุกที่ คนมีอายุน้อยหาก ไขว่คว้าหาความรู้ก็เปรียบได้กับคนที่มียา แต่อยู่กับที่

ถาษี นักพรต พระ จุดที่ 4 พัฒนาการของศาสนา รูปปั้นของถาษี นักพรต พระ ที่ตั้งเรียง กันเป็นลำดับ แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของการปฏิบัติตน การเข้าใจหลักการดำเนินชีวิต

กระต่ายกับเต่า จุดที่ 5 ในพุทธสถานนี้ นอกจากสิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้มาเยือนได้ เรียนรู้คติธรรมคำสอน ผ่านการก่อสร้างรูปแบบต่าง ๆ ที่น่าสนใจมาก ๆ คือแนวคิดการใช้ธรรมชาติ จริง ๆ เป็นคำสอน หนึ่งในสิ่งที่เกิดขึ้นในวัดนี้คือ การเลี้ยงกระต่ายกับเต่าไว้ด้วยกันในสวนที่มีรั้วรอบ อย่างดี ภาพที่เมื่อได้เห็นทำให้นึกถึงนิทานกระต่ายกับเต่าทันที ทำให้นึกถึงการดำเนินชีวิตว่าอย่า ประมาทกับเรื่องเวลา ความเชื่อมั่นตนเองที่มีสูงเกินไป หรือการสบประมาทคนอื่นเป็นสิ่งไม่ดี จุดนี้ น้อยนักที่จะมีการสอนแบบง่าย ๆ แต่ทำให้ผู้มาเห็นได้คิดถึงสิ่งที่ต้องระวังในการดำเนินชีวิตได้อย่าง มากมาย

พญานาค จุดที่ 6 ด้วยความเชื่อที่ว่าพญานาคคือผู้ดูแลรักษา พุทธศาสนา ท่านได้สร้างรูป พญานาค 5 เศียร ไว้โดดเด่น กลางสระน้ำ มีปลาหลากหลายชนิด โดยเฉพาะปลาอุกยักษ์ที่ถือว่า ใหญ่เกือบเท่าตัวเด็กเล็กหลายร้อยพันตัว มีที่ให้อาหารปลาสำหรับท่านที่ใจบุญทั้งหลาย

สวนเกษตรพอเพียง จุดที่ 7 แนวคิดการสร้างวัดให้เป็นแหล่งพึ่งพาของชาวบ้านนี้ น่าสนใจเช่นกัน ท่านครูบาพเยาว์ต้องการให้วัดเป็นแหล่งสร้างอาหาร ปลูกข้าว ปลูกพืช ผัก มีเหลือ จากการทำอาหารเพื่อเลี้ยงญาติโยมที่ทางปฏิบัติธรรม ก็แบ่งให้ชุมชน ท่านกล่าวว่า อยากให้วัดเป็น ที่พึ่งของชุมชนมากกว่าวัดเป็นแค่ที่บริจาคทาน

วิหารรัตนเจดีย์(นะโม) จุดที่ 8 จุดที่ยิ่งใหญ่ที่สุด เป็นวิหารขนาดใหญ่สำหรับผู้มาปฏิบัติ ธรรม ซึ่งสามารถบรรจุได้ร่วม 100-200 คน **ตัววิหารทั้งหมดเป็นปริศนาธรรม** มีห้องมุขทางเข้า สองข้างที่เป็นพิพิทธภัณฑ์ของเก่าโบราณหายาก เช่น เขี้ยวหมูตัน เขี้ยวหมูหุด เขี้ยวเสือกวงที่พราน ในอดีตจะเป่าเมื่อจะออกเดินป่าเพื่อป้องกันอันตราย หัวใจหินของโจรที่เรียกว่าเสือกต่าง ๆ ผู้มีอาคม เมื่อตายแล้วหัวใจจะกลายเป็นหิน มะพร้าวไม่มีตาอานูภาพด้านมหาอุด มะพร้าว 3 ตาด้านเมตตามหานิยม มะพร้าวตาบอดด้านแคล้วคลาดปลอดภัย

ข้างในมีพระปางประทานพร ปางชนะมาร ปางสมาธิ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้ปฏิบัติธรรมตามที่ ต้องการ รูปสระบัวอยู่กลางวิหาร ต้นเสามีรูปสัตว์ต่างๆ เช่น งู แมลงสาบ กบ ที่เป็นคิดว่าใครพึงเสาะ จะกลายเป็นสิ่งนั้น ภาพรวมของวิหารเป็นป่าธรรมะที่สามารถสั่งสอนคนได้ วิหารรัตนเจดีย์ มีคำ ข้างล่างเขียนว่า นะโม แปลว่านอบน้อม มีรูปเต่าขนาดใหญ่ตั้งไว้ทั้ง 4 ด้าน ซึ่งเป็นการสอนคนว่าเต่า เป็นสัตว์นอมนอมน เต่ามีแต่ไปข้างหน้าไม่ถอยหลัง วิหารนี้ทิศเหนือจะเห็นภูเขี้ยว ทิศใต้จะเห็นภูแลนคา เต่าที่ปั้นขึ้นเป็นรูปเต่านา และเต่าโคก (เต่าเพ็กหรือเต่าหัวเหลือง) ซึ่งหนองบัวแดงมีเต่า 2 ชนิด

เจ้าแม่กวนอิม จุดที่ 9 ผู้ที่ตั้งใจอธิษฐานเสี่ยงทาย ให้เทพเจ้าแม่กวนอิมช่วยเหลือให้โยนเหรียญเข้าในบาตรที่ตั้งไว้ให้ได้แล้วจะสมตั้งใจต้องการ จุดนี้ทำให้ผู้ที่มาสวณพุทธอุทยานได้ความสนุกสนานบวกกับกำลังใจที่ได้รับเป็นอย่างดี

ตำหนักหลวงปู่โต จุดที่ 10 เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่วัด ที่เมื่อครั้งแรกที่ท่านครูบาแพยวได้พระสมเด็จวัดระฆังจากเจ้าคณะภาค 11 วัดระฆัง มาและได้อธิษฐานขอบารมี สร้างวัดจากนั้นจึงได้เต่ามาเลี้ยงและเริ่มมีพลังศรัทธาจากประชาชนทั่วทุกที่มาสสร้างบุญบารมีร่วมกันทำให้เกิดพุทธอุทยานอันมีค่าทางศาสนาแห่งนี้

จากจุดต่าง ๆ นี้ ยังมีอีกหลายจุดที่น่าสนใจที่ล้วนแต่แฝงไว้ด้วยคติธรรมที่ ท่านครูบาแพยวได้สร้างขึ้นเพื่อมวลมนุษย์ทั้ง ชุมชนหนองบัวแดง และชุมชนอื่น ๆ ทั่วไปทั้งจากภาคอีสานและภาคอื่น สิ่งนี้ทำให้เห็นว่า พลังศรัทธาของคนที่มีต่อสถานที่แห่งนี้เกิดขึ้นมากมาย เพราะการสร้างจุดต่าง ๆ ได้น่าสนใจ น่าดู น่าท่องเที่ยว แต่แฝงไว้ด้วยคติธรรมที่สามารถทำให้ผู้ที่มาดูได้เข้าใจ เรียนรู้หลักธรรมใดเป็นอย่างดี แต่หากวิเคราะห์ให้ลึกยิ่งขึ้นจะพบว่ายังมีปัจจัยต่าง ๆ อีกหลายปัจจัยที่ทำให้สถานที่แห่งนี้มีความพร้อมที่จะเป็นแหล่งการศึกษาธรรม ผ่านกระบวนการทั้งการอบรม ปฏิบัติธรรมท่องเที่ยวได้อย่างสมบูรณ์

ปัจจัยแห่งความสมบูรณ์

พระครูสังฆรักษ์สีลวันตระ(ครูบาแพยว)

จากการศึกษาสถานที่แห่งนี้พบว่ากระดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในวัด แนวคิดแนวทางปฏิบัติหลักเกิดจากครูบาแพยว ท่านเป็นกำลังหลักในการสร้างวัด โดยเฉพาะการเชื่อมความสัมพันธ์จากข้างนอก การพูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้คนที่เข้ามาสัมผัสครั้งแรก ประกอบกับความความจริงที่ท่านได้นำเสนอ จุดเด่นของสถานที่ ความเป็นไปได้ในการสร้างสถานที่แห่งนี้ ทำให้ผู้มาเยือนเกิดพลังศรัทธาขึ้นอย่างจริงจัง สิ่งนี้แสดงให้เห็นชัดเจนว่าท่านเป็นพระที่มีหลักการในการทำงานนำหลักพุทธศาสนามาเชื่อมโยงให้เกิดพลังศรัทธาเพื่อสร้างสถานที่ฝึกคน สร้างคนให้เข้าใจธรรมมากขึ้น หลักการหลายอย่างที่ให้เห็นถึงความสามารถของท่าน เช่น การระดมทุนบริจาค จากที่ต่าง ๆ มีทั้งจากจังหวัดสมุทรปราการบริจาค 129,999 บาท คุณวาสนา ธรรมมาพร้อมคณะจากญี่ปุ่น บริจาค 73,000 บาท และอีกหลายบุคคลหลายคณะที่ได้บริจาคเพื่อสร้างพุทธสถานแห่งนี้ สิ่งนี้ปรากฏนี้แสดงให้เห็นว่าครูบาแพยวคือปัจจัยแรกที่ทำให้พุทธสถานมีความสมบูรณ์

ภาพที่ 10 พระครูสังฆรักษ์สีลวันตระ(ครูบาพเยาว์)

สถานที่สร้างแหล่งพุทธธรรม

สภาพภูมิณีเวศในการสร้างพุทธอุทยานป่าหินงาม(วัดเต่าใหญ่) มีความเหมาะสมที่จะทำให้ผู้ที่มาปฏิบัติธรรมได้ซึมซับหลักคำสอนได้ง่าย เช่น ธรรมชาติ ป่าเขาที่เงียบสงบ เสียงสัตว์ต่างๆ โดยเฉพาะนกป่าที่ร้องเสียงไพเราะน่าฟัง ทำให้จิตใจสงบ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นและลานหินที่มีในวัด รูปร่างคล้ายเต่า นำมาเป็นเอกลักษณ์ที่สามารถนำมาประยุกต์เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมและสถานที่สร้างคติธรรมได้อย่างเหมาะสม ทุกสิ่งที่เป็นธรรมชาติในที่แห่งนี้ล้วนเหมาะในการสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ

ชุมชน

จำนวนผู้อยู่ประจำวัด ช่วยเหลืองานวัด มีมากกว่า 15-20 คน ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย แสดงให้เห็นว่าชุมชนให้ความสำคัญกับสถานที่แห่งนี้ โดยเฉพาะโยมผู้หญิงที่อายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ได้มาปฏิบัติธรรมเป็นประจำ ดูแลความสะดวก ทำอาหาร และร่วมดำเนินกิจกรรมของวัดกับสาธารณชนข้างนอกโดยที่พระครูสังฆรักษ์สีลวันตระ (ครูบาพเยาว์) ไม่ได้เอ่ยปากขอหรือ

องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวแดงไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง เพียงแค่สนับสนุนด้านเครื่องอำนวยความสะดวกด้านการอุปโภค-บริโภค เช่นสนับสนุนเครื่องปั่นน้ำ สนับสนุนการต่อไฟฟ้าเข้าวัด รวมทั้งสนับสนุนด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโดยการพิมพ์หนังสือทำวัตร สวดมนต์แปล เผยแพร่สู่สาธารณะ

ธรรมในธรรมชาติที่พุทธอุทยานป่าหินงาม(วัดเต่าใหญ่)

ปริศนาธรรมที่มีคุณค่าแก่การเรียนรู้

แสงเทียนส่อง	สองพันปีที่พ่อจุด
จะสิ้นสุดสูญแสง	แล้วพ่อหนา
ลูกเอ๋ยหาก	สุเจ้าเขลาปัญญา
อีกไม่ช้าเทียนจะดับ	ทับดอกบัว
อุดมการณ์การสร้างวัด	
เพียงต้นไม้แซม	ขึ้นทั่วผืนป่า
เพียงธาราขังแอ่ง	เย็นแจ่มใส
เพียงเสียงนกกรู้อ	ก้องแนวไพร
เพียงเพื่อให้ผองมวลมิตร	สถิตธรรม
คำขวัญประจำวัด	
ป่าไม้ธรรมชาติ	ปลูกด้วยลานหิน
ถิ่นเต่าล้านปี	ไหว้พระดีมีวัดงาม

บทสรุป

พุทธอุทยานป่าหินงาม(วัดเต่าใหญ่)เป็นวัดที่สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธที่น่าสนใจในเขตพื้นที่ภาคอีสานได้ เพราะด้วยองค์ประกอบที่สำคัญคือ ท่านพระครูสังฆรักษ์สีลวัตรระ (ครูบาพเยาว์) ซึ่งเป็นผู้นำในการนำแนวคิด การพัฒนาคนต้องใช้กลอุบายที่ผ่านคติธรรม ความเชื่อ มาสั่งสอนโดยใช้สถานที่ของวัด รวมทั้งระบบนิเวศ ธรรมชาติที่เอื้อต่อการสร้างจุดต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่มา ดู มาปฏิบัติธรรมได้เห็น ได้คิด เป็นการท่องเที่ยวไปในตัวแต่แฝงด้วยคติธรรม เป็นแนวคิดการพัฒนาจิตใจโดยใช้สถานที่สร้างความรู้ด้านคติธรรมแก่ผู้มาพบเห็น รวมทั้งการสนับสนุนจากชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักเพื่อสร้างสถานที่แห่งนี้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธได้เป็นอย่างดี อีกทั้งสถานที่ต่างๆในวัดมีจุดเด่นน่าสนใจแตกต่างกัน ซึ่งน่าสนใจทุกจุด สามารถสร้างความตื่นตัวให้กับผู้ที่มาพบเห็นได้ สิ่งนี้เป็นจุดเด่นที่ทำให้สถานที่แห่งนี้จะสามารถพัฒนาสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธที่โดดเด่นในเขตภาคอีสานได้

แนวทางการพัฒนาในอนาคต

ท่านครูบาพเยาว์ได้วางแผนการพัฒนาสถานที่สอนคติธรรมไว้ 2 จุดหลัก ดังนี้

- 1. วิหารรัตนเจดีย์(นะโม)** ท่านจะสร้างตัววิหารทั้งหมดให้เป็นปริศนาธรรม มีห้องมุขทางเข้าสองข้างที่เป็นพิพิทธภัณฑ์ของเก่าโบราณหายาก ข้างในมีพระปางประทานพร ปางชนะมาร ปางสมาธิ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้ปฏิบัติตามที่ต้องการ สร้างรูปพระบัวอยู่กลางวิหาร ต้นเสามีรูปสัตว์

2. **ลานหินแตก** ท่านจะเขียน คติธรรม สอนคนไว้ ระหว่างผนังของหินทั้งสองข้าง และให้คนที่เดินผ่านตั้งอธิษฐานว่าต้องการสิ่งใด ถ้าจะให้สำเร็จต้องท่องคติธรรมที่ตนเองคิดว่าตรงกับความต้องการชีวิตอยู่ให้ได้ แล้วเดินทะเลาะเส้นทาง กล่าวคือต้องท่องคิตำสอนให้ได้ ต้องเข้าใจให้ได้ ถึงเดินทะเลาะมา

แนวทางการพัฒนาดังกล่าวเป็นการสร้างขึ้นใหม่เพิ่มเติมโดยเฉพาะ**วิหารรัตนเจดีย์ (นะโม)** ซึ่งได้รับการบริจาค จากบุคคลต่างๆมากมาย สิ่งนี้แสดงว่าที่วัดแห่งนี้มีพลังศรัทธาเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ แนวทางการพัฒนาที่ท่านครูบาพเยาว์ได้สร้างขึ้นสามารถชักจูงจิตใจผู้คนให้มาเห็นความสำคัญของการสร้างสถานที่เพื่อปฏิบัติธรรมเรียนรู้ธรรม สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ผสมผสานกับแหล่งท่องเที่ยวได้

ภาพที่ 11 วิหารรัตนเจดีย์ (นะโม)

**หลวงพ่อบึงใหญ่ตงแสนตอและกลุ่มอาชีพสตรีทอเสื่อกกบ้านหนองเกาะน้อย
อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์**

สภาพทั่วไป

ประวัติความเป็นมา :

ตำบลทุ่งวัง เป็นตำบลที่อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอสตึก ซึ่งประกอบด้วย 14 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านทุ่งวัง, หมู่ 2 บ้านหนองแวง, หมู่ 3 บ้านคุ้มบ้านต่ำ, หมู่ 4 บ้านกอก, หมู่ 5 บ้านค้อ, หมู่ 6 บ้านหนองทัพค่าย, หมู่ 7 บ้านตาล็อก, หมู่ 8 บ้านสมหวัง, หมู่ 9 บ้านดอนแก้ว, หมู่ 10 บ้านยางงาม, หมู่ 11 บ้านโคกอาโตด, หมู่ 12 บ้านหนองเกาะน้อย, หมู่ 13 บ้านม่วงหวาน, หมู่ 14 บ้านโนนสะอาด

อาณาเขตตำบล :

ตำบลทุ่งวังมีระยะทางจากกรุงเทพมหานคร 416 กิโลเมตร จากจังหวัดบุรีรัมย์ ใช้เส้นทางบุรีรัมย์-สตึก ทางหลวงหมายเลข 219 ระยะทางประมาณ 41 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอสตึก 15 กิโลเมตรโดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ ติด ต.ท่าม่วง อ.สตึก จ.บุรีรัมย์

ทิศใต้ ติด ต.กระสัง, ต.สนามชัย อ.สตึก จ.บุรีรัมย์

ทิศตะวันออก ติด จ.สุรินทร์

ทิศตะวันตก ติด ต.สะแก อ.สตึก จ.บุรีรัมย์

จำนวนประชากรของตำบล

จำนวนประชากรทั้งสิ้น 8,326 คน เป็นชาย 4,146 คน และเป็นหญิง 4,180 คน

โครงสร้างพื้นฐาน

ด้านคมนาคมมีถนนสายหลักผ่าน 2 สายคือถนนสายสตึก – โนนจำปาและ สายสตึก-ท่าตูม

การไฟฟ้าและการประปามีครบทุกหมู่บ้าน

การสื่อสารมีที่ทำกาไปรษณีย์โทรเลขหนึ่งแห่ง

การใช้ที่ดินส่วนมากใช้ในการเกษตรและสร้างที่อยู่อาศัย

สภาพทางเศรษฐกิจ

-โครงสร้างทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ฐานะประชาชนในพื้นที่ของตำบลทุ่งวังอยู่ในระดับกลางถึงต่ำ

- การอุตสาหกรรมและพาณิชย์ มีโรงเรียนที่ใช้ในการผลิตสินค้าจากกกและผ้าไหม มีลานบริการน้ำมัน ร้านค้า และโรงสีข้าวขนาดเล็ก

สภาพทางสังคม

สถาบันทางการศึกษามีดังนี้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวนห้าแห่ง

โรงเรียนประถมศึกษาจำนวนสามแห่ง

โรงเรียนมัธยมจำนวนสองแห่ง

ทางด้านศาสนาประเพณีและวัฒนธรรมนับถือศาสนาพุทธ ภาษาเขมร ลาว ส่วย

การสาธารณสุขมีสถานเอนามัยหนึ่งแห่ง คลินิกหนึ่งแห่ง

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสถานีตำรวจชุมชนและรถน้ำเอนกประสงค์

การสังคมสงเคราะห์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งวังมีผู้สูงอายุ คนพิการ คนไร้ที่พึ่งทุกหมู่บ้าน และได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพรายเดือน

ด้านการเมืองการบริหาร

- เมืองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งวัง โดยมีโครงสร้างการบริหารดังนี้

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคือ นายวิเชียร ไสงาม

คณะผู้บริหาร 4 คน

สมาชิกสภาตำบล 30 คน

- อัตรากำลังมีพนักงานส่วนตำบล 9 คนและพนักงานจ้าง 23 คน

สถานที่ท่องเที่ยวตำบลทุ่งวัง

1. โบราณสถานและโบราณวัตถุ

วัดโนนสว่าง

หลวงพ่อบึงใหญ่ดงแสนตอ

2. กลุ่มอาชีพและสินค้า

กลุ่มอาชีพสตรีทอเสื่อกกบ้านหนองเกาะน้อย

สถานที่ตั้ง : เลขที่ 8 หมู่ 12 บ้านหนองเกาะน้อย ตำบลทุ่งวัง อำเภอ สตี๊ก จังหวัดบุรีรัมย์

31150

หลวงพ่อใหญ่ดงแสนตอ

ประวัติทำดวงแสนตอ

จากตำนานที่เล่าสืบต่อกันมาว่า ครั้งอดีตกาลในช่วงที่ไทยเสียกรุงให้พม่าครั้งที่สอง ประมาณปี พ.ศ. 2310 .ในครั้งนั้นพม่าได้เผากรุงศรีอยุธยา ช้างเผือกซึ่งเป็นช้างคู่บ้านคู่เมือง คู่บารมีของพระเจ้าแผ่นดิน ทนความกลัวจากไฟเผาไม่ได้ ได้แตกโรงหนีออกมาผ่านเมืองสระบุรี เมืองโคราชมาสู่ดินแดนทุ่งกุลาร้องไห้

ท้าวศรีนครเตาเจ้าผู้ปกครองเมืองนครเตา(ปัจจุบันเป็นตำบลเมืองเตา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม และท้าวแสนตอผู้ครองเมืองโคกเมือง (ปัจจุบันบ้านโคกเมือง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์) ได้ร่วมกันจับช้างเผือกที่หนีมาให้กับพระยาจักรี และพระยาสุรสีห์ ซึ่งเป็นผู้ที่ติดตาม ช้างมาพระเจ้าตากสินมหาราชทรงพระราชทานเป็นรางวัลให้ แต่ดาบมีเพียงเล่มเดียว การที่บุคคล ทั้งสองเป็นเพื่อนกัน จึงตัดสินใจไม่ได้ใครเป็นผู้ที่เหมาะสมที่สุดและควรเป็นเจ้าของดาบเล่มนั้น พระเจ้าแผ่นดินทรงตรัสว่าผู้ใดที่มีความซื่อสัตย์มีคุณธรรมประจำใจมากที่สุดก็จะได้เป็นเจ้าของ ดังนั้นพระองค์ทรงโยนดาบลงไปหนองน้ำ ท้าวแสนตอเป็นบุคคลแรกที่ลงไปในหนองน้ำเพื่อหาดาบ แต่หาไม่พบ ท้าวศรีนครเตาลงไปเป็นคนที่สองใช้เวลาไม่นานนักก็สามารถพบดาบและนำขึ้นมาได้ พระเจ้าแผ่นดินจึงทรงพระราชทานดาบนั้นแก่ท้าวศรีนครเตา เนื่องจากความเป็นเพื่อนกันของบุคคล ทั้งสอง ท้าวศรีนครเตาจึงมอบดาบให้ท้าวแสนตอเก็บรักษาไว้ แต่ครั้งใดก็ตามที่ท้าวแสนตอนำดาบ ออกมาใช้ฟาดฟันออกไป ต้นไม้ใหญ่จะล้มระเนระนาดนับรวมกันได้เป็นแสน ๆ ต้นนั้นคือที่มา ของท้าวแสนตอปัจจุบันดาบนั้นเป็นตำนานอันศักดิ์สิทธิ์ที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ และเป็นคุณธรรม ประจำใจของชาวเมืองเตามากกระทั่งปัจจุบันนี้

ท่ามกลางตอไม้นับแสนแสนตอมีการค้นพบพระพุทธรูปสูงใหญ่ปางมารวิชัย ทำด้วยหินทรายสีคล้ายดินลูกรังแดงอมส้ม นั่งประทับบนหินทรายที่นำมาเรียงกันเป็นแท่นหันพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออก ด้านหลังองค์พระพุทธรูปพิงกับต้นมะค่าเคยเกิดไฟไหม้แต่องค์พระพุทธรูปมิได้รับความเสียหายแต่ประการใด จึงเป็นที่เคารพสักการะของบุคคลทั่วไป และตั้งชื่อตามลักษณะที่ค้นพบ พระพุทธรูปว่า“หลวงพ่อใหญ่ดงแสนตอ” สันนิฐานว่าสร้างประมาณปี พ.ศ.2433 มีลักษณะเช่นเดียวกับพระพุทธรูปวังปลัด อำเภอพุทธไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ หลวงพ่อใหญ่ดงแสนตอเป็นโบราณสถานวัตถุอันเป็นที่เคารพสักการะคู่บ้านทุ่งวังมาตั้งแต่อดีต

ตำนานอภินิหารอันศักดิ์สิทธิ์

1. ปาฏิหาริย์เหรียญหลวงพ่อดงแสนตอ รุ่น 1 (พ.ศ. 2515) เชื่อว่าสามารถคุ้มครองอุบัติเหตุได้ หรือผู้ใดเข้าไปถ่ายรูปหลวงพ่อดงแสนตอ หากไม่จัดรูปเทียนบอกกล่าวให้ทราบ มักจะถ่ายภาพไม่ติดหรือมีสีดำมัว

2. ความศักดิ์สิทธิ์ของพระเจ้าใหญ่ดงแสนตอ เมื่อมีคนต่างถิ่นเดินทางเข้ามาอาศัย จะต้องสักการะกราบไหว้เพื่อบอกกล่าวไม่เช่นนั้นจะต้องมีการเจ็บป่วยเกิดขึ้นส่วนใหญ่จะปวดท้องนอนไม่ได้จนกว่าจะกราบไหว้ เด็ก ๆ ที่วิ่งเล่นเสียงดังบริเวณวัดก็จะได้ยินเสียงกึกก้องจนเด็กต้องวิ่งหนีไปและเมื่อครั้งที่ได้ยินชื่อเสียงมากคือมีการขโมยพระเนตรของพระพุทธรูปองค์ใหญ่ไปจะได้ยินเสียงร้องสะเทือนดินฟ้าระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตรไปจนถึงตำบลท่าม่วง บ้านหัวช้างและบริเวณรอบ ๆ

อ้างอิง: คำบอกเล่าต่อกันมา

หลักเขต

หลักเขตเป็นหลักสี่เหลี่ยมที่มีลักษณะเป็นแผ่นหินทรายด้านหน้ามีร่องรอยการแกะสลักแต่ไม่ชัดเจนด้านหลังเป็นสันนูนขึ้นเป็นเส้นตรงกลางตลอดแนวปาฏิหาริย์ เกิดขึ้นเมื่อชาวบ้านจำนวนมากได้ห้ามแผ่นหินไปไว้ที่หน้าโบสถ์ในวัดโนนทุ่งสว่าง ปรากฏว่าได้เกิดเหตุการณ์ชาวบ้านล้มตายเป็นจำนวนมากติดต่อกัน ชาวบ้านเพียงห้าคนเท่านั้นสามารถห้ามแผ่นหินกลับมาที่เดิมได้และเหตุการณ์จึงเป็นปกติต่อกันมา

กลุ่มอาชีพสตรีทอเสื่อกกบ้านหนองเกาะน้อย

ภาพที่ 12 ผลิตภัณฑ์เสื่อกกที่สมาชิกในกลุ่มผลิตได้

สภาพทั่วไป

ประวัติและความเป็นมาของกลุ่ม

กลุ่มสตรีทอเสื่อกกบ้านหนองเกาะน้อยอยู่ที่หมู่ที่ 12 ตำบลทุ่งวัง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2529 โดยมีนายเทิน จันดาหงษ์และครอบครัวเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกซึ่งแต่เดิม แต่เดิมมาชาวบ้านหนองเกาะน้อยมีการทอเสื่อกกไว้เพื่อใช้สอยในครัวเรือน ฝากญาติพี่น้องและการบริจาคทานในเทศกาลบุญต่าง ๆ อยู่แล้ว

ครั้งต้นปี 2544 เริ่มมีการประกอบอาชีพเสริมทอเสื่อกกอย่างจริงจังและเป็นรายได้เสริมให้กับประชาชนในหมู่บ้านอย่างทั่วถึง มีการประยุกต์ แปรรูปผลิตภัณฑ์จากกกเป็นสินค้าหลากหลายชนิด เช่น เสื่อพับจากกก เสื่อกกพันเกลียว ที่รองจานจากกก กระเป๋า ของใส่โทรศัพท์ ฯลฯ

จนมาถึงปี 2544 ผลิตภัณฑ์เสื่อกกก็เป็นที่ยู่อักกันดีในประเภทหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และได้ออกแสดงสินค้าตามท้องที่ต่าง ๆ ร่วมกับ OTOP ที่ต่าง ๆ เมืองทองธานีหรือ ไบเทค บางนาโดยมีผู้ชมสินค้าให้ความสนใจเป็นอย่างมากและในปี 2545 ได้จดทะเบียนเป็นรัฐวิสาหกิจชุมชน

ในปัจจุบันประธานกลุ่ม (คุณหนูค่าย กาบคำบา) ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะด้านการประกอบการธุรกิจ การแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP และการเป็นนักการตลาดมีอาชีพ (SMART OTOP) ส่งผลให้การจัดทำผลิตภัณฑ์เสื่อกกพันเกลียวก้าวขึ้นสู่เวทีตลาดสินค้า OTOP ระหว่างจังหวัดอย่างเต็มความภาคภูมิใจ

สถานที่ตั้ง

“กลุ่มอาชีพสตรีทอเสื่อกกบ้านหนองเกาะน้อย” ตั้งอยู่เลขที่ 152 หมู่ที่ 12 ตำบลทุ่งวัง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 31150

จำนวนผู้ที่มาท่องเที่ยว

มีจำนวนนักท่องเที่ยวมาเที่ยวที่หมู่บ้านหนองเกาะน้อยมาเยี่ยมชมวิถีชีวิตในชุมชนและกลุ่มโบราณสถานประมาณสัปดาห์ละ 60 ซึ่งนักท่องเที่ยวประกอบไปด้วยบุคคลหลายกลุ่มเช่น

- นักท่องเที่ยวภายในประเทศจะประกอบไปด้วยคนจากจังหวัดที่สนใจเข้ามาเยี่ยมชมผลิตภัณฑ์และจำนวนนักเรียนนักศึกษาในชุมชนที่สนใจเรียนรู้วิถีชีวิตในท้องถิ่น
- นักท่องเที่ยวต่างชาติที่สนใจวิถีชีวิตท้องถิ่นและชื่นชมสินค้าหัตถกรรมซึ่งจะมาจากหลายประเทศเช่น ญี่ปุ่น

การดำเนินงานของกลุ่ม

เงินทุน

กู้จากแหล่งเงินทุนนอกชุมชน กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงการเกษตร

ผู้จากแหล่งทุนในชุมชน กองทุนหมู่บ้านและได้รับเงินสนับสนุนจากองค์การบริหาร
ส่วนตำบลทุ่งวังจำนวน 50,000 บาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

การผลิต

1. วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตใช้การผลิตของกลุ่มมาจาก

- สามารถหาได้เองตามธรรมชาติชุมชนเนื่องตำบลทุ่งวังมีลักษณะเป็นหนองน้ำธรรมชาติและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของต้นกกตามธรรมชาติมากมาย
- กลุ่มสมาชิกในกลุ่มเพาะปลูกเองเนื่องจากสามารถกำหนดขนาดและสามารถพัฒนาในเรื่องคุณภาพในการเพาะปลูกได้
- สิ่งซื้อวัตถุดิบจากที่อื่นส่วนมากแล้วมาจากอำเภอวาปีปทุมจังหวัดมหาสารคามเนื่องจากเป็นเพาะปลูกต้นกกไม่ใช่ตามธรรมชาติสามารถมั่นใจในคุณภาพได้

2. แรงงานที่ใช้ในการผลิต

แรงงานที่ใช้ในการผลิตทั้งหมดคือสมาชิกของกลุ่มจำนวน 122 คน ส่วนมากเป็นชาวบ้านซึ่งจะเป็นผู้หญิงผู้สูงอายุเป็นหลักตลอดจนชาวบ้านในหมู่บ้านใกล้เคียงในตำบลทุ่งวังอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งว่างงานหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว

3. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตเนื่องประชาชนในหมู่บ้านมีการขอเสืมาเป็นเวลานานทำให้สมาชิกของกลุ่มมีความชำนาญในการผลิต

4. กระบวนการผลิต

1. นำต้นกกอายุประมาณ 35-45 วันมาคัดร่อนและซอยให้เป็นเส้น
2. นำต้นกกไปตากแดดให้แห้งสนิท
3. นำมาพันเป็นเกลียวให้แน่น
4. นำไปย้อมสีตามความต้องการของตลาด
5. นำกที่ย้อมสีเรียบร้อยแล้วไปทอตามแบบที่กำหนด
6. จัดทำบรรจุภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ที่ได้

แผ่นรองจานพันเกลียว

- ประโยชน์ในการใช้สอยของผลิตภัณฑ์ใช้รองจานอาหาร จัดทำถาดอาหารจัดทำรูปภาพติดฝาผนัง ทำแฟ้ม ทำกระเป๋าเงิน กล่องใส่สุรา ไวน์
- มาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ มผช.เลขที่ 7/2546 (เสื่อกกและผลิตภัณฑ์จากกก)

- ลักษณะของผลิตภัณฑ์แสดงถึงความเป็นไทยใช้เสื่อกกพันเป็นเกลียวโดยมีความเหนียวแน่นทนทานและมีการย้อมสีประยุกต์เพื่อให้เกิดความโดดเด่นและสามารถปรับลวดลายให้ตรงตามความต้องการของตลาดได้
- ความสามารถในการผลิตจำนวน 35/1000/1200 (วัน/เดือน/ปี)
- แหล่งจำหน่ายสินค้าคือตลาดต่างประเทศ

เสื่อกกพันเกลียว

- ประโยชน์ในการใช้สอยของผลิตภัณฑ์ ปูนั่งนอนปูแทนพรมเครื่องตกแต่งภายในบ้าน ตกแต่งฝาผนัง
- มาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ มผช.เลขที่ 7/2546 (เสื่อกกและผลิตภัณฑ์จากกก)
- ลักษณะของผลิตภัณฑ์แสดงถึงความเป็นไทยใช้เสื่อกกพันเป็นเกลียวโดยมีความเหนียวแน่นทนทานและมีการย้อมสีประยุกต์เพื่อให้เกิดความโดดเด่นและสามารถปรับลวดลายให้ตรงตามความต้องการของตลาดได้ นอกจากนี้ยังไม่ก่อให้เกิดมลพิษกับสิ่งแวดล้อม
- ความสามารถในการผลิตจำนวน 5 /100/1200 (วัน/เดือน/ปี) แหล่งจำหน่ายสินค้าคือตลาดระหว่างจังหวัด

การตลาด

หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเช่น เช่นองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งวัง พัฒนาชุมชนอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ได้ร่วมมือกันหาตลาดให้กับกลุ่มซึ่งมีทั้งภายในและภายนอกประเทศแต่โดยส่วนมากแล้วจะเป็นตลาดภายในประเทศ

- ตลาดภายในประเทศจะมีการจัดแสดงสินค้าจำหน่ายโอทอปในระดับชาติเช่นที่เมืองทองธานี ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ตลอดจนจัดแสดงสินค้าตามจังหวัดต่างๆทั่วประเทศเช่นงานกาชาด
- ตลาดต่างประเทศซึ่งจะมีการติดต่อที่ศูนย์สินค้าโดยตรงโดยติดต่อคุณหนูค่าย กาบคำบา และติดต่อส่วนราชการต่างๆ

การบริหารจัดการ

หัวหน้ากลุ่มคือ นางหนูค่าย กาบคำบา และมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจากสมาชิกของกลุ่ม 10 คน และมีการประชุมสมาชิกกลุ่มเดือนละหนึ่งครั้งเพื่อแสดงความคิดเห็นตลอดจนหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดปัญหาขึ้นซึ่งในบางครั้งจะมีหน่วยงานภาครัฐเช่นพัฒนาชุมชนอำเภอสตึกและภาคเอกชนตัวแทนบริษัทต่างๆในจังหวัดบุรีรัมย์และมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่ให้ความรู้ในเรื่องการออกแบบและพัฒนาโลโก้สินค้าเข้าร่วมด้วย

สมาชิกในกลุ่มจะมีรายได้ทั้งหมดขึ้นอยู่กับยอดจำหน่ายสินค้าในแต่ละเดือนรายได้ไม่แน่นอนนักสูงสุดอยู่ที่ประมาณเดือนละ 5,000 บาทและต่ำสุดประมาณ 2,000 บาทสรุปแล้วสมาชิกของกลุ่มมีรายได้โดยเฉลี่ย 3,000 บาทต่อเดือนต่อคน

ได้รับงบประมาณ 50,000 บาทจากองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดจำหน่ายและจัดแสดงสินค้าของกลุ่มอาชีพในตำบลโดยที่สมาชิกของกลุ่มจะมีการจัดเวรกันแลกเปลี่ยนหมุนเวียนเพื่อเป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ซึ่งศูนย์จัดตั้งอยู่ที่หมู่บ้านหนองเกาะน้อย โดยไม่ได้เปิดทุกวันจะเปิดศูนย์บางครั้งในกรณีที่มีประชาชนหรือผู้สนใจมาเยี่ยมชมซึ่งสามารถติดต่อเข้าเยี่ยมชมศูนย์ได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งวังหรือที่หัวหน้ากลุ่มโดยตรง

จุดเด่นของ “กลุ่มอาชีพสตรีทอเสื่อกกบ้านหนองเกาะน้อย”

1. ผลิตภัณฑ์ของ “กลุ่มอาชีพสตรีทอเสื่อกกบ้านหนองเกาะน้อย” เป็นสินค้าที่มีคุณภาพสูงและมีความคงทนเนื่องจากมีการปรับปรุงกระบวนการผลิตให้เป็นระบบที่ทันสมัยโดยมีการใช้เครื่องมือเครื่องจักร เช่น เตอบอกกันเชื้อราและมีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงามเป็นที่นิยมของตลาด

2. ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็นงานฝีมือที่มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มโดยมีการคิดค้นและพัฒนา ร่วมกันของผู้นำตลอดจนสมาชิกของกลุ่ม เช่น “เสื่อกกพันเกลียว” เป็นความภาคภูมิใจของประชาชนบ้านหนองเกาะน้อยและหมู่บ้านใกล้เคียง เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านมีการประยุกต์เอาวัสดุในท้องถิ่นเป็นอุปกรณ์ในการพันเกลียว คือ ตังนึ่งและปูด้วยเศษยางรถจักรยานยนต์ สำหรับอุปกรณ์การผลิตก็ใช้เสื่อกกที่มีในชุมชน

3. ผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายโดย มีการประยุกต์ แปรรูปผลิตภัณฑ์จากกกเป็นสินค้าหลากหลายชนิด เช่น เสื่อพับจากกก เสื่อกกพันเกลียว ที่รองจานจากกก กระเป๋า ของใส่ โทรศัพท์ ฯลฯ และมีการพัฒนาคิดค้นผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่และเทคโนโลยีในการผลิตตลอดเวลาเพื่อให้สินค้าได้มาตรฐานสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผลิตภัณฑ์เสื่อกกพันเกลียวก้าวขึ้นสู่เวทีตลาดสินค้า OTOP ระหว่างจังหวัดอย่างเต็มความภาคภูมิใจของ “กลุ่มอาชีพสตรีทอเสื่อกกบ้านหนองเกาะน้อย”

ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในจังหวัดบุรีรัมย์ ตลอดจนระดับชาติสนับสนุนกลุ่ม ในตอนแรก ๆ ประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งวังประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นและทอเสื่อกกเอาไว้ใช้สอยในครัวเรือนเท่านั้นต่อมาได้รับการสนับสนุนสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสตึกและองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งวัง โดยมีการให้ความรู้กับกลุ่มในเรื่องวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนให้ความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีในการผลิตเพื่อให้วัตถุดิบมีความคงทนและ

เป็นที่ยอมรับในท้องตลาด สามารถแข่งขันได้โดยมีการพัฒนากระบวนการผลิต ให้เป็นระบบที่ทันสมัยจัดหาแหล่งตลาดในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ

มีผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็งคือนางหนูค่าย กาบคำบา อายุ 44 ปี ซึ่งเป็นประธานกลุ่มที่มีบุคลิกโดดเด่น เป็นที่ยอมรับนับถือของสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีความซื่อสัตย์สุจริตและความตั้งใจในการทำงาน สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนวัตถุดิบที่มีอยู่ท้องถิ่นมาประยุกต์และเข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพของผู้นำสามารถวางแผนในระยะยาวที่เป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่ม ความร่วมมืออันดีของสมาชิกภายในกลุ่มซึ่งให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเนื่องจากลักษณะของหมู่บ้านเป็นไปในลักษณะเครือข่าย ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปในลักษณะของพี่น้องญาติสนิท ทำให้มีความเคารพและนับถือซึ่งกันและกันทำให้ปัญหาในการบริหารงานซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่มไม่มี

การมีกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนและศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เข้มแข็งในพื้นที่

ความต่อเนื่องของช่องทางตลาดการจำหน่ายสินค้า (ผลิตภัณฑ์จากกก) โดยผ่านทางงานการแสดงสินค้าของจังหวัด เทศกาลงานต่างที่สำคัญของจังหวัด

ความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อบจ.บุรีรัมย์ /อบต.ทุ่งวัง/ ภาคเอกชน/ปราชญ์ชาวบ้าน /คณะกรรมการหมู่บ้านตลอดจน ผู้นำท้องถิ่นทุกระดับ/ประชาชนในพื้นที่โดยมีการเปิดโอกาสสมาชิกเข้ามีส่วนร่วมในการแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาตลอดจนมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตและการจัดจำหน่ายสินค้า

ปัญหาและอุปสรรค

1. ขาดแคลนวัตถุดิบซึ่งบางครั้งจำเป็นต้องสั่งซื้อจากที่อื่นในจำนวนมากๆให้กับสมาชิกในท้องถิ่นทำให้บางครั้งต้องหยุดผลิตเนื่องจากขาดแคลนทำให้สูญเสียรายได้และเวลา

2. ในบางครั้งประสบทางกลุ่มประสบปัญหาในเรื่องไม่มีตลาดเพียงพอในการจำหน่ายสินค้าทำให้สินค้าคงเหลือจำนวนมาก

3. ศูนย์แสดงสินค้าไม่ได้มาตรฐานและไม่สามารถสร้างความประทับใจคนมาเที่ยว

4. สมาชิกของกลุ่มขาดเทคนิคในการผลิตที่มีคุณภาพในด้านในการผลิตสินค้าที่มีความประณีตขึ้นและตรงตามความต้องการของตลาดมากขึ้น

แนวทางการแก้ไข

1. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเช่นพัฒนาชุมชน อบต. ควรมีการให้ความรู้ทางด้านเกษตรในเรื่องการเพาะปลูกวัตถุดิบอย่างต้นกกให้มีคุณภาพและได้ขนาดตามที่ต้องการ

2. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเช่นพัฒนาชุมชน อบต. ร่วมกันจัดตลาดนัดจัดจำหน่ายสินค้าและผลผลิตของกลุ่มอาชีพทุกเดือน

3. ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจังโดยออกแผ่นพับและประกาศผ่านทางสถานีวิทยุชุมชนต่าง ๆ

4. สมาชิกในกลุ่มหรือตัวแทนกลุ่มอาชีพติดต่อกาตลาดในอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง
นอกจากนี้ควรมีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าไม่ใช่ศูนย์แสดงสินค้าจะทำให้สมาชิกของกลุ่มมีรายได้
ที่แน่นอน

“กลุ่มหัตถศิลป์” บ้านโชค หมู่ 3 ตำบลเขวาสินรินทร์
“กลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงินบ้านโชค” หมู่ 3 ตำบลเขวาสินรินทร์
“องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์” อำเภอเขวาสินรินทร์
“แหล่งทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง” อำเภอเมืองสุรินทร์

สุรินทร์อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 457 กิโลเมตร มีพื้นที่ รวม 8,124 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็นอำเภอต่าง ๆ คือ อำเภอเมืองสุรินทร์ อำเภอชุมพลบุรี อำเภوتاตูม อำเภอจอมพระ อำเภอปราสาท อำเภอกาบเชิง อำเภอรัตนบุรี อำเภอสนม อำเภอศรีขรภูมิ อำเภอสังขะ อำเภอลำดวน อำเภอบัวเชด อำเภอสำโรงทาบ อำเภอเขวาสินรินทร์ อำเภอโนนนารายณ์ และอำเภอศรีณรงค์

การเดินทาง

เส้นทางที่ 1 ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) แล้วแยกเข้าสู่เส้นทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ที่จังหวัดสระบุรีและเดินทางเข้าสู่จังหวัดนครราชสีมา ตรงเข้าสู่ทางหลวง หมายเลข 224 นครราชสีมา อำเภอโชคชัย แยกซ้ายสู่ทางหลวงหมายเลข 24 โชคชัย-อุดมเดช พอถึงอำเภอปราสาทแล้วแยกซ้ายใช้เส้นทางหมายเลข 214 เข้าสู่ตัวเมืองสุรินทร์

เส้นทางที่ 2 ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) แล้วแยกเข้าสู่เส้นทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ที่จังหวัดสระบุรี และเดินทางเข้าสู่จังหวัดนครราชสีมา ผ่านจังหวัดบุรีรัมย์ ตรงเข้าสู่ตัวจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 226

ทางรถโดยสารประจำทาง

จากกรุงเทพฯ มีรถโดยสารประจำทางออกจากสถานีขนส่งสายตะวันออกเฉียงเหนือหมอชิต 2 ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน

ทางรถไฟ

มีรถไฟออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพฯ (สถานีหัวลำโพง) ทุกวัน

แหล่งท่องเที่ยว สุรินทร์

แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นที่คณะได้ทำการวิจัย อยู่ที่อำเภอเมืองสุรินทร์ และอำเภอเขวาสินรินทร์ โดยมีระยะทางติดต่อกับอำเภอเมืองกับอำเภอเขวาสินรินทร์ไปทางทิศเหนือเส้นทางอำเภوتاตูมก่อนถึงอำเภอจอมพระ ประมาณ 15 กิโลเมตร เส้นทางลาดยางตลอดเส้นทางโดยการไปประชุมกลุ่มย่อยและสัมมนาเชิงลึกคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้อง ในแหล่งท่องเที่ยว 4 แหล่ง ดังนี้

1. กลุ่มหัตถศิลป์ บ้านโชค หมู่ 3 ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์
2. กลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงินบ้านโชค หมู่ 3 ตำบลเขวาสินรินทร์

อำเภอเขวาสินรินทร์

3. องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์อำเภอเขวาสินรินทร์
4. แหล่งท่องเที่ยวใหม่บ้านท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์

รายละเอียดการวิจัยโดยการเดินสำรวจ ประชุมกลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์ มีดังนี้

กลุ่มหัตถศิลป์ บ้านโชค

ตั้งอยู่ที่หมู่ 3 ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ ริมเส้นทางหลวงผ่านใจกลางอำเภอเขวาสินรินทร์ ประกอบด้วยสมาชิกกลุ่ม 12 คน คือ นางแจ่มใส แก้วเรือน ประธาน นายศุภสิทธิ์ เหมือนประธาน รองประธาน นางสาวพิกุล ชาวเครือ เลขานุการ นางภาศรี พโยมแจ่ม กรรมการการเงิน นายศิริ เหมือนประธาน นายคาม ยืนยั้ง นายสำเร็จ เหมือนประธาน นายบุญเต็ม ดมหอม นายพัฒนา เหมือนประธาน นางฉวีวรรณ เหมือนประธาน นายประวิทย์ อะทอยรัมย์ เป็นกรรมการเริ่มก่อตั้งเมื่อปี 2546 โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนมาเป็นผู้ก่อตั้ง โดยการรวมกลุ่มผู้สนใจจัดวิทยากรมาฝึกอบรม จากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดสุรินทร์ และศูนย์ศิลปาชีพอีสานได้สนับสนุนทุนเบื้องต้น ให้ความรู้ด้านวิชาการ ชื้อเครื่องมือในการผลิต คือเครื่องรีดแผ่นเงิน ราคาประมาณ 120,000 บาท เครื่องรีดแผ่นเงิน สำหรับสมาชิกเสียค่าใช้จ่ายบาทละ 3 บาท สำหรับผู้ไม่ใช่สมาชิกเสียค่าใช้จ่ายบาทละ 10 บาท(บาทคือน้ำหนักของแร่เงิน 15 กรัม) ใช้เงินกลุ่ม 50,000 บาทสร้างอาคารสำหรับผลิตและจำหน่ายในสถานที่เดียวกัน ประมาณ 30 ตารางวา เข้าสถานที่เดือนละ 500 บาท ผลิตภัณฑ์บางส่วนให้สมาชิกนำไปทำที่บ้าน เกิดการสร้างงาน ผลิตภัณฑ์มีหลายแบบ เครื่องประดับ ประคำ สร้อยคอ กำไลข้อมือ เข็มกลัด ลูกประคำ เข็มขัด ตุ่มหู ของที่ระลึก การนำหิน เปลือกหอยมาประกอบเป็นเครื่องประดับ ของที่ระลึก โดยการประยุกต์ตามที่นักท่องเที่ยวต้องการ ออกแบบตามที่ลูกค้าต้องการ ราคาผลิตภัณฑ์ ขึ้นละประมาณ 100 บาท – 4,000 บาท นักท่องเที่ยวเข้าชมตลอดปี น้อยที่สุดประมาณ วันละ 20 คน บางครั้งมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาชมช่วงที่มาชมมากที่สุดในเดือนมีนาคม รายได้น้อยวันละ 300 บาท บางวันสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ถึงวันละ 42,500 บาท เฉลี่ยรายได้ของสมาชิกต่อเดือน ๆ ละ 3,000 บาท นักท่องเที่ยวสามารถมาเยี่ยมชมและซื้อผลิตภัณฑ์ได้ทุกวัน

การดำเนินงานมีการประชุมคณะกรรมการเดือนละ 1 ครั้ง การโฆษณาประชาสัมพันธ์ใช้การโฆษณารวมกันทั้งหมู่บ้าน และในปี 2546 นายศุภสิทธิ์ เหมือนประธาน รองประธาน ได้รับการยกย่องเป็นบุคคลแห่งปี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน คือการขาดการเชื่อมประสานระหว่างเอกชนกับราชการ โดยเฉพาะปัญหาการประสานกับองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นที่ไม่ได้รับการสนับสนุนเลย ในอนาคตแหล่งท่องเที่ยวนี้จะขยายอาคาร ตกแต่งอาคารให้เหมาะสม และปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 13 ผลิตภัณฑ์เครื่องเงินบ้านโชค

กลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงินบ้านโชค หมู่ 3

ตั้งอยู่ตำบลเขวาสินรินทร์ อําเภอสินรินทร์ ห่างจากกลุ่มหัตถศิลป์ บ้านโชค แยกเข้าไปในซอย ประมาณ 200 เมตร เป็นกลุ่มขนาดเล็ก ประกอบด้วย นางสาวสุนีย์ เหมาะใจ นางเป็รื่อง ผจญกล้า นายประดับ นั้บถือดี นางเมาะ สถิตภา และสมาชิกอื่นอีก 20 คน ตั้งกลุ่มมาเมื่อ ปี 2547 โดยสำนักงานพัฒนาชุมชน เป็นการทําหัตถกรรมในครัวเรือน หัวหน้ากลุ่มคือนางสาวสุนีย์ เหมาะใจ ได้เรียนการตีและแกะลายจากลุงเมื่อน โดยการทําประจำเป็นหลัก นอกจากนั้นก็มีการทําเข็มขัด สร้อยคํา ปิ่นปักผม ตุ้มหู ที่สืบทอดต่อเนื่องมานานับ 150 ปีแล้ว โดยไม่ได้ผ่านการอบรมที่ทางราชการจัดขึ้น แต่ฝีมือในการทำงานตามความถนัดที่แตกต่างกันไป จึงเป็นงานหัตถศิลป์พื้นบ้านที่แท้จริง มีสถานที่ผลิตในครัวเรือนและมีการทอผ้าด้วย กลุ่มนี้มีฝีมือแบบโบราณ ได้รับเชิญไปแสดง การทําเครื่องเงินการตีเงิน การแกะลาย ที่สวนอัมพร กรุงเทพมหานคร ติดต่อกัน 2 ปี การทํางานของกลุ่มไม่มีความแน่นอนด้านการตลาด บางครั้งต้องหยุดทํางานเนื่องจากไม่มีการสั่งสินค้าเข้ามา การมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวมีมาชมเป็นประจำ เมื่อพอใจซื้อ รายได้ปัจจุบัน ประมาณ 3,000 บาท ที่ผ่านมาในบางวันได้ถึงวันละหลายหมื่นบาท การประชาสัมพันธ์ ได้ทําการประชาสัมพันธ์ด้วยตนเอง การนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายตามงานสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์(OTOP) ทั่วประเทศทุก จังหวัด โดยมีคุณสถิติ ชาวต่างชาติเป็นผู้สนับสนุนแวนตา ใต้ทํางาน และพาไปแสดงการทํางาน และจำหน่ายผลผลิต นอกจากนี้ยังมีกลุ่มทําการทอผ้าลายมัดหมี่ โดย ยายเมาะ สถิตภา เป็นผู้นำ ซึ่งทอผ้ามัดหมี่ลายดอกพิกุลสวยงาม จำหน่ายได้เดือนละ 2 ชุด ๆ ละประมาณ 1,500 บาท เนื่องจากเป็นงานฝีมือทําได้ล่าช้ามาก เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มาดูการแกะลาย ตีเงินและทอผ้าไปใน

เวลาเดียวกัน ในอนาคตจะขยายสถานที่เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้มีที่เกี่ยวขม และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและลวดลายสวยงาม ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์

คณะผู้วิจัยได้เข้าไปสัมภาษณ์นายไพบุลย์ โกยสวัสดิ์ หัวหน้าส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ และคณะ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ คือสำนักงานปลัด และนักวิชาการศึกษาเป็นผู้จัดทำแผนการท่องเที่ยว โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ ได้สร้างศูนย์ OTOP ให้กลุ่มเครื่องเงิน 3 กลุ่มไปจำหน่ายเครื่องเงินแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเครื่องเงินดังกล่าวผลิตที่บ้านของแต่ละคนแล้วนำมาวางจำหน่าย แต่นักท่องเที่ยวมาชมจำนวนไม่มากเหมือนร้านค้าของเอกชน นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวการเกษตร ปลูกหม่อน บ้านนาโพธิ์ โดยการทำที่ป้อนน้ำ เก็บกักน้ำรดต้นหม่อน การสนับสนุนงบประมาณในปี 2549 แก่โครงการกลุ่มทอผ้า รวม 11 กลุ่มจาก 11 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 100,000 บาท

แหล่งทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์

ภาพที่ 14 แสดงเส้นไหมที่ใช้ในการผลิตผ้าไหม

เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ของตัวเมืองสุรินทร์ ประมาณ 12 กิโลเมตร เส้นทางลาดยางสะดวกตลอดสาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นโดยเอกชน และมีชื่อเสียงทำให้เอกชนและกลุ่มทอผ้าไหมรายอื่น ๆ ที่ทางราชการสนับสนุนไปตั้งร้านจำหน่ายผ้าไหมจำนวน 10 ร้าน มีการสร้างสถานที่จอดรถเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้เดินสำรวจและสัมภาษณ์นายไทยา ธรรมนิชานนท์ ผู้จัดการโรงทอผ้าไหม พบว่า โรงทอผ้าไหม ดังกล่าวก่อตั้งโดยอาจารย์วีรธรรม ตระกูลเงินไทย ซึ่งมีพื้นเพเป็นชาวบ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ และไปทำงานเป็นศิลปินอิสระ งานศิลปาชีพที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ในกรุงเทพมหานคร

พื้นที่ในการทอผ้าเป็นศาลาไทย มีพื้นที่ 4 ไร่ ประกอบด้วยเรือนไทย 4 หลัง เป็นบ้านเก่า 1 หลัง สร้างใหม่ 3 หลัง มีความร่มรื่นมีโบราณวัตถุประดับตกแต่งมากมาย เช่น ตู้พระธรรมลาย รดน้ำ ผ้าโบราณ ผ้าลายต่าง ๆ ที่มีราคาสูงในการทอผ้ายกทอง ใช้เป็นผ้าชุดคลุมสวมใส่ของผู้นำต่างประเทศในการประชุม OPEC รวม 21 ประเทศ ที่กรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ.2546 โดยผู้นำแต่ละประเทศ ใช้ผ้าตัดเสื้อคนละ 3 เมตร ราคาเมตรละ 30,000 บาท มูลค่าคนละ 90,000 บาท ค่าตัดผืนละ 20,000 บาท รวม 120,000 บาท ผ้าคลุมไหล่ภรรยาผู้นำ คนละ 79,000 บาท ผ้าที่นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีการทอผ้าโดย กี่กระตุก ปี 2549 ทอผ้าลายครองสิริราชสมบัติ 60 ปี จำนวน 24 ผืน ใช้เวลาทอผืนละ 2 เดือนทั้งกลางวันและกลางคืน และทอพร้อมกัน 21 กี่ ได้ครั้งละ 21 ผืน ไหมกาไหล่ทองที่นำเข้ามาทอ มาจาก ประเทศอินเดีย ราคา กิโลกรัมละ 60,000 บาท จึงทำให้ผ้าทอมีราคาสูง ราคาสูงสุดคือเมตรละ 100,000 บาท

ภาพที่ 15 ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่มีความละเอียดและราคาสูง

การทอผ้าไหมดังกล่าว ทำอย่างละเอียดมีตั้งแต่ 30 ตะกอ จนถึง 1,416 ตะกอ ใช้คนทอทีละ 5 คนช่วยกันทอ และจะทอเมื่อมีคนสั่งเท่านั้น มีคนมาทำงานทุกวัน ประมาณ 50 - 100 คน จ้างรายวันตามฝีมือ การทำงานทำตามที่มีคนสั่งเท่านั้น ไม่มีการทำสะสมไว้จำหน่าย จากนั้นได้สัมภาระขึ้นช่างทอผ้า เช่น ป้าแป้ว(ชื่อเล่น) ทอผ้าลายพะเยียรกรอง มี 278 ตะกอ เป็นลายคิดขึ้นใหม่ใหม่ ไม่เคยทำมาก่อน นางวนิดา ทองฝอย และนางสังวาล ป้าทอง นางประทีป บุญชูงาม นางบัญญัติ กลีบม่วง นางโชน ปัญญาเอก ทอผ้าลายครองราชย์ 1,081 ตะกอ จะได้รับความยาวนานละ ประมาณ 3 - 4 เซนติเมตร นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมทุกวัน มามากที่สุดในวันเสาร์และวันอาทิตย์ และมีการตั้งร้านค้าผ้าไหม ประมาณ 10 ร้านจากส่วนราชการและเอกชนอื่น ๆ ในพื้นที่บริเวณใกล้เคียง แต่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับโรงทอผ้าไหมลายยกทองแห่งนี้

“ของแปลก” “ของดี” หนองลูง

บ้านหนองลูง ตำบลตาเกษ อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

สภาพทั่วไป

ประวัติการก่อตั้งสถานที่

“ของแปลก”หนองลูง ตั้งแต่สมัยก่อนที่หมู่บ้านจะมีหนองน้ำอยู่แห่งหนึ่งชื่อว่า “หนองลูง” เดิมทีแล้วหนองลูงจะเป็นหนองน้ำขนาดพอประมาณเป็นแอ่งน้ำขนาดใหญ่อยู่กลางหมู่บ้านหนองลูง เดิมทีแล้วหนองลูงในอดีตมีน้ำตื้นเขิน ชาวบ้านจึงเห็นพร้อมกันว่าควรจะขุดลอกหนองลูงให้สามารถเก็บกักน้ำได้ในปริมาณที่มากขึ้น จึงได้ทำการขุดลอกหนองลูงขึ้นในปี พ.ศ. 2533 ประมาณเดือน มิถุนายน ปรากฏว่าขุดพบของแปลก “หนองลูง” อยู่ใจกลางของสระน้ำ ที่เรียกกันว่าสะดือบ่อ เรียกกันว่าเป็น “ของแปลก” ซึ่งมีลักษณะที่อนบนเป็นทอนไม้เหมือนกับเป็นแท่งของเสาเอกในการ ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์สร้างอาคารบ้านเรือนที่เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ส่วนยอดของทอนไม้จะมี พวงมาลัยคล้องอยู่ด้วย และมีทอนล่างเป็นฐานหินอยู่ล้อมรอบทอนไม้ที่อยู่ด้านบน ซึ่งเป็นสิ่งที่แปลก ที่ขุดได้มาจากหนองลูง ซึ่งชาวบ้านในหมู่บ้านเชื่อว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์และควรนำมาเคารพบูชา และเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่หมู่บ้านหนองลูง ต่อมาได้ัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไปไว้ที่วัดบ้านหนองลูง ซึ่งในช่วงนั้น ฝนฟ้าไม่ตกเฉพะบ้านหนองลูงเป็นระยะเวลา 1 เดือน ชาวบ้านจึงเห็นควรัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ออกจากวัดไปไว้กลางหมู่บ้าน จากนั้นบ้านหนองลูงก็มีฝนตกทันที ทำให้ชาวบ้านเชื่อถือว่าสิ่งที่ขุดได้นั้น เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้าน

และมีเหตุการณ์แปลกเกิดขึ้นในวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ.2533 เวลา 4 โมงเย็น นายชาญ อุ่นอก อายุ 18 ปี อยู่หมู่บ้านแต่ได้ทราบข่าวลือว่าที่หมู่บ้านหนองลูงมีของแปลกจึงได้ขับรถมอเตอร์ไซด์มาคุยกับเพื่อน ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านได้บอกให้ทุกคนที่เดินทางมาคุยของแปลกหนองลูง จดรูป เทียนบอกกล่าวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่าได้มาขอ ดูทุกคนก็ได้จดรูปบอกสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าว แต่นายชาญ กับเพื่อนของเขาไม่ยอมจดรูปบอกสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และจะเดินทางกลับไปโดยไม่บอกกล่าว พอนายชาญ สตาร์ทเครื่องยนต์จะกลับบ้านรถมอเตอร์ไซด์ของเขาก็ได้ยกล้อขึ้นจนเพื่อนคนที่ซ้อนท้ายรถตกลง จากรถกระแทกพื้นอย่างแรง ส่วนตัวนายชาญก็ได้ตกลงจากอากาศเช่นกันกับเพื่อนพร้อมด้วยรถของเขา (ตอนรถยกล้อลอยขึ้นไปบนอากาศมีชาวบ้านเห็นกันประมาณ 50 คน ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือนาย สจ.อำพา ศษพันธ์ บอกกล่าวว่าเห็นกับตา) ซึ่งปรากฏการณ์นี้ชาวบ้านจึงได้ถือว่าเป็นเรื่องแปลก และมีหลายคนที่ไม่เชื่อและลบหลู่มีเหตุร้ายเกิดขึ้นกับคนเหล่านั้นด้วยเช่นกัน ชาวบ้านจึงได้ัญเชิญ สิ่งศักดิ์สิทธิ์กลับมาไว้ที่หนองลูงตามเดิม

“ของดี” หนองลูง คือก้อนหินเล็ก ๆ ที่อยู่ในถาด ชาวบ้านเล่าว่า “ถ้าได้แล้วจะขายของดี” ถ้า บุษบา 100 บาท จะได้หิน 8 ก้อน ถ้าวบูชา 20 บาท จะได้หิน 1 ก้อน ถ้าไม่ต้องการหินจะใส่บาตรเท่าใด ก็ได้ ผู้ไม่มีเงินก็จตุบูชา 1 ดอก ขอพรได้เช่นกัน

ภาพที่ 16 แสดงสถานที่ของแปลง ของดี หนองลุง และบริเวณโดยรอบ

สถานที่ตั้ง

บ้านหนองลุง ถนนอุทุมพรพิสัย-ศรีสะเกษ ตำบลตาเกษ อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ห่างจากตัวอำเภอกุทุมพรพิสัยประมาณ 10 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดศรีสะเกษประมาณ 15 กิโลเมตร ตามเส้นทางถนนอุทุมพรพิสัย-ศรีสะเกษ

ลักษณะทั่วไป

เป็นหนองน้ำขนาดพอประมาณชื่อว่า “หนองลุง” เป็นสถานที่เคารพบูชาของชาวบ้านหนองลุง ตั้งอยู่บริเวณทางทิศตะวันออกของหมู่บ้านอยู่ห่างจากตัวหมู่บ้านประมาณ 60 เมตร ติดกับถนนสายอุทุมพรพิสัย-ศรีสะเกษ ตั้งอยู่ระหว่างบ้านทุ่งสว่างและบ้านเปือย อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้ดูแลสถานที่ท่องเที่ยว

อดีตสมาชิกสภาจังหวัด (สจ.) อำพา คชพันธ์ โทร. 07-9640809

จำนวนผู้ที่มาเยี่ยมชมสถานที่

มีนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวประมาณเดือนละ 60 คน หรือประมาณปีละ 720 คน ต่อปี (องค์การบริหารส่วนตำบลตาเกษ:แบบสำรวจเรื่องแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น; 2549)

จุดเด่นของ “ของแปลก” หนองลุง

ที่ตั้งของสถานที่อยู่ห่างจากถนนสายอุทุมพรพิสัย-ศรีสะเกษ เพียง 10 เมตร ทำให้สะดวกแก่การเดินทางไปท่องเที่ยวและเยี่ยมชม

การดูแลสถานที่

1. ผู้ดูแลสถานที่คือองค์การบริหารส่วนตำบล “ตาเกษ”
2. องค์การบริหารส่วนตำบลตาเกษ ดูแลเรื่องการก่อสร้างในเรื่องห้องน้ำ สถานที่ต่าง ๆ ชาวบ้านและผู้มีจิตศรัทธาช่วยกันบริจาคและจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้

3. พ่อใหญ่จำคือนายอินทร์ พลธรรม เป็นผู้เฒ่าผู้แก่ประจำหมู่บ้านดูแลร่วมกับอดีต

สจ.อำพา คชพันธ์ ดูแลประจำ

ปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว

1. ยังขาดงบประมาณในการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว
2. ยังไม่มีคณะกรรมการเข้ามาดูแลอย่างเป็นรูปธรรม เช่น อบต. และกรรมการหมู่บ้าน

บทสรุป

แนวทางการพัฒนาในอนาคต

การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในอนาคต คือ ชาวบ้านต้องช่วยกันในการจัดหางบประมาณในการตกแต่งสถานที่และพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น อาจร่วมมือกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลตาเกษกับทางหมู่บ้านหนองลุง เพื่อเพิ่มพูนคุณค่าทางด้านจิตใจของคนในชุมชนและผู้ที่มาเยี่ยมชมสถานที่ให้มากขึ้น โดยการพัฒนาให้สถานที่มีความโดดเด่นยิ่งขึ้นและสร้างความน่าสนใจในด้านอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในอนาคตด้วย

วัดพระธาตุเรืองรอง
ประวัติความเป็นมา

ภาพที่ 17 บริเวณวัดพระธาตุเรืองรอง

พระธาตุเรืองรอง ตั้งอยู่ที่บ้านสร้างเรือง หมู่ 3 ตำบลหญ้าปล้อง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ไปตามทางหลวงสาย 226 (อุบล - ศรีสะเกษ) และห่างจากตัวเมืองศรีสะเกษไป ตามทางหลวงหมายเลข 2373 (ศรีสะเกษ – อ.ราชสีห์- อ.ยางชุมน้อย- อ.ค้อวัง) ประมาณ 5 กิโลเมตร จัดสร้างโดยพระครูวิบูลธรรมภาณ ปธ. 3 (หลวงปู่ธัมมา พิทักษา) เจ้าอาวาสวัดใหม่ ยายมอญ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ฝั่งธนบุรี หลวงปู่ได้พาชาวบ้านก่อตั้งวัดบ้านสร้างเรือง เมื่อ ปี 2510 ในป่าช้าของหมู่บ้าน พื้นที่ 1 ไร่เศษ ต่อมาได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ ปี 2520 ได้ขยายที่ดินได้รวม 6 ไร่เศษ จึงได้ดำริสร้างพระธาตุ โดยวางศิลาฤกษ์ เมื่อ พ.ศ.2524 ก่อสร้างเมื่อ ปี 2525 เริ่มแรกหลวงปู่ธัมมา พิทักษา ดำเนินการด้วยตัวท่านเองในการรับบริจาคจากญาติโยมจาก กรุงเทพฯ

ต่อมามีคณะครูอาจารย์เข้าไปช่วยระดมความคิดในนาม “คณะสะพานบุญ” ซึ่งได้แก่ อาจารย์ทิวา-อาจารย์สุวคนธ์ รุ่งแก้ว อาจารย์ประสาน – อาจารย์ทองพูน คันศร อาจารย์ประเสริฐ – อาจารย์บุญส่ง ศรีเมือง อาจารย์ประดิษฐ์ ศิลาบุตร – นางณัฐกาญจน์ ศิลาบุตร อาจารย์ชอุ่ม กรไกร อาจารย์บุญฤกษ์ ไสเรนทร – อาจารย์จิราภรณ์ ไสเรนทร อาจารย์รังสรรค์ -อาจารย์ภารเทวี โพธิวัฒน์ อาจารย์สุเชียร –อาจารย์สงวน ป้องกัน อาจารย์ธวัช สิงห์ คุณพรหมมา ธิปเทศ คุณวิจิต พิทักษา อาจารย์สนั่น – อาจารย์ยุภาพร ไชยชาญ อาจารย์สุดสาคร คันศร อาจารย์ปรเมษฐ์ สีหะวงษ์ อาจารย์ไกรฤกษ์ กัณหาฤกษ์ กำนันวิเชียร ศิลาโชติ นางสาวเทียนทอง พงษ์พีระ นางวงเดือน พงษ์พีระ ตลอดทั้งพี่น้องชาวบ้านสร้างเรืองทุกคน เป็นต้น

หลวงปู่เป็นลูกชาวบ้านสร้างเรื่อง เห็นว่าชาวศรีสะเกษ ที่นับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อและศรัทธาในศาสนาอย่างแรงกล้า จึงเดินทางไปไหว้พระธาตุพนม จังหวัดนครพนมทุกปี แต่บางคนไม่สามารถเดินทางไปได้เนื่องจากขาดทุนทรัพย์ จึงควรมีพระธาตุในเขตนี้เพื่อให้ประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดใกล้เคียงได้มากกราบไหว้ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วได้ทำลายวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเก่าแก่ลง จึงควรมีแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมของชาวศรีสะเกษไว้ในรูปของภาพเขียน ภาพปั้น อุทยานความรู้ พิพิธภัณฑ์ จึงได้สร้างพระธาตุเรื่องรองนี้ขึ้นมา

หลวงปู่ได้จัดหาทุนสร้างโดยขอใบอนุญาตจากญาติโยมจากกรุงเทพมหานครและผู้มีจิตศรัทธาโดยทั่วไป เริ่มสร้างทีละเล็กทีละน้อย ซื่อเชื่อวัสดุจากร้านค้าในตัวเมืองศรีสะเกษ พร้อมการตั้งตู้บริจาค เมื่อได้เงินมาก็ทยอยส่งใช้หนี้ เมื่อหมดหนี้ก้อนเดิมแล้วก็เริ่มสร้างสิ่งใหม่ ๆ ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งพระธาตุเรื่องรองขยายตัวขึ้นตามลำดับ แม้แต่พื้นที่บริเวณวัดก็ขยายขึ้นไปเรื่อย ๆ โดยการหาเงินซื้อที่เพิ่มเติม ตลอดจนการก่อสร้างที่พักคนชรา 2 หลังเพื่อรับคนชรามารักษาสุขภาพปฏิบัติธรรมด้วย ในบริเวณใกล้เคียงกับพระธาตุเรื่องรอง

เป็นพระธาตุที่สร้างแบบศิลปะพื้นบ้าน สูง 43 เมตร 60 เซนติเมตร ฐานพระธาตุกว้าง 30 คูณ 30 เมตร แบ่งออกเป็น 6 ชั้น

ชั้นที่ 1 ให้ประกอบพิธีทางศาสนา และเป็นที่ตั้งของสิ่งของเก่าแก่ เช่น เกวียน โปง โสงเกลือ หม้อยักษ์ รั้งยักษ์ กุปรี สัตว์ประหลาด สัตว์เก่าแก่ที่สูญพันธุ์ไปแล้ว ฯลฯ

ชั้นที่ 2-3 ทำเป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านชนเผ่าไทยของศรีสะเกษ คือ เขมร ส่วย ลาว เยอ

ชั้นที่ 4 ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญ พระอรหันต์แปดทิศ

ชั้นที่ 5 ใช้สำหรับการทำสมาธิ และ วิปัสสนากรรมฐาน

ชั้นที่ 6 เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ (เส้นผมพระอรหันต์) และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

จะเห็นได้ชัดว่า การจัดสร้างพระธาตุเรื่องรอง ดำเนินการโดยประชาชนหรือภาคเอกชนเกือบทั้งหมด แม้ข้าราชการที่เข้ามาทำงานก็มาจากการสมัครใจ และเสียสละเวลานอกเวลาราชการ เนื่องจากการสร้างพระธาตุเรื่องรอง นับว่าเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชนในเขตอีสานใต้ ที่มีผู้มาเยี่ยมชมตลอดเวลา ทั้งจากในประเทศและจากต่างประเทศ ที่เข้ามาเที่ยวศรีสะเกษ ก็แวะชมพระธาตุเรื่องรอง นอกจากนี้ยังมีการจัดการแสดงพื้นบ้านปีละ 2-3 ครั้ง ในโอกาสงานสงกรานต์ เข้าพรรษา ออกพรรษา และบุญผะเหวด เป็นต้น การพัฒนาพระธาตุเรื่องรองจึงเน้นด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นฐาน เช่น รูปปั้น การจัดภูมิทัศน์ ภาพเขียน เรื่องประวัติความเป็นมา นิทานพื้นบ้าน วิถีชีวิตพื้นบ้าน เป็นต้น โดยพัฒนาตามกำลังเงินที่ได้จากการบริจาค

ภาพที่ 18 พระบรมสารีริกธาตุ ชั้นที่ 6

ภาพที่ 19 พระอุโบสถวัวเทียมเกวียน ปรับปรุงหลังจากโบสถ์หลังเดิม

ผู้ร่วมสร้างพระธาตุเรืองรอง

เนื่องจากการสร้างพระธาตุเรืองรอง เริ่มต้นจากความศรัทธาอย่างแรงกล้าในพระศาสนา และตอบสนองบุญคุณบ้านเกิดเมืองนอนของหลวงปู่ธัมมา พิทักษา จึงได้ระดมบุคคลหลายฝ่ายมาร่วมกันสร้าง อันได้แก่

1. ญาติโยมจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะเป็นผู้บริจาคเงิน ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะแก่หลวงปู่ และเดินทางมากราบไว้พระธาตุประจำปี

2. ชาวบ้านสร้างเรื่องและตำบลหญ้าปล้อง ที่มาร่วมให้ข้อคิด เสียสละแรงงาน และทรัพย์สนับสนุนในการสร้าง

3. คณะสะพานบุญ อันประกอบลูกศิษย์หลวงปู่ที่มาจากข้าราชการ พ่อค้าประชาชน จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มาให้ข้อคิดเห็น ร่วมทำงาน ตลอดทั้งการประชุมกันเป็นประจำเพื่อหาทางปรับปรุงพระธาตุเรืองรองให้เป็นแหล่งเรียนรู้

4. มูลนิธิหลวงปู่ธัมมา พิทักษา เพื่อให้เกิดความยั่งยืนคณะสะพานบุญและพี่น้องประชาชนชาวบ้านสร้างเรื่อง จึงได้จัดตั้งมูลนิธิหลวงปู่ธัมมา พิทักษา ขึ้น

5. สถาบันการศึกษา มีสถาบันการศึกษาที่มาร่วมกิจกรรมพระธาตุเรื่องรอง ได้แก่ โรงเรียนต่าง ๆ ในบริเวณใกล้เคียง เช่น โรงเรียนบ้านเอกสร้างเรื่อง โรงเรียนบ้านหญ้าปล้อง โรงเรียนบ้านโนนแย้ โรงเรียนบ้านโนนสำนักฯ โรงเรียนน้ำคำวิทยา โรงเรียนบ้านน้ำคำ โรงเรียนบ้านคูซอด โรงเรียนบ้านเพียนาม โรงเรียนบ้านหอยสะอาดพัฒนา โรงเรียนสิริเกษน์อมเกล้า โรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ และมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เป็นต้น

6. ส่วนราชการต่าง ๆ ที่มีส่วนสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จนกระทั่งการดำเนินการของพระธาตุเรื่องรองเป็นไปด้วยดี เช่น สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักงานวัฒนธรรม สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น

7. คณะผู้มาเยี่ยมชม คือประชาชนทั่วไป ได้มาเยี่ยมชม ลงสมุดเยี่ยมเสนอแนะและการบริจาคเงิน ซึ่งนำไปขยายพระธาตุเรื่องรองให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวางแผนสร้างพระธาตุเรื่องรอง

เนื่องจากพระธาตุเรื่องรองมีวัตถุประสงค์ในการเป็นศูนย์สถานและแหล่งเรียนรู้ทางวิถีชีวิตวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ จึงมีองค์ประกอบของแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1. ที่ประดิษฐานพระพุทธรูป และสิ่งที่ควรกราบไหว้บูชา
2. ภาพประวัติศาสตร์ นิทานพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี
3. รูปปั้น พีช สัตว์ วิถีชีวิต
4. พิพิธภัณฑสถานแสดงของเก่าแก่
5. การจัดงานไหว้พระธาตุประจำปี การแสดงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิม คือ ทอผ้า ตำข้าว ตีเหล็ก ปับข้าวปุ้น จักสาน การเป่าแคน เป่าโหวด ตีพิณ เป่าสะโน ในช่วงสงกรานต์ ทุกปี
6. การจัดสิ่งของเพื่อสนับสนุนพระศาสนาและการจัดการศึกษา ซึ่งได้ดำเนินการทุกปี ทางหลวงปู่ได้บริจาคพระพุทธรูป โต๊ะ เก้าอี้ เสื่อ หนังสือ ถ้วยจาน ภาชนะ เครื่องทำครัว และสิ่งของจำเป็นแก่ สถานศึกษา วัด ชุมชน ทุกปี ปีละ ประมาณ 10 -20 แห่ง
7. การบำรุงการศึกษาและการศาสนา เช่น การบริจาคทุนการศึกษา การแข่งขันประกวดการสวดสรภัญญะ การตอบปัญหาธรรมะ ประจำปี

สิ่งที่กล่าวมานี้ ได้ทำไปแล้ว และจะสร้างเพิ่มเติม ตลอดทั้งการบรรยายเป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษให้ผู้สนใจได้ทราบ ซึ่งต้องค่อยเป็นค่อยไปเนื่องจากการทำงานทั้งหมด เป็นการทำงานของคนในลักษณะอาสาสมัคร และตามเงินบริจาคที่ไม่คงที่แน่นอนและเป็นระบบเหมือนส่วนราชการ โดยมีมูลนิธิหลวงปู่ธัมมา พิทักษา เป็นกำลังขับเคลื่อนที่สำคัญ

ผู้ให้ข้อมูล

ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการและเอกสารเผยแพร่ของวัดพระธาตุเรืองรอง

1. นายบุญเรือง ชันตา
2. นายสุดสาคร คันศร
3. นายสมอาด ไร่ยะ
4. นายประชัน ศุภเลิศ
5. นายสมาน บุญหวาน
6. นายบุญฤกษ์ ไสรเนตร
7. นายรังสรรค์ โพธิ์วัฒน์
8. นายเสกสรร ใจจง
9. นายสายัณฑ์ ไชยลา
10. นายสามารถ พิทักษา
11. นายสมาน นามธรรม
12. นายสันติ พิทักษา
13. นางสาวเทียนทอง พงษ์พีระ
14. พระมหาสุพิศ มหาปัญญา
15. พระมหาสมปอง ชนุตตโร

**สถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปทุม
อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี**

ประวัติความเป็นมา

ตำบลปทุมในอดีตเป็นเขตพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี มีพื้นที่ครอบคลุมเกือบทั้งหมดของตำบลในเมือง ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 เทศบาลเมืองอุบลราชธานีได้ขยายเขตพื้นที่ครอบคลุมในบางส่วนของตำบลปทุม โดยมีลำน้ำชลประทานห้วยวังนองเป็นแนวเขตแดน แยกออกมาครั้งแรกมีหมู่บ้านจำนวน 1 หมู่บ้าน คือ บ้านปากห้วยวังนอง ต่อมาได้มีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น จึงได้แบ่งแยกหมู่บ้านเพิ่มเติมขึ้นมาอีกหลายหมู่บ้าน จนถึงปัจจุบันมีหมู่บ้านทั้งสิ้น 12 หมู่บ้าน มีนายผิน ภาผล เป็นกำนันคนแรกของตำบลปทุม และ นายไสว ภาผล เป็นกำนันคนปัจจุบัน

ปัจจุบันยกระดับฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลปทุม เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2539 เป็น อบต. ขนาดเล็ก ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ห่างจากที่ว่าการอำเภอ หรือศาลากลางจังหวัดประมาณ 5 กิโลเมตร มีเขตรับผิดชอบ 12 หมู่บ้าน มีลักษณะชุมชนและวิถีชีวิตเป็นกลุ่มชุมชน ปฏิบัติตามประเพณีนิยมมีประชากรจำนวน 12,354 คน และมี 2,185 หลังคาเรือน

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลปทุมเป็น 1 ใน 11 ตำบลในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี มีอาณาเขตพื้นที่อยู่ติดกันกับท้องถิ่นใกล้เคียง 5 ส่วนคือ ตำบลไธ้อย, อำเภอวารินชำราบ, ตำบลกุตุลาและเทศบาลนครอุบลราชธานี ดังนี้

ทิศเหนือ	จรดกับ	อ่างเก็บน้ำห้วยวังนอง
ทิศใต้	จรดกับ	แม่น้ำมูล
ทิศตะวันออก	จรดกับ	ตำบลกุตุลา อำเภอเมืองอุบลราชธานี
ทิศตะวันตก	จรดกับ	อ่างเก็บน้ำห้วยวังนองตอนใต้

เขตปกครอง รวม 12 หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ 1 บ้านปากห้วยวังนอง	ผู้ปกครอง นายประเสริฐ พันธราช	ผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 2 บ้านสร้างทราย	ผู้ปกครอง นายไสว ภาผล	กำนัน
หมู่ที่ 3 บ้านดงห้องแห่	ผู้ปกครอง นายทองคำดี เถลิงรัมย์	ผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 4 บ้านโนนสมบุญ	ผู้ปกครอง นายสาคร คงรอด	ผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 5 บ้านดงเจริญ	ผู้ปกครอง นางเฉลียว ธรรมมา	ผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 6 บ้านท่าเตาไห	ผู้ปกครอง นายอำคา มากดี	ผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 7 บ้านปทุม	ผู้ปกครอง นายสุรียา ดาผา	ผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 8 บ้านประชาสรรค์	ผู้ปกครอง นายจำเนียร ทัดศรี	ผู้ใหญ่บ้าน

หมู่ที่ 9 บ้านโนนม่วงพัฒนา	ผู้ปกครอง นายสมยศ ถิ่นปทุม	ผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 10 บ้านรวมใจ	ผู้ปกครอง นายบุญ สีคราม	ผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 11 บ้านหนองบก	ผู้ปกครอง นายสาคร พันธุ์พุด	ผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 12 บ้านชลประทาน	ผู้ปกครอง นายสุรพล ไสพัฒนา	ผู้ใหญ่บ้าน

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลไร่น้อย อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากหลักเขตที่ 6 (เทศบาลเมืองอุบลราชธานี) ปากคลองนาควายทางทิศใต้ริมอ่างเก็บน้ำห้วยวังนองฝั่งตะวันตก บริเวณพิกัด V B 885859 ไปทางทิศตะวันออกผ่านคลองนาควายตามริมอ่างเก็บน้ำห้วยวังนองฝั่งเหนือ สิ้นสุดที่ปลายอ่างเก็บน้ำห้วยวังนอง บริเวณพิกัด V B 895862 รวมระยะทางด้านทิศเหนือประมาณ 1.1 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลลูกดาด อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากปลายอ่างเก็บน้ำห้วยวังนอง บริเวณ V B 895862 ไปทางทิศใต้ตามร่องนาเขียงถึงถนน รพช. อบ. 11021 บริเวณพิกัด V B 896855 ไปตามถนนลูกรัง ทางทิศตะวันออกถึงหลักไม้แก่นหลักที่ 1 ริมถนนลูกรังทางทิศเหนือ บริเวณพิกัด V B 898853 ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือผ่านทุ่งนา ถึงหลักไม้แก่นหลักที่ 2 กลางทุ่งนา บริเวณพิกัด V B 905852 ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามถนนลูกรัง สิ้นสุดที่สามแยกถนนลูกรังบริเวณพิกัด V B 901841 รวมระยะทางด้านทิศตะวันออกประมาณ 3.7 กิโลเมตร

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลลูกดาด อำเภอเมืองอุบลราชธานี และตำบลบึงไผ่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากสามแยกถนนลูกรัง บริเวณพิกัด V B 901841 ไปทางทิศตะวันตกตามถนนลูกรัง ถึงหลักไม้แก่นหลักที่ 3 ริมถนนลูกรังทางทิศใต้ บริเวณพิกัด V B 891841 ไปทางทิศใต้ข้ามแม่น้ำมูลถึงหลักไม้แก่นที่ 4 ริมแม่น้ำมูลฝั่งใต้ บริเวณพิกัด VB 891839 ไปทางทิศตะวันตกตามริมแม่น้ำมูล ถึงหลักเขตที่ 10 (เทศบาลเมืองอุบลราชธานี) ริมแม่น้ำมูลฝั่งใต้ บริเวณพิกัด V B 886837 ไปทางทิศเหนือข้ามแม่น้ำมูล สิ้นสุดที่หลักที่ 9 (เทศบาลเมืองอุบลราชธานี) ปากลำห้วยวังนอง ริมแม่น้ำมูลฝั่งเหนือ บริเวณพิกัด V B 886841 รวมระยะทางด้านทิศใต้ประมาณ 2.1 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากหลักเขตที่ 9 (เทศบาลเมืองอุบลราชธานี) ปากลำห้วยวังนอง ริมแม่น้ำมูลฝั่งเหนือตามริมลำห้วยวังนอง ฝั่งตะวันออกข้ามถนน รพช. อบ. 11021 ถึงหลักเขตที่ 8 ริมฝายน้ำล้น รพช. ฝั่งทิศเหนือ บริเวณพิกัด V B 876848 ไปตามคันกั้นน้ำชลประทานฝั่งเหนือ ถึงหลักเขตที่ 7 ริมอ่างเก็บน้ำลำห้วยวังนองฝั่งตะวันตกที่คันกั้นน้ำชลประทานฝั่งเหนือ บริเวณพิกัด V B 872850 ไปทางทิศเหนือตามอ่างเก็บน้ำลำห้วยวังนองฝั่งตะวันตก สิ้นสุดที่หลักเขตที่ 6 (เทศบาลเมืองอุบลราชธานี)

ปากคลองนาควายฝั่งใต้ริมอ่างเก็บน้ำลำห้วยวังนองฝั่งตะวันตก บริเวณพิกัด V B 885859 รวมระยะทางด้านทิศตะวันตกประมาณ 4 กิโลเมตร

เนื้อที่ ตำบลปทุม มีพื้นที่ตำบลตามประกาศกระทรวงมหาดไทยประมาณ 6, 562.50 ไร่ 10.5 ตารางกิโลเมตร เป็นเขตปกครององค์การบริหารส่วนตำบลปทุม

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

อาชีพของราษฎร

- อาชีพรับจ้าง	22.50 %
- อาชีพรับราชการ	18.04 %
- อาชีพค้าขาย	3.40 %
- อาชีพการเกษตร	0.50 %
- นักเรียน/นักศึกษา	19.00 %
- อื่นๆ	36.40 %

ธุรกิจในพื้นที่

- บิมน้ำมันและก๊าซ	4	แห่ง
- เครื่องปั้นดินเผา	40	แห่ง
- ผลิตน้ำดื่ม	3	แห่ง
- โรงงานทำขนมจีน	5	แห่ง
- โรงสี	2	แห่ง
- ผู้ประกอบการร้านค้าพาณิชย์	130	แห่ง

ผลผลิตที่สำคัญและมีชื่อเสียง ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา

ข้อมูลด้านป่าไม้

สภาพป่าในเขตพื้นที่ ถูกบุกรุกและจับจองเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย ประมาณ 80 % ที่เหลือเป็นที่รกร้างว่างเปล่า ไม่มีสภาพของป่าไม้เหลืออยู่เลย และมีแม่น้ำมูลไหลผ่านตลอดปี

ข้อมูลด้านปศุสัตว์

การเลี้ยงส่วนใหญ่เลี้ยงเพื่อเป็นการบริโภคและเพื่อการค้า สัตว์ที่นิยมเลี้ยงกันมากคือ หมู รองลงมาคือ เป็ด และไก่

ข้อมูลด้านเกษตร

จำนวนครัวเรือนที่ทำการเกษตร	313	ครัวเรือน
มีพื้นที่ทำการเกษตร	339	ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่
ทำสวนปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	89	ไร่
พืชผัก	200	ไร่

สภาพที่ดิน พื้นที่ส่วนใหญ่มีชุดดิน ดังนี้

ชุดดินที่ 1 ชุดดินอุบล ลักษณะดินคือ เนื้อดินเป็นดินทรายปนดินร่วน หรือดินทรายใช้ทำนาแต่ผลผลิตต่ำไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืช มีกระจายอยู่ทั่วไปทุกหมู่บ้านมีประมาณ 40 % ของพื้นที่เป็นดินที่มีการระบายน้ำได้ดี มีสีเทาหรือน้ำตาลปนเทา

ชุดดินที่ 2 ชุดดินโคราช ลักษณะดินคือ เป็นดินชุด ที่มีการระบายน้ำได้ดีปานกลาง ดินปนทรายเป็นดินร่วนที่มีสีน้ำตาลเทา มีความเป็นกรดปานกลางถึงกรดจัดเป็นดินร่วนปนทราย หรือดินเหนียว มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีการตอบสนองต่อปุ๋ยเคมี และปุ๋ยคอกได้ดี จะได้ผลดีในปี แรก ๆ แล้วผลผลิตจะลดลง

ชุดดินที่ 3 ดินชุดร้อยเอ็ด ลักษณะดินคือ เป็นดินที่ระบายน้ำได้ดี และเหมาะสำหรับการทำนา ดินปนสีน้ำตาลปนเทา ดินร่วนสีเทาปนชมพู มีความเป็นกรดแก่ ในเขตชลประทาน สามารถปลูกพืชล้มลุกได้ดี เช่น ถั่วเหลือง พืชผัก มีประมาณ 25 % ของพื้นที่

ชุดดินที่ 4 ชุดดินทราย ลักษณะดินคือ เป็นดินที่มีการระบายน้ำได้เร็ว หน้าดินเป็นดินน้ำตาลเข้ม เนื้อดินเป็นดินเหนียว มีสภาพเป็นกรดปานกลาง ถึงกรดจัด มีความอุดมสมบูรณ์สูงเหมาะสำหรับการทำนา ปลูกพืชผัก พืชไร่ หลังเก็บเกี่ยวข้าวได้ดี มีประมาณ 5% ของพื้นที่

ข้อมูลด้านขยะ

- ปริมาณขยะ วันละ 6 ตัน
- ปริมาณกากของเสียและสารอันตราย วันละ 3 ตัน
- รถยนต์ที่ใช้เก็บขยะ 1 คัน ขนาดความจุ 10 ลบ.ม. ลักษณะเปิดฝาช้างเท้าย

มวลชนจัดตั้ง

- ลูกเสือชาวบ้าน 3 รุ่น 235 คน
- ไทยอาสาป้องกันชาติ - รุ่น - คน
- กองหนุนเพื่อความมั่นคงของชาติ - รุ่น - คน
- อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน 154 คน
- อาสาสมัครรักษาความสงบประจำหมู่บ้าน 1 ชุด 100 คน
- ชุมรมเครื่องปั้นดินเผา 1 ชมรม
- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 1 รุ่น 100 คน
- เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด (ครู ข.) 30 คน
- หน่วยประสานพลังแผ่นดินหมู่บ้าน/ชุมชน (มวลชน ค.) 300 คน
- อาสาสมัครป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประจำหมู่บ้าน (อปปส.) 240 คน

การศาสนา

ประชาชนในตำบลปทุม จะนับถือศาสนาพุทธ โดยมีศาสนสถาน 2 แห่ง คือ

1. วัดมงคลโกวิทาราม ตั้งอยู่ที่ บ้านชลประทาน หมู่ที่ 12 โดยมีพระครูสิริสุตวิมล เป็นเจ้าอาวาส
2. วัดใหม่ประชาสรรค์ ตั้งอยู่ที่ บ้านดงเจริญ หมู่ที่ 5 โดยมีพระสมุห์จักฤษ์ จันทโก เป็นเจ้าอาวาส

ระบบสาธารณสุขปโภค

1. การโทรคมนาคม

สถานีโทรคมนาคม (องค์การโทรศัพท์)	-	แห่ง
สถานีขยายสัญญาณโทรคมนาคม	-	แห่ง
ตู้โทรศัพท์	จำนวน 10	ตู้

2. การไฟฟ้า

เขตตำบลปทุม เป็นชุมชนกึ่งชนบท ระบบการไฟฟ้าขยายทั่วถึงทั้งตำบลประชากรมีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือนทำให้ประชาชนมีสิ่งอำนวยความสะดวก คือมีเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆเกือบครบทุกครัวเรือน

3. ระบบประปา

ประปาส่วนภูมิภาคขยายทั่วถึงเกือบทั้งตำบล ประชาชนในตำบลปทุมส่วนใหญ่ใช้ประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งมีผู้ใช้ทั้งหมดแยกเป็น

หมู่ที่ 1	109	ครัวเรือน
หมู่ที่ 2	200	ครัวเรือน
หมู่ที่ 3	72	ครัวเรือน
หมู่ที่ 4	107	ครัวเรือน
หมู่ที่ 5	32	ครัวเรือน
หมู่ที่ 6	43	ครัวเรือน
หมู่ที่ 7	215	ครัวเรือน
หมู่ที่ 8	200	ครัวเรือน
หมู่ที่ 9	45	ครัวเรือน
หมู่ที่ 10	130	ครัวเรือน
หมู่ที่ 11	51	ครัวเรือน
หมู่ที่ 12	115	ครัวเรือน

คำขวัญประจำตำบล

ตำบลปทุมเขตลุ่มแม่น้ำมูล
ประเพณีงานบุญแห่พระเวสข
เขตอุทยานวังมัจฉาห้วยวังนอง
แหล่งของดีหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา
วัฒนธรรมเก่าท่าเตาอิฐ

แหล่งท่องเที่ยวของตำบลปทุม

แหล่งท่องเที่ยวของตำบลปทุมจะประกอบไปด้วย

1. สวนสาธารณะอ่างเก็บน้ำห้วยวังนอง
2. อุทยานมัจฉาห้วยวังนอง
3. ศูนย์ผลิตภัณฑ์ OTOP
4. ห้องสมุดเด็กและครอบครัวต้นแบบประจำอำเภอ
5. แหล่งเรียนรู้เครื่องปั้นดินเผา

แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

สวนสาธารณะอ่างเก็บน้ำห้วยวังนอง

สวนสาธารณะอ่างเก็บน้ำห้วยวังนองตั้งอยู่ในเขตตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของตำบลปทุมและของจังหวัดอุบลราชธานีเพราะสวนสาธารณะแห่งนี้ใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวของผู้คนในตำบลปทุม และจังหวัดอุบลราชธานี อ่างเก็บน้ำห้วยวังนองเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญแห่งหนึ่งของผู้คนในตำบลปทุมและในจังหวัดอุบลราชธานี อ่างเก็บน้ำแห่งนี้เป็นอ่างเก็บน้ำที่มีขนาดใหญ่ปานกลาง เป็นที่อยู่อาศัยของปลาและสัตว์น้ำต่างๆ

สวนสาธารณะอ่างเก็บน้ำแห่งนี้เริ่มเป็นที่รู้จักของผู้คนในพื้นที่และนอกพื้นที่มากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อทางองค์การบริหารส่วนตำบลปทุมได้เล็งเห็นความสำคัญของอ่างเก็บน้ำแห่งนี้ก็เลยได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกายและเป็นแหล่งอาหารของคนในพื้นที่และนอกพื้นที่ และในอดีตนั้นอ่างเก็บน้ำแห่งนี้มีขนาดเล็กต่อมาทางองค์การบริหารส่วนตำบลปทุมได้พัฒนาโดยมีการขุดลอกให้มีขนาดใหญ่มากกว่าเดิมโดยใช้งบประมาณในการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำห้วยวังนองมากพอสมควรเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลปทุมได้เล็งเห็นประโยชน์และความสำคัญของอ่างเก็บน้ำแห่งนี้

สวนสาธารณะอ่างเก็บน้ำห้วยวังนอง นอกจากจะเป็นที่เที่ยวพักผ่อนหย่อนใจแล้วยังเป็นสถานที่จัดงานประเพณีลอยกระทงที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอุบลราชธานีอีกด้วย ซึ่งในแต่ละปีจะมี

ผู้คนในพื้นที่และนอกพื้นที่มาเที่ยวเป็นจำนวนมากเพราะเป็นประเพณีที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยึดเหนี่ยวกันดีของคนที่อยู่พื้นที่ ในตัวจังหวัดเองและในต่างจังหวัดอีกด้วย

การจัดงานประเพณีลอยกระทงของตำบลปทุมนั้น แต่เดิมวัดมงคลโกวิทารามและอุบาสกอุบาสิกา ประชาชนชาวตำบลปทุม เห็นว่าบริเวณทำนน้ำของวัดมีผักตบชวาเพิ่มมากขึ้นทุกปี จึงได้ช่วยกันกำจัดผักตบชวาเป็นประจำ โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการต่างๆ มาช่วยกำจัดเป็นเวลาหลายปี เมื่อมาถึงปี พ.ศ. 2539 พระภิกษุ-สามเณร พร้อมด้วยพี่น้องชาวตำบลปทุม มีความเห็นพ้องต้องกันว่าสถานที่บริเวณหน้าวัดกว้างขวางและสวยงาม สมควรจัดงานประเพณีลอยกระทง เพื่อเป็นการประสานความร่วมมือ ร่วมใจในตำบลปทุมและเป็นประเพณีที่ชาวไทยได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณ พระมหาสมคิด เทวธมโม (ปัจจุบันพระครูสิริสุตวิมล) เจ้าอาวาสวัดมงคลโกวิทาราม ประธานฝ่ายสงฆ์ ได้เชิญ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี มาเป็นประธานในพิธีเปิดงานประเพณีลอยกระทงตำบลปทุมเมื่อปี พ.ศ.2539 มีประชาชนมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก ท่านมองเห็นว่าสะพานที่ทางวัดและชาวบ้านได้ช่วยกันทำยื่นลงไปใต้น้ำประมาณ 5 เมตร นั้นไม่แข็งแรงพอที่จะรับน้ำหนักของประชาชนที่มาร่วมงานได้ และเห็นความพร้อมเพรียงของประชาชนที่มาช่วยในงาน จึงได้บริจาคทรัพย์จำนวน 200,000 บาท (สองแสนบาทถ้วน) สำหรับสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก กว้าง 3.60 เมตร ยาว 24 เมตร บันไดกว้าง 2 เมตร ยาว 5 เมตร แต่งบประมาณไม่เพียงพอ ทางวัดจึงได้สมทบอีก 50,000 บาท (ห้าหมื่นบาทถ้วน) รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 250,000 บาท (สองแสนห้าหมื่นบาทถ้วน) นอกจากนี้ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดยังมีโครงการ หางบประมาณมาช่วยกำจัดผักตบชวาให้หมดไปอย่างถาวร ต่อมาท่านได้มีคำสั่งให้ย้ายไปดำรงตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเสียก่อนจึงไม่ได้ประสานงานต่อ

ในปี พ.ศ. 2540 ทางวัดมงคลโกวิทาราม ได้ดำเนินการก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กจนเสร็จเรียบร้อย จึงได้ประชุมชาวตำบลปทุมกำหนดจัดงานประเพณีลอยกระทงปี พ.ศ. 2540 ขึ้นในศุกร์ที่ 14 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2540 ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 เรียกว่าวันเพ็ญเดือนสิบสอง และได้เชิญ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาทำพิธีเปิดป้ายทำนน้ำวัดมงคลโกวิทาราม และเชิญนายชาติสง่า โมฬีชาติ มาเป็นประธานในพิธีเปิดงานประเพณีลอยกระทงประจำปี พ.ศ. 2540 ด้วย (วัดมงคลโกวิทาราม, 2540 : คำนำ)

เพื่อเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาวไทยสืบไปทางวัดมงคลโกวิทาราม และชาวตำบลปทุม ได้จัดงานประเพณีลอยกระทงต่อเนื่องกันมาเป็นประจำทุกปี จนถึงปี พ.ศ.2546 องค์การบริหารส่วนตำบลปทุมได้รับงบประมาณในการขุดลอกอ่างเก็บน้ำห้วยวังนองและปรับปรุงภูมิทัศน์ ทำถนนรอบอ่างซึ่งได้รับการสนับสนุนและผลักดันงบประมาณโดยนายเกรียง กัลป์ตินันท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดอุบลราชธานี การดำเนินการขุดลอกและปรับปรุงภูมิทัศน์สำเร็จเรียบร้อยในปี พ.ศ. 2548

องค์การบริหารส่วนตำบลปทุม ร่วมกับ เทศบาลนครอุบลราชธานี วัดมงคลโกวิทาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 สถานีตำรวจอำเภอเมืองอุบลราชธานี ฝ่ายปกครอง ส่วนราชการในพื้นที่และพี่น้องประชาชนชาวตำบลปทุม ได้ร่วมกันจัดงานประเพณีลอยกระทงตำบลปทุม ขึ้นในทุกๆ ปี โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่ออนุรักษ์ และส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยให้สืบต่อไป
2. เพื่อส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวอ่างเก็บน้ำห้วยวังนอง
3. เพื่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

และนอกจากนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของประเพณีลอยกระทงตามประเพณีของชาวไทยที่มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ ซึ่งพอจะสรุปโดยสังเขปถึงจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติได้ดังนี้

1. เพื่อบูชาพระเกศแก้วจุฬามณีบนสรวงสวรรค์ชั้นดาวดึงส์
2. เพื่อบูชาพระพุทธรูป ๓๒ องค์ หาดทราย ผิงแม่น้ำนัมมทานทานที่ในประเทศอินเดีย
3. เพื่ออธิษฐานขอสิ่งที่ปรารถนา
4. เพื่อขอบคุณน้ำที่อำนวยประโยชน์ต่างๆ แก่มนุษย์
5. เพื่อขอขมาน้ำที่มนุษย์ที่ได้ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงในน้ำ
6. เพื่อบูชาเทพเจ้าตามความเชื่อของตน
7. เพื่อลอยเคราะห์หรือสะเดาะเคราะห์
8. เพื่อระลึกถึงบุคคลที่เคยประทับใจแต่อยู่ห่างไกล

นอกจากจะมีประเพณีลอยกระทงประจำปีนี้อ่างเก็บน้ำแห่งนี้แล้วก็ยังมีประเพณีการแข่งขันเรือพายอีกด้วย สวนสาธารณชนอ่างเก็บน้ำห้วยวังนองแห่งนี้เป็นอ่างเก็บน้ำที่มีขนาดใหญ่เหมาะสำหรับใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ การออกกำลังกายและการแข่งขันกีฬาทางน้ำได้อีกด้วย เพราะฉะนั้นในแต่ละปีทาง อบต.ปทุม ชาวตำบลปทุม วัด โรงเรียนและเจ้าหน้าที่จากภาครัฐประจำจังหวัดที่มีส่วนร่วมก็จะจัดประเพณีการแข่งขันเรือพายเพื่อเป็นการสืบทอดประเพณีที่ดั้งเดิมและเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ หลังจากตรากตรำกับงานมาเป็นเวลานานและเพื่อเป็นการออกกำลังกายและการกีฬาอีกด้วย ในแต่ละปีจะมีประชาชนภายในพื้นที่และนอกพื้นที่มาร่วมงานประเพณีการแข่งขันเรือพายเป็นอย่างมากและแต่ละทีมที่เข้าร่วมการแข่งขันก็จะเตรียมทีมของตนไว้เป็นอย่างดี เพราะการแข่งขันในแต่ละครั้งนั้นหมายถึงรางวัล ก็จะมีรางวัลสำหรับทีมที่ชนะเลิศอีกด้วย และมันก็หมายถึงชื่อเสียงของตนเองและทีมของตนเองตลอดถึงการได้รู้จักกับผู้คนหรือเพื่อนใหม่ ๆ อีกด้วยเพราะฉะนั้นในวันนี้ก็จะมีประชาชนจากพื้นที่ต่าง ๆ มาชมการแข่งขันเรือพาย อาจจะมาเชียร์ทีมของตนเองหรือทีมที่ตนชื่นชอบหรือเพื่อเป็นการให้กำลังใจแก่นักกีฬาทีมต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งแต่ละทีมที่เข้าร่วมการแข่งขันนั้นอาจจะมาจากภายในตัวจังหวัดอุบลราชธานีเองหรือต่างจังหวัดในประเทศไทยก็ได้

อุทยานมัจฉาห้วยวังนอง

ภาพที่ 20 บริเวณอุทยานมัจฉาห้วยวังนอง

อุทยานมัจฉาห้วยวังนองเป็นอุทยานที่ตั้งอยู่ภายในสวนสาธารณะอ่างเก็บน้ำห้วยวังนอง แต่ก่อนอุทยานแห่งนี้ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของผู้คนในพื้นที่ตำบลปทุมและในจังหวัดอุบลราชธานีเท่าไร ต่อมา อบต.ปทุม พร้อมด้วยวัด โรงเรียน และทางราชการตลอดถึงชาวตำบลปทุมได้เล็งเห็นความสำคัญของอุทยานแห่งนี้ จึงได้มีการพัฒนาให้เป็นอุทยานของปลาเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของผู้คนในพื้นที่และนอกพื้นที่ ที่มาเที่ยวชม และเป็นการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อเป็นอาหารสำหรับผู้คนในพื้นที่และนอกพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวตำบลปทุม ในแต่ละวันอุทยานแห่งนี้จะมีผู้คนมาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก จุดประสงค์ของการมาเที่ยวชมนั้นอาจจะแตกต่างกันออกไป บางคนอาจจะมาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจกับญาติพี่น้อง คนที่ตัวเองรักหรือมาเพื่อทำบุญเนื่องในวันเกิดของตนเอง เป็นต้น กล่าวคือให้อาหารแก่ปลาชนิดต่าง ๆ ที่มีอยู่ในอุทยานแห่งนี้ ซึ่งอุทยานแห่งนี้มีปลาอยู่หลายชนิดด้วยกันทั้งที่มีอยู่โดยธรรมชาติหรือเพาะเลี้ยงเอง เช่น ปลาดุก ปลาช่อนและปลาบึก เป็นต้น ซึ่งอุทยานมัจฉาห้วยวังนองแห่งนี้ อบต.ปทุมเป็นผู้ให้เงินทุนสนับสนุนในการดูแลรักษาตลอดถึงอาหารปลา

ศูนย์ผลิตภัณฑ์ OTOP

ตำบลปทุมถือว่าเป็นตำบลหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีชื่อเสียงในเรื่องการผลิตสินค้าที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันที่มีชื่อเสียงในระดับจังหวัด ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ นั่นคือ สินค้า OTOP ในตำบลปทุมมีการผลิตสินค้า OTOP เกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นครก แก้วน้ำ และแจกันดอกไม้ เป็นต้น ในการผลิตสินค้าสิ่งเหล่านี้ชาวบ้านได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจาก อบต.ปทุมที่ได้เล็งเห็นความสำคัญของผลิตภัณฑ์ OTOP และจากตัวชาวบ้านเองจึงเกิดการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าที่มีคุณภาพห้าดาว สี่ดาว สามดาว สองดาว เป็นต้น ในการผลิตสินค้า OTOP ที่มีชื่อเสียงและมีคุณภาพนั้นต้องใช้ฝีมือในการผลิตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานจากชาวบ้านจะต้องได้รับการฝึกอบรมเสียก่อน ไม่ว่าจะจากปราชญ์ชาวบ้านที่มีความชำนาญเกี่ยวเรื่อง นั้น ๆ หรือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เสียก่อนและเมื่อผลิตสินค้าเสร็จแล้วจะต้อง

ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสิ่งเหล่านั้นเสียก่อนว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร เพราะฉะนั้นที่ตำบลปทุมจะมีศูนย์ผลิต OTOP ที่มีคุณภาพและเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้คนที่มีความสนใจในเรื่องนี้โดยเฉพาะ และที่ศูนย์แห่งนี้จะคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับสินค้าที่ผลิตภายในตำบล ตลอดถึงกรรมวิธีในการผลิตสินค้าที่ผู้คนนอกพื้นที่หรือในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน นักศึกษา จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ หรือแม้แต่ผู้ประกอบการที่ต้องการอยากจะทราบข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ภายในศูนย์ก็จะจัดให้มีเจ้าหน้าที่แต่ละแผนกเป็นผู้รับผิดชอบ เช่น มีประธาน รองประธาน เภรัญญิก และเลขานุการ เป็นต้น ซึ่งแต่ละแผนกก็จะมีหน้าที่แตกต่างกันไปและมีการประชุมปรึกษาหารือกัน อยู่เป็นประจำ

ห้องสมุดเด็กและครอบครัวต้นแบบประจำอำเภอ

ในยุคโลกาภิวัตน์ การศึกษานั้นถือว่ามีผลสำคัญต่อมนุษย์เราเป็นอย่างมากแหล่งข้อมูลทางการศึกษาก็ถือว่ามีผลสำคัญไม่แพ้กัน แหล่งข้อมูลทางการศึกษานั้นมีอยู่หลายแหล่งหลายอย่างด้วยกันไม่ว่าจะเป็นแหล่งข้อมูลประจำโรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยม หรือมหาวิทยาลัย หรือแม้แต่ห้องสมุดก็ถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ทุกวันนี้ห้องสมุดถือว่ามีผลสำคัญต่อการศึกษาของคนเราเป็นอย่างมากเพราะถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีและมีคุณภาพสำหรับนักเรียน นักศึกษาหรือผู้คนที่มีความสนใจหรือใฝ่ในการศึกษาเล่าเรียน อาจจะเรียนด้วยตัวเองหรือเรียนกับครู อาจารย์หรือปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น

ห้องสมุดเด็กและครอบครัวต้นแบบประจำอำเภอของอบต.ปทุมนั้นถือว่ามีผลสำคัญต่อผู้คนในตำบลปทุมและนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากเพราะที่บริเวณรอบ ๆ ห้องสมุดแห่งนี้จะอยู่ใกล้กับอุทยานมัจฉาห้วยวังนอง เพราะฉะนั้นเมื่อผู้คนที่มาเที่ยวหรือหาข้อมูลที่ห้องสมุดแห่งนี้ก็สามารถเที่ยวชมปลาชนิดต่าง ๆ ที่มีอยู่ที่อุทยานแห่งนี้ได้โดยไม่ต้องเดินไกล ในห้องสมุดแห่งนี้จะประกอบไปด้วยหนังสือชนิดต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือเกี่ยวกับเด็ก ๆ ในขณะเดียวกันเมื่อเราศึกษาหาความรู้จากห้องสมุดแล้วก็สามารถที่จะไปกราบไหว้พระพุทธรูปเพื่อขอพรให้เป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว ที่ประดิษฐานอยู่ในอาคารที่อยู่ติดกับอาคารห้องสมุดก็ได้

ห้องสมุดเด็กและครอบครัวต้นแบบประจำอำเภอแห่งนี้สร้างขึ้น โดยการสนับสนุนจากอบต.ปทุม ชาวตำบลปทุม วัด โรงเรียนและจากส่วนราชการ ห้องสมุดแห่งนี้จะจัดกิจกรรมให้พวกเด็ก ๆ ตลอดถึงพ่อและแม่ของเด็กเหล่านั้นมาร่วมตอบปัญหาธรรมะทุกเดือนหรือเมื่อมีเทศกาลต่าง ๆ และในขณะเดียวกันที่ห้องสมุดแห่งนี้ก็จัดจำหน่ายสินค้า OTOP ที่ผลิตจากฝีมือชาวตำบลปทุมอีกด้วย เพราะฉะนั้นแต่ละวันจะมีนักท่องเที่ยวมาเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะเทศกาลที่สำคัญ ๆ มีทั้งชาวตำบลปทุมเองนักท่องเที่ยวที่มาจากตัวจังหวัดอุบลราชธานีและต่างจังหวัดด้วย

แหล่งเรียนรู้เครื่องปั้นดินเผา
ภาพที่ 21 บริเวณสถานที่ที่ใช้ปั้นดินเผา

เครื่องปั้นดินเผาเป็นของคู่กันกับมนุษย์มาทุกยุคทุกสมัยตั้งแต่อดีตกาลมาจนถึงปัจจุบันก็ยังเกี่ยวข้องกับมนุษย์อยู่ เรา จะเห็นได้ว่าสิ่งของที่เป็นเครื่องประดับหรือแม้แต่เครื่องใช้ ไม้สอยก็จะมีเครื่องปั้นดินเผาเกี่ยวข้องกับด้วย โดยเฉพาะยิ่งเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของคนเรา เช่น ครก โถง เป็นต้น แหล่งเรียนรู้เครื่องปั้นดินเผาของชาวตำบลปทุมเกิดจากภาครัฐที่ต้องการให้ประชาชนในพื้นที่ได้ใช้ความรู้และภูมิปัญญาของตนเองที่มีอยู่แล้วผลิตสินค้าหัตถกรรม โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสินค้าหัตถกรรมให้มาฝึกอบรมให้จนมีความรู้ความสามารถที่จะผลิตเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงและมีคุณภาพนั้นได้ผู้ที่อบรมให้ชาวบ้านนั้นอาจจะเป็นปราชญ์ชาวบ้านที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ตลอดถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ เครื่องปั้นดินเผาที่ตำบลปทุมนั้นเป็นอุตสาหกรรมที่มีชื่อเสียงประจำจังหวัดอุบลราชธานีและของประเทศไทยอีกด้วย เครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตโดยชาวตำบลปทุมเป็นสินค้าส่งออกภายในประเทศและต่างประเทศอีกด้วย ที่ตำบลปทุมมีชาวบ้านร่วมผลิตเครื่องปั้นดินเผาเป็นจำนวนมากและมีคำสั่งซื้อจากภายในประเทศและต่างประเทศอีกด้วย สินค้าที่ผลิตโดยชาวปทุมเป็นสินค้าที่มีคุณภาพจน เป็นสินค้าห้าดาว สีดาวเป็นต้น แหล่งเรียนรู้เครื่องปั้นดินเผาเกิดจากความคิดของชาวตำบลปทุมโดยมี อบต.ปทุมเป็นตัวหลักในการสนับสนุนส่งเสริมในการจัดตั้งแหล่งเรียนเครื่องปั้นดินเผาขึ้นเพื่อเป็น แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาให้แก่ผู้ที่สนใจในเรื่องนี้ ในแต่ละวันจะมีผู้คนมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก มีทั้งประชาชนทั่ว ๆ ไปและนักเรียน นักศึกษาตลอดถึงนักธุรกิจที่สนใจในเรื่องนี้จะมาเที่ยวชมและหรือศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้เพราะฉะนั้นที่แหล่งเรียนรู้แห่งนี้ก็จะคอยแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผา

4.6 การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการดำเนินการศึกษาตาม
โจทย์วิจัยที่ตั้งไว้ 4 ข้อตามรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ว่ามีอยู่จำนวนเท่าใด และ เป็นแบบใด

ผลการศึกษาวิจัยพบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตอีสานใต้รวมใน 6 จังหวัด
ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวที่องค์การบริหารส่วนตำบลใน 6 จังหวัดพบว่ามีสถานที่ท่องเที่ยวจำนวน
240 แห่ง จากแบบสอบถามที่มีการส่งคืนมาจำนวน 484 ฉบับ โดยแยกตามกลุ่มจังหวัดที่ส่งคืน
ดังนี้

1. จังหวัดนครราชสีมา	ส่งคืนมา 124 ฉบับ มีแหล่งท่องเที่ยว 53 แห่ง
2. จังหวัดชัยภูมิ	ส่งคืนมา 49 ฉบับ มีแหล่งท่องเที่ยว 29 แห่ง
3. จังหวัดบุรีรัมย์	ส่งคืนมา 63 ฉบับ มีแหล่งท่องเที่ยว 26 แห่ง
4. จังหวัดสุรินทร์	ส่งคืนมา 64 ฉบับ มีแหล่งท่องเที่ยว 28 แห่ง
5. จังหวัดศรีสะเกษ	ส่งคืนมา 93 ฉบับ มีแหล่งท่องเที่ยว 54 แห่ง
6. จังหวัดอุบลราชธานี	ส่งคืนมา 91 ฉบับ มีแหล่งท่องเที่ยว 50 แห่ง

(รายละเอียดปรากฏในเอกสารภาคผนวก)

การศึกษาพบว่าสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆกระจายอยู่ในรูปแบบการท่องเที่ยวตามกลุ่มดังนี้

- การท่องเที่ยวประเภทวัดและโบราณสถาน
- การท่องเที่ยวประเภทพิพิธภัณฑ์และห้องแสดงวัฒนธรรม
- การท่องเที่ยวประเภทหมู่บ้านหัตถกรรม
- การท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติหรือเชิงนิเวศ
- การท่องเที่ยวประเภทสวนดอกไม้หรือการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอน ใต้แต่ละแห่งเป็นรูปแบบใด

ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขต
อีสานใต้มีการบริหารจัดการอยู่ 3 ลักษณะ คือ

การบริหารโดยรูปแบบคณะกรรมการ

กรณีศึกษาที่เห็นได้ชัดเจนได้แก่ การดำเนินกิจกรรมของอนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ วัดป่า
หลักร้อย กลุ่มหัตถกรรมเขวาสินรินทร์ วัดพระธาตุเรืองรอง แหล่งเครื่องปั้นดินเผา อุทยานวังมัจฉา
พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ศุข ตำบลปทุม จากการศึกษพบว่า การบริหารโดยคณะกรรมการเป็นจุดแข็งที่
สามารถควบคุมดูแลกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวได้ แต่ต้องมีผู้นำหลักเป็นแกนนำ ซึ่งจาก
การศึกษาคณบดีศึกษา วัดป่าหลักร้อย วัดเต่าใหญ่ วัดพระธาตุเรืองรอง มีคณะกรรมการเป็นผู้บริหาร

แต่ต้องมีเจ้าอาวาสเป็นผู้กำหนดทิศทางการบริหารงาน การบริหารในรูปแบบนี้เจ้าอาวาสมีอิทธิพลสูง ต่อการตัดสินใจในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ในอีกกรณีศึกษา เช่น กลุ่มหัตถกรรม เขวาสีรินทร์ แหล่งเครื่องปั้นดินเผา อุทยานวังมัจฉา พิพิธภัณฑ์หลวงปู่าค ตำบลปทุม จากการศึกษา พบว่า มีการประชุมรูปแบบคณะกรรมการ ปรีक्षाเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หรือการบริหารแหล่งท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม การศึกษา สามารถสรุปได้ว่า การบริหารแหล่งท่องเที่ยวในอีสานใต้มีการบริหารโดยรูปแบบคณะกรรมการเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังมีผู้นำเป็นผู้กำหนดทิศทางการดำเนินงาน โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีสถานที่เป็นวัด หรือพุทธอุทยาน ซึ่งรายละเอียดในการบริหารจำแนกได้เป็นการได้มาซึ่งคณะกรรมการและกฎระเบียบที่คณะกรรมการร่วมกันกำหนด

รูปแบบการได้มาซึ่งคณะกรรมการ

จากการศึกษาพบว่า การได้มาซึ่งคณะกรรมการเพื่อมาบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีการได้มาอยู่ 2 ลักษณะ คือ จากการคัดเลือกโดยผู้นำกลุ่มชุมชน ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่ม และการคัดเลือกโดยผู้นำที่ชุมชนนับถือและเป็นผู้ก่อตั้งสถานที่ท่องเที่ยวขึ้น ตัวอย่างเช่น พุทธอุทยานวัดเต่าใหญ่ใช้การคัดเลือกคณะกรรมการโดยกำหนดจากเจ้าอาวาสวัด ส่วนกลุ่มหัตถกรรมบ้านโชคใช้รูปแบบการคัดเลือกโดยสมาชิกกลุ่มซึ่งมีการกำหนดบทบาทการทำงาน มีกฎระเบียบที่ชัดเจน มีโครงสร้างคณะกรรมการ คือ มีประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม เลขานุการ และกรรมการ

กฎระเบียบข้อบังคับที่ใช้จะมีรูปแบบอยู่ 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 กำหนดโดยผู้นำ ผู้ก่อตั้งสถานที่ท่องเที่ยวนั้นเป็นหลัก เช่น วัดป่าหลักร้อย กำหนดให้มีการประชุมทุกวันพระ เป็นข้อกำหนดโดยเจ้าอาวาสวัด และรายได้จากกิจกรรมทุกอย่างเอาเข้าวัดแล้วให้กรรมการเป็นผู้บริหารจัดการ

ลักษณะที่ 2 กำหนดโดยรูปแบบการประชุมชนจาคณะกรรมการบริหาร เช่น ที่กลุ่มหัตถกรรมบ้านโชคมีการกำหนดรูปแบบการบริการเครื่องรัดแผ่นเงิน ราคาประมาณ 120,000 บาท สำหรับสมาชิกเสียค่าใช้จ่ายบาทละ 3 บาท สำหรับผู้ไม่ใช่สมาชิกเสียค่าใช้จ่ายบาทละ 10 บาท (บาทคือ น้ำหนักของแร่เงิน 15 กรัม) ใช้เงินกลุ่ม 50,000 บาทสร้างอาคารสำหรับผลิตและจำหน่ายในสถานที่เดียวกัน ประมาณ 30 ตารางวา เช่าสถานที่เดือนละ 500 บาท

การบริหารโดยรูปแบบเอกชน

แหล่งท่องเที่ยวที่มีการบริหารรูปแบบนี้ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจส่วนตัว ที่มีพื้นที่บริการเป็นของตนเองและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป หรือรูปแบบการสนับสนุนจากภาครัฐให้แก่ภาคเอกชน เช่น การส่งเสริมสินค้า OTOP ต่างๆ แล้วให้กลุ่มในชุมชนบริหาร ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเฉพาะกลุ่มซึ่งแนวคิดการผลิตสินค้าเป็นแนวคิดของเฉพาะบุคคลและขยายให้ชุมชนเป็นผู้ร่วมกิจกรรม ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้จึงเป็นรูปแบบเอกชนเป็นส่วนใหญ่ ที่เห็นชัดที่สุดจากกรณีศึกษา ได้แก่พื้นที่แหล่งทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถชักจูงผู้สนใจในการ

ทำลายผ้าไหมให้มาขึ้นชมความงาม สามารถจับจ่ายซื้อขายได้ผู้ที่คิดค้นลายผ้าต่างๆเป็นเฉพาะบุคคล แต่สามารถสร้างผลงานให้โดดเด่นจนหลายหน่วยงานต้องร่วมสนับสนุนและจัดสถานที่เพิ่มเติม นำเอาประชาชนที่สนใจ ที่มีความสามารถด้านการผลิตผ้ามาร่วมผลิต ร่วมตั้งร้าน และจำหน่ายทำให้เกิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ดังนั้น การท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการโดยเอกชน ส่วนใหญ่เป็นการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์บริการ การสนับสนุนเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้บริหารแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนเป็นหลัก

การบริหารแหล่งท่องเที่ยวโดยผู้นำ ผู้เริ่มต้นคิด สร้างแหล่งท่องเที่ยวนั้น

การบริหารในลักษณะนี้ เป็นการบริหารที่ต้องใช้ความเชื่อและพลังศรัทธาของผู้นำ เป็นหลัก สามารถสำเร็จได้โดยผู้นำต้องตั้งใจทำจริงและต้องมีผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่สนับสนุน กรณีสถานที่ ที่แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการโดยผู้นำสามารถทำสำเร็จได้ส่วนใหญ่จะเป็นวัด พุทธสถาน สิ่งนี้แสดงว่า การท่องเที่ยวที่เป็นพุทธสถานต้องมีผู้นำที่เป็นพระ และมีคณะกรรมการช่วยดูแล ได้แก่ วัดป่าหลักร้อย พุทธอุทยานวัดเต่าใหญ่ วัดพระธาตุเรืองรอง

3. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เขตกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ดำเนินการอย่างไร

ผลการศึกษาพบแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยแยกเป็นกรณีศึกษาดังรายละเอียดต่อไป

จากการศึกษาพบว่ามืองค์ประกอบสำคัญของการสร้างแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในอีสานใต้สู่ความสมบูรณ์ คือ

1. ลักษณะสถานที่ทำเลที่ตั้ง
2. การบริหารจัดการสถานที่
3. ผู้นำ
4. การสนับสนุนจาก ชุมชน/หน่วยงาน

องค์ประกอบด้านลักษณะสถานที่ทำเลที่ตั้ง

กรณีศึกษาพบว่าสถานที่ตั้งมีความสำคัญกับการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เพราะหากมีการเลือกสถานที่ห่างไกลชุมชนและห่างไกลเส้นทางคมนาคมโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นใหม่ จะเป็นปัจจัยส่งผลให้มีผู้เข้ามาท่องเที่ยวจําน้อย แต่ถ้ามีการจัดการที่ดีน่าสนใจก็สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้นสรุปว่าการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่สำคัญ

องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการสถานที่

จากการศึกษากรณีศึกษาพบว่ารูปแบบที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวมี 2 ลักษณะคือ ตั้งอยู่ใกล้ชุมชนและตั้งอยู่ห่างไกลชุมชน ซึ่งมีผลต่อการมาท่องเที่ยวต่างกัน คือ

1. สถานที่ตั้งที่อยู่ใกล้ชุมชน
- ยังไม่มีการจัดการพื้นที่ ที่ดีจะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวจําน้อย

- หากเป็นสถานที่ ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมา เป็นแหล่งธรรมชาติที่น่าสนใจอยู่แล้วและ มีการบริหารจัดการที่ดี จะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวสม่ำเสมอ

2. สถานที่ตั้งที่ใกล้ชุมชนมีการจัดการที่ดี เหมาะสมกับพื้นที่จะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวมาก

สรุปว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยวคณะผู้ศึกษาแยกประเด็นที่มีผลเพิ่มเติม จาก เรื่องระยะทาง ที่ตั้ง ทำเลดังนี้

- ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว

- รูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

จากปัจจัยดังกล่าวคณะผู้ศึกษาสรุปว่ามีผลกับการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว เพราะหากมีการ จัดการทั้ง 2 ส่วนเข้าด้วยกันกับปัจจัยด้านระยะทาง และทำเลที่ตั้ง จะสามารถแก้ไขปัญหาจำนวน นักท่องเที่ยวได้อย่างเห็นได้ชัด จากกรณีศึกษาผู้ศึกษา พบว่ามีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถบริหาร จัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้ปัจจัยดังกล่าวได้แก่

1. พุทธอุทยานวัดเต่าใหญ่

2. วัดป่าหลักร้อย

3. วัดพระธาตุเรืองรอง

4. แหล่งท่องเที่ยวในองค์การบริหารส่วนตำบลปทุม

5. กลุ่มหัตถกรรมบ้านโชคและแหล่งทอผ้าไหมบ้านทุ่งสว่าง

6. กลุ่มอาชีพสตรีทอเสื่อกกบ้านหนองเกาะน้อย

แหล่งท่องเที่ยวที่ยังมีองค์ประกอบเรื่องของระยะทาง สถานที่ ทำเล ที่ส่งผลกับการเดินทาง มาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้แก่

1. อนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ จังหวัดนครราชสีมา

2. แหล่งท่องเที่ยวของแปลกหนองลู

คณะศึกษาลงพื้นที่แล้วพบว่าต้องมีการวางแผนกิจกรรมเพื่อเพิ่มความสนใจให้นักท่องเที่ยว มากขึ้น เพราะในบริเวณสถานที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดเด่นน่าสนใจอยู่แล้ว เพียงมีองค์ประกอบเรื่อง ระยะทาง และสถานที่ตั้งดังกล่าวมาเป็นปัจจัยที่มีผลกับการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว

องค์ประกอบด้านผู้นำ

จากการศึกษาพบว่าบทบาทผู้นำมีอิทธิพลต่อแนวคิด แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มี ในเขตอีสานตอนใต้ ซึ่งผู้นำการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอีสานใต้มีอยู่ 2 กลุ่มคือ

1. ผู้นำที่เกิดจากการแต่งตั้งคัดเลือกในรูปแบบคณะกรรมการ

2. ผู้นำที่เป็นผู้คิดและสร้างสถานที่ท่องเที่ยวนั้นขึ้น ซึ่งแบ่งเป็นสองลักษณะได้แก่

- กลุ่มพระนักคิด นักพัฒนา สร้างวัดให้เป็นพุทธอุทยานแหล่งเรียนรู้

- กลุ่มผู้นำชาวบ้านที่มีทักษะความรู้ ความสามารถด้านการผลิต ด้านศิลปหัตถกรรม สร้าง ผลงานเป็นที่ยอมรับ มีการสนับสนุนจากหน่วยงาน ผลงานเป็นสินค้าขายสำหรับนักท่องเที่ยว

องค์ประกอบด้านการสนับสนุนจาก ชุมชน/หน่วยงาน

จากกรณีศึกษา พบว่าสถานที่ท่องเที่ยวทุกแห่งต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์เพื่อปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งนี้ แสดงว่า สถานที่ท่องเที่ยวนั้นยังต้องการความร่วมมือระหว่างผู้นำแหล่งท่องเที่ยวและหน่วยงาน เพื่อสร้างแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์กับชุมชนจริง ข้อสังเกตจากการศึกษาบางกรณี พบว่า ยังมีข้อขัดแย้งจากหน่วยงานบ้างเนื่องจากการไม่เข้าใจผลประโยชน์ที่ได้ ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ เนื่องจากรายได้เกิดจากการศรัทธาทำบุญ บางครั้งไม่สามารถตรวจสอบได้ การบริหารจัดการอยู่ที่ผู้นำเพียงคนเดียว หรือบางกลุ่มทำให้เป็นช่องว่างระหว่างหน่วยงานและสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข

ดังนั้นแนวทางการพัฒนาด้านการบริหารจัดการที่สำคัญคือการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับหน่วยงาน สามารถตรวจสอบ สามารถมาตรฐานคุณ คุณแลกิจกรรมเข้าใจกระบวนการทำงานซึ่งกันและกัน ที่สำคัญให้ความสำคัญกับสาธารณะประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน

4. แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

แหล่งท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้มีความโดดเด่นแตกต่างกัน ทั้งด้านประวัติศาสตร์ ด้านธรรมชาติ ด้านอาชีพ ด้านแหล่งพุทธสถาน ทุกที่ล้วนมีกลุ่มองค์กรดูแล ทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคประชาชนและภาคเอกชน แสดงให้เห็นว่า การจัดการแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ มีความหลากหลายขององค์ที่ดูแล และยังไม่มีการประสานงานระหว่างกลุ่มที่ดูแล ซึ่งทำให้แหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น มีคุณค่าบางแห่ง ขาดการประสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น กล่าวคือ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีคนรู้จักในระดับกว้างก็ยังคงอยู่โดดเดี่ยว เมื่อมีการส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือมีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาเที่ยว ก็จะมาเที่ยวแค่สถานที่แห่งนั้น ซึ่งทำให้มีแหล่งที่เกี่ยวไม่หลากหลาย ทั้งที่สามารถสร้างความหลากหลายนั้นได้ เช่น การเพิ่มสถานที่ในเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับต้นๆ ร่วมกับระดับกลาง และเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวที่คนยังไม่รู้จักแต่มีคุณค่า และมีโอกาสพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับต้นๆได้ จากการศึกษาพบยุทธศาสตร์เพื่อการพึ่งพาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอีสานใต้ได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์สร้างความร่วมมือระดับองค์กรที่ดูแล ร่วมกับภาครัฐทั้งระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ

แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีองค์กรดูแล เช่นองค์กรชาวบ้าน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นทั้งระดับตำบลและระดับจังหวัด วัด สำนักสงฆ์ เอกชน ซึ่งความหลากหลายขององค์เป็นจุดแข็งที่จะสามารถนำสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบการพึ่งพาได้ คือ การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยว โดยความร่วมมือในประเด็นดังนี้

1. ความร่วมมือในการค้นหาจุดเด่น แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มที่เหมือนกัน แยกกลุ่มให้ชัดเจน วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มตนเอง สรุปผลร่วมกัน

2. ความร่วมมือการรวบรวมฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวตนเอง ฐานข้อมูลนักท่องเที่ยว เพื่อวางแผนจัดการ การท่องเที่ยว โดยใช้ข้อมูลที่ได้

3. ความร่วมมือในการสร้างจุดเด่นให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องกัน

ยุทธศาสตร์การวางแผนเพื่อให้เกิดเส้นทางท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องกัน

การสร้างรูปแบบการพึ่งพาระหว่างแหล่งท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์สำคัญอย่างยิ่ง เพราะนอกจากเป็นการเพิ่มสีสันให้กับการท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นการเพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวให้เกิดขึ้น เกิดความหลากหลาย ซึ่งเป็นผลดีต่อทั้งระดับภาคและประเทศ เส้นทางแหล่งท่องเที่ยวคือสิ่งที่ต้องสร้างความร่วมมือกัน ยุทธศาสตร์ที่ต้องสร้างร่วมกัน นั่นคือ การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวที่มีแหล่งท่องเที่ยวระดับต้นเป็นแรงดึงดูดในอันดับแรก และเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวระดับกลางเพื่อให้เกิดความน่าสนใจยิ่งขึ้น แต่เพื่อการพึ่งพาและสร้างสรรค์ การเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวที่คนยังไม่รู้จักแต่มีศักยภาพในเส้นทาง การท่องเที่ยวนี้เป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะศักยภาพนั้นคือความสามารถเพื่อการพัฒนาสู่แหล่งท่องเที่ยวระดับต้นๆได้ ดังนั้นการระดมความคิด โดยเฉพาะการวางแผนร่วมกันจึงเป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องทำให้เกิดขึ้นจริง

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการส่งเสริม กิจกรรมการท่องเที่ยว เพราะเป็นสื่อที่สามารถแสดงให้เห็นทั้งภาพ ข้อมูล ต่างๆ การรับรู้ข้อมูลเหล่านี้ของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งจำเป็น เพราะมีผลกับการตัดสินใจเพื่อมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ เช่น การผลิตวารสาร หรือ ผลิตบทความเพื่อการท่องเที่ยวแล้วส่งไปยังวารสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว สร้างกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ร่วมกับกิจการอื่นที่สังคมรู้จัก การนำข้อมูลลงในอินเทอร์เน็ต การสร้างเครือข่ายที่นอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวด้วยกันแต่เป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสื่อสารมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

บทสรุป

จากผลการศึกษา สามารถสรุปประเด็นสำคัญเพื่อตอบโจทย์การศึกษา โดยแยกเป็นตาราง เพื่อให้เห็นรายละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้นดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบผลการศึกษากับโจทย์การศึกษาวิจัย

โจทย์การศึกษาวิจัย	ผลการศึกษา
1. แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ว่ามีอยู่จำนวนเท่าใด และเป็นแบบใด	ผลการศึกษาวิจัยพบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตอีสาน 6 จังหวัดจำนวน 240 แห่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบ -การท่องเที่ยวประเภทวัดและโบราณสถาน -การท่องเที่ยวประเภทพิพิธภัณฑ์และห้องแสดงวัฒนธรรม -การท่องเที่ยวประเภทหมู่บ้านหัตถกรรม -การท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติหรือเชิงนิเวศ -การท่องเที่ยวประเภทสวนดอกไม้หรือการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
2. แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้แต่ละแห่งเป็นรูปแบบใด	ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตอีสานใต้มีการบริหารจัดการอยู่ 3 ลักษณะ คือ -การบริหารโดยรูปแบบคณะกรรมการ -การบริหารโดยรูปแบบเอกชน -การบริหารโดยผู้นำ ผู้เริ่มต้นคิด สร้างแหล่งท่องเที่ยวขึ้น
3. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เขตกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ดำเนินการอย่างไร	จากการศึกษาพบว่ามียังมีองค์ประกอบสำคัญของการสร้างแนวทางการแหล่งท่องเที่ยวในอีสานใต้สู่ความสมบูรณ์ คือ - ลักษณะสถานที่ทำเลที่ตั้ง - การบริหารจัดการสถานที่ - ผู้นำ - การสนับสนุนจาก ชุมชน/หน่วยงาน

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบผลการศึกษากับโจทย์การศึกษาวิจัย (ต่อ)

โจทย์การศึกษาวิจัย	ผลการศึกษา
<p>4. แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้</p>	<p>จากการศึกษาพบยุทธศาสตร์เพื่อการพึ่งพาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอีสานใต้ได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยุทธศาสตร์สร้างความร่วมมือระดับองค์กรที่ดูแลร่วมกับภาครัฐทั้งระดับจังหวัด ระดับภาคและระดับประเทศ - ยุทธศาสตร์การวางแผนเพื่อให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องกัน - ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์

ตารางที่ 3 ตารางสรุปแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีมนุษย์สร้างขึ้นจากกรณีศึกษา

พื้นที่ศึกษา	แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
พุทธอุทยานวัดเต่าใหญ่	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างสถานที่จอดรถเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับจำนวนของผู้คนที่เพิ่มขึ้นจากแนวทางการพัฒนาให้เป็นแหล่งปฏิบัติธรรม - สร้างจุดแสดงคติธรรมโดยใช้พื้นที่ เช่น หินแตก สระน้ำ เป็นจุดเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชมเพิ่มขึ้น
วัดป่าหลักร้อย	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงการบริการห้องน้ำ - การจัดหาผู้รู้มาเป็นผู้นำนักท่องเที่ยวสามารถอธิบายความเป็นมา ความหมายของสถานที่ต่างๆภายในวัด - จัดวงจรการชมไม่ให้สับสน เช่น สร้างผังเส้นทางการท่องเที่ยว
วัดพระธาตุเรืองรอง	<ul style="list-style-type: none"> - แปลป้ายคำอธิบายเรื่องราวต่างๆเกี่ยวกับจังหวัดศรีสะเกษ จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ - การสร้างศูนย์ปฏิบัติธรรมเพื่อคนชรา และเพื่อเยาวชน - การเชื่อมประสานความร่วมมือกับหน่วยงานด้านการศึกษา เพื่อมีงบประมาณมาสนับสนุนให้เกิดเป็นอุทยานการเรียนรู้ เพื่อการศึกษาอย่างแท้จริง
แหล่งท่องเที่ยวในองค์การบริหารส่วนตำบลปทุม	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงภูมิทัศน์รอบบริเวณโดยการปลูกต้นไม้เพิ่มเติม - เพิ่มเติมที่นั่งพักผ่อน รวมทั้งสร้างบริเวณที่สามารถเป็นร่มเงาให้มากขึ้น ขยายบริเวณเส้นทางเดินโดยรอบ
กลุ่มหัตถกรรมบ้านโชคและแหล่งทอผ้าไหมบ้านทุ่งสว่าง	<ul style="list-style-type: none"> - การประสานงานระหว่างหน่วยงาน เพิ่มปรับปรุงสถานที่ขยายอาคารเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์ การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานเท่ากัน - ทำความสะอาดสถานที่

ตารางที่ 3 ตารางสรุปแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นจากกรณีศึกษา (ต่อ)

พื้นที่ศึกษา	แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
กลุ่มอาชีพสตรีทอเสื้ออกบ้านหนองเกาะน้อย	<p>-ต้องมีแผนการสนับสนุนการผลิตวัสดุเพื่อการผลิต ทั้งการปลูกเอง แหล่งซื้อที่สามารถซื้อได้ตลอด</p> <p>-องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีแผนการสนับสนุนอย่างจริงจัง ทั้งการผลิตและการสร้างศูนย์แสดงสินค้าให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งการเพิ่มทักษะการผลิตให้กับสมาชิกทุกคนให้มีมาตรฐานการผลิตเท่ากัน</p>
อนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ จังหวัดนครราชสีมา	<p>-การเพิ่มกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจให้กับนักท่องเที่ยว เช่นการแสดงโดยชุมชนเอง ซึ่งในอดีตเคยมีการแสดงที่คิดขึ้นโดยชุมชน จัดแสดงเป็นราย 3 เดือน เพราะจุดเด่นของอนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ จังหวัดนครราชสีมาคือเป็นสถานที่ที่เกิดขึ้นจริง</p> <p>-สร้างจุดจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองของชุมชน และให้มีสินค้าที่โดดเด่น เพราะสถานที่ที่กว้างขวางสามารถสร้างให้เป็นแหล่งจำหน่ายของฝากของชาวบ้านได้</p>
แหล่งท่องเที่ยวของแปลกหนองลู	<p>-การประสานงานหน่วยงานที่เห็นความสำคัญของการพักผ่อนระหว่างทาง เช่น กรมทางหลวง สโมสรต่างๆ สร้างความร่วมมือพัฒนาให้เป็นแหล่งพักผ่อนระหว่างทาง ที่มีสิ่งศักดิ์เพื่อขอพรให้คุ้มครองก่อนการเดินทางต่อ โดยการสร้างสถานที่พักผ่อนเพิ่มขึ้น สร้างปรับปรุงศาลที่เคารพของชาวบ้าน ประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสำคัญดังกล่าว</p>

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมสำหรับบุคคลที่ต้องการพักผ่อน เพื่อปรับปรุงสภาพร่างกายจิตใจ หรือเพื่อหาประสบการณ์ในแต่ละช่วงชีวิต ความต้องการดังกล่าวทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายเกิดขึ้นในสังคมไทยเพื่อรองรับความต้องการดังกล่าว สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยว ผู้บริหารจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างมหาศาล

จากความสำเร็จดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวมีความสำคัญทั้งต่อระดับบุคคล ระดับท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งระดับประเทศ

สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว(2549:1)ได้ให้ข้อมูล เป้าหมายมูลค่าการท่องเที่ยวในประเทศไทยที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วและนำเงินตราเข้ามาสู่ประเทศอย่างมหาศาลในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา ระหว่าง ปี 2539 -2548 เป้าหมาย เมื่อ พ.ศ.2539 มีนักท่องเที่ยว จำนวน 7.19 ล้านคน ใช้จ่ายเงิน จำนวน 219,364 ล้านบาท จนถึง ปี 2548 มีเป้าหมายจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นถึง 13.38 ล้านคน ใช้จ่ายเงินในการท่องเที่ยวจำนวนถึง 450,000 ล้านบาท

สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจจึงเป็นสิ่งที่ต้องการของนักท่องเที่ยว เพราะการเดินทางมาท่องเที่ยวแต่ละครั้งต้องมีค่าใช้จ่ายมาก การมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายตามเส้นทางท่องเที่ยวตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร สถานบันเทิง ที่พักผ่อนหย่อนใจจึงมีความสำคัญ ดังนั้น การสร้างแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการในการท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งจำเป็น กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อรองรับความต้องการดังกล่าวมากมาย อาทิเช่น

จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ วัดป่าหลักร้อย แหล่งบ่อนดินเผาด่านเกวียน สวนสัตว์นครราชสีมา จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ แหล่งทอผ้าไหม หมู่บ้านช้างบ้านตากลาง ตำบลกระโพธิ์

จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ วัดล้านขวด วัดพระธาตุเรืองรอง

จังหวัดอุบลราชธานี แหล่งท่องเที่ยวหาดคูเดื่อ ตลาดค้าของเม็ก วัดถ้ำคูหาสวรรค์

จังหวัดชัยภูมิ พุทธอุทยานวัดเต่าใหญ่ แหล่งทอผ้าซิดบ้านโนนเสภา ศูนย์รวมไม้ตัดบ้านแซ่

เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ ให้ได้เห็นข้อมูลที่แท้จริง สภาพทั่วไป การบริหารจัดการ แนวทางการพัฒนาในอนาคตเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ต่อไป

บทนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์จากคณะผู้ศึกษาเพื่อให้เห็นแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตอีสานใต้ โดยตอบโจทย์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เป็นข้อ ๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการตอบโจทย์วิจัยครั้งนี้

5.2 ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น จำเป็นต้องมีการศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้มีฐานข้อมูลที่สามารถนำไปสู่การวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญ คือ จะมีข้อมูลพื้นฐานว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้มีอยู่จำนวนเท่าใด และเป็นแบบใด รวมทั้งทำให้ทราบแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้แต่ละแห่งเป็นรูปแบบใด ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ จะมีวิธีการดำเนินการอย่างไร เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ทำให้สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้กับชุมชนเจ้าของพื้นที่ และเกิดความรักในชุมชนและท้องถิ่นตามมา

5.3 วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เขตกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

5.4 คำถามงานวิจัย

คณะผู้ศึกษาได้สร้างโจทย์เพื่อหาคำตอบอันจะนำสู่แนวทางการพัฒนาดังกล่าวไว้ 3 ข้อดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้มีจำนวนเท่าใด
2. แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้เป็นอย่างไร
3. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เขตกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้จะดำเนินการอย่างไร
4. แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์การพึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นอย่างไร

5.5 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาผู้ดำเนินการศึกษาได้ แบ่งประเภทการท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการเก็บข้อมูล ออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

1. การท่องเที่ยวประเภทวัดและโบราณสถาน
2. การท่องเที่ยวประเภทพิพิธภัณฑ์และห้องแสดงวัฒนธรรม
3. การท่องเที่ยวประเภทหมู่บ้านหัตถกรรม
4. การท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติหรือเชิงนิเวศ
5. การท่องเที่ยวประเภทสวนดอกไม้หรือการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผู้ศึกษาใช้แบบสำรวจเพื่อระดมข้อมูลเบื้องต้นให้เห็นสถานที่แหล่งท่องเที่ยวในเขตจังหวัดอีสานใต้ว่ามีจำนวนเท่าใด มีกี่ประเภท

การศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตอีสานตอนใต้มี 5 ประเภทดังที่กล่าวเบื้องต้น และจำนวนแหล่งท่องเที่ยวมี 411 แห่ง(รายการแนบท้ายในภาคผนวก)

จากจำนวนแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าภาคอีสานในเขตอีสานตอนใต้มีทรัพยากรมากมายที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้ เป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญด้านการท่องเที่ยวได้เช่นกันกับภูมิภาคอื่น มีลักษณะเป็นของตนเอง แต่ต้องมีการศึกษาเพื่อพัฒนาขั้นตอนการบริหารจัดการต่อไป

เพื่อให้เห็นข้อมูลและสภาพความเป็นจริงของแหล่งท่องเที่ยวในเขตภูมิภาคนี้ คณะผู้ศึกษาได้คัดเลือกพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นกรณีศึกษา รูปแบบการบริหารและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนั้น ซึ่งครั้งนี้คณะผู้ศึกษาได้เลือกพื้นที่ศึกษาดังนี้

1. วัดเต่าใหญ่ อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ
2. วัดป่าหลักร้อย อำเภอโนนไทย และอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
3. หลวงพ่อโนนแสนต่อ วัดโนนสูงทุ่งสว่าง ตำบลทุ่งวัง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
4. กลุ่มหัตถกรรมและกลุ่มหัตถศิลป์บ้านโชค ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ และแหล่งทอผ้าบ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
5. ของแปลกหนองสูง อำเภออุทุมพรพิสัย และพระธาตุเรืองรอง อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
6. แหล่งเครื่องปั้นดินเผา อุทยานวังมัจฉา พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ภาค ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของอีสานใต้

การศึกษาใช้กระบวนการศึกษาโดยการส่งแบบสอบถามสถานที่ท่องเที่ยวเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล แบบการจัดเวทีสัมภาษณ์กลุ่ม(Focus Group) รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงเดี่ยว กรณีศึกษาเชิงลึกเพื่อสรุปรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ให้เห็นกระบวนการจัดการและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์น่าท่องเที่ยว พักผ่อน สามารถสร้างรายได้แก่ชุมชนได้

การศึกษาในพื้นที่ 6 จังหวัด ได้พบประเด็นที่น่าสนใจ ทั้งด้านการบริหารจัดการรวมทั้งแผนการบริหารจัดการในอนาคต ซึ่งการศึกษาด้านการบริหารจัดการพบว่า สถานที่ท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้ มีการบริหารจัดการอยู่ 3 ลักษณะ คือ

การบริหารโดยรูปแบบคณะกรรมการ

กรณีศึกษาที่เห็นได้ชัดเจนได้แก่ การดำเนินกิจกรรมของอนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ วัดป่าหลักร้อย กลุ่มหัตถกรรมเขวาสินรินทร์ วัดพระธาตุเรืองรอง แหล่งเครื่องปั้นดินเผา อุทยานวังมัจฉา พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ภาค ตำบลปทุม จากการศึกษพบว่า การบริหารโดยคณะกรรมการเป็นจุดแข็งที่สามารถควบคุมดูแลกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวได้ แต่ต้องมีผู้นำหลักเป็นแกนนำ ซึ่งจากการศึกษากรณีศึกษา วัดป่าหลักร้อย วัดเต่าใหญ่ วัดพระธาตุเรืองรอง มีคณะกรรมการเป็นผู้บริหาร แต่ต้องมีเจ้าอาวาสเป็นผู้กำหนดทิศทางการบริหารงาน การบริหารในรูปแบบนี้เจ้าอาวาสมีอิทธิพลสูงต่อการตัดสินใจในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ในอีกกรณีศึกษา เช่น กลุ่มหัตถกรรมเขวาสินรินทร์ แหล่งเครื่องปั้นดินเผา อุทยานวังมัจฉา พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ภาค ตำบลปทุม จากการศึกษพบว่า มีการประชุมรูปแบบคณะกรรมการ ปรึกษาเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หรือการบริหารแหล่งท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม การศึกษา สามารถสรุปได้ว่า การบริหารแหล่งท่องเที่ยวในอีสานใต้มีการบริหารโดยรูปแบบคณะกรรมการเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังมีผู้นำเป็นผู้กำหนดทิศทางโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีสถานที่เป็นวัด หรือพุทธอุทยาน ซึ่งรายละเอียดในการบริหารจำแนกได้เป็น การได้มาซึ่งคณะกรรมการและกฎระเบียบที่คณะกรรมการร่วมกันกำหนด

รูปแบบการได้มาซึ่งคณะกรรมการ

จากการศึกษาพบว่า การได้มาซึ่งคณะกรรมการเพื่อมาบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีการได้มาอยู่ 2 ลักษณะ คือ จากการคัดเลือกโดยผู้นำกลุ่มชุมชน ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่ม และการคัดเลือกโดยผู้นำที่ชุมชนนับถือและเป็นผู้ก่อตั้งสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ตัวอย่างเช่น พุทธอุทยานวัดเต่าใหญ่ ใช้การคัดเลือกคณะกรรมการโดยกำหนดจากเจ้าอาวาสวัด ส่วนกลุ่มหัตถกรรมบ้านโชคใช้รูปแบบการคัดเลือกโดยสมาชิกกลุ่มซึ่งมีการกำหนดบทบาทการทำงาน มีกฎระเบียบที่ชัดเจน มีโครงสร้างคณะกรรมการ คือ มีประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม เลขานุการ และกรรมการ กฎระเบียบข้อบังคับที่ ใช้จะมีรูปแบบอยู่ 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 กำหนดโดยผู้นำ ผู้ก่อตั้งสถานที่ท่องเที่ยวนั้นเป็นหลัก เช่น วัดป่าหลักร้อย กำหนดให้มีการประชุมทุกวันพระ เป็นข้อกำหนดโดยเจ้าอาวาสวัด และรายได้จากกิจกรรมทุกอย่าง เอาเข้าวัดแล้วให้กรรมการเป็นผู้บริหารจัดการ

ลักษณะที่ 2 กำหนดโดยรูปแบบการประชุมชนจากคณะกรรมการบริหาร เช่น ที่กลุ่มหัตถกรรมบ้านโชดมีการกำหนดรูปแบบการบริการเครื่องรีดแผ่นเงิน ราคาประมาณ 120,000 บาท สำหรับสมาชิกเสียค่าใช้จ่ายบาทละ 3 บาท สำหรับผู้ไม่ใช่สมาชิกเสียค่าใช้จ่ายบาทละ 10 บาท(บาท คือน้ำหนักของแร่เงิน 15 กรัม) ใช้เงินกลุ่ม 50,000 บาทสร้างอาคารสำหรับผลิตและจำหน่ายในสถานที่เดียวกัน ประมาณ 30 ตารางวา เช่าสถานที่เดือนละ 500 บาท

การบริหารโดยรูปแบบเอกชน

แหล่งท่องเที่ยวที่มีการบริหารรูปแบบนี้ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจส่วนตัว ที่มีพื้นที่บริการเป็นของตนเองและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป หรือรูปแบบการสนับสนุนจากภาครัฐให้แก่ภาคเอกชน เช่น การส่งเสริมสินค้า OTOP ต่าง ๆ แล้วให้กลุ่มในชุมชนบริหาร ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเฉพาะกลุ่ม ซึ่งแนวคิดการผลิตสินค้าเป็นแนวคิดของเฉพาะบุคคลและขยายให้ชุมชนเป็นผู้ร่วมกิจกรรม ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้จึงเป็นรูปแบบเอกชนเป็นส่วนใหญ่ ที่เห็นชัดที่สุดจากกรณีศึกษา ได้แก่พื้นที่แหล่งทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถชักจูงผู้ที่สนใจในการทำลายผ้าไหมให้มาชื่นชมความงาม สามารถจ่ายซื้อขายได้ผู้ที่คิดค้นลายผ้าต่าง ๆ เป็นเฉพาะบุคคลแต่สามารถสร้างผลงานให้โดดเด่นจนหลายหน่วยงานต้องร่วมสนับสนุนและจัดสถานที่เพิ่มเติม นำเอาประชาชนที่สนใจ ที่มีความสามารถด้านการผลิตผ้ามาร่วมผลิต ร่วมตั้งร้าน และจำหน่ายทำให้เกิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ดังนั้น การท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการโดยเอกชน ส่วนใหญ่เป็นการท่องเที่ยว เชิงพาณิชย์บริการ การสนับสนุนเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้บริหารแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนเป็นหลัก

การบริหารแหล่งท่องเที่ยวโดยผู้นำ ผู้เริ่มต้นคิด สร้างแหล่งท่องเที่ยวนั้น

การบริหารในลักษณะนี้ เป็นการบริหารที่ต้องใช้ความเชื่อและพลังศรัทธาของผู้นำ เป็นหลัก สามารถสำเร็จได้โดยผู้นำต้องตั้งใจทำจริงและต้องมีผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่สนับสนุน กรณีสถานที่ ที่แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการโดยผู้นำสามารถทำสำเร็จได้ส่วนใหญ่จะเป็นวัดพุทธสถาน สิ่งนี้แสดงว่า การท่องเที่ยวที่เป็นพุทธสถานต้องมีผู้นำที่เป็นพระ และมีคณะกรรมการช่วยดูแล ได้แก่ วัดป่าหลักร้อย พุทธอุทยานวัดเต่าใหญ่ วัดพระธาตุเรืองรอง

จุดอ่อน จุดแข็ง ของการบริหารจัดการ

จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ทำการศึกษามีลักษณะการบริหารจัดการที่สามารถแยกประเภทออกได้ 2 ลักษณะหลัก ๆ คือ การบริหารจัดการโดยรูปแบบคณะกรรมการ และการบริหารจัดการโดยผู้นำที่เป็นผู้คิด ผู้ก่อสร้างแหล่งท่องเที่ยววันขึ้น ซึ่งในลักษณะการบริหารจัดการดังกล่าวมีจุดอ่อน จุดแข็งที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน เพื่อให้เห็นความแตกต่างดังกล่าวคณะผู้ศึกษาได้แยกตารางความแตกต่างของการบริหารจัดการ จุดอ่อน จุดแข็งของการบริหารจัดการดังนี้

ตารางที่ 4 ตารางเปรียบเทียบจุดอ่อน จุดแข็งการบริหารจัดการแบบคณะกรรมการ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none">- สามารถคิดรูปแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนานาแนวทางการจัดการสถานที่ต่าง ๆ ได้หลากหลาย- จัดการบังผล ผลตอบแทนได้อย่างรัดกุม- เปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น ร่วมกิจกรรมได้เต็มที่ ทำให้กิจกรรมที่ดำเนินอยู่มีความสมบูรณ์	<ul style="list-style-type: none">- ขั้นตอนการตัดสินใจในการจะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ มีมากขึ้น- เกิดการขัดแย้งทางความคิดในการที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ต่างๆในพื้นที่ทำให้บางครั้งกลายเป็นความล่าช้าไม่ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

ตารางที่ 5 ตารางเปรียบเทียบจุดอ่อน จุดแข็งการบริหารจัดการแบบผู้นำคนเดียว

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none">- สามารถตัดสินใจได้ว่าจะพัฒนาสถานที่ให้น่าสนใจมีจุดเด่นอย่างไร ทำให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ในสถานที่ท่องเที่ยว- การปรับเปลี่ยน ภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวทำได้อย่างรวดเร็ว	<ul style="list-style-type: none">- เกิดข้อสงสัยจากภายนอก ในเรื่องการบริหารจัดการ เช่น ชาวบ้านที่ไม่ได้เข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม ผู้นำองค์กรภาครัฐที่ไม่ได้เห็นการบริหารจัดการ ทำให้ไม่มีการสนับสนุนจากชุมชน องค์กรท้องถิ่น- รูปแบบการคิดกิจกรรมในสถานที่ไม่หลากหลาย ทำให้กิจกรรม ลักษณะแหล่งท่องเที่ยวในสถานที่นั้นเป็นไปในรูปแบบเดียว

จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า การบริหารจัดการของสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้ยังต้องมีการบริหารจัดการทั้ง 2 ลักษณะเพราะรูปแบบการเกิดขึ้นของแหล่งท่องเที่ยวมีความแตกต่างกันสรุปใจความสำคัญจะพบว่าแหล่งท่องเที่ยวในอีสานใต้สามารถสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้ แต่ต้องมีองค์ประกอบ คือ การผสมผสานผู้นำที่สามารถคิดรูปแบบการนำเสนอการท่องเที่ยวที่

น่าสนใจ และต้องมีคณะกรรมการในการดูแล รวมทั้งต้องมีการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งทั้งหมดเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการบริหารจัดการ

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอีสานใต้

จากการศึกษาพบว่าเมืองคัมภีร์ประกอบสำคัญของการสร้างแนวทางการแหล่งท่องเที่ยวในอีสานใต้สู่ความสำเร็จ คือ

1. ลักษณะสถานที่ทำเล/ที่ตั้ง
2. การบริหารจัดการสถานที่
3. ผู้นำ
4. การสนับสนุนจาก ชุมชน/หน่วยงาน

ลักษณะสถานที่ทำเล/ที่ตั้ง

กรณีศึกษาพบว่าสถานที่ตั้งมีความสำคัญกับการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เพราะหากมีการเลือกสถานที่ห่างไกลชุมชนและห่างไกลเส้นทางคมนาคมโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นใหม่ จะเป็นปัจจัยส่งผลให้มีผู้เข้ามาท่องเที่ยวจำน้อย เช่นกรณีอนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ จังหวัดนครราชสีมา หรือแหล่งท่องเที่ยวของแปลกหนองสูง แต่จากการศึกษาข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์หรือแหล่งโบราณสถานที่เกิดขึ้นเองและมีประวัติศาสตร์ความเป็นมา แต่อยู่ไกลชุมชน เช่น เขาพนมรุ้งที่บุรีรัมย์ ปราสาทหินพิมายที่ นครราชสีมา หรือวัดสระกำแพงใหญ่ที่ศรีสะเกษ พบว่าสถานที่ดังกล่าวยังมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากตลอดทุกช่วงเวลา สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าจุดต่อของสถานที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นมีมากกว่าเรื่องการสร้างอยู่ไกลชุมชน

แหล่งท่องเที่ยวที่ทำเล /ที่ตั้งไกลจากชุมชนมีผลกับนักท่องเที่ยว

อนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ จังหวัดนครราชสีมา

กรณีศึกษาอนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ซึ่งต้องใช้สถานที่จริงแต่ระยะทางห่างไกลจากชุมชน มีผู้ดูแลเพียงคนเดียวถึงสองคน ผู้ที่มาท่องเที่ยวสอบถามรายละเอียดได้ยาก พื้นที่โดยรอบเป็นสถานที่ใหม่ ต้นไม้ การตกแต่ง ยังใหม่ทำให้เมื่อมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปแล้วไม่ได้รับการบริการเท่าที่ควร จึงเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ของแปลกหนองสูง จังหวัดศรีสะเกษ

แหล่งท่องเที่ยวของแปลกหนองสูง จะอยู่ห่างจากตัวเมืองศรีสะเกษประมาณ 14 กิโลเมตร มีถนนสายหลักระหว่างอำเภอเมืองศรีสะเกษกับอำเภอกุทุมพรพิสัย จุดทำเลที่ตั้งจะก่อนถึงชุมชนบ้านหนองสูง การประชาสัมพันธ์ของสถานที่ใช้ป้ายติดตามเส้นทางก่อนถึงจุดท่องเที่ยว ซึ่งหากวิเคราะห์

ถึงกลุ่มเป้าหมายที่จะมาท่องเที่ยวของกลุ่มใหญ่และมาง่ายที่สุดคือชาวจังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มรองลงมาคือผู้เกิดทางทั่วไปแต่ด้วยระยะทางห่างจากตัวเมืองพอสมควรจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ ของแปลก นอนลงมีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวยังไม่มากเท่าที่ควร

แหล่งท่องเที่ยวที่ทำเล /ที่ตั้งใกล้จากชุมชนมีผลกับนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่พื้นที่ใกล้ชุมชน อยู่ในชุมชน พบว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมสถานที่นั้นอย่างมากมาย โดยเฉพาะสถานที่ที่เป็นวัด เช่นวัดป่าหลักร้อย วัดเต่าใหญ่ วัดพระธาตุเรืองรอง รวมทั้งสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มหัตถกรรมบ้าน ไชค กลุ่มกลุ่มอาชีพสตรีทอเสื่อกกบ้านหนองเกาะน้อย แหล่งเครื่องปั้นดินเผา อุทยานวังมัจฉา พิพิธภัณฑ์หลวงพ่อปาน ตำบลปทุม เหตุผลที่สำคัญเพราะเป็นสถานที่ที่ใกล้ที่สุด ประหยัดเวลา ประหยัดค่าเดินทาง รูปแบบการดำเนินกิจกรรมหลากหลายน่าสนใจ

ระยะทาง ที่ตั้ง ทำเล กับการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ดังที่กล่าวมาเบื้องต้นสรุปได้ว่า ระยะทาง และสถานที่ตั้ง ทำเล มีผลกับการมาท่องเที่ยวของ นักท่องเที่ยวเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นใหม่ และยังไม่มีการบริหารจัดการรูปแบบ แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมจำนวนน้อย เหตุผลหลักเนื่องจาก ระยะทางไกล เสียเวลาเดินทางรวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นๆดังที่กล่าวเบื้องต้น

จากบทสรุปเรื่องระยะทาง ทำเลที่ตั้งดังกล่าว พบว่ามีผลกับสถานที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นใหม่ที่ยังไม่มีการจัดการรูปแบบแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ สิ่งนี้เป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า ลักษณะการเกิดแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ส่งผลกับการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพราะสถานที่ท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นโบราณสถาน เช่น ปราสาทหิน ต่าง ๆ หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งธรรมชาติต่างๆ แม้จะตั้งอยู่ห่างไกลชุมชนแต่ยังคงมี นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมาเที่ยวชมจำนวนมากสม่ำเสมอ

การจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว

จากการศึกษาคณะผู้ศึกษาพบว่ารูปแบบที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวมี 2 ลักษณะคือ ตั้งอยู่ใกล้ ชุมชนและตั้งอยู่ห่างไกลชุมชน ซึ่งมีผลต่อการมาท่องเที่ยวต่างกัน คือ

1. สถานที่ตั้งที่อยู่ใกล้ชุมชน

- ยังไม่มีการจัดการพื้นที่ ที่ดีจะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมน้อย

- หากเป็นสถานที่ ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมา เป็นแหล่งธรรมชาติที่น่าสนใจอยู่แล้วและ มีการบริหารจัดการที่ดี จะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมสม่ำเสมอ

2. สถานที่ตั้งที่ใกล้ชุมชนมีการจัดการที่ดี เหมาะสมกับพื้นที่จะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมมาก

สรุปว่านอกจากเรื่อง ระยะเวลา สถานที่ตั้ง ของแหล่งท่องเที่ยวแล้ว หากนับรวมปัจจัยอื่น เช่น ลักษณะของสถานที่ท่องเที่ยว การจัดการพื้นที่ข้างในแหล่งท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์สถานที่ท่องเที่ยว ทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลกับการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยว กล่าวคือหากแหล่งท่องเที่ยว นั้นมีจุดเด่นน่าสนใจ ย่อมมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวจำนวนมากแม้ระยะทางจะอยู่ห่างไกล ดังนั้นเพื่อให้ เห็นปัจจัยที่มีผลต่อการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยวคณะผู้ศึกษาแยกประเด็นที่มีผลเพิ่มเติมจาก เรื่อง ระยะทาง ที่ตั้ง ทำเลดังนี้

-ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว

-รูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

จากปัจจัยดังกล่าวคณะผู้ศึกษาสรุปว่ามีผลกับการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว เพราะหากมีการ จัดการทั้ง 2 ส่วนเข้าด้วยกันกับปัจจัยด้านระยะทาง และทำเลที่ตั้ง จะสามารถแก้ไขปัญหาจำนวน นักท่องเที่ยวได้อย่างเห็นได้ชัด จากกรณีศึกษาผู้ศึกษา พบว่ามีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้ปัจจัยดังกล่าวได้แก่

1. พุทธอุทยานวัดเต่าใหญ่
2. วัดป่าหลักร้อย
3. วัดพระธาตุเรืองรอง
4. แหล่งท่องเที่ยวในองค์การบริหารส่วนตำบลปทุม
5. กลุ่มหัตถกรรมบ้านโชคและแหล่งทอผ้าไหมบ้านทุ่งสว่าง
6. กลุ่มอาชีพสตรีทอเสื่อกกบ้านหนองเกาะน้อย

แหล่งท่องเที่ยวที่ยังมีองค์ประกอบเรื่องของระยะทาง สถานที่ ทำเล ที่ส่งผลกับการเดินทาง มาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้แก่

1. อนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ จังหวัดนครราชสีมา
2. แหล่งท่องเที่ยวของแปลกหนองลู

คณะผู้ศึกษาลงพื้นที่แล้วพบว่าต้องมีการวางแผนกิจกรรมเพื่อเพิ่มความสนใจให้นักท่องเที่ยว มากขึ้น เพราะในบริเวณสถานที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดเด่นน่าสนใจอยู่แล้ว เพียงมีองค์ประกอบเรื่อง ระยะทาง และสถานที่ตั้งดังกล่าวมาเป็นปัจจัยที่มีผลกับการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว

ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวและรูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

การลงพื้นที่ศึกษาสถานที่ทั้งหมด คณะผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์สถานที่ทั้งหมด พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีผลกับการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยว คือ ลักษณะและรูปแบบการจัดการแหล่ง ท่องเที่ยว กล่าวคือเรื่องของการจัดสถานที่ท่องเที่ยว การบริการ ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักท่องเที่ยว

พื้นที่ทั้งหมดที่ทำการศึกษา คณะผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อให้เห็นแนวทางการพัฒนาแก้ไขปรับปรุง โดยใช้รูปแบบเวทีเสวนา สัมภาษณ์ผู้นำ คณะกรรมการบริหาร ซึ่งจากผลการศึกษาทำให้เห็นรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ทำการศึกษา ว่าแต่ละพื้นที่ควรมีจัดการอย่างไรเพื่อเพิ่มความน่าสนใจ ที่สามารถสร้างเป็นจุดเด่นให้กับสถานที่ท่องเที่ยวนั้น

พุทธอุทยานวัดเต่าใหญ่

ในพื้นที่ทั้งหมดวัดเต่าใหญ่สามารถสร้าง จุดท่องเที่ยวได้โดดเด่นน่าสนใจดังที่ได้นำเสนอเบื้องต้น แนวทางการพัฒนาวัดเต่าใหญ่ขณะนี้กำลังมีการสร้างวิหารเพื่อปฏิบัติธรรม สามารถบรรจุผู้มาปฏิบัติธรรมได้หลายร้อยคน ซึ่งในอนาคตจะมีปัญหาด้านสถานที่จอดรถ เพราะปัจจุบันมีสถานที่จอดรถแค่ทางเข้าวัด สามารถจอดรถได้ประมาณ 10 คันเป็นอย่างมาก ดังนั้น การจัดการที่สำคัญคือการสร้างสถานที่จอดรถเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับจำนวนของผู้คนที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งการพัฒนาจุดสร้างคติธรรมเพิ่มขึ้น เพราะปัจจุบันยังมีสถานที่โดยรอบบริเวณที่สามารถสร้างจุดท่องเที่ยวได้

วัดป่าหลักร้อย

วัดป่าหลักร้อยมีกิจกรรมที่ตื่นเต้น น่าสนใจ หลากหลาย มีผู้บริจาคมากมายกับความศรัทธาที่มีต่อสถานที่ โดยเฉพาะจุดต่างๆ ที่วัดป่าหลักร้อยสร้างให้ยิ่งใหญ่ สามารถกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความศรัทธา จากการศึกษาพบว่า วัดป่าหลักร้อยยังขาดการบริการด้านห้องน้ำ เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวมาจำนวนมาก แต่การบริการด้านห้องน้ำยังไม่ดีพอ จากการศึกษาได้ข้อมูลว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโนนไทย เสนอที่จะช่วยเหลือแต่ยังไม่มีการดำเนินงานใด ๆ ซึ่งทางวัดต้องดำเนินการเองแต่ยังไม่สมบูรณ์พอ นอกจากนั้นจากการศึกษาพบว่าวัดป่าหลักร้อยมีพื้นที่กว้าง มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเป็นคณะใหญ่ แต่ยังขาดผู้ที่มาอธิบาย ความเป็นมาเป็นไป ความหมายของสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งทำให้ขาดความสมบูรณ์ด้านข้อมูลที่นักท่องเที่ยวน่าจะจะได้เรียนรู้ แนวทางการจัดการของวัดป่าหลักร้อยคือการปรับปรุงการบริการห้องน้ำ และการจัดหาผู้รู้มาเป็นผู้นำนักท่องเที่ยวสามารถอธิบายความเป็นมา ความหมายของสถานที่ต่างๆภายในวัด

วัดพระธาตุเรืองรอง

วัดพระธาตุเรืองรองเป็นพุทธสถานที่มีข้อมูลของชาวศรีสะเกษ แสดงถึงวิถีชีวิตของชาวศรีสะเกษและชาวอีสานได้เป็นอย่างดี แนวนโยบายการพัฒนาของทั้งเจ้าอาวาสและคณะกรรมการ นอกจากต้องการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธ ที่สามารถสร้างคติความเชื่อเรื่องคติธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจผู้ที่มาท่องเที่ยวแล้ว ยังต้องการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของเยาวชน โดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษา รวมทั้งเป็นแหล่งปฏิบัติธรรมของคนชรา จากการศึกษารูปแบบการจัดการของพระธาตุเรืองรองพบว่า มีรูปแบบการจัดการที่มุ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางพุทธเพื่อการศึกษา เห็นได้จากกิจกรรมการสนับสนุนด้านการศึกษา การบริจาคทุนการศึกษา การแข่งขันด้านการศึกษา

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พระธาตุเรืองรองมีความสมบูรณ์ในรูปแบบการจัดการเพื่อการศึกษา เพื่อพัฒนาสู่ศูนย์การเรียนรู้ที่ตั้งเป้าหมายไว้ ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนา ความสมบูรณ์มากขึ้น เช่น การแปลคำอธิบายภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ การสร้างศูนย์ปฏิบัติธรรมเพื่อคนชรา และเพื่อเยาวชน การเชื่อมประสานความร่วมมือกับหน่วยงานด้านการศึกษาเพื่อมีงบประมาณมาสนับสนุนให้เกิดเป็นอุทยานเพื่อการศึกษาอย่างแท้จริง

แหล่งท่องเที่ยวในองค์การบริหารส่วนตำบลปทุม

สวนสาธารณะอ่างเก็บน้ำห้วยวังนอง ห้างสมุดเด็ก แหล่งเครื่องปั้นดินเผา เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เน้นความเป็นธรรมชาติและนำเอาหัตถกรรมเป็นจุดท่องเที่ยว บริเวณโดยรอบเป็นสถานที่พักผ่อน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ให้อาหารปลา ดูปลาที่หลากหลายชนิด ดังนั้นจุดเด่นของสวนสาธารณะห้วยวังนองคือพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาพักผ่อนบริเวณรอบอ่างเก็บน้ำ

จากการศึกษาพบว่า อ่างเก็บน้ำห้วยวังนองยังขาดการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เหมาะสม กล่าวคือยังขาดการปลูกต้นไม้ที่ให้ร่มเงา การจัดสถานที่นั่งพักผ่อน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เดินตามจุดต่าง ๆ เพื่อให้ให้อาหารปลาและเพื่อพักผ่อนตามจุดต่าง ๆ รอบอ่างเก็บน้ำ

ดังนั้นแนวทางการจัดการเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอ่างเก็บน้ำคือการปรับปรุงภูมิทัศน์รอบบริเวณโดยการปลูกต้นไม้ เพิ่มเติมที่นั่งพักผ่อน รวมทั้งสร้างบริเวณที่สามารถเป็นร่มเงาให้มากขึ้น และขยายบริเวณเส้นทางเดินโดยรอบ

กลุ่มหัตถกรรมบ้านโชคและแหล่งทอผ้าไหมบ้านทุ่งสว่าง

กลุ่มหัตถกรรมบ้านโชคและแหล่งทอผ้าไหมบ้านทุ่งสว่าง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการโดยบุคคล เป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยเกิดจากการสร้างงานหัตถกรรมที่ใช้ความชำนาญของบุคคลแล้วมีการสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวดังที่กล่าวเบื้องต้น จึงขาดการเชื่อมโยงการประสานงานกับภาครัฐ การสนับสนุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นจึงยังขาดการเชื่อมประสานงาน โดยเฉพาะแผนการขยายอาคารเพื่อให้เหมาะสม และปรับปรุงผลิตภัณฑ์

แนวทางการจัดการที่สำคัญคือการประสานงานระหว่างหน่วยงาน เพิ่มปรับปรุงสถานที่ขยายอาคารเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์ การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานเท่ากัน

กลุ่มอาชีพสตรีทอเสื้อกบ้านหนองเกาะน้อย

ผลิตภัณฑ์ “เสื้อกพันเกลียว” เป็นจุดเด่นที่ทำให้กลุ่มน่าสนใจ มีผู้มาซื้อ มาดูวิธีการผลิต จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน จุดเด่นดังกล่าวทำให้ผลผลิตเป็นที่ต้องการมาก ทำให้เกิดปัญหาตามมาคือ ขาดแคลนวัสดุ ศูนย์แสดงสินค้าไม่ได้มาตรฐาน การรักษาความสะอาด สมาชิกส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการผลิตเนื่องจากขาดการฝึกอบรม ฝึกฝนที่ต่อเนื่อง

ดังนั้นแนวทางการจัดการที่สำคัญคือการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ต้องมีแผนการสนับสนุนการผลิตวัสดุเพื่อการผลิต ทั้งการปลูกเอง มีแหล่งซื้อที่สามารถซื้อได้ตลอด องค์การบริหารส่วนตำบล

ควรมีแผนการสนับสนุนอย่างจริงจัง ทั้งการผลิตและการสร้างศูนย์แสดงสินค้าให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งการเพิ่มทักษะการผลิตให้กับสมาชิกทุกคนให้มีมาตรฐานการผลิตเท่ากัน

อนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ จังหวัดนครราชสีมา

จุดเด่นของอนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ จังหวัดนครราชสีมาคือการสร้างแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณสถานที่จริง ที่เกิดการต่อสู้ ทำให้เป็นจุดสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะการจัดวางจุดการแสดงต่าง ๆ เช่น อนุสาวรีย์ พิพิธภัณฑสถาน น้ำ รอบบริเวณ

จากการศึกษาพบว่าสถานที่ที่สามารถพัฒนาจุดเด่นให้น่าสนใจมากขึ้นได้เพราะมีสถานที่กว้างขวาง แต่ต้องมีคณะกรรมการที่มีแนวคิดที่จะพัฒนาอย่างจริงจัง

อนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ จังหวัดนครราชสีมา เกิดขึ้นจากการสนับสนุนโดยนักการเมืองที่เห็นความสำคัญของชุมชนในการสร้างกิจกรรมรำลึกเหตุการณ์ในอดีตโดยการแสดงแสงสี ซึ่งชุมชนจัดแสดงกันเอง จึงได้มีการอนุมัติงบประมาณสร้างอนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ขึ้น

ปัจจุบันมีการสนับสนุนจากรัฐโดยการจัดงานประจำปี แต่มีการจัดเพียงปีละ 1 ครั้ง ซึ่งมีผลกับการท่องเที่ยวในระยะยาว กล่าวคือเมื่อการจัดการแสดงเสร็จ ความสนใจในสถานที่ท่องเที่ยวก็ลดลง นอกจากเรื่องการจัดกิจกรรมแล้ว ระยะเวลาที่ห่างไกลก็มีส่วนกับการตัดสินใจเพื่อมาเที่ยวชมของนักท่องเที่ยว

ดังนั้นประเด็นแนวทางการจัดการที่สำคัญคือการเพิ่มกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจให้กับนักท่องเที่ยว เช่นการแสดงโดยชุมชนเอง ซึ่งในอดีตเคยมีการแสดงที่คิดขึ้นโดยชุมชน จัดแสดงเป็นราย 3 เดือน เพราะจุดเด่นของอนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ จังหวัดนครราชสีมาคือเป็นสถานที่ที่เกิดขึ้นจริง

สร้างจุดจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองของชุมชน และให้มีสินค้าที่โดดเด่น เพราะสถานที่กว้างขวางสามารถสร้างให้เป็นแหล่งจำหน่ายของฝากของชาวบ้านได้

แหล่งท่องเที่ยวของแปลกหนองลู

แหล่งท่องเที่ยวของแปลกหนองลู มีความน่าสนใจ จุดเด่นที่การทำป้ายประชาสัมพันธ์ระหว่างทาง คำว่าของแปลก จะมีผู้สนใจและเข้าไปดู จุดเด่นเมื่อได้เข้าไปดู คือสถานที่นี้เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านให้การเคารพ เป็นสถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้คนที่เข้ามาท่องเที่ยวได้กราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อขอพรให้กับตนเอง การจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีเพียงการจัดวางที่นั่งรอบหนอง การสร้างศาล และสถานที่สำหรับบูชาสิ่งศักดิ์

การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้นักท่องเที่ยว อยากเข้าชมเป็นวิธีการที่น่าสนใจมาก เมื่อนักท่องเที่ยวได้เข้าชมและพบกับสถานที่ ที่มีที่นั่งสบาย พักผ่อนระหว่างการเดินทางได้ พร้อมทั้งขอพรสิ่งศักดิ์ได้เพื่อการเดินทางที่ปลอดภัย

ดังนั้นแนวทางการจัดการคือ การประสานงานหน่วยงานที่เห็นความสำคัญของการพักผ่อนระหว่างทาง เช่น กรมทางหลวง สโมสรต่างๆ สร้างความร่วมมือพัฒนาให้เป็นแหล่งพักผ่อนระหว่าง

ทาง ที่มีสิ่งศักดิ์เพื่อขอพรให้คุ้มครองก่อนการเดินทางต่อ โดยการสร้างสถานที่พักผ่อนเพิ่มขึ้น สร้างปรับปรุงศาลที่เคารพของชาวบ้าน ประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสำคัญดังกล่าว

องค์ประกอบด้านผู้นำ

จากการศึกษาพบว่าบทบาทผู้นำมีอิทธิพลต่อแนวคิด แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีในเขตอีสานตอนใต้ ซึ่งผู้นำการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอีสานใต้มีอยู่ 2 กลุ่มคือ

1. ผู้นำที่เกิดจากการแต่งตั้งคัดเลือกในรูปแบบคณะกรรมการ
2. ผู้นำที่เป็นผู้คิดและสร้างสถานที่ท่องเที่ยวขึ้น ซึ่งแบ่งเป็นสองลักษณะได้แก่

- กลุ่มพระนักคิด นักพัฒนา สร้างวัดให้เป็นพุทธอุทยานแหล่งเรียนรู้
- กลุ่มผู้นำชาวบ้านที่มีทักษะความรู้ ความสามารถด้านการผลิต ด้านศิลปหัตถกรรม

สร้างผลงานเป็นที่ยอมรับ มีการสนับสนุนจากหน่วยงาน ผลงานเป็นสินค้าขายสำหรับนักท่องเที่ยว

องค์ประกอบด้านผู้นำมีผลกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จากกรณีศึกษา พบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นเริ่มจากแนวคิดของผู้นำ 1 คน เป็นผู้วางกรอบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ และมีคณะกรรมการ ชาวบ้าน เป็นผู้ร่วมดำเนินงานทั้งสิ้น เพราะสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ต้องใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานเป็นหลักจึงสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องได้

การได้มาซึ่งผู้นำ จากการศึกษาค้นคว้าเป็นการได้มาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้นำที่ได้มาแบบเป็นทางการ จะมีการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการ ซึ่งจะเป็นผู้นำกลุ่มองค์กรชาวบ้านที่สร้างผลิตภัณฑ์เพื่อขายให้นักท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ จากกรณีศึกษาพบผู้นำที่เป็นทางการที่มาจากการเลือกตั้งโดยชุมชน อยู่ ได้แก่

1. แหล่งท่องเที่ยวในองค์การบริหารส่วนตำบลปทุม
2. กลุ่มอาชีพสตรีทอเสื่อกกบ้านหนองเกาะน้อย
3. อนุสรณ์สถานทุ่งสัมฤทธิ์ จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มผู้นำที่ได้มาโดยไม่เป็นทางการ จากการศึกษาค้นคว้าจะเป็นกลุ่มผู้นำที่เป็นผู้คิดค้น สร้างแหล่งท่องเที่ยวขึ้น คิดผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างเป็นสินค้าเพื่อขายให้นักท่องเที่ยวได้ กลุ่มนี้จะได้รับการยอมรับสูง เพราะถือว่าเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมต่างๆ จากการศึกษาค้นคว้าพบกลุ่มผู้นำที่ได้มาแบบไม่เป็นทางการอยู่สองลักษณะดังที่ได้กล่าวเบื้องต้น ซึ่งเป็นผู้นำในพื้นที่กรณีศึกษาได้แก่

1. พุทธอุทยานวัดเต่าใหญ่
2. วัดป่าหลักร้อย
3. วัดพระธาตุเรืองรอง
4. กลุ่มหัตถกรรมบ้านโชคและแหล่งทอผ้าไหมบ้านทุ่งสว่าง
5. แหล่งท่องเที่ยวของแปลกหนองลุง

การสนับสนุนจาก ชุมชน/หน่วยงาน

จากกรณีศึกษา พบว่าสถานที่ท่องเที่ยวทุกแห่งต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์เพื่อปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งนี้ แสดงว่า สถานที่ท่องเที่ยวนั้นยังต้องการความร่วมมือระหว่างผู้นำแหล่งท่องเที่ยวและหน่วยงาน เพื่อสร้างแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์กับชุมชนจริง ข้อสังเกตจากการศึกษาบางกรณี พบว่า ยังมีข้อขัดแย้งจากหน่วยงานบ้างเนื่องจากการไม่เข้าใจผลประโยชน์ที่ได้ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ เนื่องจากรายได้เกิดจากการศรัทธาทำบุญ บางครั้งไม่สามารถตรวจสอบได้ การบริหารจัดการอยู่ที่ผู้นำเพียงคนเดียว หรือบางกลุ่ม ทำให้เป็นช่องว่างระหว่างหน่วยงานและสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข

ดังนั้นแนวทางการพัฒนาด้านการบริหารจัดการที่สำคัญคือการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับหน่วยงาน สามารถตรวจสอบ สามารถพูดคุย ดูแลกิจกรรมเข้าใจกระบวนการทำงานซึ่งกันและกัน ที่สำคัญให้ความสำคัญกับสาธารณประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน

บทสรุปกรณีศึกษา

การท่องเที่ยวมีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากเป็นการสร้างความสุขให้กับมนุษย์แล้วยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับตนเอง ชุมชน ประเทศชาติ การท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งจำเป็นกับชีวิตประจำวัน การสร้างแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน

แหล่งท่องเที่ยวทั้งเกิดขึ้นเองและเกิดจากมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งมีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง ความเหมือนคือทำให้ความสุขแก่ผู้คนที่กล่าว เกิดรายได้ดังที่กล่าว แต่ความแตกต่างคือลักษณะของสถานที่ท่องเที่ยวทั้งระบบนิเวศน์ สภาพทั่วไป ชุมชน หน่วยงานล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้าง ส่วนใหญ่แล้วยากนักที่คนหนึ่งคนจะสร้างแหล่งท่องเที่ยวด้วยตัวคนเดียวสำเร็จ ต้องอาศัยพลังการมีส่วนร่วมของคนอื่นๆ ที่เห็นด้วยและต้องการสร้างแหล่งท่องเที่ยวนั้น

สถานที่หลายแห่งเกิดขึ้นแล้วมีความสมบูรณ์ในทุกด้าน เช่น สภาพทั่วไป การจัดการดูแล การบริการ สมบูรณ์พร้อม สถานที่นี้ย่อมมีคนมาท่องเที่ยวมากมาย ในทางกลับกัน สถานที่ที่มีการดูแลจัดการที่ไม่สมบูรณ์ เกิดการเอาเปรียบนักท่องเที่ยวทั้งด้านความรู้สึกทั้งภายในและภายนอก เช่น การบริการที่ไม่ดี ราคาบริการแพงเกินไป ภูมิทัศน์ไม่น่าดู ย่อมส่งผลต่อการท่องเที่ยวในที่แห่งนั้นโดยตรง

ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงต้องมีการวางแผน วางระบบ มีผู้นำ และมีผู้ตาม มีการบริหารจัดการที่ดี ที่สำคัญมีทำเลที่ตั้งเหมาะสม

จากการศึกษาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในจำนวน 6 จังหวัด พบว่า มีการก่อเกิดที่แตกต่างกัน มีลักษณะที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากน้อยแตกต่างกัน ซึ่ง

สามารถสรุปได้ว่าการก่อเกิดแหล่งท่องเที่ยวและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเพื่อมาเที่ยวของนักท่องเที่ยว ดังนั้นแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญคือการจัดการรูปแบบสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอีสานตอนใต้ ให้สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการจัดการพื้นที่ภายในแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องมีการพัฒนาแนวความคิดการบริหารจัดการผู้นำซึ่งมีสองลักษณะดังที่รายงานเบื้องต้นเพื่อเพิ่มเติมแนวคิดสามารถสร้างความน่าสนใจให้กับแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการสร้างความร่วมมือให้เกิดการประสานงานระหว่างแหล่งท่องเที่ยวและองค์กรหน่วยงานต่างๆ

แนวทางการจัดการเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตอีสานตอนใต้ จึงมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 องค์ประกอบได้แก่

1. ลักษณะสถานที่ทำเลที่ตั้ง
2. การบริหารจัดการสถานที่
3. ผู้นำ
4. การสนับสนุนจาก ชุมชน/หน่วยงาน

องค์ประกอบเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญสำหรับการวางแผนเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตอีสานตอนใต้เป็นอย่างดี เพราะทำให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงของสถานที่ท่องเที่ยว การวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งแนวความคิดการจัดการของผู้นำซึ่งมีผลกับการสร้างแหล่งเที่ยวนั้นให้น่าสนใจ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นครั้งนี้พบประเด็นที่น่าสนใจว่าการท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการรูปแบบแหล่งท่องเที่ยว การเลือกทำเลที่ตั้ง ความเก่งกาจของผู้นำในการสร้างสรรค์ รูปแบบการนำเสนอแหล่งเที่ยวนั้น รวมทั้งถ้าจะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับภูมิภาคต้องมีองค์การท่องเที่ยวระดับภูมิภาคสนับสนุนจนถึงระดับประเทศ ยุทธศาสตร์สำคัญในการพึ่งพาซึ่งกันและกันคือการสร้างความร่วมมือพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวหลักเป็นจุดขายความน่าสนใจ และต้องเพิ่มเติมแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่มีชื่อเสียง แต่มีศักยภาพสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้ เข้าร่วมเส้นทางท่องเที่ยว

การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปต้องเป็นการศึกษาเพื่อให้เห็นแนวทางการพัฒนานาการท่องเที่ยวจากอีสานใต้สู่ระดับภูมิภาค มีวิธีการอย่างไร ที่จะพัฒนาความพร้อมของพื้นที่ บุคลากร ชุมชน องค์กรท้องถิ่น สู่การสร้างแหล่งท่องเที่ยวระดับชาติหรือนานาชาติได้ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในอีสานใต้ต้องระดมความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง สร้างกระบวนการศึกษาเรียนรู้ในอันดับต่อไป

สิ่งที่สำคัญที่สุดในการจัดการที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันคือ การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวด้วย

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. 2532. **เมืองอุบลราชธานี**. กรุงเทพมหานคร: บริษัททอมรินทร์ พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549. **อนุสาร อสท. ราชพฤษก์ 2549 ดอกไม้บานรับงานพืชสวนโลก**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์ตะวันออก จำกัด (มหาชน).
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2546. **จุลสารการท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทครีเอทีฟมาสเตอร์ จำกัด.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549. **คู่มือการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ**. กรุงเทพมหานคร : มปท.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2547. **ท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ**. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2547. **ท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์**. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549. **เที่ยวป่าหน้าฝนบนแผ่นดินอีสานใต้**. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2548. **สุรินทร์**. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549. **อาร์กซ์**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทแอร์บอร์น วิสคอม จำกัด.
- ชมรมสื่อมวลชนส่งเสริมการท่องเที่ยว. มปป. **คนเดินทาง**. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2544. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดชัยภูมิ**. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2544. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดนครราชสีมา**. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2544. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดบุรีรัมย์**. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2544. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดศรีสะเกษ**. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร,
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2544. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดสุรินทร์**. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2544. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดอุบลราชธานี**. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.

โครงการวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงไทย กระทรวงมหาดไทย. 2541. **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และ สภาตำบล (สต.) เอกสารอัดสำเนา**.

จังหวัดอุบลราชธานี. 2533. **อุบลราชธานี 200 ปี**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์. ศูนย์เครือข่ายความรู้วัฒนธรรม, สถาบันศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา.

อาสาสมัครนำเที่ยว. WWW.siamculture.org paipan 40@yahoo.com

สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ. 2542. **เอกสารประกอบระเบียบวาระการประชุม คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยว**. จังหวัดศรีสะเกษ : เอกสารอัดสำเนา.

Asia Pacific Tourism Organization. 1996. *Asia Pacific Journal. Asia Pacific Tourism Industry: Current Trends and Future Outlook*.www.hotel-online.com.

Thailand Research Fund. 2002. Thailand's international travel image: Mostly favorable, www.tu.ac.th.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. รายละเอียดโครงการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้”

Title: The Tourism source by Human built in the Lower Isan

สถานที่วิจัย จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

ผู้รับผิดชอบการวิจัย ประดิษฐ์ ศิลานบุตร, มันทนา เฟิงแจ่ม, ลำไย สิงห์สุข,

ธัญวรรณ์ แจ่มใส, ประจวบ จันทน์หมื่น

1. ความเป็นมา

การท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่สร้างรายได้แก่ชุมชนและท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม ในภูมิภาคอีสานตอนใต้อันประกอบด้วยจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ยโสธร และอำนาจเจริญ เป็นแหล่งที่กำเนิดอารยธรรมขอม ที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวเป็นประจำ และการท่องเที่ยวที่น่าสนใจจะต้องตอบสนองความต้องการของการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ดังนั้น จึงมีการสร้างแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการในการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น วัดป่าหลักร้อย แหล่งปั้นดินเผาด่านเกวียน สวนสัตว์นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา แหล่งทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์ วัดล้านขวด วัดพระธาตุเรืองรอง จังหวัดศรีสะเกษ วัดถ้ำคูหาสวรรค์ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น ดังนั้น เพื่อศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นและแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว จึงควรมีการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เขตกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

3. คำถามหรือข้อสงสัย

1. แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ว่ามีอยู่จำนวนเท่าใด และเป็นแบบใด
2. แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้แต่ละแห่งเป็นรูปแบบใด
3. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เขตกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ดำเนินการอย่างไร

4. การทำงานเพื่อสามารถตอบปัญหาหรือข้อสงสัย

- 1.การรวบรวมเอกสารและสำรวจข้อมูลเดิมที่มีผู้สำรวจไว้แล้ว
- 2.การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดเขตอีสานใต้ โดยการเดินทางสำรวจของคณะผู้วิจัย
- 3.สำรวจแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้
- 4.การสำรวจแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

5.การคาดการณ์ที่จะเกิดขึ้นหลังการวิจัย จะก่อให้เกิดการดำเนินการ ดังนี้

- 1.มีข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดเขตอีสานใต้ โดยการเดินทางสำรวจของคณะผู้วิจัย
- 2.มีข้อมูลการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้
- 3.มีข้อมูลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้

6. กลุ่มตัวอย่าง

จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

7.งบประมาณค่าใช้จ่ายในดำเนินการ

1. ค่าเดินทางโดยละเอียดและเก็บข้อมูล	100,000 บาท
2. ค่าจัดเวทีประชาคม /ประชุมกลุ่มย่อย	50,000 บาท
3. ค่าจัดพิมพ์เอกสารและเผยแพร่	50,000 บาท
รวมค่าใช้จ่าย	200,000 บาท

8. แผนการดำเนินการ ที่มิวิจัยและชุมชนมีแผนการดำเนินการ ดังนี้

1. สำรวจรายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวจากแหล่งข้อมูลเอกสาร
2. สำรวจสถานที่ท่องเที่ยวโดยใช้แบบสอบถามจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกลุ่มอีสานตอนใต้ 2,000 ชุด
3. เดินทางไปสำรวจสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น
4. จัดประชุมประชาคมเพื่อระดมความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา

9. ตารางแสดงระยะเวลาดำเนินการวิจัย

รายการกิจกรรมที่จะปฏิบัติ	กำหนดระยะเวลาดำเนินโครงการ 2549-2550												ผู้รับผิดชอบ	
	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.		
1.สำรวจเอกสาร	**													ทีมวิจัย
2.สำรวจพื้นที่		**	**	**										ทีมวิจัย
3.จัดเวทีประชาคม					**									ทีมวิจัย
4.ประชุมกลุ่มย่อย						**								ทีมวิจัย
5.จัดทำร่าง							**	**						ทีมวิจัย
6.ปรึกษาพิจารณา									**					ทีมวิจัย
7.จัดพิมพ์										**	**			ทีมวิจัย
8.ประเมินผล												**		ทีมวิจัย

10. ความพร้อมของโครงการ

เป็นโครงการที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันของทุกคน ทุกคนมีส่วนร่วม

11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นการสร้างนักวิจัยจากคนในมหาวิทยาลัย เป็นการมีส่วนร่วมของคนในมหาวิทยาลัย
2. เป็นแนวทางในการสร้างงานในท้องถิ่น
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น
4. ทำให้เกิดความรักในชุมชนและท้องถิ่น

12. การจัดการวิจัย

ทีมวิจัยมอบหมายหน้าที่ให้แก่ทีมงานร่วมปฏิบัติ และดำเนินการตามปฏิทินการวิจัย

13. การติดตามประเมินผลการวิจัย

ทีมวิจัยมีการประเมินผลเป็นระยะตามปฏิทินทุกเดือน

นายประดิษฐ์ ศิลบุตร ผู้จัดทำรายละเอียดโครงการวิจัย

ภาคผนวก ข. ตัวอย่างแบบสอบถาม

เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่าน เพื่อนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยทางการท่องเที่ยว ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผลการวิจัยจะนำไปสู่การพัฒนาและเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว ดังกล่าว ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและท้องถิ่นต่อไป โดยให้ท่านส่งแบบสอบถามนี้คืนไปทางไปรษณีย์ซึ่งได้แนบที่อยู่พร้อมติดแสตมป์มาด้วยแล้ว ทางผู้วิจัยขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูง และหวังว่าจะได้มีโอกาสร่วมสร้างสรรค์แหล่งท่องเที่ยวอันเป็นความภาคภูมิใจและเป็นผลประโยชน์ร่วมกันต่อไป

ความหมายของแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นมาอาจจะเป็นของหน่วยงาน องค์กร หรือของเอกชน เช่น วัด เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ตลาด แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ เช่น วัดป่าหลักร้อย แหล่งดินเผา ด้านเกวียน สวนสัตว์ เขื่อนลำตะคอง สนามกอล์ฟ ในจังหวัดนครราชสีมา เขื่อนลำนางรอง ในจังหวัดบุรีรัมย์ จุดผ่านแดนช่องจอม แหล่งทอผ้าไหม หมู่บ้านช้าง ในจังหวัดสุรินทร์ พระธาตุเรืองรอง วัดล้านขวด ผามออีแดง สวนเกษตร ในจังหวัดศรีสะเกษ จุดผ่านแดนช่องเม็ก วัดคูหาสวรรค์ พิพิธภัณฑสถานในจังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น หากท่านสงสัยว่าแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีคุณสมบัติกำลังระหว่างแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น หรือเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจขนาดเล็กก็ให้กรอกรายละเอียดลงไปแบบสอบถามนี้ได้

-
1. มีแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้

() มี () ไม่มี () เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจขนาดเล็ก
 2. ถ้ามีแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น มีจำนวน.....แห่ง ดังนี้

2.1.....

2.2.....

2.3.....

2.4.....

2.5.....
 3. รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นแต่ละแห่ง (เลือกที่เด่นและมีความสำคัญ 3 ลำดับ)

3.1. ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....

(1) พื้นที่.....ไร่อยู่หมู่ที่.....ถนน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

- (2) ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว () วัด () แหล่งการค้า () เขื่อน ฝาย
() แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ () แหล่งอุตสาหกรรม () อื่น ๆ (ระบุ).....
- (3) จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้.....
- (4) ปริมาณของนักท่องเที่ยว (คาดคะเนโดยประมาณ) อย่างไรตามความ
เป็นจริง สัปดาห์ละประมาณ.....คนหรือเดือนละประมาณ.....คนหรือปีละ
ประมาณ.....คน
- (5) รายได้ที่คาดว่าจะเกิดจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม
(ที่เกิดกับประชาชน) อย่างไรตามหรือทั้งหมดเฉลี่ยสัปดาห์ละประมาณ
.....บาท หรือเฉลี่ยเดือนละประมาณ... ..บาท
หรือเฉลี่ยปีละประมาณ.....บาท
- (6) การจัดการของแหล่งท่องเที่ยวนี้
() โดยเอกชน () โดยคณะกรรมการ จำนวน.....คน
() โดยหน่วยงานหรือส่วนราชการ (ระบุ).....
- (7) ความต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนี้คืออะไร
(ระบุ).....
- 3.2. ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....
- (1) พื้นที่.....ไร่อยู่หมู่ที่.....ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
- (2) ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว () วัด () แหล่งการค้า () เขื่อน ฝาย
() แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ () แหล่งอุตสาหกรรม () อื่น ๆ (ระบุ)... ..
- (3) จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้.....
- (4) ปริมาณของนักท่องเที่ยว (คาดคะเนโดยประมาณ) อย่างไรตามความ
เป็นจริง สัปดาห์ละประมาณ.....คนหรือเดือนละประมาณ.....คนหรือปีละ
ประมาณ.....คน
- (5) รายได้ที่คาดว่าจะเกิดจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม
(ที่เกิดกับประชาชน) อย่างไรตามหรือทั้งหมดเฉลี่ยสัปดาห์ละ
ประมาณ.....บาท หรือเฉลี่ยเดือนละประมาณ... ..บาท
หรือเฉลี่ยปีละประมาณ.....บาท
- (6) การจัดการของแหล่งท่องเที่ยวนี้
() โดยเอกชน () โดยคณะกรรมการ จำนวน.....คน
() โดยหน่วยงานหรือส่วนราชการ (ระบุ).....

(7) ความต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนี้คืออะไร(ระบุ).....

3.3. ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....

(1) พื้นที่.....ไร่อยู่หมู่ที่.....ถนน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

(2) ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว () วัด () แหล่งการค้า () เขื่อน ฝ่าย
() แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ () แหล่งอุตสาหกรรม () อื่น ๆ (ระบุ).....

(3) จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้.....

(4) ปริมาณของนักท่องเที่ยว (คาดคะเนโดยประมาณ) ใดๆใดอย่างหนึ่งตามความเป็นจริง สัปดาห์ละประมาณ.....คนหรือเดือนละประมาณ.....คนหรือปีละประมาณ.....คน

(5) รายได้ที่คาดว่าจะเกิดจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม (ที่เกิดกับประชาชน) ใดๆใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมดเฉลี่ยสัปดาห์ละประมาณ.....บาท หรือเฉลี่ยเดือนละประมาณ.....บาท หรือเฉลี่ยปีละประมาณ.....บาท

(6) การจัดการของแหล่งท่องเที่ยวนี้
() โดยเอกชน () โดยคณะกรรมการ จำนวน.....คน
() โดยหน่วยงานหรือส่วนราชการ (ระบุ).....

(7) ความต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนี้คืออะไร(ระบุ).....

4. ความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวนี้ หรือความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อให้คณะผู้วิจัยได้รับทราบ (หรือแนบภาพถ่าย ใบปลิวโฆษณา-ถ้ามี)

5. ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่าน

ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....

ที่ตั้ง.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ชื่อท่านนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....หมายเลขโทรศัพท์

ชื่อผู้ดูแลด้านการท่องเที่ยว.....

ตำแหน่ง.....โทรศัพท์.....

ชื่อปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

.....

หมายเลขโทรศัพท์.....

ขอขอบพระคุณท่านกรุณาให้ข้อมูล

หมายเหตุ หากท่านมีรายละเอียดหรือเอกสารอื่นใดโปรดแนบมาพร้อมแบบสอบถามนี้ด้วย และหากว่ามีแหล่งท่องเที่ยวหรือที่พักผ่อนหย่อนใจขนาดเล็ก ที่ไม่มีรายละเอียดตามรายการ ก็ให้กรอกข้อมูลเท่าที่มี

กรุณาส่ง

อาจารย์ประดิษฐ์ ศิลานบุตร

ศูนย์ศรีสะเกษศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ถนนไทยพันทา ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

33000

.....ปฏิบัติตามรอยนี้และเย็บด้วยลวดเย็บกระดาษและส่งทางไปรษณีย์.....

ภาคผนวก ค. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ที่

ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2549

เรื่อง การส่งแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ด้วยกระผมและคณะประกอบด้วย อาจารย์ขรรพพร ธรรมรส อาจารย์ธันว์รัตน์ แจ่มใส อาจารย์ ดร.ลำไย สิงห์สุข และอาจารย์ณรงค์กร รื่นเรืองใจ ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จัดทำงานวิจัยเรื่องแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตอีสานใต้ ซึ่งจำเป็นต้องส่งแบบสอบถามเพื่อสอบถามข้อมูลเบื้องต้นไปยังจังหวัดนครราชสีมา บรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ดังรายละเอียดที่แนบเรียนมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาลงนามในหนังสือส่งแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมบันทึกนี้

(นายประดิษฐ์ ศิลานุต)

อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ที่ ศธ ๐๕๗/๒/

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ตำบลโพธิ์ อำเภอเมืองฯ
จังหวัดศรีสะเกษ ๓๓๐๐๐

สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว
เรียน

ด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จะสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตขององค์การปกครองท้องถิ่นของท่าน เพื่อนำผลการวิจัยไปสู่การพัฒนาและเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว ดังกล่าว ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและท้องถิ่นต่อไป

แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นมาอาจจะเป็นของหน่วยงาน องค์กร หรือของเอกชน เช่น วัด เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ตลาด แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ตัวอย่างเช่น วัดป่าหลักร้อย แหล่งดินเผาด่านเกวียน สวนสัตว์ เขื่อนลำตะคอง สนามกอล์ฟ ในจังหวัดนครราชสีมา เขื่อนลำนางรอง ในจังหวัดบุรีรัมย์ จุดผ่านแดนช่องจอม แหล่งทอผ้าไหม หมู่บ้านช้าง ในจังหวัดสุรินทร์ พระธาตุเรืองรอง วัดล้านขวด ผามออีแดง สวนเกษตร ในจังหวัดศรีสะเกษ จุดผ่านแดนช่องเม็ก วัดคูหาสวรรค์ พิพิธภัณฑน์ ในจังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น หากท่านสงสัยว่าแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีคุณสมบัติก้ำกึ่งระหว่างแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น หรือเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจขนาดเล็กก็ให้กรอกรายละเอียดลงไปแบบสอบถามนี้ได้ จำนวนหรือตัวเลขนักท่องเที่ยวหรือรายได้ขอให้เป็นการประมาณคร่าว ๆ เท่านั้น

เมื่อกรอกข้อมูลแล้ว ขอบความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามนี้คืนไปทางไปรษณีย์ซึ่งได้แนบที่อยู่พร้อมติดแสตมป์มาด้วยแล้ว ทางผู้วิจัยขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูง และหวังว่าจะได้มีโอกาสร่วมสร้างสรรค์แหล่งท่องเที่ยวอันเป็นความภาคภูมิใจและเป็นผลประโยชน์ร่วมกันต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ไสว สดใส)

รองอธิการบดี รักษาราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๔๕-๖๔๓๖๐๐-๖ , โทรสาร ๐๔๕-๖๔๓๖๐๗

ภาคผนวก ง. รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตอีสานใต้

แหล่งท่องเที่ยวที่มณฑลยูนนาน
ในเขตพื้นที่ อบต. จังหวัดศรีสะเกษ

ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
1	ตูม	ปรางค์กู่	ศรีสะเกษ	33170	นายเทวลิขิต ธรสชาติกุล	ไม่มี	
2	ด้าย	พยุห์	ศรีสะเกษ	33230	นายสมศักดิ์ ธรรมวัตร	2 แห่ง	1. ฝายเก็บน้ำห้วยทาป่าธรรมชาติ 2.หนองสังข์
3	ดินแดง	โพธิ์เรียง	ศรีสะเกษ	33180	นายวิชาฤทธิ์ สายแก้ว	ไม่มี	
4	เดาธงชัย	กันทรลักษ์	ศรีสะเกษ	33110	นายบุญมี บัวตัน	ไม่มี	
5	หนองห้าง	อุทุมพรพิสัย	ศรีสะเกษ	33120	นายชัยพล ติลา	ไม่มี	
6	ลำโรงตาเจ็น	อุษันธุ์	ศรีสะเกษ	33140	นายเจริญ คำนาง	2 แห่ง	1. ห้วยดัด้า 2. ห้วยลำราญ
7	ทาม	กันทรารมย์	ศรีสะเกษ	33130	นายอัมดี เสงศรี	ไม่มี	
8	ชำ	เมือง	ศรีสะเกษ	33000	นางสาวรวิลักษณ์ จำปาขีด	ไม่มี	
9	ดูป	น้ำเกลี้ยง	ศรีสะเกษ	33130	นายสมาน เหลาสิงห์	ไม่มี	
10	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ	33140	นายนิติกร ธรรมพร	1 แห่ง	1. ฝายเก็บน้ำห้วยศาลา
11	ลี	ขุนหาญ	ศรีสะเกษ	33150	นายวิเชียร ชนะมาร	ไม่มี	
12	เวียงเหนือ	กันทรลักษ์	ศรีสะเกษ	33110	นายดำรงค์ เจริญไทย	1 แห่ง	1. วังศิลาพิทชิงปารัด
13	อีเข	โพธิ์ศรีสุวรรณ	ศรีสะเกษ	33120	นายสุวรรณ โสตา	2 แห่ง	1. ฝายเก็บน้ำโสกกระแต้ง 2. ป่าอนุรักษนิพนใหญ่
14	โพนข่า	เมือง	ศรีสะเกษ	33000	นายสิงห์ มิทะจิตร	1 แห่ง	1. ฝายเก็บน้ำห้วยชัน
15	ห้วยดึกขู	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ	33140	นายวันรัตน์ คำโท	2 แห่ง	1. ฝายเก็บน้ำห้วยดึกขู 2. ศูนย์พัฒนาเกษตรอินทรีย์มาจากพระราชดำริ
16	โพนค้อ	เมือง	ศรีสะเกษ	33000	นายอนุตร คำเนตร	ไม่มี	
17	ยาง	กันทรารมย์	ศรีสะเกษ	33130	นายดิถีต สมภาวะ	ไม่มี	
18	ทิมายเหนือ	ปรางค์กู่	ศรีสะเกษ	33170	นายสวนคุณ คำมา	ไม่มี	
19	โสน	อุษันธุ์	ศรีสะเกษ	33140	นายสำราญ อ่อนคำ	1 แห่ง	1. ฝายเก็บน้ำหนองโคตร
20	นาห้อม	ทุ่งศรีอุดม	ศรีสะเกษ		นายสุธี ภูริณา	ไม่มี	
21	ดุน	กันทรารมย์	ศรีสะเกษ	33130	นายอภิชาติ ยิ่งขงชัย	ไม่มี	
22	ศรีโนนงาม	ศรีรัตนะ	ศรีสะเกษ	33240	นายอินศร บุญตา	ไม่มี	
23	ตะดอบ	เมือง	ศรีสะเกษ	33000	นายสุวิรัตน์ แก้วคำ	ไม่มี	
24	เป้า	บึงบูรพ์	ศรีสะเกษ	33220	นายจิราภาส ดวงไทย	1 แห่ง	1. วนอุทยานภู

25	ชะยุ่ง	อุทุมพรพิสัย	ศรีสะเกษ	33120	นายอุตต ศิราทอง	ชื่อนายก	2 แห่ง	1.ปราสาทวัดสระกำแพงน้อย 2.อ่างเก็บน้ำบ้านกระด้า
ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	รหัสด.ค	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
26	โพธิ์	โนนคูณ	ศรีสะเกษ	33250	นายเสริมศักดิ์ นารี		ไม่มี	
27	โนนสำราญ	กันตลักษ์	ศรีสะเกษ	33110	นายสมบุญรณ์ วรรณเวช		1 แห่ง	1.หาดสำราญปลายน้ำสวนห้วยจันทน์หอม
28	โพธิ์	ขุนหาญ	ศรีสะเกษ	33150	นายเฉลิมชัย ดวงแก้ว		2 แห่ง	1.หนองกราม 2.สวนหย่อมวิถีธรรมชาติคุณ วัตตคุณสว่างบ้านกราม
29	พวาน	ขุนหาญ	ศรีสะเกษ	33150	นายปริญ ศิลา		1 แห่ง	1.ป่าห้วยน้ำมีถนพุงเลน
30	แซ่	อุทุมพรพิสัย	ศรีสะเกษ	33120	นายเกียรติชัย มีศรี		ไม่มี	
31	ห้วยสำราญ	ขุขันธ์	ศรีสะเกษ	33140	นายเกียรติ จงรานธร		ไม่มี	
32	โคกหลาม	อุทุมพรพิสัย	ศรีสะเกษ	33120	นายจันดี แซ่เจ็ง		ไม่มี	
33	กฤษณา	ขุขันธ์	ศรีสะเกษ	33140	นายพงษ์ ศรีบุญเรือง		ไม่มี	
34	กุดเสรา	กันตลักษ์	ศรีสะเกษ	33110	นายนิรันดร์ชัย กุญจันทร์		1 แห่ง	1.บึงระนาบ
35	ทุ่งไผ่	อุทุมพรพิสัย	ศรีสะเกษ	33120	นายสมมาศ ถาวร		1 แห่ง	1.สวนกฤษณาศาสตร์
36	แต่	อุทุมพรพิสัย	ศรีสะเกษ	33120	นายจิตชาย คำพิหล้า		1 แห่ง	1.สถานีบ้านแต่(รถไฟ)
37	โนนค้อ	โนนคูณ	ศรีสะเกษ	33250	นางลำไจ เลขาตระกูล		ไม่มี	
38	หนองแก้ว	เมือง	ศรีสะเกษ	33000	นายประหัด พิมกร		1 แห่ง	1.สวนสาธารณะบ้านหนองแก้ว หมู่ 3
39	ใจดี	ขุขันธ์	ศรีสะเกษ	33140	นายมนตรี สภาภิ		1 แห่ง	1.วัดบ้านลำนู หรือวัดรัชมังคลาภ
40	ยางชุมน้อย	ยางชุมน้อย	ศรีสะเกษ	33190	นายกันตนา ทองอินทร์		1 แห่ง	1.สวนเกษตร(แหล่งปลูกหอมแดง - กระเทียมที่ใหญ่ที่สุด)
41	ปราสาททยอ	ไพรบึง	ศรีสะเกษ	33180	นางหลยมี งามดี		1 แห่ง	1.ปราสาททยอ
42	โคกจาน	อุทุมพรพิสัย	ศรีสะเกษ	33120	นายชิน เพ็งแจ่ม		7 แห่ง	1.หมู่บ้านใหม่ไทยเฉลิมพระเกียรติ2.วัดโพธิ์ศรีโคกจาน3.หนองไฮ4.ทำนบก้าสังข์5.วังกวางโตน
43	ไพรบึง	ไพรบึง	ศรีสะเกษ	33180	นายสมบัติ โพธิ์อุดม		1 แห่ง	1.หนองกั้นแจ่ม
44	แสม	อุทุมพรพิสัย	ศรีสะเกษ	33120	นางสาวศิริภรณ์ เพนเกษมตรกุล		ไม่มี	
45	เหล่ากวาง	โนนคูณ	ศรีสะเกษ	33250	นายบุญทัน บุตรดีสุข		1 แห่ง	1.สวนสาธารณะสถานีอนามัยบ้านหยอด
46	ทาดลือ	เบญจลักษ์	ศรีสะเกษ	33110	นายพงษ์สวัสดิ์ ทักดี		ไม่มี	
47	พยุห์	พยุห์	ศรีสะเกษ	33230	นายพิเชษฐ ศรีคราม		ไม่มี	
48	หนองครก	เมือง	ศรีสะเกษ	33000	นายศิริสำราญ คำภาษา		1 แห่ง	1.ฝายหนองม่วง
49	หนองบัวดง	ศีราลาด	ศรีสะเกษ	33160	นายจตุญ สาลีสัน		ไม่มี	
50	สระกำแพงใหญ่	อุทุมพรพิสัย	ศรีสะเกษ	33120	นายประวิทย์ สอนศิริ		1 แห่ง	1.ปราสาทหินวัดสระกำแพงใหญ่

51	ตุ้ม	ศรีรัตนะ	ศรีสะเกษ	33240	นายสุรพงษ์ จันทร์	ไม่มี	
52	หัวเสื่อ	ซุซันท์	ศรีสะเกษ	33140		1 แห่ง	1.วัดบ้านหัวเสื่อ
ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
53	โนนปูน	โพธิ์รัง	ศรีสะเกษ	33180	นายค่านวน บุญมา	1 แห่ง	1.วัดพระธาตุจังเกา
54	ลำโรงพดด้วง	โพธิ์รัง	ศรีสะเกษ	33180	นายบุญเพชร พงษ์วัน	2 แห่ง	1.กลุ่มเลี้ยงโคขุน(แบบโสมสะเดา) 2.กลุ่มเลี้ยงโคขุนบ้านสระเดาน้อย
55	สวาย	ปรางค์คู	ศรีสะเกษ	33170	นายใจ โตเสริมกิจ	3 แห่ง	1.วัดสวาย 2.วัดคูโบราณ 3.บึงไผ่
56	ละลาวย	กันทลักษ์	ศรีสะเกษ	33110	นายทองดี ทาวิน	2 แห่ง	1.ถ้ำพระใหญ่และถ้ำมังกรไฟ 2.อ่างเก็บน้ำห้วยตายน้อย
57	ทุม	เมือง	ศรีสะเกษ	33000	นายสิทธิ์ ตรีบัณฑิต	1 แห่ง	1.วัดศรีธาตุ
58	หญ้าปล้อง	เมือง	ศรีสะเกษ	33000	นายวิรัตน์ ลินลาด	1 แห่ง	1.พระธาตุเรืองรอง
59	กันทรอม	ขุนหาญ	ศรีสะเกษ	33150	นายสกลศักดิ์ ทองแย้ม	1 แห่ง	1.เขื่อน
60	พิมาย	ปรางค์คู	ศรีสะเกษ	33170	นายบุญสองคำเสียง	ไม่มี	
61	สมอ	ปรางค์คู	ศรีสะเกษ	33170	นางคำแดง คำเซียง	1 แห่ง	1.ปราสาทบ้านทามจาน หมู่ 12
62	โนนเพ็ก	พยุห์	ศรีสะเกษ	33230	นายอิทธิศักดิ์ ใจจาง	5 แห่ง	1.วัดบ้านโพธิ์ศรี 2.ฝายน้ำล้น 3.หนองใหญ่ 4.ลำห้วยแสด 5.หนองจิก
63	หัวช้าง	อุทุมพรพิสัย	ศรีสะเกษ	33120	นายสุวิทย์ สอนศรี	1 แห่ง	1.ป่าดงจอบ บ้านหอยหมู่ 10
64	ภูผาหมอก	กันทลักษ์	ศรีสะเกษ	33110	นางพิมพ์ สึงทักกลาง	1 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำเขื่อนห้วยขนุน
65	โพธิ์ศรี	ปรางค์คู	ศรีสะเกษ	33170		2 แห่ง	1.แหล่งท่องเที่ยวใหม่ 2.กลุ่มเป่าแก้ววิทยาศาสตร์บ้านสหวน
66	เสียว	เบญจลักษ์	ศรีสะเกษ	33110	นายธนาภุช คุชฎีกุล	9 แห่ง	1.วัดบ้านเสียว 2.วัดบ้านเสียว 3.วัดบ้านแดง 4.วัดบ้านหนองเส็ง 5.หนองคู 6.วัดบ้านหนองฝื่อ
67	ห้วยจันทร์	ขุนหาญ	ศรีสะเกษ	33150	นายประเสริฐ ศรีมงคล		7.วัดบ้านโนนใหญ่ 8.วัดบ้านโนนห้วยน้ำโพ 9.วัดบ้านเหล่าอ้อย
68	โคกตาล	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ	33140	นายประสพ เรียมทอง	1 แห่ง	1.วัดห้วยจันทร์
69	เมืองคง	ราษีไศล	ศรีสะเกษ	33160	นายกิตติศักดิ์ แซ่จึ้ง	4 แห่ง	1.เขื่อนห้วยศาลา 2.วัดถ้ำภูเมฆ 3.วัดพระพุทธรูปนาทูลิ่ง 4.วัดก่าตาสองนาง
70	สวนกล้วย	กันทลักษ์	ศรีสะเกษ	33110	นายศิววัฒน์ จริยภัทรชัยกุล	ไม่มี	
71	หนองอี้ง	ราษีไศล	ศรีสะเกษ	33160	นายศุภกิจ มะยม	ไม่มี	
72	หนองไข	อุทุมพรพิสัย	ศรีสะเกษ	33120	นายประกาศิต สุพรหมศรีกุล	3 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำอี้งจ้อน 2.ภูน้ำใส 3.สวนราษฎร์ ร.9
73	โนนสูง	ขุนหาญ	ศรีสะเกษ	33150	นายมัน จันทสนธ์	1 แห่ง	1.ศูนย์ปฏิบัติการมรดกแห่งชาติ
74	นิคมพัฒนา	ซุซันท์	ศรีสะเกษ	33140	นายสุกิจ แพงมาก	ไม่มี	
75	โพธิ์	เมือง	ศรีสะเกษ	33000	นายตุ้ย ทองมิตร	ไม่มี	

76	จานใหญ่	กันทลักษ์	ศรีสะเกษ	33110	นายอำเภอ พระอารักษ์	ไม่มี	
77	ไม่	ราชไศล	ศรีสะเกษ	33160	นายสังข์ พิธิ วัฒน	ไม่มี	
78	หนองศาลาด	กันทลักษ์	ศรีสะเกษ	33110	นายพลศิลป์ ภูจิรารังสรรค์	1 แห่ง	1.ฝายหนองศาลาด
79	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
79	น้ำอ้อม	กันทลักษ์	ศรีสะเกษ	33110	นายสง่า มหา	1 แห่ง	1.หนองตราด
80	บูรระวี	น้ำเกลี้ยง	ศรีสะเกษ	33130	เรือตรีอภิธา โภคาพานิช	2 แห่ง	1.ฝายลำห้วยทา 2.ฝายห้วยระวี
81	บักตอง	ขุนหาญ	ศรีสะเกษ	33150	นายวิรัช ทองแถม	3 แห่ง	1.วัดลำโรงเกียรติ 2.เขื่อนห้วยทา 3.สวนเกษตร สวนผลไม้ บ้านชำได้ บ้านคำเจริญ
82	คูซอด	เมือง	ศรีสะเกษ	33000	นายบุญมี ศรีภรณ์	1 แห่ง	1.เขื่อนย่นตะพานบ้านแก้งอยู่ในถ้ำน้ำมูล(เขายอาหาร)
83	หนองแก้ว	กันทรารมย์	ศรีสะเกษ	33130		2 แห่ง	1.ฝายห้วยนา 2.บึงอ้อบ้านกอก
84	เมืองน้อย	กันทรารมย์	ศรีสะเกษ	33130	นายไพฑูริย์ คำศรี	ไม่มี	
85	ตระกาจ	กันทรลักษ์	ศรีสะเกษ	33110	นายแสวง อินทะพันธ์	ไม่มี	
86	ดวงใหญ่	วังหิน	ศรีสะเกษ	33270	นายสมนา ดวนใหญ่	1 แห่ง	1.อนุเสาวรีย์ตากะจะ
87	ยางชุมใหญ่	ยางชุมน้อย	ศรีสะเกษ	33190	นายหยุด นามวงษ์	ไม่มี	
88	ตองปืด	น้ำเกลี้ยง	ศรีสะเกษ	33130	นายหลิม ศิริรัมย์	2 แห่ง	1.ฝายห้วยทา 2.ฝายบ้านกะวัน
89	โพธิ์กระสังข์	ขุนหาญ	ศรีสะเกษ	33150	นายดี โปธิ์สาร	2 แห่ง	1.หนองขำน้อย 2.สนามกีฬา
90	หัวนาคำ	ราชไศล	ศรีสะเกษ	33160	นายอุทัย สีเสน	2 แห่ง	1.สวนลิ่งบ้านหัวนาคำ 2.โบราณสถาน กู่แก้วสักคิ
91	ละเมาะ	น้ำเกลี้ยง	ศรีสะเกษ	33130	นายบพิษณุ สีอุดมวิรุฑ	ไม่มี	
92	ตะเคียน	ขุขันธ์	ศรีสะเกษ	33140	นายพิทักษ์ สงค์คุณธรรม	1 แห่ง	1.หนองน้ำกระโพธิ์
93	ชำ	กันทรลักษ์	ศรีสะเกษ	33110	นายภูวรินทร์ เนียมเจตร	3 แห่ง	1.วัด 2.สวนผลไม้ 3.สวนพักผ่อนหย่อนใจ

แหล่งท่องเที่ยวที่มีมูลค่าสูง
ในเขตพื้นที่ อบต. จังหวัดอุบลราชธานี

ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	หมายเหตุ
1	นาจะหลวย	นาจะหลวย	อุบลราชธานี	34280	นายยม พิเศษ	2 แห่ง	1.สวนเฉลิมพระเกียรติ 2.อุทยานแห่งชาติ	
2	ค้อ้อย	ค้อวัง	อุบลราชธานี	34360	นายเจียม เมฆชาติ	ไม่มี		
3	สีทันดร	เขื่อนใน	อุบลราชธานี	34150	นายสุภกิจ ธานี	3 แห่ง	1.วัดศรีสว่างอารมณ์(ธรรมมาสถิ่งหินบุษบก) 2.วัดทุ่งศรีใต้(พระพุทธรูปพิเศษ) 3.วัดธาตุสวนตาล	
4	ยางชัน	เขื่อนใน	อุบลราชธานี	34150	นายสังวราย จันทร์โยธา	2 แห่ง	1.วัดป่าหนองสองพี่น้อง 2.หนองใหญ่	
5	นาดี	นาเยีย	อุบลราชธานี	34160	นายสัมพันธ์ เชื้อพงษ์	ไม่มี		
6	คำไฮใหญ่	ดอนมดแดง	อุบลราชธานี	34000	นางนิยม พระเมตตา	2 แห่ง	1.สระน้ำ ก ลป 2.สวนเกษตรคำไฮใหญ่	
7	บ้านแดง	ตระการพืชผล	อุบลราชธานี	34130	นายวัชรพันธ์ ทุมมา	1 แห่ง	1.เขื่อนเก็บน้ำห้วยถ้ำแช่	
8	โนนสวรรค์	นาจะหลวย	อุบลราชธานี	34280	นายไพฑูรย์ พรหมภักดี	ไม่มี		
9	กลางใหญ่	เขื่อนใน	อุบลราชธานี	34320	นายวิภาดา ไชยดี	2 แห่ง	1.วัดป่าบึงเขาใหญ่ 2.บึงเขาใหญ่	
10	สมสะอาด	เดชอุดม	อุบลราชธานี	34160		ไม่มี		
11	นาแวง	เขมราฐ	อุบลราชธานี	34170	นายจิตต์ อธิวิเศษ	2 แห่ง	1.วัดโขงเจียมโบราณวัด 2.วัดมุ้งซีเหล็ก 3.	
12	ขามบ่อ	เขมราฐ	อุบลราชธานี	34170	นายเพ็ง อินทรหอม	2 แห่ง	1.วัดป่าภูด้อมข้าว 2.ฝายยางบ้านศรีโคกกลาง	
13	นาเลิง	ม่วงสามสิบ	อุบลราชธานี	34140	นายสมบอง ใจซื่อ	ไม่มี		
14	ฝางคำ	สิรินธร	อุบลราชธานี	34350	นายชุม	ไม่มี		
15	คำหว่า	ตาลชุม	อุบลราชธานี	34330	นางประภม เหลืองงาม	ไม่มี		
16	ดุมใหญ่	ม่วงสามสิบ	อุบลราชธานี	34140	นายสมบุญ แสนศรี	1 แห่ง	1.หนองเลิงจาน	
17	โนนกลาง	คำโอง	อุบลราชธานี	34360	นายสายทอง คำเพราะ	ไม่มี		
18	นาเกษม	ทุ่งศรีอุดม	อุบลราชธานี	34160	นายจอมปรางค์ ศรีอักษร	ไม่มี		
19	ตะบ้าย	ศรีเมืองใหม่	อุบลราชธานี	34250	นายพวง มาตสมดี	1 แห่ง	1.สวนสุขภาพชุมชน	
20	นาพิน	ตระการพืชผล	อุบลราชธานี	34130	นายขวัญใจ โคตรวงศ์	ไม่มี		
21	บ้านเขม	พิบูลมังสาหาร	อุบลราชธานี	34110	นายไธสง ชัยรักษ์	ไม่มี		
22	บึงมะแดง	สว่างวีระวงศ์	อุบลราชธานี	34190	นายธนา ไทระไวกยะ	1 แห่ง	1.สวนสาธารณะสวนป่าพาคินสอด	
23	ท่าเห	เขื่อนใน	อุบลราชธานี	34150	นายวุฒิ คັນจันทร์	2 แห่ง	1.ศูนย์พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ 2.ศูนย์ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา	
24	ยางชัน	น้ำยืน	อุบลราชธานี	34260	นายทองจิ้น แจ่มใส	ไม่มี		

ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	หมายเหตุ
25	บึงหม่ม	วารินชำราบ	อุบลราชธานี	34190	นายอนันต์ ศิริภักดิ์	ไม่มี		
26	ทะเลสาบ	นาดาล	อุบลราชธานี	34170	นายสมใจ สุภะโคตร	2 แห่ง	1.วัดป่าแซง 2.วัดภูเก้าทอง หมู่ 11	
27	แก่งเหฒ	เขมราฐ	อุบลราชธานี	34170		1 แห่ง	1.วัดพิชิตไถภาราม	
28	กุดเรือ	ทุ่งศรีอุดม	อุบลราชธานี	34160	นายสาลี พามาเนตร	1 แห่ง	1.ห้วยลำซอม	
29	สงยาง	ศรีเมืองใหม่	อุบลราชธานี	34250	นายสง่า คำวัน	2 แห่ง	1.วัดภูหล่น 2.วัดกุดเม็ก	
30	ดอนใหญ่	ศรีเมืองใหม่	อุบลราชธานี	34250	นายคำตัน วงศ์ดวง	ไม่มี		
31	โพธิ์ศรี	พิบูลมังสาหาร	อุบลราชธานี	34110	นายนิยม อากพันธ์	1 แห่ง	โสมเดย์	
32	โคกเก่า		อุบลราชธานี		นายสุพล จันทร์เพ็ญ	ไม่มี		
33	ม่วงใหญ่	โพธิ์ไชย	อุบลราชธานี	34340	นายจรัญ เสริญทรัพย์	ไม่มี		
34	นิคม	สิรินธร	อุบลราชธานี	34350	นายสุชีพ พงษ์สวัสดิ์	2 แห่ง	1.เขื่อนสิรินธร 2.สวนเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา	
35	คอนสาย	ตระการพิษผล	อุบลราชธานี	34130	นายบุญมา ศิริราช	1 แห่ง	1.ภูแอ่วขัน	
36	โขง	น้ำยืน	อุบลราชธานี	34260		2 แห่ง	1.ช่องอาม่า 2.อ่างเก็บน้ำหาคาศาวตาทหวน	
37	นาดี	นาเยี่ย	อุบลราชธานี	34160	นายอ่อนตา ดวงแก้ว	1 แห่ง	1.หนองน้ำสาธารณะหนองกวางน้อย หมู่ 10	
38	คอนแดน	บุณฑริก	อุบลราชธานี	34230	นายสุบรรณ สังคะรินทร์	2 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำห้วยมะเฒ่า 2.อ่างเก็บน้ำห้วยหินกองกลาง	
39	พรสวรรค์	นาจะหลวย	อุบลราชธานี	34280	นายระลึก กัญจน์น้อย	ไม่มี		
40	ซันเหล็ก	น้ำยืน	อุบลราชธานี	34260	ศต อุดม จากชัยภูมิ	ไม่มี		
41	เขมราฐ		อุบลราชธานี	34170		1 แห่ง	1.วัดบ้านอุบมุง	
42	แก่งเหฒ	เดชอุดม	อุบลราชธานี	34160	นายบุญเทียม ยาโค	1 แห่ง	1.ฝายน้ำล้นห้วยซอม	
43	ไร่ใต้	พิบูลมังสาหาร	อุบลราชธานี	34110	นางประไพ เจือจันทร์	1 แห่ง	1.หาดทรายทอง	
44	กลาง	เดชอุดม	อุบลราชธานี	34160	นายเจริญ ภาชะไธ	ไม่มี		
45	ท่าโพธิ์ศรี	เดชอุดม	อุบลราชธานี	34160	นายทองหล่อ บัวผา	2 แห่ง	1.ปราสาททองหลาง 2.หาดทรายขาว	
46	บ้านแมด	บุณฑริก	อุบลราชธานี	34320	นายสุเมย์ วัฒนประจิตร	ไม่มี		
47	เขื่อนโน	เขื่อนโน	อุบลราชธานี	34150	นายบุญมี พันธุ์ศิริ	1 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำห้วยเรือ	
48	ปทุม	เมืองอุบลฯ	อุบลราชธานี	34000	นายจำลอง จาจะงับ	3 แห่ง	1.อุทยานวังมัจฉา 2.พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ 3.กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา	
49	โคกจาน	ตระการพิษผล	อุบลราชธานี	34130	นายเทพฤทธิ์ บัวโรย	1 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำห้วยระเว	
50	ช่องเม็ก	สิรินธร	อุบลราชธานี	34350	นายวงศ์พิสุทธิ์ ตีรังสิทธิ์	2 แห่ง	1.ตำบลชายแดนช่องเม็ก 2.วัดภูพร้าว	
51	ค้อทอง	เขื่อนโน	อุบลราชธานี	34150	นายสง่า หาญกล้า	ไม่มี		
52	บุเอ้อย	น้ำยืน	อุบลราชธานี	34260	นายจักรกร โคมโสม	2 แห่ง	1.วัดศิริบรรพต(วัดภู่น้อย) 2.แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร(สวนผลไม้)	

ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อบุคคล	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	หมายเหตุ
53	โพธิ์แพง	ม่วงสามสิบ	อุบลราชธานี	34140	นายบุญเพ็ง โขทาตะวงค์	ไม่มี		
54	ธาตุ	วารินชำราบ	อุบลราชธานี	34190	นายสมพงษ์ อุดมศิลป์			
55	ไร่ข่อย	เมืองอุบลฯ	อุบลราชธานี	34000	นายอำนาจ สุวมาศ	1 แห่ง	1.ห้วยฝายปากห้วยวังนอง	
56	ดอนเจดีย์	พิบูลมังสาหาร	อุบลราชธานี	34110	นายหนู สีลาสิมา	1 แห่ง	1.แก่งลำดวน	
57	โนนค้อ	บุณฑริก	อุบลราชธานี	34230	นายธีรพงษ์ อุดพันธ์	ไม่มี		
58	กุศยาลวน	ตระการพืชผล	อุบลราชธานี	34130	นายบุญเลี้ยง วงษ์ปัสสา	ไม่มี		
59	ทุ่งเท็ง	เดชอุดม	อุบลราชธานี	34160	นายคำภา เชื้อดง	1 แห่ง	หนองน้ำทุ่งเท็ง	
60	บ้านดง	นาจะหลวย	อุบลราชธานี	34280	นายคำเหล่า คันธะเนตร	2 แห่ง	1.วัดบ้านโนนเจริญ 2.วัดป่าแก้วสาย(บ้านดง)	
61	เมืองเดช	เดชอุดม	อุบลราชธานี	34160	นางสุดจิตร พานิช	2 แห่ง	1.เขื่อนยาง 2.วัดป่าไทรงาม	
62	โพธิ์ใหญ่	วารินชำราบ	อุบลราชธานี	34190	นายสวัสดิ์ กิมถาวร	ไม่มี		
63	คำไหล่	ศรีเมืองใหม่	อุบลราชธานี	34250	นายกองฟูด พันธิโคตร	1 แห่ง	1.แก่งจุการ	
64	แจระแพ	เมืองอุบลฯ	อุบลราชธานี	34000	นายทองคำ กองสุข	ไม่มี		
65	นาเดิน	ศรีเมืองใหม่	อุบลราชธานี	34250	นายวันชัย ทองหยิบ	ไม่มี		
66	โนนกลาง	พิบูลมังสาหาร	อุบลราชธานี	34110	นายแดงศักดิ์ ศรีแดง	1 แห่ง	1.ภูกระแต	
67	โพธิ์ไทร	พิบูลมังสาหาร	อุบลราชธานี	34110	นายไสว จำปาเทศ	ไม่มี		
68	นาสง	เดชอุดม	อุบลราชธานี	34160	นายธงชัย ชังคณา	ไม่มี		
69	คูเมือง	วารินชำราบ	อุบลราชธานี	34190	นายสกล โสมเกษมสิน	3 แห่ง	1.ปราสาทโนนแก 2.สระน้ำโบราณขนาดใหญ่ 3.พระธาตุสูงมุง	
70	กองโพน	นาตาล	อุบลราชธานี	34170	นายเทือง ลุนสี	5 แห่ง	1.วัดถ้ำตาลาว 2.อ่างเก็บน้ำห้วยสร้างแพย์ 3.อ่างเก็บน้ำห้วยรองแดง	
							4.วัดศรีบุญเรือง 5.อ่างเก็บน้ำห้วยหมากแก้ว	
71	คำเจริญ	ตระการพืชผล	อุบลราชธานี	34130	นายสมศรี สันภัย	ไม่มี		
72	ตากแดด	ตระการพืชผล	อุบลราชธานี	34130	นายจิตตา บุญประสิทธิ์	ไม่มี		
73	ทรายมูล	พิบูลมังสาหาร	อุบลราชธานี	34110	นายประยูร กุลศิลา	2 แห่ง	1.วัดดอนธาตุ 2.วัดดอนเตี้ย	
74	ถ้ำเต่า	ตระการพืชผล	อุบลราชธานี	34130	นายกตัญญู ทองเดิม	ไม่มี		
75	นาคาย	ตาลชุม	อุบลราชธานี	34330	นายเสวย แอภทอง	ไม่มี		
76	เป่า	ตระการพืชผล	อุบลราชธานี	34130	นายเทพ บุตรจันทร์	ไม่มี		
77	ทางดง	ตระการพืชผล	อุบลราชธานี	34130	นายใจม แกมวัน	1 แห่ง	1.เจดีย์รูปทรงดอกบัวตมบนภูนงกษัตริย์	
78	บ้านอก	สีคอง	อุบลราชธานี	34150	นายเฉลิมจิตา พดมอก	ไม่มี		
79	โคกสว่าง	ลำโรง	อุบลราชธานี	34360	นายบุญศรี บุญประชม	2 แห่ง	1.ปราสาทวัดบ้านบุญมุง 2.วัดป่าสว่างทรงธรรม	

ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	หมายเหตุ
80	ปะขาว	เมืองอุบลฯ	อุบลราชธานี	34000	นายสมเนตร แวเวคุ้ม	4 แห่ง	1.ป่าชุมชนดอนขี้ 2.พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน 3.ศูนย์แสดงสินค้า 4.ศูนย์นันทนาการอนุรักษ์	
81	ระเว	พิบูลมังสาหาร	อุบลราชธานี	34110	นายสำราญ พุ่มแก้ว	ไม่มี		
82	สระสมิง	วารินชำราบ	อุบลราชธานี	34190	นายวินัย วงศาเลิศ	ไม่มี		
83	วาริน	ศรีเมืองใหม่	อุบลราชธานี	34250	นายประยูร สมเนา	ไม่มี		
84	นาศ่า	ศรีเมืองใหม่	อุบลราชธานี	34250	นายสมบูรณ์ จันทร์เอียด	ไม่มี		
85	ยางสักกระโพหลุ่ม	ม่วงสามสิบ	อุบลราชธานี	34140	นายวิชัย ศุภลักษณ์	ไม่มี		
86	กุดลาด	เมืองอุบลฯ	อุบลราชธานี	34000	นายบัวผัน สุขนิจ	1 แห่ง	1.หาดบึงสระพัง	
87	ม่วงสามสิบ	ม่วงสามสิบ	อุบลราชธานี	34140		2 แห่ง	1.วัดป่าวิเวกธรรมทาน์ 2.แหล่งท่องเที่ยวกบแก้ว	
88	โคกสะอาด	น้ำขุ่น	อุบลราชธานี	34260	นายอุดร บุตรคาพงษ์	ไม่มี		
89	ปทุมกลาง	พิบูลมังสาหาร	อุบลราชธานี	34110	นายประภาส กาหลง	2 แห่ง	1.วัดพนาภิราม 2.วังวารี	
	โขงเจียม	โขงเจียม	อุบลราชธานี	34220		5 แห่ง	1.โฮมสเตย์บ้านแก่งตะนะ 2.วัดถ้ำคูหาสวรรค์ 3.ถ้ำเทวสถานชัย 4.เขื่อนปากมูล 5.หมู่บ้านอนุรักษ์ภาษาโบราณ	
90	คำขวาง	วารินชำราบ	อุบลราชธานี	34190	นายประสิทธิ์ จันทร์บริบง	ไม่มี		
91	ลาดค่าง	ศรีเมืองใหม่	อุบลราชธานี	34250	นายทวี โสเทกุล	ไม่มี		

แหล่งท่องเที่ยวที่มมุษย์สร้างขึ้น
ในเขตพื้นที่ อบต. จังหวัดนครราชสีมา

ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
1	พลับพลา	โชคชัย	นครราชสีมา	30190	นายสวิง เสงกากระโทก	ไม่มี	
2	ดอนมัน	ประทาย	นครราชสีมา	30180	นายเหมือน เหล่าพิทักษ์โยธิน	ไม่มี	
3	ทุ่งสว่าง	ประทาย	นครราชสีมา	30180	นายเกษมณะ กองนอก	ไม่มี	
4	ไค้ยาง	สูงเนิน	นครราชสีมา	30170	นายณรงค์ เตียสูงเนิน	ไม่มี	
5	บึงสีเหล็ก	สูงเนิน	นครราชสีมา	30170	นายประยัด บัตรสูงเนิน	ไม่มี	
6	โนนแดง	โนนแดง	นครราชสีมา	30360	นายไพโรจน์ พัฒนเดชากุล	ไม่มี	
7	สระจรูญ	ด่านขุนทด	นครราชสีมา	30210	นายศราวดี ดุภขุนทด	ไม่มี	
8	หนองไข่น้ำ	เมือง	นครราชสีมา	30310	นายสมชัย ปล้องพุดซา	2 แห่ง	1.แหล่งขุดพบวัตถุโบราณ 2.วัดป่าพรหมวิทยานุกูล(สีดา)
9	บ้านราษฎร์	บ้านราษฎร์	นครราชสีมา	30330	นายประภัก นามอนุ	2 แห่ง	1.หาดชมตะวัน 2.เขื่อนลำปลายมาศ
10	มะเกลือใหม่	สูงเนิน	นครราชสีมา	30170	นายวิฑิต เตือสูงเนิน	3 แห่ง	1.น้ำตกจะกุกแก้ว 2.ไร่มันเป็นจริง 3.วัดภูผาสูง
11	พระพุท	เฉลิมเกียรติ	นครราชสีมา	30230	พันตรีจรัสชัย ทองเพชร	ไม่มี	
12	หนองพลอง	ประทาย	นครราชสีมา	30180	นายสนั่น ธงชัยนุกูลดี	ไม่มี	
13	พันชนะ	ด่านขุนทด	นครราชสีมา	30210	นายสิทธิทา เกษประสิทธิ์	ไม่มี	
14	หนองพอย	พระทองคำ	นครราชสีมา	30220	นายสมจิตร กลิ่งกลางดอน	ไม่มี	
15	ส้มฤทธิ์	พิมาย	นครราชสีมา	30110	นายอนุ คลองโนนสูง	2 แห่ง	1.อนุสรณ์สถานเจ้าสุรนารี 2.หมู่บ้านโยมเสเตย์
16	หนองตาใหญ่	สีดา	นครราชสีมา	30430	นายพิทักษ์ พลดงนอก	ไม่มี	
17	ในเมือ	พิมาย	นครราชสีมา	30110	นายบรรเจิด สอพิมาย	ไม่มี	
18	หนองบัวน้อย	สีคิ้ว	นครราชสีมา	30140	นายสุพรรณ เอื้อติลามงคล	ไม่มี	
19	จักราช	จักราช	นครราชสีมา	30230	นายจินดา พุดพิภวรากุล	1แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำจอมวก
20	วังโพธิ์	บ้านเหลื่อม	นครราชสีมา	30350	นายสุพจน์ เก่งนอก	ไม่มี	
21	คูขาด	คง	นครราชสีมา	30260	นายนิพนธ์ พันธวิศิษฏ์	ไม่มี	
22	จันอ็ด	โนนสูง	นครราชสีมา	30160	นายเสรี ฤทธิ์โธสง	ไม่มี	
23	ท่าลาด	ชุมพวง	นครราชสีมา	30270	นายประเสริฐ ชาวสุข	ไม่มี	
24	กระเบื้องใหญ่	พิมาย	นครราชสีมา	30110	นายชอบ เจริญร้อย	ไม่มี	
25	หนองบัวสะอาด	บัวใหญ่	นครราชสีมา	30120	นายสมพงษ์ ทองพันธ์	ไม่มี	

26	ตลาดไท	ประเทศไทย	นครราชสีมา	30180	นายศวิชัย ห้อยไธสง	1 แห่ง	1.สวนสาธารณะปรางน้อย
ที่	ชื่อเขต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
27	ตะลุง	ปัทมชัย	นครราชสีมา	30150	นายทองดี ทองตะลุง	1 แห่ง	1.วัดหน้าพระธาตุ
28	ชนงพระ	ปากช่อง	นครราชสีมา	30130	นายแหวน พุทธสา	1 แห่ง	1.เขาแม่สี
29	โนนไทย	โนนไทย	นครราชสีมา	30220	นายบุญตะ หินสินเฑาะ	1 แห่ง	1.วัดป่าหลักร้อย
30	โนนดินแดง	โนนดินแดง	นครราชสีมา	30360	นายชนนการ ทองดีนอก	ไม่มี	
31	หนองตะโก	สูงเนิน	นครราชสีมา	30170	นายประสาท มีสวัสดิ์	ไม่มี	
32	กรงหมราย	ประทาย	นครราชสีมา	30180	นายอุทิศพล พนมรัตนศักดิ์	ไม่มี	
33	กระโทก	โชคชัย	นครราชสีมา	30190	นายเทียน เค็ดักกระโทก	ไม่มี	
34	ห้วยแถลง	ห้วยแถลง	นครราชสีมา	30240	นายประกอบ ศิริบุ	ไม่มี	
35	ขามทะเลสอ	ขามทะเลสอ	นครราชสีมา	30280	นายประพัทธ์ ขาขุนทด	2 แห่ง	1.เขื่อนโคกแขก 2.สวนสาธารณะดิ้นรมณ์
36	หินดาด	ด่านขุนทด	นครราชสีมา	30210	นายชวาน โชคเกื้อกุลชัย	ไม่มี	
37	ท่าอ่าง	โชคชัย	นครราชสีมา	30190	นายณอมเปี่ยมภระโทก	1 แห่ง	1.หมู่บ้านOTOP หล่อหินทรายหนองโงน
38	ปากช่อง	ปากช่อง	นครราชสีมา	30130	นายประสิทธิ์ อุตตะปา	9 แห่ง	1.ไร่ทองสมบูรณ์ดัดบ 2.ฮอติเดย์ ปาร์ค เขาใหญ่ 3.ไร่ภูธนาพร 4.ภูตะวัน 5.ภูพิฆานี รีสอร์ท 6.บ้านไร่บัวแดง 7.บ้านเม้งมริตดอร์ฟ 8.บ้านไร่ทอสี 9.ราชประชา กอล์ฟ แอนด์รีสอร์ท
39	ดอนใหญ่	คง	นครราชสีมา	30260	นายสงาน ขอดวงกลาง	ไม่มี	
40	เมืองคง	คง	นครราชสีมา	30260	วิชัย ชินนอก	ไม่มี	
41	บึงอ้อ	ขามทะเลสอ	นครราชสีมา	30280	นายประมวล ดอกสันเฑาะ	ไม่มี	
42	วังยางทอง	เทพารักษ์	นครราชสีมา	30210	นายชุมพร ชมขุนทด	ไม่มี	
43	หนองครก	ขามทะเลสอ	นครราชสีมา	30280	นายเสนต์ แยมขุนทด	ไม่มี	
44	ตะดัด	ห้วยแถลง	นครราชสีมา	30240	นายสืบ กองกาญจน์	ไม่มี	
45	พะเนา	เมือง	นครราชสีมา	30000	นายเหลิ้อ เพ็ชรราม	ไม่มี	
46	เมืองปราสาท	โนนสูง	นครราชสีมา	30130	นายสืบ กองนอก	1 แห่ง	1.อยู่ระหว่างก่อสร้าง
47	จระเข้หิน	ครบุรี	นครราชสีมา	30250	นายชยุต พงษ์นรินทร์	2 แห่ง	1.ชายหาดจอมทอง 2.ก่อสร้างบ้านไม้ขึ้นสู่ยอดเขาหลวงทอง
48	มิตรภาพ	สีคิ้ว	นครราชสีมา	30140	นายสุเทพ เจริญโยธกุล	1 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำชลประทาน
49	พันดุง	ขามทะเลสอ	นครราชสีมา	30280	นายตราจักร กิ๊ตเฑาะ	3 แห่ง	1.ฟาร์มจระเข้ 2.ปอดปลา 3.บึงหมันเฑาะ

50	ชอระกา	บ้านเหลื่อม	นครราชสีมา	30350	นายทองแดง ศรีธรรมมา	3 แห่ง	1.หนองบรีอ 2.ที่สาธารณชนะปุงยาว 3.อ่างเก็บน้ำดอกลำดวน
51	ชีวิ๊ก	ขามสะแกแสง	นครราชสีมา	30290	นายบุญช่วย หวังพิบูลกลาง	ไม่มี	
52	ชื้ออบต.	อำเภอบัวลาย	นครราชสีมา	รหัสฯ	ชื้อนายก	จำนวน	ชื้อแหล่งท่องเที่ยว
53	กระชอน	พิมาย	นครราชสีมา	30110	นายสมพร ประกอบผล	2 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำบ้านดงน้อย 2.อ่างเก็บน้ำบ้านโนนตะแบก
54	ดาวรี	หนองบุญมาก	นครราชสีมา	30410	นายสุพิศ ทรัพย์ปริญญาพร	ไม่มี	
55	หนองหญ้าขาว	สีคิ้ว	นครราชสีมา	30140	นายกิตติ วิงประวัติ	3 แห่ง	1.บริษัทแผ่นดินทองพร้อมเพอร์รี่ 2.ภูตะวันรีสอร์ท 3.พริมวัลเลย์
56	มะคา	โนนสูง	นครราชสีมา	30160	นายวรรณะ ชินนอก	ไม่มี	
57	บ้านยาง	ลำปลายมาศ	นครราชสีมา		นายสุริยนต์ วิบูลย์ธนาภค	ไม่มี	
58	โชคชัย	โชคชัย	นครราชสีมา	30190	นายสมพงษ์ พิงกระโทก	1 แห่ง	1.สวนสาธารณะบึงกระโทก
59	ธาปราสาท	โนนสูง	นครราชสีมา	30420	นายสมชาติ คลังหิรัญ	1 แห่ง	1.แหล่งโบราณคดีปราสาทไต้
60	กระสัง	เมือง	นครราชสีมา	30000	นายวันชัย เตียสกุล	ไม่มี	
61	เมืองปัก	ปักธงชัย	นครราชสีมา	30150	นายมงคล ประยูรพงษ์	1 แห่ง	1.สวนเฉลิมพระเกียรติ 48 พรรษา
62	ดอนหวาย	โนนสูง	นครราชสีมา	30160	นายวันชัย คุ้มกลาง	1 แห่ง	1.บึงถนนหัก
63	ครบุรี	ครบุรี	นครราชสีมา	30250	นายเจี๊ยงศักดิ์ อมรศักดิ์ศิริ	ไม่มี	
64	สุเกษม	ปักธงชัย	นครราชสีมา	30150	นายชิน สุขตะดู	ไม่มี	
65	ครบุรีใต้	ครบุรี	นครราชสีมา	30250	นายสนอง ภาคกระโทก	1 แห่ง	1.ปราสาทบุรี
66	ขามทะเลสอ	ขามทะเลสอ	นครราชสีมา	30280	นายมานเฑาะ มะลิขาว	1 แห่ง	1.สวนสุขภาพเฉลิมพระเกียรติอ่างเก็บน้ำหนองคู
67	ครบุรี	ครบุรี	นครราชสีมา	30250	นายชินทร เปลียนกระโทก	1 แห่ง	1.สวนสาธารณะหนองสงเดา
68	ด่านเกวียน	โชคชัย	นครราชสีมา	30190	นายชินทร เปลียนกระโทก	1 แห่ง	1.หมู่บ้านOTOPต้นแบบ
69	บึงจำเริญ	แก่งสนามนาง	นครราชสีมา	30440	นายงยุทธ คำประพันธ์	ไม่มี	
70	จระเข้หิน	ลำปลายมาศ	นครราชสีมา	30270	นายเสวียน สุทธิไชยา	1 แห่ง	1.สระน้ำสาธารณะบ้านเมืองยาว
71	ตาขุนทด	ครบุรี	นครราชสีมา	30250	นายนิยม โฉงกระโทก	3 แห่ง	1.สวนสาธารณะคลองจระเข้หิน 2.ปรางะภูษิมย์หอมธัญข้าวขึ้น 3.คูเมืองเก่า
72	มะคา	ตาขุนทด	นครราชสีมา	30210	นางสาธิตักจิตกร กิมตระกูล	1 แห่ง	1.สวนสาธารณะบ้านหญ่
73	บ้านเหลื่อม	โนนไทย	นครราชสีมา	30220	นายประกอบ ภูกลาง	ไม่มี	
74	ด่านนอก	บ้านเหลื่อม	นครราชสีมา	30250	หมวดาระ	ไม่มี	
75	ภูหลวง	บ้านเหลื่อม	นครราชสีมา	30210	นายสมพงษ์ ภิกรักษ์	ไม่มี	
		ปักธงชัย	นครราชสีมา	30150	นายกิตติศักดิ์ แสงอรุณ	1 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว

76	ตากัน	คง	นครราชสีมา	30260	นายชวยเหมียงสังเทียนะ	1 แห่ง	1.วัดบ้านหนองบัวทุ่ง
77	แระ	ครบุรี	นครราชสีมา	30250	นายสุพจน์ วงศ์จักรวี	ไม่มี	
78	โนนไทย	โนนไทย	นครราชสีมา	30240	ด.ต.ตั้ง พึ่งกิ่ง	1 แห่ง	1.วัดป่าหลักร้อย
ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
79	โคกกลาง	ประทาย	นครราชสีมา	30180	นายสมเกียรติ ปิตดาฝ่าย	2 แห่ง	1.ฝายทองแก่ง 2.เขื่อนชมรจักร
80	ลำโรง	โนนไทย	นครราชสีมา	30220	นายมงคล ศรีบงกช	ไม่มี	
81	โคกกระเบื้อง	บ้านเหลื่อม	นครราชสีมา	30250	นายวัชรชัย เล่าถวัลย์ศิริ	ไม่มี	
82	บัวลาย	บัวลาย	นครราชสีมา	30120	นายสุชาติ เปรมไธสง	1 แห่ง	1.กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์จากกิ่งไหม-หนูจีน
83	บ้านปรางค์	คง	นครราชสีมา	30260	นายนวนย แผลสูงเนิน	1 แห่ง	1.พระปรางค์
84	สุรนารี	เมือง	นครราชสีมา	30000	นายจุล เข้มทอง	1 แห่ง	1.พิพิธภัณฑ์ไม้กลายป็นหิน
85	สี่คิ้ว	สี่คิ้ว	นครราชสีมา	30140	นายวีรชา จันทรวงทอง	2 แห่ง	1.วิหารสมเด็จพระพุฒาจารย์ 2.สวนสาธารณะบึงสี่คิ้ว
86	โนนเพ็ด	ประทาย	นครราชสีมา	30180	นายดวงเดช อ้นทะเกตุ	ไม่มี	
87	เมืองปัก	ปักธงชัย	นครราชสีมา	30150	นายประเสริฐ	4 แห่ง	1.หมู่บ้านรัตนกนิษฐา 2.หมู่บ้านเกษตรกรรมบูรณ
							3.สวนองุ่นรัตนธงชัย 4.พิพิธภัณฑ์บ้านคู่
88	ทองหลาง	จักราช	นครราชสีมา	30230	นายคงกัณฑ์ พงษ์ทองหลาง	ไม่มี	
89	บ้านใหม่	เมือง	นครราชสีมา	30000	นางสุรัตน์ ภิรมใหม่	ไม่มี	
90	บ้านยาง	ลำทะเมนชัย	นครราชสีมา	30270	นายอรุณ วงศ์เกียรติจักร	ไม่มี	
91	ลำทราย	ชุมพวง	นครราชสีมา	30270	นางศุภนิดา กลางสวัสดิ์	ไม่มี	
92	เมืองบัวใหญ่	บัวใหญ่	นครราชสีมา	30120	นางสุนทร ศิลปชัยเดช	2 แห่ง	1.เกาะกลางบึงบัวใหญ่ 2.สวนสุรนารี
93	ท่าขลุง	โชคชัย	นครราชสีมา	30190	นายวันชัย นนบกระโทก	ไม่มี	
94	จักราช	จักราช	นครราชสีมา	30230	นายบุญส่ง แสนเคน	ไม่มี	
95	จอหอ	เมือง	นครราชสีมา	30310	นายทองหล่อ จอมจอหอ	1 แห่ง	1.สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ
96	โพธิ์กลาง	เมือง	นครราชสีมา	30000	นายไธว ชันผักแว่น	ไม่มี	
97	สามเมือง	สีดา	นครราชสีมา	30430	นายวิบูลย์ ท่าไธสง	4 แห่ง	1.ศูนย์ผ้าไหมบ้านแม่-โนนสำราญ 2.ฝายน้ำล้นห้วยยาง
							3.ศูนย์นิเวศวิทยาดูป่าบ้านแม่ 4.หมู่บ้านตามรอยเศรษฐกิจ
							พอเพียง หมู่ 10 บ้านตะเคิล
98	สีดา	สีดา	นครราชสีมา	30430	นายอติติ ดูปาดุฒินันท์	ไม่มี	
99	เสิงสาง	เสิงสาง	นครราชสีมา	30330	นายสมพงษ์ คุประทุศิริ	ไม่มี	

100	หนองพลวง	เจ้าราช	นครราชสีมา	30230	นายอุดมเดช วรสิทธิ์	ไม่มี	
101	เทพาลัย	คง	นครราชสีมา	30260	นายวุฒิพงษ์ นิติเศรษฐ์เพบูลย์	ไม่มี	
102	ด่านโน	ด้านขุนทด	นครราชสีมา	30210	นายศำรวย นิชุนทด	ไม่มี	
103	โคกสวาย		นครราชสีมา	30220	นายภฤชญา จุฑาจินดาเขต	ไม่มี	
ที่	ชื่อเขต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
104	ธาปรุปราสาท	โนนสูง	นครราชสีมา	30420	นายชัยรัตน์ กิตติพิชญวัฒน์	2 แห่ง	1.สวนสาธารณะ 2.ตลาดสด
105	ขามสะแกแสง	ขามสะแกแสง	นครราชสีมา	30290	นายยิ่งเฮง ศรีม่วงกลาง	ไม่มี	
106	แหลมทอง	หนองบุญมาก	นครราชสีมา	30410	นายเคื้อบ กริมกระโทก	ไม่มี	
107	ตลาดไทร	เมือง	นครราชสีมา	30310	นายอัฒ ไทยภูหืด้อม	ไม่มี	
108	กลางดง	ปากช่อง	นครราชสีมา	30130	นายประยูร ศรีวัฒนวงศ์	2 แห่ง	1. แอ่งผลไม้ตำบลกลางดง 2. วัดถ้ำสองพี่น้อง
109	โคกกรวด	เมือง	นครราชสีมา	30280	นายปรีชา มีศรีสูงเนิน	1 แห่ง	1.สวนสาธารณะบ้านสระมะโนรา
110	วังกาใหญ่	พิมาย	นครราชสีมา	30110	นายเกษม ชีตตรง	3 แห่ง	1.หมู่บ้านOTOP 2.สวนส้มโน้ตรา 3.กุหลุมเพาะเห็ดบ้านช่องโคกคูเรือ
111	ชีวาน	พิมาย	นครราชสีมา	30110	นายวิมล สวัสดิ์	1 แห่ง	1.สวนสาธารณะหมู่ 6 บ้านชาติ
112	กฤษณา	สีคิ้ว	นครราชสีมา	30140	นายสุเทพ ลั่นจันทัก	ไม่มี	
113	หนองหัวฝาย	ขามสะแกแสง	นครราชสีมา	30290	นายวรศักดิ์ บุญแจ้งเจริญรัตน์	ไม่มี	
114		ปากช่อง	นครราชสีมา	30130	นายคมกฤษณ์ ลิ้มปัญญาเลิศ	5 แห่ง	1.อุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ 2.สวนสาธารณะเขาน้อย 3.ตลาดไนท์บาซาร์ 4.สนามกอล์ฟ ต่าง ๆ 5.โรงแรมร้านอาหาร
114	เลิงสง	เลิงสง	นครราชสีมา	30330	นางจิตวรรณ หวังศุกกิจโกศล	2 แห่ง	1.วัดเลิงสง(หลวงพ่อสอน) 2.หอศิลป์โรงเรียนเลิงสง
115	พลสงคราม	โนนสูง	นครราชสีมา	30160	นายสานิตย์ จงเยี่ยมกลาง	3 แห่ง	1.ประดาศัลสงครามรอยา 2.วัดบ้านบะรุ่ม 3.แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด
116	ท่าช้าง	เฉลิมเกียรติ	นครราชสีมา	30230	นางจรีพร เศวตอมภกุล	1 แห่ง	1.สถานที่ภูมิทัศน์ริมฝั่งแม่น้ำมูล
117	ไหล	ลำทะเมนชัย	นครราชสีมา	30270	นายรังสรรค์ จรุงไธสง	ไม่มี	
118	สูงเนิน	สูงเนิน	นครราชสีมา	30170	นายนค กิตพิถธนกร	ไม่มี	
119	บ้านปร่าง	ด้านขุนทด	นครราชสีมา	30210	นายธนภฤค ศิริปริญญาพันธ์	ไม่มี	
120	หนองกรด	ด้านขุนทด	นครราชสีมา	30210	นางยุพิน เพ็ญขุนทด	ไม่มี	
121	วังไม้แดง	ประทาย	นครราชสีมา	30180	นายคำพันธ์ ชุมแสง	ไม่มี	
122	โตนด	โนนสูง	นครราชสีมา	30420	นายภฤติพงษ์ ถวิลสุวรรณวัง	ไม่มี	
123	โคกกรวด	เมือง	นครราชสีมา	30000	นายทรงวุฒิ ประสงค์ทรัพย์	1 แห่ง	1.สวนเขาดินเฉลิมพระเกียรติบ้านหนองวังกา
124	โนนสมบูรณ์	เลิงสง	นครราชสีมา	30330	นายไพฑูรย์ วงศ์พิทากร	3 แห่ง	1.สวนเฉลิมพระเกียรติ ๙.9.๖.วัดบ้านโนนสมบูรณ์ 3.วัดป่าสิริวัชรบรรพต

แหล่งท่องเที่ยวที่มมุขยสร้างขึ้น
ในเขตพื้นที่ อบต. จังหวัดชัยภูมิ

ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
1	หนองบัวระเหว	หนองบัวระเหว	ชัยภูมิ	36250	นายนิวัฒน์ เชาวนสมบูรณ์	2 แห่ง	1.วัดเขาตางามอุดมพร 2.บึงหนองบัวระเหว
2	บึงคล้า	เมือง	ชัยภูมิ	36000	นายพ่อนจันทร์ ระดาบุตร	ไม่มี	
3	ซำใหญ่	ซำใหญ่	ชัยภูมิ	36130	นายสมศักดิ์ ปะสาส์	2 แห่ง	1.วัดถ้ำขมิใหญ่ 2.เขาทมดอย
4	ห้วยยาง	คอนสาร	ชัยภูมิ	36180	นางสาวศิริณญา ไกรภักษา	3 แห่ง	1.ถ้ำเขวาสติตรัย 2.วัดถ้ำพญูซำผึ่งผิง 3.วัดถ้ำศรีหน้าถาดเตตา
5	กุศุมแสง	หนองบัวแดง	ชัยภูมิ	36210	นายสุก ฐิตกุล	1 แห่ง	1.วัดชัยภูมิพิทักษ์
6	เก่าย่ำดี	แก่งคร้อ	ชัยภูมิ	36150	นางสาวน้ำอ้อย อาทนะชัย	1 แห่ง	1.เขื่อนลำปะทาว
7	นาหนองพุ่ม	แก่งคร้อ	ชัยภูมิ	36150	นายบุญทม โชคเหมาะ	ไม่มี	
8	เนินนอก	เกษตรสมบูรณ์	ชัยภูมิ	36120	นายสุภกรณ์ วังสระ	1 แห่ง	1.ถ้ำพระภูกระแต
9	เนินทอง	เกษตรสมบูรณ์	ชัยภูมิ	36120	นายสมาน สุธรรมภักิวัฒน์	3 แห่ง	1.ภูคิง 2.เขื่อนชลประทานบ้านโนนเขว 3.แก่งตาดไซ
10	โนนดุน	คอนสาร	ชัยภูมิ	36180	นายรอด เจนไพร	1 แห่ง	1.วัดพระธาตุแก้งกอย
11	หนองข่า	เกษตรสมบูรณ์	ชัยภูมิ	36120	นายอัมพร เหล็กกอก	ไม่มี	
12	ดูเมือง	หนองบัวแดง	ชัยภูมิ	36210	นายสมศรี ลาโสพันธ์	ไม่มี	
13	หนองบัวแดง	หนองบัวแดง	ชัยภูมิ	36210	นายไพฑูรย์ ชานนทีเมือง	1 แห่ง	1.พุทธอุทยาน(ป่าหินงาม) วัดเต่าใหญ่
14	บ้านยาง	เกษตรสมบูรณ์	ชัยภูมิ	36120	นายเข็มชัย หินเมืองเก่า	2 แห่ง	1.พระธาตุภูดจอก 2.พระเจ้าองค์โต
15	สีดอง	เมือง	ชัยภูมิ	36000	นายฐานันดร ศรีบัวพันธ์	ไม่มี	
16	บ้านแก้ง	แก่งคร้อ	ชัยภูมิ	36150	นายสิทธิ์ จันทร์ศรีหา	1 แห่ง	1.ศาลเจ้าพ่อผาแดง
17	ท่าหินโงม	เมือง	ชัยภูมิ	36000	นางเลอลักษณ์ ยืนชีวิต	2 แห่ง	1.เขื่อนลำปะทาวกั้นลำปะทาว 2.วัดป่าสันติธรรมบ้านหินหนีบ
18	บ้านบัว	เกษตรสมบูรณ์	ชัยภูมิ	36120	นายฉลอง ทูบแป้น	1 แห่ง	1.หนองบัว
19	โคกสะอาด	หนองบัวระเหว	ชัยภูมิ	36250	นายณัฐพล เจริญผล	2 แห่ง	1.ฝายน้ำล้นโคกสะอาด 2.น้ำตกบ้านกระจาน
20	บ้านทาม	จัตุรัส	ชัยภูมิ	36130	นายเหลือ วิเศษศรี	2 แห่ง	1.สวนสาธารณะริมสระน้ำ 2.ศาลากลางน้ำ
21	หุบเขา	แก่งคร้อ	ชัยภูมิ	36150	นายมานิตย์ จันทนาม	1 แห่ง	1.ลานตลาดประจำตำบล
22	บ้านเดื่อ	เกษตรสมบูรณ์	ชัยภูมิ	36120	นายประเทือง ธรรมโชติ	1 แห่ง	1.พระธาตุบ้านเจมื่น
23	คอนสวรรค์	คอนสวรรค์	ชัยภูมิ	36140	นายจันทร์ ดงมณี	3 แห่ง	1.พระใหญ่สมัยทวารวดี 2.ใบเสมาหินทราย 3.โนนภู
24	ลานใหญ่	เมือง	ชัยภูมิ	36000	นายสุคน ทวนชัยภูมิ	ไม่มี	

ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
25	กุศยม	ภูเขียว	ชัยภูมิ	36110	นายชนะ รัตมีเตือน	1 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำห้วยหนองบ้านเลขี ม.2 และวัดป่าขาน้อย
26	ทุ่งนาเลา	คอนสาร	ชัยภูมิ	36180	นายไสว ต่อวาส	3 แห่ง	1.น้ำผุดนาเลา 2.น้ำผุดนางแว่น 3.น้ำผุดน้ำพุหินลาด
27	ทุ่งพระ	คอนสาร	ชัยภูมิ	36180	นายอร่าม เทาสุรี	1 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำฝายห้วยแก้ง
28	ห้วยด่อน	เมือง	ชัยภูมิ	36000	นายรัฐสิริ ชีวะวิทยานนท์	2 แห่ง	1.อุทยานทานแห่งชาติภูแล่นคา 2.แหล่งท่องเที่ยวเชิงเทีงเกษตรบ้านค่าน้อย
29	ห้วยยายจิว	เทพสถิตย์	ชัยภูมิ	36230	นายเสวก ถิมทับ	ไม่มี	
30	ซ่งสีทอง	เมือง	ชัยภูมิ	36000	นายสันติ ฤทธิกำลัง	1 แห่ง	1.พระธาตุเกิดแก้วพำเมี
31	ตลาดแจ้ง	บ้านเขว้า	ชัยภูมิ	36170	นายประยูร ยาคดี	3 แห่ง	1.โบราณสถานภูแดง 2.น้ำตกตาตพัฒนา 3.อ่างเก็บน้ำบาขาน
32	นางแดด	หนองบัวแดง	ชัยภูมิ	36210	นายสันติ แก้วบัว	ไม่มี	
33	ภูแล่น	บ้านเขว้า	ชัยภูมิ	36170		1 แห่ง	1.น้ำตกพานวัง ว่างแก่งท่าสาร
34	รังงาม	เนินสง่า	ชัยภูมิ	36130	นายอุตร บุพลกััง	1 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำตะหลุนห้วยคา
35	ช่องสามหมอ	แก้งคร้อ	ชัยภูมิ	36150	นางจริยา เวียนวิเศษ	ไม่มี	
36	โขงนา	เทพสถิตย์	ชัยภูมิ	36230	นางระเบียบ สิทธิ	ไม่มี	
37	วังทมภู	หนองบัวแดง	ชัยภูมิ	36210	นายถนอม วายุพล	ไม่มี	
38	หนองจิม	เนินสง่า	ชัยภูมิ	36130	นายดุสิตสรรค์ ศรีวิเศษ	3 แห่ง	1.บึงชีวกีว 2. พระวังง 3. พระพุทบาทจำลองวัดสีทิวนากรม
39	กะฮาด	เนินสง่า	ชัยภูมิ	36130	นายวร ภัทรวสี	ไม่มี	
40	โคกเพชรพัฒนา		ชัยภูมิ	36160	นายธงชัย พิมพ์จำรูญ	1 แห่ง	1.เขื่อนลำคั่นจู
41	บ้านหีบ	เกษตรสมบูรณ์	ชัยภูมิ	36120			
42	หนองสังข์	แก้งคร้อ	ชัยภูมิ	36150	นายณรงค์ กองนาง	ไม่มี	
43	ดงกลาง	คอนสาร	ชัยภูมิ	36180	นายสมศักดิ์ จักรรักษา	ไม่มี	
44	ถ้ำวัวแดง	หนองบัวแดง	ชัยภูมิ	36210	นายอดุลย์ ผาบเพ็ง	ไม่มี	
45	เนินสำราญ	เมือง	ชัยภูมิ	36000	นายสมเพชร เข้าชัยภูมิ	ไม่มี	
46	ศรีสำราญ	คอนสวรรค์	ชัยภูมิ	36140	นายสมมาน ทวีทรัพย์	ไม่มี	
47	ห้วยแย้	หนองบัวระเหว	ชัยภูมิ	36250	นายอนุสรณ์ พงศ์จิระวงศ์	ไม่มี	
48	โคกมั่งงอย	คอนสวรรค์	ชัยภูมิ	36140	นายทองหลา ครองพวง	ไม่มี	

แหล่งท่องเที่ยวที่มีมนุษย์สร้างขึ้น

ในเขตพื้นที่ อบต. จังหวัดบุรีรัมย์

ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัส	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	หมายเหตุ
1	ท่าบ่อ	ปะคำ	บุรีรัมย์	31220	นายสุทัศน์ คตโคตร	1 แห่ง	1. ที่ฝึกผ่นเหยยอนใจบริเวณหนองไม้ไผ่	
2	ดอนมดแดง	สตึก	บุรีรัมย์	31150	นายบัณฑิต โยนนท์	ไม่มี		
3	ทุ่งวัง	สตึก	บุรีรัมย์	31150	นายวิเชียร ไสงาม	1 แห่ง	1. วัดโนนสูงทุ่งสว่าง 2. กลุ่มสตรีทอเสื่ออก 3. กลุ่มผ้าไหม	
4	สตึก	สตึก	บุรีรัมย์	31150	นายวัฒนา ตูเกะสังข์	2 แห่ง	1. กุดน้ำใส 2. สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ	
5	สนามชัย	สตึก	บุรีรัมย์	31150	นายสำราญ พุมมาศ	ไม่มี		
6	ชุมแสง	กระสัง	บุรีรัมย์	31160	นายสว่าง ชูช่วย	1 แห่ง	1. ฝายน้ำล้นบ้านสวายสง	
7	พุทไธสง	พุทไธสง	บุรีรัมย์	31120	นางกัลยา คินาพิทย์	ไม่มี		
8	บึงกุ	ประโคนชัย	บุรีรัมย์	31140	นายเอื้อย ชัยหมาก	ไม่มี		
9	ดงเหล็ก	เมือง	บุรีรัมย์	31000	นายสุทิน คัดญายัต	ไม่มี		
10	ลำปลายมาศ	ลำปลายมาศ	บุรีรัมย์	31130	นายพันฤทธิ สุวิมนต์	ไม่มี		
11	พระคตุ	เมือง	บุรีรัมย์	31000	นายวินัย นุรักษ์รัมย์	ไม่มี		
12	ไพรคาล	ประโคนชัย	บุรีรัมย์	31140	นายอุษะพัทธ์ บุญประกอบ	ไม่มี		
13	ชุมแสง	นางรอง	บุรีรัมย์	31110	นายสุทิน คนชุม	ไม่มี		
14	หนองโสน	นางรอง	บุรีรัมย์	31110	นายเกรียงศักดิ์ ผ่องพลสง	2 แห่ง	1. ศาลของแมง 2. ฝายบ้านห้วย	
15	มะเพ็ญ	พุทไธสง	บุรีรัมย์	31120	นายพูนทรัพย์ ทองธรรมชาติ	1 แห่ง	1. วัดหงษ์ บ้านศรีระเรต	
16	ก้านนา	เมือง	บุรีรัมย์	31000		1 แห่ง	1. ลำห้วยยาง	
17	บ้านสิงห์	นางรอง	บุรีรัมย์	31110	ทรงวุฒิ จันทริวิเศษ	ไม่มี		
18	เขาคอก	ประโคนชัย	บุรีรัมย์	31140	นายสงบ บุญะดี	ไม่มี		
19	จระเข้มาก	ประโคนชัย	บุรีรัมย์	31140	นายวิสุทธิ์ หมายประโคน	2 แห่ง	1. ปราสาทเมืองตา 2. นาราย(ทะเลเมืองตา)	
20	หนองบัวสตั	นางรอง	บุรีรัมย์	31110	นายเย็นง ทัพย์ โภชน์	3 แห่ง	1. ศูนย์พัฒนาผสมผสานนางรอง 2. โบสถ์วัดบ้านหนองโง้งโบสถ์ 3. ฎีกาชี บ้านหนองทงลิม	
21	ปราสาท	บ้านกรวด	บุรีรัมย์	31180	ดต.ณพร ดวงโพธิ์พิมพ์	1 แห่ง	1. ของโอบก	
22	หัวถนน	นางรอง	บุรีรัมย์	31110	นายอุดม ดวงเดือน	ไม่มี		
23	ปะเดียบ	คูเมือง	บุรีรัมย์	31190	นายเผด็จ ลิมอุณัติระภา	1 แห่ง	1. ฝายกวางบ้านเขว้า	
24	หนองโสน	ลำปลายมาศ	บุรีรัมย์	31130	นายสุริต ตาทอง	1 แห่ง	1. อ่างเก็บน้ำพ่งใหญ่	

ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	หมายเหตุ
25	ศรีภูมิ	กระสัง	บุรีรัมย์	31160	นายชำนาญ โภติรัมย์ย์	.		
26	ดอนระวาง	หนองกี่	บุรีรัมย์	31210	นางเกษม บุตรวิธา	2 แห่ง	1.ชลประทาน 2.เขื่อนห้วยยาง	
27	ห้วยศราญ	กระสัง	บุรีรัมย์	31160	นายอภิชาติ เพื่อนรัมย์ย์	ไม่มี		
28	ถนนหัก	นางรอง	บุรีรัมย์	31110	นางอภิญญา ไรรัมย์ย์	ไม่มี		
29	ตะเภา	นางรอง	บุรีรัมย์	31110	นายธำรง รอดจากชัย	1 แห่ง	1.ที่พักสงฆ์เขาคอก	
30	อีสาน	เมือง	บุรีรัมย์	31000		ไม่มี		
31	หนองกี่	หนองกี่	บุรีรัมย์	31210	นายศิริศักดิ์ รัตนเมธาโกศล	ไม่มี		
32	สระแก้ว	หนองหงษ์	บุรีรัมย์	31240	นายเสาว์ จำปาเกศ	1 แห่ง	1.สวนสุขภาพ อ.บ.ต.สระแก้ว	
33	โคกสะอาด	ลำปลายมาศ	บุรีรัมย์	31130	นายบุญเลิศ ค้าง	1 แห่ง	1.ภูเขาดินแดง	
34	หนองต๋อง	กระสัง	บุรีรัมย์	31160		1 แห่ง	1.ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลหนองต๋อง	
35	สายตะกู	บ้านกวด	บุรีรัมย์	31180	นายสิทธิพงษ์ ส่องสพ	ไม่มี		
36	กระสัง	สตึก	บุรีรัมย์	31150	นายวิชัยจันทวงศ์	ไม่มี		
37	สองชั้น	กระสัง	บุรีรัมย์	31160	นายชัยพล งามรทอง	1 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำห้วยทราย	
38	ไทยเจริญ	ปะคำ	บุรีรัมย์	31220	นายพงษ์รักษ์ กริตติยพงษ์	1 แห่ง	1.ปราสาทหินมีปราณ (ปราสาทตาต้า)	
39	หนองใหญ่	สตึก	บุรีรัมย์	31150	นายกำจร ธนสุนทรสุทธิ์	ไม่มี		
40	หนองชัยคีรี	หนองหงษ์	บุรีรัมย์	31240	นายสนอง ณรงค์ศักดิ์	ไม่มี		
41	ไพรม์	ลำปลายมาศ	บุรีรัมย์	31130	นายสมร พิณจดวง	1 แห่ง	1.ปราสาทธรรมระศาลา	
42	บ้านยาง	เมือง	บุรีรัมย์	31000	นายพรศิลป์ สุโข	ไม่มี		
43	ดอนกอก	นาโพธิ์	บุรีรัมย์	31230	นายชัยณรงค์ ต๋วงค์ประเสริฐ	ไม่มี		
44	โคกมะม่วง	ปะคำ	บุรีรัมย์	31220	นายคำกาย กวงพร	3 แห่ง	1.ถ้ำเป็ดทอง 2.ถ้ำฝารมี 3.บ่อน้ำผุด	
45	ตะเอย	ประโคนชัย	บุรีรัมย์	31140	นายสมาน ไชยะด้า	1 แห่ง	1.ปราสาทหิน	
46	หนองบัวโคก	ลำปลายมาศ	บุรีรัมย์	31130	นายโสมิต แมนสืบชาติ	1 แห่ง	1.พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านตำบลหนองโคก	
47	ตูมใหญ่	คูเมือง	บุรีรัมย์	31190	นายชาติ ศรีตะวัน	ไม่มี		
48	บ้านปรีช	กระสัง	บุรีรัมย์	31160	นายจักรชัย ชาติวัฒนศิริ	ไม่มี		
49	จันทร์ดุม	พัลลภพลาชัย	บุรีรัมย์	31250	นายบุญช่วย สมมิตาน	ไม่มี		
50	ทุ่งแสงทอง	นางรอง	บุรีรัมย์	31110	นายแมน สงกระบัว	1 แห่ง	1.มูลนิธิสมเด็จพระเทพศจาจารยิต พรมรังษี	
51	โคกยาง	ประโคนชัย	บุรีรัมย์	31140	นายรามกิตติ ราชประโคน	ไม่มี		

ที่	ชื่อเขต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	หมายเหตุ
52	โนนเจริญ	บ้านกวาด	บุรีรัมย์	31180	นายสมศักดิ์ สุมาลี	2 แห่ง	1.แหล่งเตาเผาเครื่องเคลือบโบราณเตาสาวย 2.เตาเผาตาเจียน	
53	ดินลาด	บ้านกรวด	บุรีรัมย์	31180	นายศุภประเสริฐ	2 แห่ง	1.เตาเผาตาเจียน 2.ปราสาทถมอ	
54	หนองกระเทียม	ลำปลายมาศ	บุรีรัมย์	31130	นายเจริญ แคลงพิมาย	ไม่มี		
55	หนองขะमार	คูเมือง	บุรีรัมย์	31190	นายศุภกร พยุงแสนกุล	ไม่มี		
56	บ้านแพ	คูเมือง	บุรีรัมย์	31190	นายไกรวุฒิ ศรีสุวรรณพงศ์	ไม่มี		
57	บ้านยาง	พุทไธสง	บุรีรัมย์	31120	นายภักดิ์เมต เสาไธสง	ไม่มี		
58	ทรัพย์พระยา	นางรอง	บุรีรัมย์	31110	นายธง นพตดง	ไม่มี		
59	ชุมเห็ด	เมือง	บุรีรัมย์	31000	นายแสงยม อากวิจิตรวงศ์	ไม่มี		
60	บุกระสัง	หนองกี่	บุรีรัมย์	31210	นายถวิล เขื่อนแก้ว	ไม่มี		
61	ตองทอง	เมือง	บุรีรัมย์	31000	นายพนรัตน์ สุขตาม	ไม่มี		
62	ทะเมนชัย	ลำปลายมาศ	บุรีรัมย์	31130	นางเพลิงนรินทร์ ติระมาศดิษ	ไม่มี		
63	ตะดา	พัลลภพลาชัย	บุรีรัมย์	31250	นายสมศักดิ์ ทะนวนรัมย์	ไม่มี		

แหล่งท่องเที่ยวที่มมนุษย์สร้างขึ้น
ในเขตพื้นที่ อบต. จังหวัดสุรินทร์

ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
1	โพธิ์	ปราสาท	สุรินทร์	32140	นายจันทนะ ภูนาพันธ์	4 แห่ง	1.วัดแจ้งสว่าง 2.วัดเบญจศีลาภาม 3.วัดป่าโคกลาว 4.วัดราชนิยม
2	ศรีสุข	ศรีณรงค์	สุรินทร์	32150	นายบุญมี สาสุข	2 แห่ง	1.สะพานบ้านหนองเรือ 2.หนองจุง
3	บัวเขต	บัวเขต	สุรินทร์	32230	นายไตรภพ ดวงอินทร์	ไม่มี	
4	จรัส	บัวเขต	สุรินทร์	32230	นายอินถา สິงาม	2 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำบ้านจรัส 2.อ่างเก็บน้ำทับนบ
5	ณรงค์	ศรีณรงค์	สุรินทร์	32150	นายเจริญ ทองคำ	ไม่มี	
6	ประทาย	ปราสาท	สุรินทร์	32140	นางระเบียบ เทมือนภา	4 แห่ง	1.หนองพนมตติเนหาสวาย 2.ทอผ้าไหม กลุ่มสตรีทอผ้าไหมบ้านพนม 3.ทอผ้าไหมกลุ่มสตรีทอผ้า ไหมบ้านประตัก 4.กลุ่มจักสานไม้ภาค
7	ศรีณรงค์	ศรีณรงค์	สุรินทร์	32150	นายประยุทธ แสงงาม	ไม่มี	
8	ตรึม	ศีขรภูมิ	สุรินทร์	32110	นายประพันธ์ บุตรงาม	ไม่มี	
9	เมืองที	เมืองที	สุรินทร์	32000	นายยุทธ พิรัมย์ย์	1 แห่ง	1.ปราสาทเมืองที
10	โคกทาสาม	ปราสาท	สุรินทร์	32140	นายธรรมบุญ แสงมี	ไม่มี	
11	หนองใหญ่	ปราสาท	สุรินทร์	32140	นายจุม รัชชานนท์	ไม่มี	
12	ปรีอ	ปราสาท	สุรินทร์	32140	นายประวัติ บุญสุข	ไม่มี	
13	เมืองที	เมืองที	สุรินทร์	32000	นายศรัทธย สุภิมารต	ไม่มี	
14	หนองบัวบาน	รัตนบุรี	สุรินทร์	32130	นางประทีน วงศ์วาน	ไม่มี	
15	คูตัน	กาบเชิง	สุรินทร์	32210	นายทองอุ่น บุรณะ	ไม่มี	
16	ท่าสว่าง	เมืองที	สุรินทร์		นายพลอย ทองสุข	1 แห่ง	1.หมู่บ้านทอผ้าไหมผาของบ้านท่าสว่าง
17	นายนอน	นายนอน	สุรินทร์	32160	นายพุทธิ ไท ศิราขาว	ไม่มี	
18	โคกสะอาด	ปราสาท	สุรินทร์	32140	นางสุวรรณ สีแสงสว่าง	ไม่มี	
19	ปึง	เขวาสินรินทร์	สุรินทร์	32000	นายบุญจันทร์ เจริญยิ่ง	ไม่มี	
20	ดอนแสด	รัตนบุรี	สุรินทร์	32130	นายชาญชัย สิงห์หนู	1 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำห้วยไผ่
21	หนองบัว	ท่าตูม	สุรินทร์	32120	นายทองฮวย ชันทอง	ไม่มี	
22	ตะกาด	สังขะ	สุรินทร์	32150	นายวิทยา สิริ	ไม่มี	
23	นางมุด	กาบเชิง	สุรินทร์	32210	นายไฉ สุจิตตร	1 แห่ง	1.สถานที่ท่องเที่ยววัดเขาแหลม
24	สวาย	เมือง	สุรินทร์	32000		5 แห่ง	1.เกาะลอยหนองตาจวี 2. พระพุทธดินบับนปี

ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
							3.ภูน้ำสวย 4.ตลาดสดบ้านสวย 5.อ่างเก็บน้ำโอยะไตรี
25	ตาเบา	ปราสาท	สุรินทร์	32140		1 แห่ง	1.หมู่บ้านอนุรักษ์กระบือ
26	ตั้งใจ	เมืองสุรินทร์	สุรินทร์	32000	นายอัย สมานมิตร	1 แห่ง	1.พิพิธภัณฑวัดบ้านโคกกวาด
27	โพธิ์โก	สนม	สุรินทร์	32160	นายพจนันต์มะลิงาม	ไม่มี	
28	สังขะ	สังขะ	สุรินทร์	32150	นายสมบุญณ์ เตียเจริญโลกา	ไม่มี	
29	แจนแวน	ศรีณรงค์	สุรินทร์	32150	นายประติษฐ์ พากกล้า	ไม่มี	
30	บ้านกันทรระมวถ	ปราสาท	สุรินทร์	32140	นางสุวรรณี โขดสีรินทร์	ไม่มี	
31	เทพมัย	เมือง	สุรินทร์	32000	นายสันชัย มีโชค	2 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำอ้อปิ้ง 2.สวนสาธารณะ
32	กระหาด	จอมพระ	สุรินทร์	32180	นายพิทักษ์ สายกระสุน	1 แห่ง	1.หมู่บ้านทอผ้าไหมบ้านหนองยาว
33	เกาะแก้ว	ลำโพงทาบ	สุรินทร์	32170	นายอัครวัฒน์ เจริญสวัสดิ์	1 แห่ง	1.อ่างเก็บน้ำเกาะแก้ว
34	บักได	พนมดงรัก	สุรินทร์	32140	นายประจวบ เสงี่ยมทรัพย์	ไม่มี	
35	สมุด	ปราสาท	สุรินทร์	32140	นายสุทธิ มิ่งมาตี	2 แห่ง	1.ฝายน้ำล้น 2.มรดกหลวงปู่หงษ์
36	ก้งแอน	ปราสาท	สุรินทร์	32140		ไม่มี	
37	คำผง	โนนทรายายณ์	สุรินทร์	32130	นายศพล พรมคำ	2 แห่ง	1.ฝายลำห้วยจริง 2.อ่างเก็บน้ำร่องหัวหิน
38	น้ำเขียว	รัตนบุรี	สุรินทร์	32130	นายสัณชัย สัมสวน	ไม่มี	
39	ยางสว่าง	รัตนบุรี	สุรินทร์	32130	นายสมพงษ์ โพธิ์ชัย	1 แห่ง	1.สวนป่านุรักษ์นารายณ์
40	รมไพทร	ศีขรภูมิ	สุรินทร์	32110	นายสุรชาติ เพชรงาม	1 แห่ง	1.วัดป่าตามอ
41	คอคโค	เมือง	สุรินทร์	32000	นายสุรินทร์ ผสมกล้า	1 แห่ง	1.ศูนย์วัฒนธรรมคงม่น
42	ตาเมียง	พนมดงรัก	สุรินทร์	32140	นายทองใบ กิจเกษร	4 แห่ง	1.ปราสาทเมือนทม 2.ปราสาทตาเมือนไต้ 3.ปราสาทตาเมือน 4.อ่างเก็บน้ำห้วยเตม้จ
43	ตระเปียงเตีย	ลำดวน	สุรินทร์	32220	นายศิริชัย เกิดดี	1 แห่ง	1.ปราสาทตระเปียงเตีย
44	นุแกรง	จอมพระ	สุรินทร์	32180		ไม่มี	
45	อุโลก	ลำดวน	สุรินทร์	32220	นายปริญญา ดาศรี	1 แห่ง	1.หนองน้ำบ้านก้นจาน
46	เบิด	รัตนบุรี	สุรินทร์	32130	นายทองสุข สังข์เดิม	2 แห่ง	1.สวนปาสีริกิต์ 2.วัดป่าดงน้ำคำ
47	นารุ่ง	ศีขรภูมิ	สุรินทร์	32110	นายสุเทพ ผสมทอง	ไม่มี	
48	โพธิ์ตา	ชุมพลบุรี	สุรินทร์	32190	นายคมสันต์ จันทร์หอม	ไม่มี	
49	เมืองบัว	ชุมพลบุรี	สุรินทร์	32190	นายสด ชัญถาวร	ไม่มี	
50	หนองบัวทอง	รัตนบุรี	สุรินทร์	32130	นายสมบัติ เขียวขันตี	ไม่มี	

51	จารพัด	ศิขรภูมิ	สุรินทร์	32110	นายจิตกร พรภักดิ์	1 แห่ง	1.ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองตำบลจารพัด
ที่	ชื่ออบต.	อำเภอ	จังหวัด	รหัสฯ	ชื่อนายก	จำนวน	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
52	บ้านซบ	สังขะ	สุรินทร์	32150	นายสุภัทธร ตระกูลศิริ	1 แห่ง	1.ปราสาทยายเงา
53	เขวาสินรินทร์	เขวาสินรินทร์	สุรินทร์	32000	นายสงวน จารัตน์	1 แห่ง	1.หมู่บ้านทอผ้าไหมสามโคก
54	แสงพันท์	เมือง	สุรินทร์	32000	นายประณีย์ เสงะสิทธิ์	ไม่มี	
55	นาต	เมือง	สุรินทร์	32000	นายจตุภูมิ งามแยะ	ไม่มี	
56	นาหนองไผ่	ชุมพลบุรี	สุรินทร์	32190		ไม่มี	
57	หนองเรือ	ชุมพลบุรี	สุรินทร์	32190	นายสุติ มารศรี	1 แห่ง	1.ฝายบ้านตะลุง
58	หนองบัว	ศิขรภูมิ	สุรินทร์	32110		ไม่มี	
59	นอกเมือง	เมือง	สุรินทร์	32000	นายไถภณ วัฒนชัย	4 แห่ง	1.ศูนย์ศิลปาชีพ อีสานใต้ 2.สนามบิน 3.สวนสมเด็จพระ 4.ค่ายทหารวีรวัฒน์โยธิน
60	โนน	โนนนารายณ์	สุรินทร์	32130	นายไทยวัง เกษรจันทร์	ไม่มี	
61	ขาวใหญ่	ศรีขรภูมิ	สุรินทร์	32110	นายหลง จุกแก้ว	ไม่มี	
62	ระซุด	ชุมพลบุรี	สุรินทร์	32190	นายศิขเรศ จนทบุลย์	ไม่มี	
63	กระเทียม	สังขะ	สุรินทร์	32150	นายจ่านง บุญจง	ไม่มี	
64	สลักไถ่	เมือง	สุรินทร์	32000	นายบุญเสียง สุทแก้ว	ไม่มี	